Refik Halid Karay

2000 Yılın Sevgilisi

Refik Halid Karay

•

2000 Yılın Sevgilisi

2000 Yılın Sevgilisi / Refik Halid Karay

© *2009,* İnkılâp Kitabevi
Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş

Sertifika No: 10614

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir.

Dizgi Meline Pamukçuoğlu
Sayfa tasarım Derya Balcı
Kapak tasarım Okan Koç
Redaksiyon Ayşegül Oral
Yayına hazırlayan Aslıhan Karay Özdaş

ISBN: 978-975-10-2864-8

09 10 11 12 13 9 8 7 6 5 4 3 2

Baskı
İNKILÂP KİTABEVİ BASKI TESİSLERİ

İNKILÂP
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna - İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks : (0212) 496 11 12
posta@inkilap.com
www.inkilap.com

Refik Halid Karay

2000 Yılın Sevgilisi

roman

İNKILÂP

Refik Halid Karay

1888 yılında Beylerbeyi'nde Serveznedar Mehmed Halid'in oğlu olarak doğan Refik Halid'in anne tarafı Kırım Giraylarına dayanmaktadır; baba tarafı ise 18. yüzyıl sonlarında bir kolu Mudurnu'dan İstanbul'a göçen Karakayış ailesindendir. "Galatasaray Sultanisi" ve "Mekteb-i Hukuk"ta okuyan yazar, Meşrutiyet sıralarında gazeteciliğe başlamıştır. Kısa sürede hiciv yazılarıyla üne kavuşmuş, "Fecri Âti" edebiyat topluluğunun kurucularından olmuştur. "Kirpi" adıyla yazdığı taşlamaları ve siyasal yazıları sonucu İttihat Terakki hükümetince Anadolu'nun çeşitli illerinde beş yıl sürgüne gönderilmiş, ancak I. Dünya Savaşı'nın son yılı İstanbul'a dönebilmiştir. Dönüşünde Robert Kolej'de öğretmenlik, Sabah gazetesi başyazarlığı, iki kez Posta-Telgraf Genel Müdürlüğü yapan Refik Halid, bu süreçte "Aydede" mizah dergisini çıkarmıştır.
Siyasal yazıları ve görüşleri nedeniyle memleketten ayrılmak zorunda kalan yazar, Halep'e yerleşerek yayımladığı "Vahdet" gazetesindeki yazıları ve çalışmalarıyla Hatay'ın Türkiye'ye bağlanmasına katkıda bulunmuştur. 1938'de yurda dönen Refik Halid, dergi ve gazetelerde günlük yazılar yazmış ve 20 kadar roman kaleme almıştır.

Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e uzanan zaman dilimini, güçlü gözlem yeteneği ve dilinin zenginliğiyle farklı türlerdeki eserlerine taşıyan Refik Halid, Memleket Hikâyeleri'nde Anadolu gerçeğini; Gurbet Hikâyeleri ve Sürgün gibi eserlerinde, derin memleket hasretini edebiyatla buluşturmuştur. Yazarın, Ago Paşa'nın Hatıratı, Kirpinin Dedikleri gibi mizah eserlerinde; Bir Avuç Saçma, Makyajlı Kadın gibi kroniklerinde; Minelbab İlelmihrab ve Bir Ömür Boyunca adlı hatıratlarında, çok yönlü ve renkli anlatımı, sosyal-siyasal ortamın resimlendirilmesini sağlar. Anahtar, Nilgün, İki Cisimli Kadın, 2000 Yılın Sevgilisi, Bugünün Saraylısı gibi romanlarında ise sürükleyici kurgular içinde tasvir yeteneğiyle yaratıcılığını birleştirerek, genel olarak bireysel ilişkileri ve özel olarak da kadın-erkek ilişkilerini mekân-zaman boyutlarında derinlemesine ele alır, romanların geçtiği dönem ve mekânlara ait ince detaylara yer vererek anlatımını zenginleştirir.

18.7.1965 tarihinde İstanbul'da ölen yazar Refik Halid, muhalif kaleminin keskinliği, temiz İstanbul Türkçesi, renkli anlatımı, tasvir gücü ve yaratıcılığıyla, Türk edebiyatının en güçlü isimlerinden biridir.

Kitap yayına hazırlanırken yapıtın edebi niteliği göz önünde tutularak yazarın özgün anlatımı korunmuş, gençlerin de yararlanması amacıyla bazı sözcükler dipnotlarla açıklanmıştır.

Bu defa okuyucularıma, zamanımızda geçen, fakat eski çağlara ait manzara ve eşhas tabloları, "pano" ve "fresk"lerle bezenmiş, yarı tarihi bir roman takdim ediyorum. Sizi o tasvirler bir resim galerisinde dolaşıyormuşsunuz gibi oyalayabilirse maksat hasıl oldu demektir.

R.H.K.

Birinci Kısım

FAHİR İLE GÜLDAL

1

İskenderun Garı, Ankara - İstanbul trenine bineceklerle onları uğurlamaya gelenlerin kalabalığından bir an evvel kurtulup okaliptüs ağaçlarının kenar mahalle eczanesi kokulu gölgesinde öğle uykusuna dalmak istiyor.

Mayısın henüz yirmisi ama burada şimdiden temmuz sıcağı hüküm sürmektedir.

Güldal, amca kızı Gülnur'a usulcacık sordu:

"Şu adamı tanıyor musun?"

Yataklı vagonun önünde, küçük valizini yere bırakmış, uzun boylu, yüzünün hatları madalyalardaki kabartma resimler kadar keskin, tunç sertliğinde bir genci işaret etmişti. Daha doğrusu işaret etmeden Gülnur bu delikanlıdan bahsolunduğunu, aynı şeyi düşündüğü için anlayıvermişti.

"Hayır," dedi, "tanımıyorum; buralı değil. Galiba beraber yolculuk edeceksin. Şansın var, hoş adam! Eğer o da İstanbul'a gidiyorsa tam iki gece bir buçuk gün aynı çatı altında bulunacaksınız. İyi ki yağmurlar yağdı, seller meydanı bataklığa çevirdi de uçağa binemedin. Ne malum, bu tesadüfün sonunu belki de düğün davetiyesinden öğreneceğiz."

Genç kız:

"Zannetmem," diye söylendi. "Baksana, adamcağız vurdumduymaz. Bizimle meşgul olacağına hayran hayran dağ tepelerini seyrediyor. Hem bekârlığına nereden hükmettin?"

"Ben sezerim, hiç de yanılmam."

Onlar böyle konuşurken hakkında fısıldananları işitmişçesine, delikanlı başını çevirdi; garın uçuk benizli gölgesine toplanmış kadınlı erkekli uğurlayıcı grubuna bir göz attı. On beş kişiden fazla idiler. Akraba ve ahbap olarak aralarında hepsi de iyi giyinmiş, hepsi de yüzüne bakılır dokuz tane kız ve kadın bulunuyordu. Şirin, güler yüzlü. İskenderun'da –Hatay ilhakından sonra– büyük arazi sahiplerinin birdenbire, bütün Anadolu kasaba ve şehirlerindekilerden daha kısa zamanda yeni hayata uygun hale gelmiş kızları ve kadınları...

Fransız işgalinin sosyal değişikliklere engel olmak şöyle dursun zemin hazırlaması bu süratte mühim rol oynar. Fakat en mühim sebep Türk halkının, Türk olmayan ahaliye karşı, Atatürk inkılabını bir nümayiş şekli vererek benimsemiş görünme gayretidir. Anavatandan sadece inkılaba ayak uydurmaktan ibaret, yarı zoraki hareket Hatay'da bir vatanseverlik mahiyetini almıştı.

Güldal ile Gülnur'un hoşlarına giden erkek, ışık fazla keskin olduğundan muhakkak ki çevreleri ayırt edemedi. Edememekle beraber, "Hangisiyle ya da hangileriyle yol arkadaşlığı edeceğim?" diye düşünmüş olması lazımdı. Güldal içinden:

"Benimle," diye söylendi. "Yalnız benimle, beyefendi... Öbürleri kalacaklar. Hissenize ben düştüm... En iyisi, İstanbullusu!"

Tam o sırada amcası, –orada banka müdürü idi– yakışıklı erkeğe seslendi:

"Doktor! Doktor!"

İkisi de birbirlerine doğru yürüdüler; el sıkıştılar. Kızlar aralarında fısıldaştılar:

"Doktormuş..."

Trenin hareketine birkaç dakika kaldığı için bütün grup konuşarak –Suriye'den kaçak getirilmiş en mükemmel Fransız markalı parfümlerin öğle sıcağında adeta şahlanarak erkeğe hücum eden azgın rayihası içinde– vagonlara yaklaşıyor... Küme oldular.

"Güldal! Bak, Doktor Fahir Bey de İstanbul'a gidiyor. Sizi tanıştırayım."

Böyle diyen amca, kalabalığın arasından sıyrılan, ipince endamıyla meydana çıkan kızı Doktora doğru, sırtından hafifçe iterek ve dokunmaktan müphem bir zevk duyarak yürüttü. Fahir ile Güldal karşı karşıya, sonra göz göze geldiler. İşte o zaman garip bir şey oldu: Genç erkek şaşaladı, büyük bir heyecana kapıldı, hatta bayılıyormuş gibi sendeleyerek sarsıldı. Bu hali fark eden amca:

"Nen var? Ne oluyorsun Doktor? Rahatsızsın sen," demekten kendini alamadı. Aynı zamanda onu kolundan tutmuştu. Toparlanmaya çalışan Doktor, güçlükle mırıldandı:

"Sıcaktan galiba... Yemek üstüne, bu saatte... Affedersiniz. Geçer, şimdi."

Sustu. Fakat gözleri derin bir hayret ifadesi içinde Güldal'ın üzerinde dikili kalmıştı. Gözlerindeki sadece şaşkınlık mı idi? Sevinç de var denebilirdi. Belki korku bile! Doktor hem şaşırmış, hem sevinmiş, hem de ürkmüştü.

Neden?

Tabiidir ki Güldal bunları trenin hareketinden sonra, kompartımanında tek başına kalınca düşünüyordu:

"Beni tanıyor, ama nereden? Nasıl olmuş da evvelce farkına varmamışım. Görseydim aklımda yer etmesi lazımdı; zira unutulur çehrelerden değil. Görmediğim muhakkak... Lakin adeta tanıdığım biri! Daha şimdiye kadar hiçbir erkek üzerinde bu derece ani, bu kadar sarsıcı tesir yaptığımı hatırlamıyorum. Yıldırımla vurulmuş gibi düşüp ölecek, kömür kesilecekti adamcağız! Ben de azıcık şaşaladım, bir tuhaf oldum ya... Uzaktan bakanlar birbirimizi eskiden tanıdığımıza, aramızda bir şeyler geçtiğine hükmetmişlerdir. Vallahi öyle bir şey olmadı."

Olmadığına keder edercesine söylemişti bu sözleri.

"Şaşırdığına şüphem yok. Sevinmişti de... Peki ama, niçin korktu? Muhakkak korktu. Sanki çantamı açacak, bir tabanca çıkaracak, göğsüne sıkacaktım. Korkmakla beraber kucağımda memnun ölecekti. Belki de son sözü, 'Teşekkür ederim,' demek olacaktı. Acayip doğrusu!"

Tren, dağları soluna alarak Körfez kıyısı ağır ağır, tenha istasyonlara uğraya uğraya az sonra hedefine varacakmışçasına telaşsız, bir marşandiz katarı fütursuzluğuyla giderken, vagona durgun güney denizi ve sazlık kokulu boğucu hava ile karışmış, insanı ışığa düşman eden bir güneş vuruyordu. Perdeyi çekti; koridor kapısını zaten örtmüştü. Birinci mevki yataklıda olduğundan tek başına idi; robunu çıkarıp kombinezonunun üstüne ipek bir eşarp aldı. Uzanıp birkaç saat dinlenmeyi düşünüyor, "Toprakkale'de kalkarım," diyordu.

Henüz yatmıştı. Yan bölmede bir tıkırtı, arkasından da açılan musluktan su sesi işitti. O gün bu hatta en eski vagonlar verilmişti.

Güldal kanepeden fırladı; fırlarken göğsünü eşarbıyla kapamayı unutmamıştı; kompartımana açılan kapının sürmelenmemiş olması ihtimalinden ürkmüştü. Bakışının acayipliğini hâlâ unutamadığı ve geçirdiği şaşkınlığa bir türlü mana veremediği Doktor Fahir bir ruh hastası olabilirdi; aklına eser, içeriye dalabilirdi. Evet, yan kompartımandaki o idi... Tren kalkacağı sırada görmüştü: Kenara büzülmüş oturuyordu; gardaki kadın grubuna bakmak ve uğurlama manzarasıyla eğlenip oyalanmak kudretini bile bulamamış, tasalı bir vaziyette yerine mıhlanıp kalmıştı.

"Gördünüz mü başıma geleni? Şimdi ben ne yapacağım? Bu işin içinden nasıl çıkacağım? Acınacak haldeyim!" der gibiydi; kötü kötü düşünüyordu.

Vakit kalmadığı için Güldal, delikanlı hakkında amcasından fazla bir şey öğrenememişti. "Çok zengindir, doktorluk etmez, ömrünü seyahatlerle geçirir. Dünyanın en eski şehirlerini, harabelerini gezer. Şimdi de bilmem nerelerden geliyormuş; sekiz on harabe görmüş," demişti. Hepsi o kadar... Daha kötüsü, bir genç kızı ümide düşürecek, tatlı hülyalara sevk edecek şeyler değildi bunlar!

Acaba gölge tarafına rastlayan koridora çıksa, doktorun kendisiyle konuşmasına zemin hazırlasa mı? Tren yolculuğunda birbirleriyle münasebet kurmak isteyenler, zamanın kıymetini bilmelidirler. Hem, koridora çıkarsa vagonda başka kimlerin de bulunduğunu öğrenmiş olurdu. Öyle tahmin ediyordu ki, Adana'ya kadar tenha gidecekler. İkişer üçer

çocuklu birkaç dolgun hanım... Müfettiş tavırlı, dazlak bir erkek... O ve Güldal... Bir tek de Vagon-Li[1] memuru. Zira bu trene lokanta vagonu ancak yarın, yolda bir yerde takılacak. Akşam yemeğini yengesinin hazırladığı paketleri açarak bir başına, mahzun mahzun köşeciğinde yemesi icap ediyor.

Güldal'ın tuhafına giden bir mesele daha var: Kendisinde çarpıntıyı da andıran, bedenen ve ruhen bir heyecan hissetmesi...

Adamın gözleri ne renkti? Mavi değildi, siyah da değil... Ama siyahımsı idi... Yeni yazı makinelerinin parlamayan, koyu kurşuni, üzerleri nokta nokta pürtüklü, hoş renginde! Öyle adi vernik, yahut kundura boyası ilanlarındaki iskarpin uçları gibi yapmacık, mübalağalı resim ışıldaklığına benzemiyordu; kunt, derinine kibar bir parıltısı vardı.

Bu kibar pırıltının davetine icabet etmekten kendini alamayarak aynada saçlarını şöylece düzeltti; pudrasını hafifçe tazeledi, ağaç çileği rengindeki keten robunu tekrar giydi; koridor kapısını açtı; başını uzattı. Memur, kendisini kolluyormuş gibi hemen koştu:

"Bir şey mi lazım, küçük hanımefendi?"

"Hayır... İçerisi pek sıcak da, kimse yoksa koridorda duracaktım."

"Herkes uyuyor; buyurunuz. Bir kahve yapayım mı? Benim kahvem meşhurdur; hem amcanız da sizinle meşgul olmamı tembih etti. Bir aralık bankada maiyetinde bulunmuştum."

"Galiba yolcu az..."

---

1 Vagon-Li: Yataklı ve yemekli vagonları bulunan Fransız demiryolu işletmesi

"Adana'da dolar. Şimdi iki hanımla çocukları, bir orman müfettişi, bir de Doktor Fahir Bey var."

Kapısı kapalı olan bölmeyi işaret eden kıranta memur, sesini bir perde daha indirerek izahat verdi:

"Eski sadrazamlardan Ahmet Şükrü Paşa'nın torunudur. Çok nazik, çok kibar bir gençtir."

"Amcam demin tanıştırdı; ahbabı imiş."

"Evet, gördüm; vagon basamağında idim. Biraz rahatsız olduğundan yattı. Bu sıcak kavuruyor insanı... Şöyle, pencerenin önüne geliniz, ne de olsa rüzgârın bir serinliği var, hoşa gidiyor."

Güldal'dan ayrılamıyor adamcağız... Zaten kendisi de ara sıra olduğu gibi birdenbire cazibesinin arttığını hissetmektedir; zira genç kız daima cazibeli değildir, hatta hiç de güzel olmadığı hükmünü verecek kadar değişik bir çehre takındığını bilir. Sebebini anlamamakla beraber bu, göze çarpıcı çekicilik, med ve cezirleriyle, bir çirkine yaklaşıp bir güzelin de üstüne çıkmalarla erkeklerin alakalarını topladığına emindir.

"Galiba," derdi, farkında olarak ya da olmadan pek iyi ve pek tatlı şeyler düşündüğüm zaman yüzüm, vücudum, maneviyatım, bütün benliğim latifleşiyor. Nurlandığımı, ayrıca etrafıma tatlı bir ışık yaydığımı kendim de duyuyorum; ben bile kendime tutuluyorum.

Şimdi o halde idi; baştan ayağa kadar cazibeden ibaretti. Sanki deminki Güldal gitmiş, yerine güzelliği kadar cinsi çekicilik kuvveti de birkaç misli artmış, harikulade başkalaşmış yepyeni bir Güldal gelmişti. İçinden: "Keşke Doktor şu

sırada vagonundan çıksa da benimle, bu halimle karşılaşsa," diye söylendi. Birinci darbeyi oldukça kolay atlatmıştı ama ikincisine dayanacağı şüphelidir.

Gözü onun kapısında olarak söyleniyordu; daha söylenecekti de... Lakin kapının açıldığını görünce şaşaladı ve Doktorun, ayağında koyu gri bir pantolon, sırtında ütüsü bozulmamış kolsuz beyaz bir gömlek, elbiseli imişçesine yabancıyı rahatsız etmeyen dürüst, itinalı bir kıyafette görünmesi üzerine kızardı; münasip bir tavır alamadığını hissedince de bir şey yapmış olmak, şaşaladığını hissettirmemek için:

"Siz misiniz," diye kekeledi; "birdenbire korktum da... Bonjur..."

Ve derhal başını pencere tarafına çevirdi. Tren ufak bir istasyonda durmuştu. Sıra sıra akasyaların çepeçevre donattıkları, buram buram rayiha neşrettikleri bu izbe istasyona ne kimse indi ne oradan trene binen oldu ne de eşya yüklendi. Ama lokomotif hareket etmiyordu.

Tekrar başını vagona çeviren Güldal, Doktorun biraz uzağında beklediğini görünce sordu:

"Niçin kalkmıyoruz?"

"Belki karşıdan gelecek bir marşandizi bekliyoruz, yahut lokomotif su alıyor. Günlerce, gecelerce bu çileyi çekeceğiz. Adana'da inip yarın uçakla gidilse daha iyi olacak. Akşama İstanbul'a varabiliriz."

"Benim acelem yok, eğleniyorum. Siz de öyle yapmalısınız."

"Henüz karar vermedim, efendim. Zaten Adana istasyonundan uçakta yer olup olmadığını öğrenmeden karar verilemez de..."

Güldal içinden: "Amma da tatsız konuşuyor. Bunları söyleyeceğine akasyalardan, kokularından, daha hoş şeylerden bahsedebilirdi," dedi; gene dışarıya döndü. Fakat bu defa Doktor Fahir'i iyice görmüştü. Hakikaten güzel erkekti. Güzelden ziyade yakışıklı erkekti. Kısacası tam erkekti...

Bir genç kızın nikâh salonundan kolunda olarak çıkarken gurur ve haz duyacağı boylu boslu, adım atışları sağlam, asil ve ciddi tavırlı erkeklerden. Ayrıca bir sadrazam torunu imiş de... Ahmet Şükrü Paşa adında bir sadrazamı Güldal işitmemişti, bilmiyordu ama, herhalde tanınmış, isim yapmış bir adamdı; Nişantaşı'nda konağı, Boğaz'da yalısı olmalıydı. Yahut da konağın yerine koca bir apartman yapılmış, yalı betonlaştırılarak kiralık dört daireye ayrılmıştı; Fahir bunların birine çekilmişti.

"İstanbul'un neresinde oturuyorsunuz, küçük hanımefendi?"

"Biz mi? Kışın Ayazpaşa'da."

"Ben de orada otururum. Nasıl olmuş da sizi şimdiye kadar görmemişim."

"İsviçre'de idim; iki sene kalmıştım... Geçen sene döndüm."

"Tahsil için mi?"

"Hayır."

"Uzun hikâye..." manasına elini salladı. Tekrar sustular, ama az sonra erkek şöyle dedi:

"Görmemiş olmama rağmen sizi tanıyorum. Hem çok eskiden beri..."

"Çocukluğumdan mı?"

"Daha eski zamandan..."

"Doğduğumu mu biliyorsunuz?"

"Daha da öncesini!"

"Anlayamadım."

"Haklısınız, anlaşılır şey değildir bu! Rica ederim, sözlerimi kötüye almayınız. Belki amcanız söylemiştir, ben ciddi bir adamım; sözlerimi tartarak konuşurum. Size tesadüf ettiğime fevkalade memnun oldum; heyecan içindeyim. Zaten karşıma ilk çıktığınız dakikada nasıl şaşaladığımı zannederim fark ettiniz."

"Neden öyle oldunuz?"

Bu sefer erkek elini salladı: "Uzun, karışık, inanılmaz hikâye..." dercesine.

"Birine mi benziyorum?"

"Onlar olağan şeylerdir; romanlarda okumuştuk. Sizi birine benzetmedim; siz benzediğinizi sandığınızın ta kendisisiniz."

"Müteahhit Nuri Kaplangil'in kızı Güldal'ım ben."

"Evet, biliyorum... Şimdiki hüviyetiniz bu."

"Başka hüviyetlerim de mi var?"

"Var değil, bir zamanlar vardı!"

Güldal hafifçe omuzlarını silkti; dudaklarını da bükmüştü. Doktor, sözü değiştirmek istemişti ki:

"Akasyalar ne coşmuş, dedi, akasya çiçekleri dolgun üzüm salkımlarına benzer, değil mi? Meyve halini almadan dökülmelerine acırım. Daha yukarılara, bozkırlara çıkınca iğde kokuları duyacağız. Tam mevsimindeyiz."

"Uçaktan da duyabilir misiniz?"

"O düşünceden vazgeçtim."

"Fakat bana ilham verdiniz. Şayet Adana'da geceyi geçirecek bir akrabam olsaydı hava yoluyla dönmeyi tercih ederdim."

"Sizi fazla rahatsız edeceğimi sanmayınız, efendim."

"Bu manada söylemedim ki... Alınganınız galiba!"

Genç kız tatlı tatlı gülümsüyordu; erkek de gülümsedi. Tepsiye koyduğu iki kahve fincanı ile yanlarına yaklaşan memur Haydar Bey de konuşulanları işitmediği halde manzaranın hoşluğuna kapılarak gülümsemekte idi. Dedi ki:

"Eğer arzu ederseniz, içtikten sonra fincanlarınızı kapatınız. Mükemmel kahve falına bakarım. On senedir meşhur falcı Mannik Dudu'nun apartman komşusuyum. Tarlabaşı'nda... Adını, sanını tabii işitmişsinizdir."

"Ben gittim bile!"

Bunu Güldal söyledi; sonra söylediğine pişman olarak kızardı. İşte o zaman Doktor Fahir'in şöyle dediğini işitti:

"Hiç şüphesiz gitmişsinizdir. Zira Sibel-Tamara ve Zerrintaç da fala meraklı idiler."

"Bunlar da kim?"

"Bir tek kişi... Bir tek, biricik sevgili!"

"İkisi de mi?"

"Hayır, üçü de..."

"Üçüncüsünün ismi?"

"Güldal!"

Genç kız artık bu tarzdaki konuşmayı tatsız bulduğunu gösteren bezgin bir eda ile cevap verdi:

"Latifelerinizin zevkine varamıyorum, Doktor!"

"Bir daha tekrar etmem, efendim."

Yataklı vagon memuru Haydar Bey, bir koşu gittiği kahve ocağından dönmüştü; genç kızın kapattığı fincanı eline aldı:

"Koridorda münasip olmaz," dedi, "vagonunuza girelim."

Girdiler.

"Siz şöyle oturunuz köşeye... Ben de kenara ilişeyim."

Doktora da gözüyle anlattı: "Kapı önünde, içeriye girmeden, ayakta dinlemeniz lazım geliyor. Bu yeni sürmüş henüz tamamıyla fidanlaşmamış, kudretten pembe, dikenleri henüz gevrek, narin gül dalını, hele yumuk çiçeğini ancak uzaktan seyredebilirsin. Gözcülük vazifesini Amca Bey'e vekaleten ben yapacağım; bana emanet edilmiştir o!"

Fincana, evvela hiç konuşmadan uzun uzun, etrafını unutmuş halde baktı; evire çevire, ışığa tuta tuta baktı. Zaten daha evvel gözlüklerini de takmış, gayet ciddi bir tavır almıştı. Hoş, Güldal, memurdan daha az ciddi değildi; dikkat kesilmişti, heyecanlı idi de... Geniş ve kâfi derecede dolgun göğsü belli belirsiz, fakat her zamankinden fazla kabarıp iniyor, sabır ve tevekkül ile bekliyordu. Bir ara Doktora göz attı; gözlerinin gene kendisine çevrilmiş olduğunu görünce memnunlukla, memnunsuzluğun karıştığı kararsız halde başını eğdi.

Haydar Bey söylemeye başlamıştı:

"Önce geçmişten bahsedeyim biraz: Damınızın altında bir hasta var. Pek yakın akrabanız..."

"Ağabeyim Cemal hastadır. İsviçre'de onun yanında idim; hâlâ Vevey'dedir."

"Hastalığı bir müddet daha sürecek ama sonu şifa. Başka bir üzüntü çekmişsiniz. Hiçbir şeyiniz eksik değil. Allah

ne mümkünse ihsan etmiş. Sizin başınızdan bir nişan geçmiş galiba... Yahut bir sözleşme bozulmuş... Öyle bir şey görüyorum ama, fazla ehemmiyet vermemişsiniz. Zaten şimdiye kadar kaç talibi reddetmişsiniz!"

Genç kızın yüzü hafifçe sarardı; ne tasdik etti, ne inkâr.

"... Birçok mum görüyorum. Galiba türbelere, kiliselere çok gidiyorsunuz, çok adak adıyorsunuz."

Güldal şirin bir gülümseme ile karşılıkta bulundu; Doktora bakmaktan da kendini alamadı. O: "Elbette... Pek tabii... Tam bildiğim gibi" manasına başını sallıyordu.

"... Büyük bir adağınız var ama dileğiniz olmamış daha! Olacak, muhakkak! Bir deniz kazasına uğradınız mı? Ciddi bir tehlike atlatmışsınız."

"Deniz değildir o... Gölde idi. Boğulmuş, gitmiştim; suni teneffüsle kurtardılar."

Fahir'in gözleri, gözlerini çekiyordu; tekrar bakıştılar... Genç adam bakışıyla dedi ki: "Biliyordum!"

Tren gene durduğu için Haydar Bey elinde fincan, kalktı; koridordaki açık pencereden eğildi, galiba istasyon şefini dostça selamladı; yerine döndü; falcılığına devam ediyor:

"Mazinizde kayda değer başka bir şey yok. İstikbale gelince... Yok, korkmayınız! Çok helecanlı,[1] fakat pek kısa bir devre görülmekle beraber tahmin edemeyeceğiniz kadar az bir zamanda... Yirmi dört saat mi diyeyim, kırk sekiz saat mi, öyle hiçten bir müddet zarfında hayatınızın en mühim olayı ile karşılaşacaksınız. Gayet mühim bir olay... Bir değil, iki... Hayır, üç olay belki de! Ömrümde bu derece –ne diyeyim, bilemiyorum– acayip fala rastlamadım."

---

1 helecan: kalp çarpıntısı

Haydar Bey gözlerini fincandan ayıramıyordu:

"Bakınız," dedi, "görünüz; şu, yan yana üç şekil sizsiniz. Evvela gölge gibi başlıyor, tecessüm[1] ediyor. Ama üçü de birbirinin tıpatıp eşi. Üçünün de başında taç var; taht biçiminde bir yere doğru gidiyorlar. Küçükhanım, tebrik ederim; babanızın sabırsızlıkla beklediği bu iş oldu!"

"Ne işi?"

Falcı memur, doğrudan doğruya cevap vermedi; sadece:

"Allah uğurlu ve mübarek etsin! Sonu da hayırlı olur inşallah!" dedi; kalktı. Kalkarken Doktor Fahir'in yüzüne, kızmışçasına bakmayarak somurtkanlığı andıran bir tavırla söylendi:

"Sizinki başka sefere kalsın. Zile bastılar; çağıran var."

Halbuki zil çaldığı duyulmamıştı. Doktor:

"Hacet yok," diyordu, "geçmişimi benden iyi kimse bilemez. Geleceğim ise, onu da söylediniz zaten..."

Güldal, Haydar Bey'in gitmesini bekledikten sonra merakla sordu:

"Ne zaman söyledi? Demin, ben içeride iken mi sizin falınıza bakmıştı?"

"Hayır. Sizinkine bakarken söylediklerini üzerime alındım; mesele halloldu!"

2

Doktor, başıyla selamlayıp usulcacık çekilince vagonunda tekrar yalnız kalan genç kız, artık kapıyı örtmedi; zira oldukça serinlemiş bir rüzgâr oradan geliyor, bu rüzgâr bazen

1 tecessüm: cisimlenme, şekillenme

akasya, bazen portakal çiçeği, çoğu defa da kömür dumanı kokuyordu.

Düşünür görünmeyi istemediğinden eline Fransızca bir mecmua aldı ama, sayfalarını çevire çevire aklından başka şeyler geçiriyor, İskenderun Garı'ndaki karşılaşmadan beri olanların muhasebesini yapıyordu; kısacası Doktorla meşguldü:

"Muhakkak biraz garip bir adam... Sabit bir fikre saplanmış. O ne tuhaf iddialar! İki kadın varmış: Sibel-Tamara ve Zerrintaç, bir de ben: Güldal... Üçümüz de bir tek kişi imişiz, biricik sevgili! İkisi fazla meraklı olduklarından benim de fala baktırmaklığım pek tabii imiş! Boğulma kazası geçirdiğimi biliyormuş; mum yaktığımı da. Halbuki birbirimize rastlayalı daha üç saat olmadı. Çılgının biri bu Doktor! Ne beklenir? Eski bir sadrazamın torunu imiş... Şımartmışlar, deliye çevirmişler çocuğu!"

Güldal ona karşı acıma duyuyordu. Ne kadar yakışıklı idi... Ne biçimli vücudu vardı... Çehresi ve hareketleri de pek sevimliydi! Doktor da olmuştu; eski eserlere, abidelere meraklı ve şüphesiz bunlar hakkında malumatlı idi de...

"Gülnur görse, işitseydi derhal hükmünü verirdi: Kafadan kontak! der, çıkardı. Fakat acaba öyle mi? Zaman, yer müsait olsa, ciddi konuşmak manasız, deli saçması sandığım sözlerini izah etmeyeceği ne malum? Hem belki de inandırırdı; kendisine hak verirdim. Ne amcam ne de Vagon-Li memuru bana, Doktorun aklından zoru olduğunu söyledi. Adamcağızı bu hale koyan benim! Beni gördükten sonra muvazenesini[1] kaybetti. Elbette sebepsiz değildir; meselenin bir esasa dayanması lazım."

1 muvazene: denge

Falcının dedikleri de zihnini yoruyor:

"Hepsini bildi: Ağabeyimin hastalığını, Saim ile sözleşmemizin bozulduğunu, beni isteyenleri hep reddettiğimi, göle düştüğümü... Bunları bildiğine göre istikbalim hakkındaki sözlerine de inanmak gerekiyor. Nihayet 30 saat içinde dört büyük olay geçireceğime ve... Evleneceğime! Fakat hiçbiri olamaz, zira 30 saat trende kalacağım. Bir tren seyahatine o kadar çok olay sığamaz. Zaten 16 saati geceye rastlayacak bu 30 saatin. Bunlar rüyamda olacaksa bir diyeceğim yok!"

Daha yirmi iki yaşındaydı. Doktor Fahir'in sözlerini biraz da eğlenceli tarafından aldı.

"Ne imiş isimlerim, bakayım? Birincisi Sibel-Tamara. Fransızca yazılışı Cybèle olacak; eski Anadolu'da bir ilahe adı. Kucağında ya da iki tarafında aslanlar duran heykellerle temsil edilen ilahlar anası ilahe! Galiba, Etrüsklerin tanrıçasıydı, bahçeleri ve meyveleri temsil ederdi; Floransa'da heykelini görmüştüm; kucağında meyve dolu idi; enfes şeydi! Hakkında bir fikrim yok, ama ikisi de hoş! "Zerrin" sarı bir şey olmalı, çiçek ya da altın. Belki de "altın taç" manasınadır. Acaba Haydar Bey doğrusunu bilir mi?"

Cybèle'in bir Anadolu ilahesi olduğunu Fransızca tahsili sayesinde imlasına kadar hatırlayan genç Türk kızı, daha dünkü edebiyatımızda yeri bulunan "zerrin"i bilmiyordu, "zer" kelimesini bile! Asıl tuhafı bilmemesinin bir kusur olduğunu da seziyordu.

Tren, deniz kenarından ayrılmış, güneşi de kılıçlamasına almış olduğundan, yan perdeyi aralayan Güldal dışarıya açılan kapıyı örtebileceğini, eskisi gibi sıcaktan bunalmayacağını düşündü. Koridorda gezintiler başlamıştı; şişman hanımlar, irili

ufaklı çocuklar ve orman müfettişi... Doktor Fahir görünmüyordu; müfettiş ise her geçişinde genç kızın vagonuna –iç çekmesi eksik– hasretli nazarlar atmaktan kendini alamıyordu.

Otuz saatin bir buçuğu çoktan gitti. Bir şeycikler olduğu yok... Olacağı da... Bendeki şu fala inanma, inanma değil de fala baktırma merakı hakikaten mantıksız... Adeta marazi. Haydar Bey'in amcamı çok yakından tanıdığı demin aklıma gelmedi. Telvelerdeki izlere, resimlere bakarak ağabeyimin hastalığını, suda boğulma tehlikesinden kurtulduğumu, Saim'den ayrıldığımı bildi sanmıştım. Bütün bunlardan esasen malumatı vardı. Geleceğe ait kısımları da bol keseden attı, yaşlı tilki!

Bir sinir ateşiyle yerinden fırladı; demin yakınlık duyduğu Doktor Fahir de birdenbire yabancılaşıvermişti:

"Ona kıymet verişim de manasız. Kalıp kıyafetine bakmamalı... Tedaviye muhtaç bir psikopat! Ben bu uzun yola dayanamayacağım. Hele şu hale bakın: Ne eski bu vagonlar! Her tarafından kömür, toz yağıyor. Kaplumbağa adımlarıyla gidiyoruz. Yarın da böyle gideceğiz, iki gece daha! Adana'da telefonla sorayım; uçağa binmeliyim. Şimdiden perişan oldum."

Hızla koridora atıldı ve atılınca o sırada geçenlerden birine şiddetle çarptığını anladı:

"Affedersiniz..."

Fahir'di bu adam! Sordu:

"Ne var efendim? Nedir telaşınız?"

"Bilmem... Bir sıkıntı bastı... Boğulacak gibi oldum, birdenbire! Uçağı beklemediğime hata etmişim. Bu kadar kötü bir tren seyahatine dayanamayacağım. Adana'da muhakkak ineceğim."

Böyle söylenirken başı bir lahza kadar Doktorun omzunda kalmıştı ve kaldığı sırada erkeğin vücudunda iç açıcı bir kolonya kokusu duymuş, ferahlar gibi olmuştu. Mümkün olsa bu omuza dayanıp bir müddet dinlenecekti; birine sokulmak, çocukmuşçasına okşanmak ihtiyacında idi. İstemeyerek kendini çekti. Fahir durmuş, tatlılaşmış, samimiyet kesilmiş bir sesle yavaşça diyordu ki:

"Haklısınız efendim... Bir çaresini düşünürüz, beraberce... Hele bir Adana'ya varalım. Orada 20 dakika kalacağız, bir şeyler yaparız. Size benim kolonyamdan vereyim. Suya karıştırıp beş, on damla içebilirsiniz de... Atkinson'dur. En iyi kolonya. Melisa gibi tesir eder, derhal ferahlayacaksınız."

Az sonra bir termos kadehiyle Güldal'ın yanına geldi; kıza su katılmış rakı rengindeki çiçek kokulu mayiyi içirdi; şişeyi de getirmişti.

Aralarında eskisinden daha fazla bir yakınlık olduğunu anlamanın hazzı da katıldığı için Güldal rahatladı. Kirpiklerine asılmış üç dört damla yaş, telgraf tellerine tutunmuş yağmur damlaları gibi yüzüne dökülmeden duruyor; gülümseyerek erkeğe bakıyordu.

"Açıldım," dedi ve ferah, rahat nefesler alarak erkeğe tebessümle bakmakta devam etti. Nasıl bakmasın ki, daha istasyonda görünce beğendiği bu keskin hatlı tunç çehre derinliğine, içliliğine, tatlılığına hayret ettiren bir şefkatle üzerine eğilmiş, genç kızı tertemiz bir muhabbetle himayesine almıştı. Gözlerinden hem baba, hem âşık, bambaşka, şimdiye kadar bildiklerine benzemeyen, son derece emniyet verici bir nur aksediyor, dinlendiriciliği ruhuna yayılıyordu. Aklından bir anda şu geçti:

"Ben bu adamı seveceğim. Galiba sevmeye başladım bile!"

Gene içinden ilave etti:

"Aşkım, trenden daha süratli gidiyor. İstanbul'a varmadan kendimi kucağında mı bulacağım, nedir?"

Aklından geçen bu sahneden utandığı için gözlerini kapadı, kapayınca deminden beri dizili duran yaşlar kirpiklerinin arasına sıkışarak ağaç çileği rengindeki keten elbisesinin örttüğü dizlerine döküldü; dört tane ıslaklık lekesi bıraktı. Görüldüğünü istemiyordu, mendiliyle kapadı.

Fahir, muhakkak bunların hiçbirini gözünden kaçırmıyordu; belli ki uzaktan seyirci kalmak mecburiyetinin ıstırabını çekiyor. Tenha bir yerde olsalar, hiç değilse genç kızın rüzgârdan dağılmış gür, incecik, henüz nişastaya bulanmamış taze latilokum içi rengindeki tatlı pırıltılı saçlarını yavaş yavaş okşamak suretiyle muhabbetini meydana vuracak, eliyle çenesinden tutup yüzünü tekrar kendine doğru çevirerek:

"Yavrum! Güzelim!" gibi bir şeyler söyleyecek. Güldal, yapılmayan, söylenmeyen bu hareketlerle sözleri oluyor, işitivermişçesine görüyor, dinliyor. Kendisine kızıyor da... Söyleniyor:

"Kırk yıldır hazırmışım ben. Boynuna atılacak bir erkek bekliyormuşum. Ne acayip şey! Doktorla karşı karşıya gelince içimde saklı duran tarafım belli oldu. Öbürlerinden farkım yokmuş meğerse..."

Haydar Bey elinde bu defa bir kâse ile göründü:

"Caneriği," dedi, "gayet irisi, güzeli! Deminki istasyonda bir kız satıyordu; sizin için aldım, iyice yıkadım. Yer misiniz küçükhanım?"

"Pek severim, teşekkürler..."

Güldal yerken Fahir dedi ki:

"Hanımlar buna dayanamaz. Bazısı tuza da batırır galiba... Bizim Bağlarbaşı'ndaki köşkte sekiz, on ağaç vardır. Çocukluğum caneriği ve çağla bademi yiyen hanımları seyretmekle geçmişti. İkindi üstü komşular üşüşürdü, konuşa gülüşe toplar, sonra bahçedeki pınarın mermer yalağına atıp yıkarlar, soğutup kütür kütür yerlerdi. Çıkardıkları ses bana dokunurdu; uzaktan dişlerimin kamaştığını duyardım."

"Bırakayım, öyle ise..."

"Hayır. Sizinki fena tesir yapmıyor, aksine zevkime gidiyor. Meyveyi, her çeşidini çok seversiniz, değil mi? Bilhassa elma, armut, nar, üzüm?"

Genç kız başıyla tasdik etti.

"Çiçeğe de düşkünsünüz muhakkak..."

"Delicesine. Nereden anladınız?"

Doktor manalı bir şekilde sustu. Bakıştılar.

Güldal gülüyor ve diyor ki:

"Tamara da severdi, o halde! Ne idi öteki? Ha, Zerrintaç da seviyordu. Bunu söyleyecektiniz muhakkak."

Şimdi tasdik makamında başını sallayan Fahir'di. Ama gülmüyordu; lüzumundan fazla ciddi bir vaziyet takınmıştı. Kız, Atkinson kokulu mendiline ıslak parmaklarını kurularken soruyordu:

"Diyeceğiniz bu idi, değil mi? Beni gücendirmek istemediğinizden söylememeyi tercih ettiniz. Fakat artık sinirlenmeyeceğim. O isimlerin hikâyesi nedir? Benimle onların arasındaki alakayı öğrenebilir miyim? Tabii öğrenmemde bir mahzur yoksa. Yani dinlemem münasebet alıyorsa. Bir genç kızın dinleyeceği mevzulardansa demek istiyorum."

Fahir düşünüyor...

"Galiba saklı kalması daha doğru olacak; ısrar etmeyeceğim. Yalnız şu kadarını soracağım: Sibel bir ilahenin ismi değil miydi? Hatta ilahlar anası bir ilahenin?"

"Evet, çok iyi biliyorsunuz, tebrik ederim. Zamanımızda değme bir genç hanım bunu bilemez. Yaşlı başlı erkekler, kendilerini âlim sananlar bile..."

"Ama bilgim o kadar. Bir de heykeli gözümün önüne geliyor gibi: Oturduğu koltuğun yanlarında iki aslan vardır. O mu, sahi?"

"Odur. Grek ve Roma mitolojisi bahsinde mektepte mi okuttular?"

"Hatırlamıyorum. Okutmadılardı galiba. Nasıl bildiğime şaşıyorum."

"Ben hiç şaşmıyorum. Ezelden biliyorsunuz, tanıyorsunuz bu ilaheyi!"

Güldal gülümseyemedi. Öteki coşkunlaşarak anlatmaya başladı:

"Sibel, Frigya ülkesinin ilahesidir... Ona 'Büyükana - Magna Mater' unvanı da verilmiştir. Toprağın ve hayvanların ilahesi olduğundan ormanlar içinde, dağ tepelerinde aslanlarla, azılı hayvanlarla ve maiyetini teşkil eden cinlerle birlikte yaşadığına inanılırdı. Buralarda Frigya'nın erkek ilahı olan Attis ile vahşi, kanlı, müthiş kavgası dilden dile dolaşırdı. Yılda bir defa isim günü kutlanırken büyük bir bayram olur, kadın ve erkek figüranlar tarafından ilaheler ilahesinin bütün aşk maceraları, ıstırap, çile ve cefa, dövünme, ölüm ve nihayet Attis'in yeniden hayata dönüşü temsil olunurdu. Cinlerin rolüne girenler, Sibel heykelini ormanlarda dolaş-

tırırlar, cezbe halinde danslar ederler ve safahatlar yaparlardı. Kanlı, kızgın, vahşi bir ayindi o! Ayin esnasında flütler, tefler, ziller, darbukalar, boynuz borular çalınır, bıçaklar işlerdi. Sibel mezhebi Anadolu'dan Yunanistan'a, buradan da Roma'ya geçti. Milattan önce 200 sene evvel..."

Doktor Fahir biraz durdu ve mahzun bir sesle dedi ki:

"Ben o tarihten epeyce sonra sizi tanıdım."

"Beni mi? Nerede?"

"Şu geçtiğimiz toprakların çok uzağında değil. Demin yanından dolandığımız denizin bir kenarındaki büyük Side şehri limanında!"

"Böyle bir yere hiç gitmedim, adını da işitmedim."

"Dört gün evvel orada idim. Antalya ile Alanya arasındadır. Tabiidir ki gitmemiş ve ismini bile duymamışsınızdır. Zira şimdi böyle bir şehir ve liman mevcut değildir; ancak harabesi kalmıştır."

"Ha, şimdi anladım beyefendi... Sizin harabe meraklısı olduğunuzu amcam söylemişti. Demek ki hem geziyor, hem de birtakım hayallere dalıyorsunuz. Hayallerinize hakikat çeşnisi vererek de oyalanıyorsunuz. Beni bu Side limanında tanıdınız, ilk defa! Milattan önce!"

Genç kız gülüyordu.

"Evet, milattan önce! İlk tanışalı iki bin yıl kadar oluyor."

"Affedersiniz ama artık söyleyip kurtulacağım; siz ya şaka ediyorsunuz..."

"... Yahut da bir hastayım."

Güldal gülmesini kesmeyerek devam etti:

"Ya o, ya bu! İkisinden biri! Mamafih ben şaka etmeniz ihtimalini daha kuvvetli buluyorum ve öyle olduğuna inan-

dığım için de işte gülüyorum. Ee, sonra efendim? Tanışalı sadece iki bin sene mi oldu? Ne kadar az! Kaç yaşında idim o zaman?"

"On sekiz."

"İsmim Sibel'di, yahut Tamara?"

"Sibel ismini size ben vermiştim; asıl adınız Pomona imiş; kendinizi bana Tamara diye tanıttınız. Zerrintaç'ınki de esasta Amora idi; değiştirmeye mecbur olduk."

"Unutmamak için defterime yazmalıyım. İsimlerim gittikçe çoğalıyor."

"O gün gemiden inmiş, toprağa basmanın zevkini iyice duymak keyfiyle limanda kararsız dolaşıyordum. Yolum esir pazarına uğradı. Side dünyanın en mühim esir ticaret merkezidir."

"Beni satın mı aldınız? Kaç altına?"

"Derhal alabilseydim o büyük macerayı yaşamazdım ve o olaylar başıma, başımıza gelmezdi."

Böyle söyleyen Doktor Fahir, bir kat daha ciddileşerek, adeta hatıratının yükü altında ezilmişçesine müteessir, tekrar sustu ve bir müddet sonra:

"Neyse," dedi, "sırası gelsin anlatırım. Bu öyle bir maceradır ki, ancak bana azıcık daha itimat ettiğiniz zaman dinlediğiniz takdirde tesirli olacaktır. Bakınız Toprakkale'ye geldik. Suriye ve Irak tarafına giden demiryolu şuradan ayrılır. Galiba beş dakika duracağız. İnip hat boyunda yürüyeyim."

Bütün bu konuşma Güldal'ın oturduğu vagonda, Fahir kapıya yaslanmış halde geçmişti. Erkek içeriye girmek istememişti, kız da davet etmeye yanaşmamıştı. Ayrıca koridordan boyuna geçenler vardı. Hatta ufak yaşta üç çocuk

daracık geçitte koşmaca oynamaya, bağırıp çağırmaya da başlamışlardı. Aslı olsun, olmasın bir macera yahut masal, o vaziyette hiçbir şey dinlenemezdi.

Doktor çekilince bir saniyede yalnız kalmanın hüznünü duyan genç kız pencereyi açtı; istasyon tarafına bakıyor. Gözlerinin, kendi de farkında olmadan, delikanlıyı aradığını sezince içinden:

"Tamam," dedi, "lamı cimi kalmadı; ipsiz sapsız sözleriyle büyüledi beni bu adam! Neredeyse arkasından koşacağım."

Fahir'in bir aşağı, bir yukarı rıhtım üzerinde muntazam adımlarla yürüyüş yapmasını seyrediyordu. Geniş göğüslü, endamlı idi. Güldal'a bacakları gövdesinden biraz fazla uzun, tenasüpsüz[1] göründü ama az sonra bunun sırtında ceket olmamasından böyle bir his verdiğini anladı. Etrafına bakmadan yürüyordu. Bir defacık olsun bu tarafa göz atması, Sibel'ini araması lazım gelmez miydi? Kendisi nasıl onun arkasından pencereye koşmuştu!

"Şimdiden kıskanıyorum, üzülüyorum, hep benimle meşgul olmasını istiyorum. Hakikaten büyülenme hali bu! Normal değil. İlah, harabe, esir pazarı, iki bin yıllık hatıra masallarına mı yakalandım, nedir? Zannederim onların hepsi de bir nevi tuzak. Aslı, faslı yok. Doktor bir çapkınlık taktiği olarak kullanıyor bu usulü. Kimbilir şimdiye kadar kaç kişide denemiştir! Tesirine güvendiğinden benim üzerimde de tecrübeye kalkıştı. Boş trende otuz şu kadar saatini hoşça geçirecek, paşazade! İskenderun yolunda Güldal kolay kolay bulunacak bir parça değildir. Fırsatı kaçırır mı?"

---

1 tenasüp: orantı

Aynaya bakmamakla beraber kendisini ayna önünde duruyormuşçasına zihninden temaşa etti;[1] kolay rastlanacak parça olmadığı kanaatini sağlama bağlamak istemişti. Tetkikinden memnun kaldı; güzel kızdı; belki çok ince idi, fazla Avrupalı vücutta, daha ziyade ecnebi etkisi yapan bir teşekkülde ama gayet sıcakkanlıydı; azıcık konuşulunca, meclisine alışılınca yabancılık havası dağılıyor; tatlı ve cana yakın bir Türk kızı oluveriyordu. Bu teşhisi koyan kendisi değildi; İsviçre dönüşü vapurda tanıştığı bir romancımız ona söylemişti; şunu da ilave etmişti:

"Siz yüzlerce ırkın karıştığı binlerce senenin Akdeniz tenini temsil ediyorsunuz. Grek, Latin, Türk, Arap, Berberi, hatta daha eski devirler; Roma ve Kartaca! Asıl mühim tarafı bazen onlardan birine, bazen ötekine daha çok benziyorsunuz; yani zaman zaman bir tanesi üstün geliyor. Bana bir an oluyor Thais, bir an da Salambo'yu düşündürüyorsuıuz. Bilitis sizsiniz diyeceğim geliyor. Osmanlı tarihinin Baffo veya Nasoya'sı da sizde mevcut! Denizlerin perisi olan Akdeniz'in tadı, rengi, huyu; gölgesi, ışığı vesairesi var sizde!"

Bunları aklından geçiren Güldal içinden söylendi:

"Bilememişsiniz romancı bey! Ben Sibel ve Zerrintaç'ım. Side limanında satılığa çıkarılan on sekiz yaşındaki güzel esire Tamara benim! Doktor Fahir'le ilk defa, iki bin sene kadar önce bu şehrin esir pazarında karşılaşmıştık... Ne sandınız? İşte, o yıllardaki adını henüz bilmediğim gemici âşığım da şudur: Hakikaten bir gemi süvarisini andıran yakışıklı, yağız, yaman delikanlı! Bak, penceremi aradı, buldu, gülümsüyor; bembeyaz dişleri tunç yüzünde ne hoş pırıldı-

1 temaşa etmek: izlemek, seyretmek

yor! Hele gelsin de 20 asır önceki ismini sorup öğreneyim. Hayır, kendiliğimden bir isim vereyim ona..."

Fakat o kadar eski zamanlarda erkeklere takılan isimden bir tanesi bile aklına gelmedi. Zaten Salambo'yu okumamıştı; Thais'deki âşık din adamının ismi ise sevimsizdi. Nihayet Grek mitolojisini zihninde araştırırken trenin kalktığını fark etti; her şeyi unutarak evvela Fahir'in binip binmediği merakına düştü. Ya istasyonda kalıverirse? Seyahatin üst tarafı ne hazin olurdu!

Koridora başını uzatıp da onun Haydar Bey'le konuştuğunu görünce usulcacık yerine çekildi. Bereket, arkasını bu tarafa çevirmişti; araştırıldığını anlamamıştı.

"Alakamı sezerse gözünden düşerim; hatta kendimi azıcık naza çekmem de lazım. Kapımı örteyim, bir müddet saklanayım."

Öyle yaptı, ama az sonra sıkılmaya başladı; bileğindeki saat yürümez, ilerlemez olmuştu. Tırnaklarının cilasını tazelemekle vakit geçireceğini sanması da boşa çıktı; zira vagon sarsıldıkça fırça sallanıyor, boyayı etrafa dağıtıyordu. Hem elleri ne kadar kirlenmişti; yıkamalıydı. Yan taraftaki lavabo bölmesine girse mi?

"Hakkım değil mi, girerim," demesine rağmen bir türlü cesaret edemiyordu. Diğer dairesinin sürmesini kapamak elinde idi; kapanınca kimse gelemezdi. Fakat su sesinden burada yıkandığını anlayacak olan erkeğin aklından bir şey geçmesini, buna bir tahrik manası vermesini istemiyordu.

"Lokanta vagonu olsaydı burun buruna kalmazdık. Elbette bir şeyler içmeye, başkalarıyla konuşmaya giderdi. Çok

iptidai bir tren bu! İçindekileri zorla birbirleriyle laubali ediyor. İstanbul-Ankara arası bambaşka... Resmileştiriyor."

Koridorda çocuk koşmaları ve sesleri artmıştı; araya kalın sesler, gülüşmeler de katılınca zaten fırsat bekleyen Güldal kapıyı araladı; Doktor Fahir'le Vagon-Li memurunun küçüklerle oynadıklarını, katıla katıla güldüklerini, kendilerinden geçmişçesine eğlendiklerini görerek somurtkan olduğunu fark ettiği bir bakıştan sonra başını tekrar içeriye çekti. Kapıyı dışarıya doğru hışımla iterek büsbütün açıvermişti. Aynı zamanda kucağına mısır püskülü renginde saçları eflatun kurdelalarla süslü sert etli, topuz gibi bir kız çocuğu düşmüştü; telaş içinde:

"Beni sakla!" diyor, bacaklarına sarılıyordu.

"Peki, saklayayım. Gir şuraya!"

Bölmeyi gösterdi, kapısını da açtı.

"Yakaladım!"

Bunu diyen Fahir'di; belli ki çocuğun oraya gireceğini hesaplamış, koşmuş, bekliyordu. Şimdi öbür çocuklar da Güldal'ın vagonuna dalmışlar, el çırpıyorlardı. Doktor, genç kıza, özür dileme manasına dedi ki:

"Hemşiremin yavrularıyla da böyle oynarım; beni pek severler."

"Masal da söyler misiniz onlara?"

"Hayır. Bu elimden gelmiyor."

"Halbuki..."

"Devam ediniz."

"Halbuki ben sizin en ziyade o işte muvaffak olduğunuza hükmetmiştim."

"Ne gibi?"

"Side, Sibel ve Zerrintaç masallarının fevkalade parlak, meraklı başlangıçlarına bakarak! Hem de 2000 yıllık masallar... Homère'inkiler kadar eski olmamakla beraber 'Binbir Gece'lere nazaran gene de antikite sayılır."

Doktor Fahir durakladı. Genç kızın gözlerine dikilen patine çelik ışıklı gözler hain bir hal mi almıştı, yoksa teessür mü ona bu bakışı veriyordu? Genç kız anlamadı, helecan duydu. Sonra delikanlının nefsini zorlayarak kendisini toparladığını gördü. Dudaklarında açılan hazin bir tebessümle diyordu ki:

"Ah, Güldal Hanım, işin hakikatini öğrenseniz... Sizi yıllardır her tarafta, bütün Avrupa, Anadolu içlerinde, akla gelmedik yerlerde nasıl aradığımı bilseniz böyle söylemezdiniz!"

"Beni mi arıyordunuz?"

"Başka ne yapıyordum ya? İşim, gücüm, gayem, ümidim başka ne idi ki?"

"Rüyada mı görünmüştüm size?"

Fahir elini uzattı, parmaklarını dokundurmadan genç kızın ağzı üzerinde tutarak:

"Susunuz," dedi, "dünyanın benim olduğu bugün müşterek en büyük hatıramızla şaka etmeyelim!"

Ve sesini neşelendirerek sordu:

"Söyleyiniz bakalım, Adana'da inecek miyiz, yoksa yolumuza devam mı edeceğiz?"

"Ben trende kalacağım."

"Teşekkür ederim."

Konuştuklarını anlamadıkları için suratlı bir halde yüzlerine bakan çocukları önüne kattı, koridora daldı. Güldal arkasından seslendi:

"Doktor! Doktor!"

"Buyurunuz."

"Bir tek sual; bu anlattıklarınız benim için bir gün sır olmaktan çıkacak mı?"

"Elbette."

"Ne zaman mesela?"

"İsterseniz hemen bu akşam! Yeter ki meselenin ciddiyetine inanmış olasınız."

"Nerede? Nasıl?"

"Onu az sonra bildiririm efendim. İnanmaya başladınız mı?"

Genç kız "evet" dercesine gözlerini kapadı.

3

Bu gözlerde galip olan renk, çam ağaçlarının dal uçlarında bahar zamanı beliren taze sürgünlerdeki tirşeye kaçan yeşildi. Fakat yakından bakılınca o yeşilin içinde bir parktaki gibi yeşillerin açıklı koyulu her çeşidinden noktalar görünüyor, noktalar birbirlerine ışıklarını ve gölgelerini aksettiriyor, iri siyah bebekler yeşil rengin her çeşidinden hasıl olmuş yemyeşil bir gökte, parlaklığı kibarlaşmış simsiyah nurdan ibaret iki ay rahatlığıyla dünyayı kayıtsızca uzaktan seyrediyordu.

Evet, uzaktan alakasız bir temaşa idi bu... Başkasına o tesiri yapıyor. Güldal'ı hiçbir şeye ehemmiyet vermeyen, dert görmemiş, dertlilere karşı duygusuz bir kız sandırıyordu. Halbuki hakikatte içli idi; neşeli görünen mahzun

yaradılıştaki insanlardandı. Nitekim Fahir'i demin bir ara kırdığına şimdi üzülüyordu:

"Hassas noktasına dokundum," diyordu, "ciddi bir esasa dayanmasa da söylediklerine samimiyetle inandığı muhakkak! Süs, şiir, masal taraflarını bırakalım, anlaşılan benim tipimde bir kadın arıyordu; gezmiş, tozmuş, bulamamıştı. Birden karşısına çıktım. Dediği gibi dünya onun oldu; azıcığı da benim! Kendimi memnun hissediyorum."

Yapmamak istediği halde iradesi erimiş, her genç kızın daldığı hülyaya kendisini kaptırmıştı. Fahir'le evlenmeyi düşünüyor, teferruata bile giriyordu. Acaba otomobili var mıydı? Çok zengin denildiğine göre olacak. Öyle modern devrin merkezi çeşidinden şu eni boyuna uymaz, tekerleklerinin ortası tahin helvası rengindeki arabalardan olmasa gerek. Giyinişi çok zarif; kullandığı kolonya da zevkine uygun. Otomobilini de en yenisinden seçmiştir; belki de iki tanedir. Hem kendi babası da kızına yüksek marka bir araba hediye edecek vaziyette.

Nişan ve düğünü, hatta davetiye göndereceklerini, balayı seyahatini bile düşündü. Daha neleri! Fakat saatlerden beri düşündüğünü zannetmesine rağmen güneş hâlâ keskin, ova sıcak, akşam uzaktı. O akşam ki eğer Fahir sözünde durursa, duracak vaziyet hasıl olursa, 2000 yılın hikâyesini dinleyecekti.

"Beni hayal sukutuna uğratmasa, bari! Anlatacaklarında bir hususiyet olsa; şimdi kullandıkları soğuk, adeta çirkin diyebileceğim tabirle 'ilgilenebilsem!' Yarabbi! Bir genç kızın, mesela kendisini seven erkeğe 'sizinle ilgilendim!' demesine imkân var mıdır? Adamcağızın üzerinde –eğer zevk sahi-

bi ise– soğuk bir duş tesiri yapar; belki duyduğu muhabbeti de söndürür; araya soğukluk katar.

Ertesi günü bu saatte nerede bulunacaklarını düşündü: Daha Ankara'ya bile varmamış olacaklardı! Fakat canı sıkılacağına varmamış olacaklarını sevinir gibi karşıladığına şaştı. Demek ki yolun uzamasından memnundu. Yolun uzun sürmesinden mi?

"Kendimi anlatmaya lüzum yok. Fahir'le bulunmak da hoşuma gidiyor. İstanbul'a varınca ondan ayrılacağımın üzüntüsünü şimdiden duyar gibiyim. Bir aydan beri özlediğim evim, odam artık eskisi kadar gönlümü çekmiyor. Hele Doktor, her zaman yaptığı gibi bir seyahate çıkıverirse şehir tatsızlaşacak; Tarabya'da hazin bir yaz geçireceğim. Lakin henüz beş-altı saattir tanıdığım adama karşı bu kadar bağlanmam tabii hallerden değil! Bir seyahat psikozu... Ayağımı Karaköy rıhtımına basınca birdenbire şifa bulacağım. Belki de şu acayip buhrana kahkahalarla güleceğim, arkadaşlarım da gülecekler!"

Haydar Bey, kahverengi ceketinin madeni yaka düğmesini ilikleyerek kapı önünde göründü:

"Çay ister misiniz?" diye sordu. "Doktor Bey, meraklısı... Çayı kendisi verdi, demlendirdim."

"İçerim, Haydar Bey."

"Arzu ederseniz buraya getireyim, yahut siz geliniz."

"Nereye?"

"7-8 numara boş ya... Orada hazırladım. Öteberi de var; bisküvi, kek, reçel!"

"Fahir Bey de orada mı?"

"Evet... Fakat ben de oradayım; kapı da açık. Bizim peder, onun büyükbabası Sadrazam Şükrü Paşa'ya mühürdarlık etmişti. Doktorun çocukluğunu tanırım."

Memur bunları "Yataklı vagonlarda çalıştığıma bakma. Ben de birçoğu gibi adam evladıydım; iyi görmüşlerden... Düşmez kalkmaz bir Allah!" der gibi söylemişti.

"Peki, geleyim."

"Ha, affedersiniz, bana karışmak düşmez ama ne olsa kendimi yabancı saymıyorum. Doktoru evvelce tanımazdınız, değil mi?"

"Hiçbir yerde görmemiştim; zaten kendisi de beni görmediğini söyledi. Niçin sordunuz?"

"Bana da öyle söyledi ama resimleriniz var, yanında..."

"Ne resmi? Kimsede resmim yoktur."

"Gerçi bunlara pek resim denilemez, daha çok karakalem çizgiler..."

"Kendi mi gösterdi?"

"Evet. Gezdiği harabelerin güya eski mamur zamanlarındaki tasvirlerini yapmış. Araya insan suretleri de karıştırmış. Her resimdeki kadın size benziyor. Hele mermer sütuna dayanmış, elinde güvercin tutan büyüğünü, resmim diye alıp odanıza asınız."

Böyle söyleyen Haydar Bey, genç kızı –daha emin olmak istermişçesine– baştan ayağa süzdü. İlave etti:

"Tamamıyla siz! Vücut, çehre, gözler, bakış... Sizsiniz velhasıl! Yalnız elbiseniz kâr-ı-kadim![1] Heykellere giydirilen kolsuz, kısa etekli, yalınkat şeylerden. Ama ben anlamamaz-

1 kâr-ı-kadim: eski zaman işi

lığa vurdum. Zaten anlamadım ya! Size de gösterirse farkında olmamış gibi yaparsınız tabii..."

"Ona ne şüphe. Bir tesadüftür herhalde."

"Belki..."

Güldal önde, memur arkada koridoru geçtiler; 7-8 numaraya girdiler. Fahir ayakta bekliyordu; sürünmemek için kenara yaslandı, gelen misafirine yol verdi. Kanepenin köşesinde duran bir resim kartonunu hemen örtmeyi unutmamıştı. Gizleyeceğini anlayan genç kız bir taraftan memnun oldu, bir taraftan ise meraka düştü. Acaba o resimler hakikaten kendisine benziyor muydu? Benziyorsa doktorun bir çapkınlık tabiyesi olarak telakki ettiği esrarlı sözlerini biraz daha ciddiye almak lazım gelecekti. İlk karşılaştıkları zaman onun uğradığı sarsıntıyı da yeniden hatırlayınca inancı arttı.

"Cinli, perili bir masal tesiri yapıyor ama içyüzü aydınlanınca polis romanlarının son safhaları gibi bütün bunları gayet normal, hakikate ve mantığa uygun bulacağım," kanaatine vardı. Çayı, zevkine vararak içiyor, teneke kutusu henüz açılmış, vanilya kokulu gevrek İngiliz bisküvilerini iştahla yiyordu. Bu bisküvilerden kapıya toplanan çocuklara da dağıttı. Yanlarında duran Haydar Bey dedi ki:

"Şayet Adana'da yerlerimiz dolmazsa akşam yemeğini de burada, ikiniz beraberce yersiniz."

Güldal bu "ikiniz", "beraberce" sözlerinden çekingenlik duyarak hemen yetiştirdi:

"Siz de bulunursunuz; üçümüz birlikte yeriz."

Fahir'in belli belirsiz, o masum ürkeklikten hoşlanmış gibi gülümsediğini görünce kaşlarını çattı. Kendine güven-

mez, mahcup, korkak görünmeyi arzu etmiyordu. Bereket, meydana gelen bu tuhaf vaziyeti gene Doktor kurtardı:

"İskenderun'a niçin gelmiştiniz?"

"Gülnuş'un düğününde bulundum; Gülnur'un ablası o! Avrupa seyahatine çıktılar."

"Bütün aile kızlarının isimleri Gül ile mi başlıyor?"

"Evet. Ankara'daki amca kızım da Gülçin'dir; bir de Gülfer var. Benimki pek uydurma, değil mi?"

"Size çok yakışıyor... Daha doğrusu sizi vasıflandırıyor... Yani tarifinize benziyor."

"Ama Sibel'i, Zerrintaç'ı, Tamara'yı tercih edersiniz zannederim."

"Görüyorum ki masal kahramanlarımın adları zihninizde yer etmiş. Bu Tamara ismine bir yakınlık duyuyor musunuz, yahut bir alışkanlık?"

"Fazla yabancı gelmiyor, hele Sibel! Yok, öyle manalı manalı, zihninizdekinden emin bir tavırla başınızı sallamayınız. İsmin yabancı gelmeyişine sebep Fransızca 'si belle!' sözüne benzemesinden!"

"O kadar güzel ki!"

"İyi tercüme ettiniz. Ben de şimdi size soracağım: Buralarda ne sebeple bulunuyorsunuz? Sadece harabeleri tetkik için mi?"

"Beş senedir, aynı mevsimde geliyorum. Evvela Antalya'ya...Oradan eski Antalya ismi de verilen Selimiye ve Side'ye... Sonra Alanya'ya geçerim; deniz yoluyla İskenderun'a çıkar, trenle İstanbul'a dönerim. Harabeleri dolaşmaya en müsait mevsimdir, bu. Günler uzuncadır, sıcak henüz basmamıştır. Her taraf yemyeşil, çiçek içindedir."

"Harabeler üzerine bir eser yazıyorsunuz galiba?"

"Yoo... Öyle bir maksadım yok. Sırf maziyi anmaktan zevk alıyorum, mazimi... Mazimizi de diyebilirim. Kimsenin benim kadar bilmediği bir mazi! Zira Side hakkında âlimlerin malumatı pek noksandır. Yalnız tiyatrosu 15 bin kişi alacak büyüklükte olan bu şehrin bilhassa Romalılar devrinden evvelki izleri hemen hemen tamamıyla silinmiştir."

Doktor Fahir, genç kıza daha sıcaklaşan ve ahenkleşen bir sesle yavaş yavaş şöyle dedi:

"Ne olsa birbirimizden ayrılmayacağız; artık gizlemekte mana yok; tek kişiye söylemediğim, babamdan ve anamdan bile sakladığım bir sırrı size ifşa edeceğim."

"Rica ederim, söylemeyiniz! Belki henüz vakti gelmemiştir; belki buna layık değilim de... Hem artık birbirimizden ayrılmayacağımıza nereden hükmediyorsunuz? Ailenizden sakladığınız o derece mühim bir sır daha beş saat evvel tanıştığınız birine nasıl verilir? Katiyen dinlemem..."

Güldal ayağa kalktı, kapıya doğru, yüzü heyecandan al al, incecik vücudu gizli bir titreme halinde büküle kıvrıla, telaşla yürüdü. Fahir kapının önüne gerilmiş, yolunu kapamıştı; aynı zamanda hayranlıkla diyordu ki:

"Ne kadar iyi terbiye almışsınız! Ne temiz ruhlusunuz!"

"Geçeyim efendim."

Tren bir rampadan indiği için hızlanmıştı; sağa sola çalkalanırcasına sallanıyordu. Genç kız tutunamadığından Doktor düşmesin diye kolundan tutmaya mecbur oldu. İkinci bir sallantı onu da sarsınca kanepeye birlikte yuvarlandılar.

İlk işleri dışarıdan bu sahnenin başkaları tarafından görülüp görülmediğini anlamak için koridor tarafına bakmak oldu. Fahir kapıdan çekilmiş, yaptığından gayrimemnun:

"İsteyerek olmadı," dedi. "Aklınızdan bir şey geçmesin. Hoş, siz de böyle düşünmezsiniz ya! Mademki zamanının geldiğine kani değilsiniz, o bahsi müsaadeniz oluncaya kadar açmamaya söz veriyorum. Affettiniz mi beni?"

"Dargınlık çıkaracağımı zannetmeyiniz; öyle huylarım yoktur. Galiba Adana'ya yaklaştık. İnip gar civarında biraz dolaşacağım; vagonuma saçımı, başımı düzeltmeye gidiyorum."

Güldal bütün seyahat müddetinden beri şimdiki kadar güzel olmamıştı. Azıcık öfke ve kanepeye yuvarlanış, çayın harareti de karışarak tenine tıpkı sıcak çay kadehlerinin üzerindeki gibi buğulu ve dalgalı bir pembelik vermiş, taze çam sürgünü yeşilindeki gözler ışıklı bir gölün berrak suları aksetmişçesine parıldamıştı. Baştan aşağı tiril tiril, pırıl pırıl, banyodan yeni çıkmış, sanki yepyeni çamaşırlar ve elbiseler giyinmiş gibiydi; tazeliği ve temizliği bir kat daha hissolunuyor; kanepe kumaşları tozlu, tahtalarının cilası kararmış köhne vagonun içine meyveleri kızarmış bir kiraz dalının şevkini, zevkini, imrendirici zarifliğini yayıyordu.

Koridorda giderken Doktor Fahir'in gözleriyle kendisini hayran hayran takip ettiğine, takipten vazgeçmediğine emindi; o gözleri bütün vücudunda, önden bakıyorlarmış gibi duyuyor, dik ve salıntısız yürümeye çalışmasına rağmen elinde olmayarak belinin bükünüler yaptığını, utangaçlığından sendelediğini anlıyor, bir an evvel vagona girip bakışın şaşırtıcı tesirinden kurtulmaya can atıyordu.

Zaten demin, beraberce kanepeye düşüp kalktıktan sonra değiştiğini, değiştiklerini, bilhassa kendisinin tuhaflaştığını, cazibe ve güzellik kesildiğini sezmişti. Bir şey daha

sezmişti: Fahir genç kıza saldırmaktan nefsini pek büyük bir zorlukla men edebilmişti. Güldal tehlike geçirdiğini mükemmelen anlamış, hatta delikanlının ne pahasına irade gösterdiğini de takdir etmişti.

"Öyle bir şeye cesaret gösterseydi ne yapardım?" diye düşündü. İlk cevabı: "Artık bir daha yanıma yaklaştırmaz, konuşmazdım," oldu.

Ama bu azimli sözü gönlü tasdik etmedi; gönlünü fazla yumuşak, uysal, uyuşkan, affa müsait buldu. Bir başkasına karşı muhakkak sert, haşin, barışmaz davranırdı; lakin tanımadığı halde hayalen restore ettiği eski manzaralarıyla yaşattığı harabe resimlerine kendi krokisini çizen Fahir'e nasıl küskün durabilirdi? Bir rahibe, bir azize bile yapamazdı bunu...

"Hepsi laf! Doktor beni bir yerde görmüş olacak. Zihninde evvela yer etmedim; konuşmak fırsatını kaçırdı. Neden sonra hatırasında canlandım; aklını başından aldım. Aramaya başladı. Tipimi de sevgili harabe tablolarına yakıştırdığından yaptığı krokilere Sibel ismini takarak Gül kızlardan Güldal'ı karıştırdı. Bizim Gülnur'a ilham vaki olmuş. İskenderun Garı'nda: 'Bu tesadüfün neticesini belki de bir düğün davetiyesinden öğreneceğiz,' demişti ya! Zaten o kız tekin değildir; ruhlarla alakası varmışçasına sözler söyler, cici Nunuş!"

Güneş, sıcağın gökte biriktirdiği, cevizli sucukların una bulanmış donuk şeffaflığında bir tabakasıyla örtündüğü için batı tarafına düşen perdeyi yukarıya kaldırdı; camı –yandaki manivelayı çevirerek– indirdi ve dışarıya uzanınca uzakta Adana'nın ev yığınları ortasında yükselen minarelerini

gördü. İskenderun'dan hareket ettikleri zaman bavulundan ikinci ve daha koyu bir elbise çıkarıp askıya geçirmişti. Üstündekini çıkarıp bunu giydi. Yeşile çalan renkte olduğundan gözlerine uyduğunu, yakıştığını biliyordu. Aynada bakarken:

"Hazırlansın Mahmure," diyordu. "Nihayet muradına erecek!"

Mahmure terzisi idi; bir ufak robun fasonuna bile büyük para alan meşhur terzilerden... Güldal'ın evlenmesini bekliyor, hatta beklemekle kalmıyor, buna el altından çalışıyordu da... Lakin ona erkek beğendirmek mümkün mü idi? Hepsine kusur buluyor, hiçbirine yakınlık duyamıyor, anasıyla babasını üzüyordu.

"Bak," diye söylendi, "şayet Fahir'e rastlasaydım, isteseydi çoktan evlenip gitmiştim!"

Tren ağırlaştı. Vagonunun kapısını örterek inmeye hazırlandığını gören Haydar Bey dedi ki:

"Ben eşyanıza göz kulak olurum, küçükhanım! Fakat istasyondan uzağa gitmeyiniz; rötarımız var, ancak bir çeyrek duracağız."

Güldal, Doktorun bölmesi tarafından geçmemek, ona nedense görünmemek istediğinden vagonun gerisine yürüdü. Dışa açılan kapıyı zorlamakla meşgulken arkasından Fahir'in sesini işitti:

"Siz zahmet etmeyiniz efendim, bana bırakınız."

Çekildi. Sırtına tüvit bir ceket giymişti; kravat da takmış, epeyce değişmiş, daha olgun ve ciddi bir hal almıştı; elinde bir fotoğraf makinesi tutuyordu. Şu var ki tren, peronu olmayan uzakça bir yerde durduğundan genç kıza aşağısı bir

uçurum gibi göründü; eteğinin kâfi derecede açılmaması ihtimalini de düşünerek geriye çekildi.

"İnemeyeceğim buradan."

Fahir hemen atladı, kolunu kapıya doğru uzatarak dedi ki:

"Veriniz elinizi! Hayır, durunuz öyle!"

İki adım uzaklaştı ve çarçabuk makineyi gözlerine yanaştırdı; düğmeye bastı. Sonra koşup geldi, Güldal'ın inmesine yardım etti.

"Müsaadenizi almadım ama kapının önündeki müteredditl halinizle o kadar hoştunuz ki, kaçırmak istemedim; İstanbul'da takdim ederim tabii..."

"Demek ahbaplığımız tren yolculuğuyla bitmeyecek."

"Beni üzüyorsunuz. Mamafih böyle yapmanızı lehimde telakki ediyorum; büsbütün kayıtsız olsanız üzmeyi lüzumsuz bulurdunuz. Bu az çok bir alaka sayılır."

"Siz psikolog iseniz bende de seziş vardır. İçinizden diyorsunuz ki: 'Ahbaplığımızın tren yolculuğuyla bitmeyip İstanbul' da da devam etmesini bir istiyor ki!' Fakat seyahatlerde duyulan alakalara fazla ehemmiyet verilmemesi icap ettiğini de elbette bilirsiniz. Bunların bazısı yolculuk sona erince, biletler gibi lüzumsuzlaşan alakalardır."

"Mademki hayatımda iki defa en mühim yeri aldınız, üçüncüsünün aynı surette inkişaf etmemesi ihtimali yoktur, Güldal Hanım!"

"Telkin yapıyorsunuz, farkında mısınız? Öğleden beri yaptığınız budur."

---

1 müteredditi: kararsız, tereddüt eden

"Yanlış tefsir ettiniz. Bilakis bütün fikrimden geçenleri, bildiklerimi, inandıklarımı söylememek için nefsimi öyle zorluyorum, ıstırap ve azap çekiyorum ki..."

"Bırakalım bunları... Gar nerede? Nasıl geçeceğiz o tarafa?

"Şuradan, şu merdivenden ineceğiz."

Yan yana indiler; çıktılar. Oldukça kalabalık, hareketli bir garda dolaşmak ikisine de Avrupa seyahatlerini hatırlattı. Haydar Bey'in kontrolü dışında bulunmanın, ilk defa kendilerini yabancılara karışmış, onların nazarında genç bir çift tesiri yapmanın da keyfini duyar gibi oldular. Güldal içinden söyleniyordu:

"Balayı seyahatimizin ön zevkini tadıyorum. Herkesin bize bakışı pek sempatik. 'Birbirlerine ne uygun, ne kadar yakışıklı bu gençler,' diye düşündükleri hallerinden belli! Hakikaten de öyleyiz. Boylarımız bile muvazeneli; yaş farkımız ise tam kararında: Fahir benden en fazla on yaş büyük olmalı."

Susup bazı hayallere dalmış görünmemek için sordu:

"Adana'yı bilirsiniz tabii?"

Sesinde zihninden geçirdiklerini anlamış olmasının heyecanı vardı. Doktor cevap veriyor:

"Anadolu'da uğrayıp araştırmadığım şehir ve kasaba bıraktım mı ki? Van'a bile gittim. Hatta garip bir şey söyleyeceğim: Size epeyce benzeyen birine orada rastladım. Lakin bu hanım Tamara... Şey... Siz değildiniz. Ruhlarımız arasında irtibat hasıl olamadı."

"Gene başladınız; trenimize dönelim artık. Haydar Bey dört gözle bekliyordur."

"Falınıza bakarken söylediklerine ne diyorsunuz?"

"Fala baktırmayı severim, ama söylenenlere kıymet vermem; inanmam da..."

Vagonların önüne yaklaşınca pek yan yana yürür görünmekten çekinerek aralarında mesafe bırakmak lüzumunu duydular. Güldal şöyle düşündü:

"İnşallah boş yer vardır, yemeği beraber yeriz. Onunla tekrar buluşmak için sabahı iple çekeceğim galiba!"

4

"Ömrünüzde görmediğiniz bir yere, mesela bir şehre gittiğiniz zaman sizde orasını evvelden görmüş, tanıyormuşsunuz gibi bir tesir hasıl olur mu? Olduğu vaki midir?"

Boş kalmış bir Vagon-Li kompartımanının pencere önündeki daracık masasında, yağ kâğıtlarına konmuş yol nevalesini karşı karşıya yiyorlar. Haydar Bey ara sıra gidiyor, tekrar dönüyor ve yemeğe ayakta iştirak ediyor. Elektrikler yanmış, pencereler –uzun tüneller geçileceği için– örtülmüştür. Vantilatör işliyor.

"Hele düşüneyim de öyle cevap vereyim."

"Yalnız yerlere değil, bu his şahıslar ve tiplere karşı da olur."

"Vallahi pek dikkat etmedim. Ha, yalnız bir defa..."

"Ee, söyleyiniz."

"Heyecanlanacak kadar mühim bulmayacaksınız. Bir defa, daha doğrusu bu sefer, Antakya'yı görünce çocukluğumda oraya gelmişim gibi Asi Nehri kenarıyla arkadaki dağları önceden tanıyormuşçasına biraz benimsedim. Hatta

amcama küçükken Antakya'ya babamla gelip gelmediğimi sordum. Binbaşı olarak gelmiş, ama ben doğmadan! Aman, rica ederim, hemen 'Tamam, bildiğim gibi, emindim!' filan demeyiniz. Tadı kaçar gibi oldu bu sözlerin. Hem o kadar bilinmemiş bir şey değil ki. Bir İsviçre mecmuasında okumuştum. Hintli bir kadın, ilk defa gittiği bir şehirde ecdadının evini eliyle koymuş gibi bulmuş. Güya yüz yetmiş sene evvel başka bir isimle, kendisinin büyükannesi olarak o evde doğmuş, büyümüş, o şehirde yaşamış imiş!"

"İnanmıyor musunuz?"

"İnansam ne çıkar efendim? Şimdiki hayatımızla meşgul olmak daha akıllıca bir harekettir."

Biçimli ayaklarını sinirlilikle oynattı; söylediği bu sözleri, delikanlıyı şaşırttığından pek beğenmişti; cesaret bularak devam ediyordu:

"Nereye gelmek istediğinizi şimdi büsbütün anladım; muamma çözüldü; bir sır olmaktan çıktı. Yani siz eski zamanda yaşadığınız bir yeri hatırlatıyorsunuz, geçirdiğiniz hayatı da! Bu mu idi açıklayacağınız büyük, mühim sır? Lüzumundan çok fazla büyütmüşsünüz, efendim!"

"Fikirlerinizi pek güzel, pek sevimli müdafaa ediyorsunuz. O kadar zevkle dinliyorum ki! Mücadele kudretinizi de beğeniyorum; hayran kalıyorum. Kesmeyiniz."

"Sibel de öyle mi idi?"

"İkisi de aynı karakterde idi. Hele Zerrintaç..."

"Anlaşıldı. Bana bunları anlatmadan rahat edemeyeceksiniz. Dinlemeye hazırım beyefendi! Hele şu kirazlardan yiyeyim de..."

"El ayak çekilsin, herkes yatıp uyusun, öyle! Tüneller de bitmiş olur; siz koridorda camın önünde otursunuz; ben

ayakta dururum. Haydar Bey isterse uzaktan gözcülüğünü yapar. Bu gece yalnız birinci hayatımın hikâyesini dinleyeceksiniz. İkincisini gündüz, bozkırları geçerken naklederim. Ankara - İstanbul arası rahatça uyursunuz."

"Ve sabahleyin Karaköy rıhtımında birbirimize veda ederiz: 'Tanıştığımıza çok memnun oldum, efendim! - Selametle beyefendi!' İşte bu kadar. Seyahat faslı kapanır, gider. Siz kendi âleminize dönersiniz; Güldal Hanım da kendi âlemine katılır. Neden sonra birbirimize rastlarsak tebessümle selamlaşır, geçeriz."

"İnanmayarak konuşurken sesinizin ahengi başkalaşıyor; gözlerinizin bakışı da!"

Genç kız telaşlanarak sordu:

"Çirkin mi oluyorum?..."

"Hayır. Siz ne yapsanız, ne halde bulunsanız sevimsiz olamamanın sırrına ermiş nadir insanlardansınız. Nezleli, gripli haliniz, öksürmeniz, aksırmanız bile güzeldir! Ucu kızarmış burnunuzla, çakmak çakmak gözlerinizle, boğuk sesiniz, gomenollu vazelin kokunuzla, yükselen hararetin teninize verdiği fırından yeni çıkmış gevrek simit sıcaklığıyla... Her şeyinizle! Siz..."

"Harabelerden bahsetmenizi tercih ederim. Devam etmeyiniz; bunlar hoşlanmadığım basmakalıp sözlerdir; sosyete köşesi soğukluklarından... Bu gibi iltifatlardan daha ziyade –geçkin demeyeyim ama– olgun hanımlar hazzeder; kendisinden şüphesi olanlar!"

Haydar Bey masayı toplamak için gelmişti; bir taraftan da diyordu ki:

"Yeni yol yapılalı Adana zenginleri Ankara ve İstanbul'a otomobilleriyle gittiklerinden, yazın Vagon-Li ekseriya boş

kalıyor. İki çocuklu bir hanımla bir Alman ecza komisyoncusundan başka binen olmadı; rağbet edenler sadece çocuklu aileler. Yatakları yaptım, yolcuların çoğu uyudu bile. Sizinkiler de hazır."

Gençlerin kararsızlık, belki de isteksizlik göstererek ağır olduklarını fark edince durdu; kompartımandaki manzaradan hoşlanıp yumuşayarak:

"Uykunuz gelmemişse aceleye lüzum yok," dedi, "ben bütün gece uyumam; uykuyu nöbetim bitip evime gitmeme saklarım. Şu son tüneli de atlatalım da camı açalım; temiz hava girsin; ferahlarsınız. Vakit daha erken..."

"Beyefendi tarihi bir vaka anlatacaktı."

Memur, Güldal'a hitap etti:

"Dinleriz. Size birer kahve de yaparım. Doktorun pederi Viyana Müsteşarı Kâzım Bey kahve meraklısıydı; oraya dadısını da götürmüştü; sırf kahve pişirsin diye!"

Tren tünellere girdikçe vagon, kılıçların çarpıştığı bir ortaçağ filmi çatırtısıyla doluyor; yanık maden kömürü kokan duman, elektrik ampullerini sarartıyor. Lakin Güldal öylesine sihirli bir güzellikte ki, iki erkek de ne dumanı ne loşluğu duyuyorlar; hatta bunlar arasında onun daha güzel bir hal aldığını, bir büyücünün tılsımlı ateşinden çıkmış peri kızı gibi bir masal mahlukunu andırdığını görüyorlar; tren tünelden toprak yüzüne çıkınca, peri kızının kaybolu vermesinden, tılsımın bozulmasından korkuyorlar.

Haydar Bey dışarı kulak verdikten sonra son tünelin de bittiğini söyledi, camı açtı; kâğıtlarla kadehleri toplayıp gitti. Artık içeriye ardıç kokulu hafif bir dağ havası, Toroslar'ın kurak serinliği giriyor, bir kompartımanda, geceleyin ikisi

karşı karşıya ilk defa kalıyorlardı. Çekingenlik duymamaktadırlar, susuyorlar. Güldal sebebini bilmeden eteğini aşağıya doğru çekti; bacaklarının mümkün mertebe görünmemesini istiyor. Sezdirmemeye çalışarak bir hareket yapıyormuş gibi elini gezdirerek göğsünü azıcık kapattı ve düşündü:

"Acaba münasebetsizlik mi oldu bu? Kompartımanıma gitsem, yatsam mı? Daha öğle üzeri tanıdığım bir erkekle şu saatte, baş başa oturmam doğru olmasa gerek. Pek can atar görünüyorum. Adam içinden benimle alay ediyordur; *'hepsi gibi...'* diyordur."

Kalkmak üzere idi; Fahir munis, yumuşak bir sesle dedi ki:

"Aklınızdan geçirdiğiniz şeyi tahmin ediyorum. Yanlış! Ben öyle düşünmedim."

"Ne düşünmüştüm ki?"

"Bu kompartımanda kalmanızın münasebet almayacağını, gitmek istediğinizi... Daha doğrusu istemeye istemeye gitmeye kendinizi mecbur sandığınızı! Yalan mı? Kehanet değil; aldığınız tavırlardan, yaptığınız hareketlerden, susmanızdan, birdenbire çekingenlik hissetmenizden anladım. Bunlar biraz da benim aklımdan geçti, bana da bir şaşkınlık geldi. Fakat yadırgama, yabancılık zannetmeyiniz. Sizinle –anladığınız gibi– eski hayatlarımda baş başa çok kalmıştım. Artık gizlenecek bir mesele yok: Ben, şimdikinden evvel iki defa daha arz üzerinde yaşadığımı katiyen bilen bir adamım. İkisinde de aynı adamdım ve asıl garibi her defasında sevdiğim kadın aynı kadındı."

Parmağıyla genç kızı işaret etti:

"Sizdiniz! İki keresinde de siz! Ayrı ayrı devirlerde ve memleketlerde daima siz! Bu narin, levent endamınızla,

taze çam yeşili gözlerinizle, sinirli ayaklarınız ve azıcık kalın, tok, musikili sesinizle, üzüm filizi rengindeki saçlarınızla değişmeyen siz!"

"Demek ki ruhların ölmezliğine inananlardansınız?"

"Benimki daha başka; bir insanın tekrar dünyaya geleceğine inanıyorum hem de ruhuyla ve cismiyle, bir zaman yaşadığı hüviyetiyle, karakteri ve fizyonomisiyle! Nasıl inanmayayım ki Side'ye, bu hemen hemen yere batmış diyebileceğimiz şehir harabesine ilk defa gidince –1946 senesinde idi– şimdi mühim bir kısmı toprak altında kalmış olan mermer sütunlu büyük caddeyi, limandan Sibel mabedine uzanan anayolu hatırladım. Hatırladım değil, gözümde canlandırdım. Tıpkı yanmış ya da zelzeleden yıkılmış bir evi nasıl zihninizde görebilir, bütün teferruatına kadar hatırlarsanız, bu da öyle oldu. Ve nihayet şehrin tamamını görmeye başladım. İçinde kendimi de!"

"Hayatınızı da hatırladınız?"

"Hatırlamak denilemezdi ona: Yaşadım; şimdi nasıl yaşıyorsam öyle yaşadım. Hem tatlı, hem korkunçtu hayatım! Şu var ki size ilmi surette meseleyi izah edemeyeceğim, lüzum da yok. Ortaya bir iddia atmıyorum; zaten bugüne kadar kimseye de açılmadım. Açılabileceğim tek insan sizdiniz. Bulamıyordum; bulunca artık gizlemenin manası kalmıyordu."

"Benim bildiğim Hintli kadından başkasının başından da öyle haller, hatırlamalar geçmiş midir?"

"Çok! Benimki kadar vazıh[1] olmamakla beraber pek çok! Her yerde, mesela Almanya'da, İsveç'te, Belçika'da, bütün dünyada yüzlerce! Arzu ederseniz veyahut vakit bulunca

1 vazıh: açık, ortada, net

size davanın ilme dayanan taraflarını da anlatırım: Onları da tetkik ettim. Size –şayet mevcutsanız– muhakkak kavuşacağıma emindim. Zira vücudumdan ve ruhumdan yayılan sempati şuası, sizinki ile birleşerek bizi birbirimize çekecekti. Bu hadise iki defa olmuştu; üçüncüsünü de emniyetle bekleyebilirdim."

" 'Sempati şuası' mı dediniz?"

"Evet. Vücutlarımızdan böyle bir nur yayılır; bizi karşılıklı cezbederek buluşmamıza yardım eder. Aşkta ve âşık olacakların karşılaşmasında rolü büyüktür. Tesadüf, kader, kısmet filan denilen hadiseleri hazırlayan odur; tesir sahası da geniştir; ses dalgaları gibi dünyayı kaplar, arıza tanımaz. İskenderun Garı'na bizi o şua getirdi."

"Ömürsünüz beyefendi! Peki ama ben niçin sizin gibi o eski hayatlarımı hatırlamıyorum?"

"Her insanda bu hassa[1] olmuyor; yahut mevcut bulunsa da harekete getirecek amiller, mesela evvelce yaşadığı yere bir daha gitmek, orada heyecana kapılmak gibi tahrik edici sebepler zuhur etmiyor.[2]"

"Side'den sonra nerede yaşadınız?"

"Müsaade ediniz de bunu sırasında söyleyeyim."

"Daha zihninizde tertip etmediniz galiba..."

Doktor Fahir, müsamaha ve nezaketle, aynı zamanda muhabbetle gülümsedi:

"İnanmıyorsunuz ama elimde inandıracak vesikalar var, dedi. İlim adamlarından teşekkül etmiş bir heyet toplansa sizi evvelceden tanıdığıma karar verir."

---

1 hassa: özellik

2 zuhur etmek: ortaya çıkmak

"Resimlerim mi bu vesikalar? Hani sizin çizdiğiniz desenler?"

Güldal, istemeyerek ağzından kaçan bu sualden birdenbire mahcup oldu; söylemeyeceğine dair Haydar Bey'e söz vermişti. Hemen ilave etti:

"Ah, pardon! Fena oldu gevezeliğim. Kızdınız mı yoksa?"

"Gevezeliği siz değil, Haydar yapmış; ona kızmalıyım. Lakin öğrenmiş olmanızı istiyorum; gösterecektim zaten..."

Genç kız ciddi bir tavırla, ağır ağır dedi ki:

"Artık ciddi konuşalım. Sizde resimlerim olduğu, yani beni görmeden resimlerimi çizdiğiniz asılsızdır. Ortada öyle bir şey yok! Haydar Bey'e bu yalanı söyleten sizsiniz... Karşınızdakini çocuk yerine koydunuz; can sıkıcı bir yolculukta hoşça vakit geçirmek için eskiden yaşama, tekrar dünyaya geliş, sempati şuası, şu ya da bu, bir sürü hikâye uydurdunuz. Bahse girerim, resimlerimi gösteremezsiniz!"

Delikanlının tunç yüzü kırmızı bakır rengini aldı. Güldal devam ediyor:

"Sizin hayali tipleriniz, bilmiyorum zekâ itibariyle ne kıratta mahluklardı? Ben tahmin ettiğinizdan daha açıkgöz ve anlayışlıyımdır; sezemediniz."

Güldal nasıl oldu da böyle konuştu, fikrinde hazırlamadan bu iddiayı ortaya attı? Kendisi de hayrette! Sanki ona bir söyleten vardı, benliğinde gizlenmiş duran bir ikinci şahsiyet. Kumarda para sürer gibi nefsine hâkim olamayarak, içinden iterek söyleyivermişti; artık dönemezdi. Delikanlı güçlükle dedi ki:

"Mademki bu kadar eminsiniz, sizi ikna etmeyi lüzumsuz buluyorum; vesikaları da yok sayıyorum. Belki yırtar, yok ederim!"

Genç kızın çekilmesini bekler gibi bir hareket de yaptığı için Güldal çantasını kaparak ayağa kalktı; gözleri dolu dolu olmuştu. Henüz pişmanlık başlamıştı ama, kendisine karşı şimdiden öfkeliydi. Başlarını eğerek birbirlerini selamladılar. Kapının önünde Haydar Bey göründü. Güldal'a sordu:

"Vah vah! Yetişemedim, galiba... Bitti mi hikâye?"

"Bitti. Kısa imiş, pek de enteresan değil!"

Az sonra kompartımanında idi, sert temaslı, lakin ütülü ve temiz çarşaflı yatağına atıldı:

"Niye böyle oldu? Şeytan mı dürttü beni? Ne güzel anlatacaktı! Hakiki veya uydurma imiş... Pekâlâ dinlerdim. Darılmazdık da! Artık muhakkak gücendi; adamın izzetinefsine dokundum; kalbini kırdım."

Ağlıyordu.

Gittikçe hıçkırıkları çoğalan vücudunu sarsan bir ağlama... Mendilini ağzına götürdü, sesini bastırmaya çalıştı, dişleri incecik opal kumaşın üzerinde bir müddet kilitlendi. Halbuki Güldal bu krizleri sık sık geçiren ne celalli, ne atak, ne sebatsız sinirlilerdendi; hiç de isterik değildi. Ruh ve bünye bakımından sağlamdı, aile cevheri kusurlarla fazla bozulmamıştı.

Epeyce ağlamıştı ki o gibi ağlamalardan sonra gelen mahmurluk ve rahatlıkla karışmış tatlı yorgunluğu duydu. Kafası hadise muhakemesiyle hâlâ meşgul:

"Yalan" kelimesini kullanmamalıydım: 'Haydar Bey'e bu yalanı siz söylettiniz' dememeliydim. Daha hafif bir ta-

bir bulacaktım. Mesela, 'o şakayı yaptıran sizsiniz' deseydim, hiddetlenmezdi. Yüzü nasıl da kızardı... Gözleri öfkesinden ateş saçıyordu; mavimtırak bir kıvılcım yağmuru! Ayrıca kendi zekâmı da göklere çıkardım; çıkarmak suretiyle de onunkini hiçe indirdim.

Soyunmak üzere doğruldu.

"Fakat," diyordu, "biraz da hak etmemiş miydi? Kabak tadı vermişti, Sibel bahsi. Kendi de inanmıyordu; daha fazla yalanını, düzenini yakaladığıma kızdı. Resimleri de gösteremedi; gösteremezdi ki... Paşazadem gönül eğlendirecekti. Pek iyi oldu, iyi yaptım. Bu eski aileler çok defa epeyce muvazenesiz çocuklar yetiştiriyorlar. Ben sapasağlam, kendi mevkiini kendisi yaratmış bir yeni nesil adamıyla evleneceğim. Zaten babam geçmiş zamanların öyle sadrazam, madrazam artığı soyundan sopundan hazzetmez!"

Şu var ki elbisesini çıkarıp kombinezonuyla kaldıktan sonra çıplaklığını hissetmenin acayip keyfi içinde Fahir'i başka türlü, sadece yakışıklı, sağlam erkek olması bakımından düşünmeye başlamıştı. Toparlacık göğsü, gene toparlak omuz başları, azıcık sararır gibi olarak çiğliğini, mermer soğukluğunu kaybetmiş fildişi piyano tuşları matlığında pürüzsüz teni, kolayca kıvrılır, bükülür esnek, yaylı endamı ve hepsinden önemlisi, insanlarınkinden ziyade ince kabuklu meyvelerle pulsuz balıklara has gergin, dipdiri tazeliğiyle kendi güzelliğini şimdi daha iyi duyuyordu. Fahir'in hayalini, fiske vurulsa tunca vurulmuşçasına parmak acıtacak sertlikteki vücuduyla sanki karşısında bulunuyormuşçasına utanarak bir an seyretti. Acayibi, delikanlıyı üzerinde Romalı

gömleğiyle "tünik" denilen beyaz bir maşlaha sarılmış ve yeşil somaki bir sütuna dayanmış şekilde görüyordu. Virgile'in lisanıyla konuşuyordu:

"Otun içinde bir yılan saklı!" diyordu. Güldal bu sözleri bir romanda okumuş, ahenginden hoşlanarak aklında tutmuştu.

Duyduğu cinsi iştihadan ürkerek geceliğini hemen giydi. Bu hisse nadiren kapılır, maddesi ve ruhu sıhhatte her genç kız gibi o da erkeği şefkat ve himaye ihtiyacıyla düşünürdü. Zaten Doktor Fahir'i, beklediği o şefkat ve himaye ihtiyacını en zarif, içli, tam erkekçe temin edeceği hükmüne vardığından beğenmişti. Çehresinin keskin hatları, sert ve geniş göğsü, çevik parmakların pençeye benzettiği kıllı, arzusuna göre yumuşak veya katı olacağı sanılan hareketli elleri himaye vazifesini fazlasıyla yapmaya müsait bir teşekkülde idi; gözleri ise ara sıra öyle bir şefkatle, rikkat[1] ve muhabbetle tatlılanıyor, derinleşiyordu ki, Güldal şu anda bunları hayalinde cisimlendirirken bir yokuştan kayıyor, lunaparkta dağ treninde aşağılara uçuyor gibi içi eziliyor, bayılıyordu; bir yere tutunmak lüzumunu duyacak hale geliyordu.

"Ah, benim Sideli gemicim, kaptanım. Darılttım mı seni?" diye sızlandı. "Halbuki darıltmak niyeti hiç de yoktu. Ağzından o sözler çıkmadan az önce zihninden hoş şeyler geçiriyordu. Eve varınca hemen babasına telefon edecekti:"

"Artık üzülme," diyecekti, "aradığımı buldum; hem en mükemmelini! Sen de 'evet' dedin mi, bitti bu mesele!"

---

1 rikkat: incelik, merhamet

Babası muhakkak, "Hataylı mı?" diye soracaktı. Güldal gülerek cevap verecekti:

"Hayır, Sideli... Neresi mi? Yere batmış bir şehir. Beni bu adam 2000 yıldan beri tanıyormuş, arıyormuş. Yoo! Öyle aklı başında, öyle malumatlı ki! Ayrıca doktor, ressam, zengin, genç, bir sadrazam torunu da!"

Acaba yarın sabah onu, aralarında dargınlık çıkmamış gibi güler yüzle karşılayacak mı? Yoksa birbirlerini selamlayıp geçecekler mi? Lokanta vagonunda karşı karşıya yemek yiyeceklerini tahayyül etmişti. Ayrı masalara oturup küskün küskün duracaklar demek!

Güldal'a lokomotifin ikide bir duyulan uzun ya da kesik düdük sesleri gecenin bu saatinde ve yaban arazi üzerinde hüzün veriyor. Yaktığı başucu lambasının siperli hafif ışığı sadece yüzünü ve saçlarının bir kısmını aydınlatmaktadır.

Uyuyamayacağını anladığından bunu da söndürdü. Karanlıkta kalınca ayaklarıyla çarşafları iterek serinlik aradı.

"O", diyordu, "şu yanımda kompartımanda, şimdi... Birbirimize ne kadar yakınız! Yarın gece de öyle olacağız; sonra bir uzaklaşacağız ki!"

Yarı uyku, yarı dalgınlık arası trenin bir istasyonda uzun müddet kaldığını fark etmiş, düdük sesleri, manevra gürültüleri, işçi konuşmaları işitmiş, kalkıp bakmak ve anlamak istemiş ve bu sırada uyuyakalmıştı.

Gözlerini açınca panjurların arasından içeriye güneş sızdığını gördü, saatine el attı: Dokuz. Sarsıla çalkana gidiyorlar. Kendisini birdenbire topladı ve aklına ilk gelen Fahir olduğundan evvela gülümsedi; fakat dargın ayrıldıkla-

rını hemen hatırladığı için tebessümü çarçabuk söndü. Fazla düşünmemek, hakikatle derhal karşılaşıp ne yapacağını kestirmek için yatağında doğruldu. Çıplak ayakları sarkarak eğilmiş, gözleriyle terliklerini arıyordu ki yüreği sevinçten hopladı: Lavabo bölmesini ayıran kapının alt aralığından içeriye kâğıtlar sürülmüştü; iki büyük kâğıt, iki resim!

Öyle bir atlayış atladı ki az daha yuvarlanıyordu. Kartonları kaptı, baktı. Işık az geliyordu, panjuru açmaya da vakit isterdi; elektriklerin hepsini bir anda açtı. Az daha haykıracaktı, belki haykırdı bile... Zira kartonlar üzerindeki genç kız, kendisinin krokisi idi; ama tamamıyla, en ufak şüpheye, tereddüde meydan vermeyecek derecede kendisinin! Güldal işte! Aynı ağız, aynı burun, hele vücut biçimi! Ya başın şekli? Gözlerinin manası bile, karşısında günlerce poz vermişçesine tıpatıp!

"Asıl mühimi, benim ruhum da var içinde! Sütuna ne hoş yaslanmışım, testiyi ne zarif tutuyorum! Şu, gene mermerden koltuğa oturmuş, daha ziyade heykeli andıran resmimde de bir Sezar gözdesine benzemişim, bir imparatoriçe, bir Poppe! Meğerse 'tünik' öylesine yaraşıyormuş ki bana!"

Yüreğini bir sevinç daha kapladı:

"Barışmak istiyor; resimleri kompartımanıma usulcacık, kapı aralığından sokması barışmak istediğine işarettir. Pişman oldu; ben barışmaya ondan fazla can atıyorum," diye söylendi. İmkân olsa –keşke olsaydı!– yan bölmeden geçerek kapısına vuracak ve açınca kucağına atılacaktı; diyecekti ki:

"Ah, benim gemicim! Sideli korsanım! 2000 yıllık âşığım!"

5

"Shakespeare der ki: 'Ne olduğumuzu bilsek de ne olacağımızı kestiremeyiz.' Onun içindir ki, vaktiyle geçirdiğimiz hayat bütün teferruatıyla bize malum olsa da beş dakika, hatta bir an sonra başımıza gelecekleri bilemeyince, yakın veya eski mazimiz hakkındaki malumatımızın pratik bir faydası yoktur ki beyefendi..."

"Zevki vardır efendim ve bu zevk bende ve sizdeki kadar genişine, alabildiğine kimseye nasip olmamıştır."

Lokanta vagonunun iki kişilik masasında, karşı karşıya, öğle yemeği zamanı Güldal ile Fahir böyle konuşuyorlardı; zira barışmışlardı ve darılıp barışmanın hususi keyfi içinde –bira da içiyorlardı– trenin bir türlü sonuna erişip kurtulamayacağı sanılan kavruk, kerpiç, çiğ ışıklı bozkır düzlüklerini yemyeşil, soluk, ağaçlıklı bir vadi kadar manzaralı buluyorlardı.

Fahir dışarısını işaret ederek dedi ki:

"Saatlerdir gidiyor. Köy nerede? Tek canlı mahluka rastlamıyoruz. Küf renkli tepecikler ve akçıl bir toprak. Görüyorsunuz ya: Bazen o tepecikler silinip; ufukta yamru yumru bir dağ da beliriyor. Az sonra dağ sahneden çekilecek, yerine daha büyüğü, sivrisi gelecek; ufkun çizgisi üstünde bir kambur kalacak, kambur da eriyecek. Hiçbirinden ne denizin, ne ormanın, ne de göllerin gösterişi var... Lakin bir şey mevcut ki onlarda da bu yoktur: Kendine güvenen dik bakışlı, daima sert, herkesin zevkine varamayacağı şahsiyetli bir güzellik! Ben bozkırlarda yaşadım."

"Ne zaman? Mazide mi gene?"

"Evet."

"Bozkır hayatında öyle Greko-Romen devrinin ihtişamı olamaz."

"Kim demiş, küçükhanım? Mesela şu ortasından geçtiğimiz arazi üzerinde bir saray vardı ki şimdi yeri bile belli olmadığı halde tarihler methini yaza yaza bitiremezler: Keykubad'ın yazlık, daha doğrusu bahar mevsimi sarayı. Hint ve Çin ülkelerine, masallara yakışan, firuze çinilerle süslü, küçük küçük kubbelerle bezenmiş bir saray..."

"Kim imiş bu Keykubad dediğiniz adam?"

"Anadolu Selçuklularının büyük hükümdarı... Unvanı Alaüddin'dir."

"Tanımıyorum. Mektepte okumuş olacağım ama sarayının bahsi geçmediği için unutmuşum. Kayseri civarında mı idi o güzel, mavi saray? Şu karlı yüksek dağın eteklerinde?"

Doktor Fahir tasdik etti; fakat Güldal'ı tarihle fazla yormak istemediğinden lakırdıyı değiştirdi:

"Bozkırlar, etrafı söğütlerle, kavak ve iğdelerle az çok süslü derelerini, ırmaklarını bile çok defa ilk bakışta göze çarpmayan yerlerden, dağlar arasına sıkışmış çukurlardan adeta gizlice geçirir. Onları bakınca değil, ararsanız bulursunuz. Bazen yanında durursunuz da biraz aşağınızda su ve yeşillik, bahar ve güz olduğunu fark edemezsiniz. Burası, dünyanın başka taraflarında güzel sayılan malum manzaraları kusur imişçesine örter, meydana vurmasını küçüklük, hoppalık sayar, olasıya erkek bir varlıktır."

"Rüzgâr vagona ne hoş, baygın bir koku getiriyor. Duyuyor musunuz?"

"İğde kokusu... Tam mevsimindeyiz."

O rayiha ikisini de gittikçe sarıyor; başkalaştırıyor. Yalnız kendilerini değil, her şeyi değişmiş görüyorlar. Lokomotif başka türlü soluyordu sanki: Havayı içine çeke çeke ve bundan keyifli bir halde! Bir ara geldi ki iğde rayihası içinde iki genç birbirlerini daha güzel, cazibeli görmeye başladılar. Fahir izah etti:

"İğde çiçeği kokusu, bedeni bir gevşeme vermesine mukabil beş duygumuzu da daha anlar hale getirir; ayrıca nikbinliği[1] artırır; insanları ve manzaraları sevimli gösterir. Ay ışığı, –ki kusurları örttüğüne, çirkinlikleri giderdiğine, yalancı ve güzel bir âlem yarattığına yüz kere şahit oldum– Hindistan'da sandal ağacı ne etki yaparsa, Anadolu bozkırlarında da iğde o vazifeyi görür: Kadınla erkeği birbirlerine yakınlaştırır, bir cisim bir can haline gelmek ihtiyacıyla, iştihasıyla sarsar, çıldırtır."

Güldal'ın yüzüne bir pembelik yayıldığını gören Fahir, ileri gittiğini sezerek sustu; fakat sükûtunun huzursuzluğu artırdığını anlayınca sözü değiştirdi, sordu:

"Demek yazın Tarabya'ya gidiyorsunuz? Yalıya mı?"

"Yalı kısmı da var, dağda bir köşk de..."

"Vaktinizi nasıl geçirirsiniz?"

"Öğleden sonra kitap okurum. Roman, mecmua gibi şeyler. Bu defer gidince tarih kitaplarını tercih edeceğim. Demin –neydi ismi?– şu Selçuk padişahını bilemediğimden dolayı mahcup oldum."

"Eskiden çok iyi tanırdınız."

"Ne münasebetle?"

"Zira zevcesi olan Mahperi, amca kızınızdı."

---

1 nikbinlik: iyimserlik

"Ha, şu hikâye... Hafızanızdaki kadın, o Zerrintaç meselesi!"

"Evet, efendim; o mesele. Siz Kalanoros, yani Alanya ve daha evvelki ismiyle Korakesyon prensi Fard'ın kardeş kızı, prenses Amora idiniz."

"Hani ya Zerrintaç idim?"

"Bu sonraki adınızdır. Nitekim Mahperi de önce başka bir isim taşıyordu."

"Hangi ırktandık?"

"Akdeniz ırkından. Karmakarışık unsurların halitasından![1] Tamara'nın bir aşk macerası geçirdiği Side, o Kalanoros ya da Kantalor kalesinin 80 kilometre batısında idi."

Erkek hem bu ciddi cevabı verdi, hem de genç kızın –rahat bir masada, kusursuz hizmet edilerek yediği lezzetli yemeklerle hafif içkiden, iğde kokularından, haz aldığı bir adamın karşısında bulunmaktan ve üç ayrı devirde, ayrı isimler altında yaşadığını düşündüren masaldan memnun– neşesine katılarak kendisi de gülmeye koyuldu.

O sabah resimleri bir defa da gün ışığında seyrettikten sonra telaşla giyinen Güldal, zile ümitle parmağını götürmüş, gelen Haydar Bey'in:

"Doktor sizi 7-8'de bekliyor. Kahvaltınızı hazırladım," demesi üzerine gönlünü kaplayan bir sevinçle kıranta memurun boynuna sarılacağı gelmiş, kendisini güç tutmuştu. İçinden söyleniyordu:

"Hiçbir şey olmamış gibi hareket ederim; tatlı bir yüz takınmalıyım. Sevincimi fazla meydana vurmayarak sadece memnun, nazik görünmem lazım. Küçük bir rol de yapa-

1 halita: alaşım

yım; şayet rahat uyuyup uyumadığımı sorarsa, 'başımı yastığa koyar koymaz dalıvermişim; demincek uyandım; beni tren yolculuğu rahatsız etmez,' diyeyim."

Ve böyle de demişti; lakin Fahir'in dudaklarındaki manalı bükülüşten, hele gözlerinde çakan şimşekten şüphelenerek bozulmuş, durgunlaşıvermişti. Hıçkırıklarını sakın işitmiş, bölme arkasından dinlemiş olmasın? Doktorun, dudaklarına ve gözlerine bir daha baktı. Apaçık okunuyor. Dinlemiş, duymuş!

"Ha, unuttum söylemeyi: Önce dalar dalmaz münasebetsiz, karışık bir rüya görmüşüm, ağlayarak uyandım ama bereket tekrar hemen uyuyuverdim."

Gözlerde bu defa daha alaylı, sürekli şimşekler çakıyor; dudaklardaki büklüm öncekinden de çapkın, adeta küstah! Şu var ki muamelesi fevkalade nazik, dürüst, kibar. Güldal'ın kadehine çay koyuyor, hem de ayağa kalkarak, tazimle,[1] bir grandüşese hizmet edercesine...

Hayır! Çarpışmadan, çatışmadan olmayacaktı bu adamla! Zihninde karar verdi: Başka türlü, pasif usulle mukabele edecek. Mesela resimler bahsini açmayacak; kendisi sorarsa kısaca: "Gördüm, fena değil," diyecek, kesecek; onun beklediği hayreti göstermeyecek, işi gayet tabiiye almışçasına sözü değiştirecek.

Güya çayını sükûnetle içiyordu; lakin içi içine sığmıyordu. Bekliyordu ki delikanlı resimler hakkında söz açsın da kendisi de kayıtsızlık rolü yaparak hıncını alsın. Aksi gibi, yahut da kurnazlığından, Fahir o taraflara yanaşmıyordu. Diyordu ki:

1 tazim: saygı gösterme, saygı ile eğilme

"İskenderun'un karideslerini beğendiniz mi? İri, lakin lezzetsizdir. Körfez'de mercan balığının en nefisi çıkar."

Güldal gene kendisini ve sözünü tutamamıştı, birdenbire:

"Bırakınız balıkları, karidesleri; dün gece kompartımanımı dinlediniz! Ağladığımı duydunuz! Memnun oldunuz! Teessüf ederim!" diye çıkışmıştı.

O zaman Fahir'in pençeyi andıran güçlü kuvvetli eli, kızın masa üstünde duran narin elini incitmeden yakalamış, avcunun içine almıştı. Sıkmıyordu; bir kelebek tutmuş yahut hayat kurtarıcı bir serum ampulü bulmuş da zedelemekten, kırmaktan korkuyormuşçasına yuva gibi avcunda muhafaza ediyordu ve sanki bu temas, iki vücudun seyyal[1] usaresini,[2] kanını ve hararetini gayet tatlı bir akışla birinden öbürüne nakle imkân vermişti; birbirleriyle doluyorlardı. Güldal elini çekmedi, öfkesinin yatışmakla kalmayıp derin bir tevekküle, kendinden geçişe, hatta daha sonra itirafa döndüğünü görmüştü. İçlenen, rikkat kesilen sesiyle:

"Evet, demişti, sizi gücendirdiğim için ağladım. Dinliyordunuz, değil mi?"

Fahir de itirafa yanaşmıştı:

"Dinledim; yüreğim parçalandı; fakat yanınıza gelemezdim. Bütün gece gözüme uyku girmedi. Belki ben de bir aralık gözyaşlarımı tutamamışımdır!"

Elini bırakmıştı; sıra gözlerin aynı zevk içinde kavuşmasına gelmişti. İşte sabahleyin olan bunlardı; hepsi birkaç dakika sürmüştü ama manevi bir nikâh aktedilmişe benzemişti.

---

1 seyyal: akışkan
2 usare: özsu

Öğle yemeğinden kalktılar. Kompartımanlarına çekilip uzanarak azıcık dinleneceklerdi. Haydar Bey daha rahat edeceklerini düşünerek her birine birer kuştüyü yastık verdi. Kanepelerin kadifeleri bu sıcakta hem yakıyordu, hem de tıkız olduğundan bir müddet sonra ense kökünü ağrıtıyordu.

Dün ile bugünün farkı şu: Güldal ara bölmeye girdi ve musluktan küvete dökülen suyun sesini işittirmekten çekinmeyerek yüzünü gözünü bir güzelce yıkadı. Yerine dönünce –elbisesini çıkarmıştı– aynı bölmeye Fahir'in girerek aynı şeyi yaptığını seslerden anladı. Hatta aklından bir şey geçti. Doktor, gömleğini atmıştı, küvet başında sadece atlet fanilasıyla omuz başları ve yarıya kadar açık göğsü meydanda, filmlerdeki "jön"ler gibi yıkanıyordu. Kişmiri[1] tenin altındaki sert adaleleri beyazperdeye aksetmişçesine gözünün önünde!

Lakin Güldal pürüzsüz ruhlu normal bir kız olduğundan, bu adaleli kolların manzarası kendisine ancak kuvvetli bir himaye vasıtası tesiri yapıyor: Ara sıra sığınınca dünyaya karşı güveninin arttığını duyacak ve evleninceye kadar babanın, ananın, servetin, hüner yahut kazancın, hatta şöhretin bir genç kıza hiçbir suretle temin edemediği koruyucu yuvayı bulacak. O zamana kadar hissettiği köksüzlük şaşkınlığından kurtulacak; artık yerini bularak kök salmaya başladığını, ruhunun dirileştiğini anlayacak. Genç kızlar, içtimai vaziyetleri ne olursa olsun evlenmedikçe bu yoksulluğun kökleşmemek kararsızlığının ıstırabını çeker.

Erkek, izdivacını daha ziyade cinsi zevke ön planda yer vererek düşündüğü halde, kadın için asıl olan himaye edil-

1 kişmiri: esmer

mek ihtiyacıdır; hele Güldal yaradılışındaki genç kızlarda cinsi arzuyu bu ihtiyaçtan ayırmak pek güçtür. O sebeptendir ki, şimdi sırtında atletiyle yanı başındaki bölmede yıkanan Fahir'i:

"Göğsüne yaslansam, kollarının arasına sokulsam da uslu uslu yatsam ne rahat dinlenirim!" arzusuyla istiyordu. Fahir bazı kızlardaki masum koketlikleri ve buhranları yalnızca şehvet çılgınlığı mahiyetinde yoran anlayışsız, fodul erkeklerden değildi; Güldal'ın dün geceki hıçkırıklarına doğru manayı vermiş olmalıydı. Güzel çocuk, güzelliğinin en güvenilir koruyucusunu arıyordu; bulduğuna inanıyor, onu gücendirmiş olmanın üzüntüsü içinde ağlıyordu.

Bölmede ses kesilince kanepeye uzandı. Dışarısını görmüyordu, ama biliyor: Demin lokanta vagonu penceresinden beraberce seyrettikleri bozkır makyajsız düzlükleriyle, ufukta tümsekleri belire kaybola uzanıyor; tren iğdeli dere içlerine sokula uzaklaşa, dolgun taneli akasyalar arasında arıların vızıldadığı münzevi istasyonlarda dura kalka tıngır mıngır yol alıyor. Peki ama Fahir'le tanıştıklarından beri 24 saat geçti; yani çoğu gitti, azı kaldı. Güldal hem buna, hem de Ankara'ya, İstanbul'a yaklaştıklarına üzülüyor. Kıraç bozkırların büyük şehirlere uğramadan günlerce devamını istiyor. Sibirya yolu gibi ucu bucağı bulunmaz bir hat üzerinde haftalarca gitseler... Hatta o hat Bering Boğazı'ndan Alaska'ya da geçse... Bitip tükenmese!

"İnanılmaz şey, esrar ama resimler meydanda: Bu adamın sözlerini pek de yabana atamayacağım. Haydi, hikâyeleri uyduracak diyelim... Görmediği halde beni nasıl çizebildi?"

Tabiatta mevcut olmasına rağmen, henüz sırrına akıl erdiremediğimiz, sadece tezahürlerine şahit olarak şaşıp kaldığımız gizli kuvvetlerden birine, hem de bir müthişine Fahir sahipti; kendi kendisini, başkasının yardımına ihtiyaç duymadan söyleten bir medyumdu, bir ruhlar arası miyanecisi![1] Halbuki eski devirleri hatırlama garabeti hariç ne kadar normal, gürbüz, güzel, sevimliydi!

Güldal yarım yamalak bildiği birçok hadiseleri zihninden geçiriyor: Manyetizma, ispritizma, rüya, vahiy ve ilham... Sonra Freud, psikanaliz vesaire. Acaba telkin usulüyle yahut şok yapılarak Doktoru bu merakından, sabit fikrinden kurtarmak mümkün müdür? Zira genç kız, resimleri gördükten sonra Fahir'in geçmişi hatırladığı iddiasını bir çapkınlık tabiyesi telakki etmiyor; samimiyetine inanıyor; tedavi suretiyle yahut da evlenirlerse kendisinin şefkat ve gayretiyle şifa bulacağı ümidi besliyor.

"Hoş," diyor, "pek de zararlı bir ciheti yok. Eğlendirici, oyalayıcı, tuhaf bile! Herkese benzemeyen tarafı bulunan muammalı bir kocam olacak. Ara sıra sorarım: Ee, derim, anlat güzelim, beni milattan önce nasıl sevdindi? Zerrintaç ismiyle Keykubad sarayında yaşadığım zaman –700 şu kadar sene evvel– giydiğim elbiseler atlas şalvar, kadife yelek yahut uzun etekli diba tuvalet mi idi?"

Perdesi örtülmüş kompartımanın loşluğu, vagonun sallanması, tekerlek gürültüsü, muhayyilesini işletmeye yarıyor. Kendisini iki kıyafette seçmeye çalışıyor: Romalı gömleği ve Selçuk kasrının saray gözdesi entarisiyle!

---

1 miyaneci: aracı

"Daima kiraz dalı endamımla! Daima şu fıstıkiçi yeşili gözlerimle! Daima turunç gibi acı tatlı ferahlatıcı rayihamla!"

Genç kız kendisini beğenirdi, ama gurura kapılmadan, güzel olmasını gayet tabii bulup hakkı sanarak bunu pek sadelikle kabul ederdi. Soydan zengin bir aile çocuğu gibi; serveti ve refahını benimsemiş, fevkaladelik saymadan, yalnız hoş tarafını görüp memnunluk duyarak, zevkine vararak...

Gurura ancak şimdi kapılmaya başlamıştı:

"Benim sevilme tarihim yirmi asırlık! İki bin yıldan beri seviliyorum. Garip de olsa daha kimse öyle bir âşığa rastlamamıştır. Ayrıca onun kadar yiğit yapılısına! Sirkte aslanlarla dövüşmeye çıkan Libyalı pehlivana! Yağız gladyatöre!"

Gönlünü şu dakikada, kavanozuna arka tarafından ışık aksettirilmiş bir hünnap reçelinin duru, tatlı, yeşilimtırak renginde, aydınlık ve rahat buluyordu. Başını yastığa gömdü; beyninin içinde çevrilen latif filmi daha vazıh görmek için sanki sinemalardaki gibi karanlığa muhtaçtı. Doktor Fahir... Yok, Libyalı gladyatör, adaleleri kabarmış abanoz kolunu, hükümdar locasına doğru uzatarak; gürleyen sesiyle:

"Ave Caesar, morituri te salutant!" diyor. Hakikaten diyormuş, bu sahne cereyan ediyormuş gibi Güldal söyleniyor:

"Seni Allah korusun!"

Yemek sonunda Fahir'in avcu elini kapattığı zaman duyduğu anlatılmaz haz da fikrini meşgul ediyor. O ana kadar ne plajlarda, ne danslarda vücuduna bir erkeğin teması böyle sıcak bir maden üzerine düşmüş kartopunun kayarak eriyişi gibi bir şeye benzeyen inhilali vermemişti. Yalnız bir defa, balo dönüşü gördüğü müphem rüya sırasındaki hal

müstesna: Tadına doyulmaz bir titreme içinde uyanmış, yastığını dişlemeye mecbur olmuştu.

Başını kaldırdı:

"Yok, kalkayım, böyle düşüncelerden inciniyorum," dedi, doğruldu ve kabahati loşlukta bularak perdeyi yarısına kadar açtı. Trenin etrafında bozkırlar kırçıl puslu intizamsızca kabara alçala, yer yer tümseklenip çukurlaşarak köpürmeden dalgalanıyor; ufuklara kadar uzanmakta devam ediyor.

Ağaççileği robunu giydi, kapıyı araladı, baktı: Koridor bomboş. Doktor yatıyor mu, lokanta vagonuna mı gitmiş? Düğmeye bastı. Az sonra gelen Haydar Bey'e dedi ki:

"Acaba soğuk bir maden suyu getirebilir misiniz?"

"Başüstüne... Fakat vagon-restoran iki tarafı görür, daha serindir, ferahtır. Orada oturup içseniz iyi edersiniz; Fahir Bey de orada. Resimleri gördünüz, değil mi kızım... Şey, küçükhanım?

"Gördüm... Andıran tarafları var. Oldukça tuhaf bir tesadüf..."

Haydar Bey sesini alçalttı:

"İstanbul'a vardığımızın ertesi günü sizin peder beyi ziyaret edeceğim. Amcanızın yanında bulunduğum zamandan beri tanır. Ara sıra trenlerde de birbirimize rastlarız, onun da hizmetinde bulunurum. Şimdiki zenginlere benzemez; eski terbiye görmüştür, efendidir. Hem Ruhi Bey harpten evvel para kazandı, alnının teriyle demiryolu inşaatında. Az önce bu bildiklerimi Doktora da anlattım."

"Kendisi mi sordu?"

Güldal gene ihtiyatsızlıkla, çocukçasına ağzından kaçırdığı sualden dolayı şaşaladı. Fakat öbürü pek farkına varmamıştı, cevap verdi:

"Kendisi sordu ya... Aileniz hakkında bilgi istedi. Sizden saklayacak değilim elbet. Bildiklerimi minelevvel[1] naklettim. Aileniz aslen Yozgatlıdır, değil mi? Zannımca yanlış söylemedim."

"Oraya çok eskiden ailemizi sürmüşler, biz Tekelioğulları'ndan imişiz. Dedem Yozgat'tan İstanbul'a yerleşmiş."

"Tamam! Ferik Cemal Paşa idi... Onu da hatırlarım. Gevezelik ediyorum, mani olmayayım? Gidip maden suyunuzu afiyetle içiniz. Zaten Hamdi'ye tembih ettim, size iyi hizmet etsin diye. Hamdi vagon-restoranda çalışır; becerikli bir metrdoteldir."

Genç kız, dilinin ucuna gelen ikinci suali, tedbirli davranarak yuttu.

Babamı niçin görmek istiyorsunuz? diyecekti. Bu, açıkça "Onu mu methedeceksin? Kılavuzluğa mı kalkışacaksın?" manasına idi; sormaya lüzum bile yoktu. Başka ne sebeple arayacak? Ama Fahir teklif etmemiştir; muhakkak kendiliğinden yapıyor. O, Haydar Bey'in vasıtalığına muhtaç değildir; doğrudan doğruya Güldal'a açılmayı tercih eder. Acaba açılacak mı? Yoksa İstanbul'da tahkikata girişmeden kapalı geçmeyi yahut müphem kalmayı daha münasip mi bulacak?

Lokanta vagonuna gidiyor; giderken kendisini yarı nişanlı farz ettiğini yürüyüşünde değişiklik hissetmesinden anlıyor, telaşına gülümsüyor.

---

1 minelevvel: başından beri

"Galiba daha evvel izdivaç teklifi benden gelecek. Arlanmadan ona 'Al beni! Seninle evlenmek istiyorum. İstemiyorum, can atıyorum!' diyeceğim! Demesem de hallerimle, tavırlarımla, bakışlarımla anlatacağım. Anlatmadığım ne malum? Geri döneyim. Ne yüzle içeriye gireceğim, sırnaşıkçasına karşısına oturacağım? Bar kızı mıyım ben?"

İki vagon geçmiş, lokantalısının tam kapısına gelmişti. Durdu; döndü; vagonlar arası körüklü bölmede sarsıla sarsıla bekliyor. İçinden de:

"Arkamdan geliverse, tutup götürse..." arzuları geçiyor; ne ileri gidiyor, ne geri! Fahir maneviyatı kuvvetli adamdı, yaklaştığını telepati ile anlardı, telepati yahut onun tabiriyle "sempati şuası" ile! Eğer böyle bir hassa mevcutsa, Güldal şu anda muhakkak telsiz istasyonu gibi bütün dalgaları alıp verici bir elektrik neşrediyordur; Çamlıca eteğindeki İstanbul radyosu pilonunun karanlıkta ikisi yanıp sönen, ikisi sabit dört tane kırmızı ışığı vücudunda parlıyor!

"İçimde de bir elektrik santralının tok, yağlı, sağır uğultusu yok mu? Kalbim, oynak yastıkları üzerinde son süratle çalışan bir motor gibi titriyor, göğsümü titretiyor."

Körüklü kısmı henüz geçmişti. Fahir'in havasını hissetti; görmüyordu ama muhakkak orada, arkasından geliyordu. Aldanıyor mu acaba? Hiç aldanır mı? Sesini işitiyor:

"Nereye gidiyorsunuz? Niçin dönüyorsunuz? Sizi aramaya geliyorum."

"Mendilimi unutmuşum da..."

"Lazım olmaz; olursa düşünürüz. İki vagon geçmeye değmez."

Güldal itaat etti; döndüler. Şimdiden itaate başlamıştı; eski hayatındaki Sibel ve Zerrintaç gibi bir esire hüviyeti mi alıyor? Halbuki düne kadar bütün erkeklerin arzularını kırmaktan zevk duyar, istediklerinin aksini yaparak onları üzmeye başlardı; düpedüz erkek düşmanıydı; kendi kendisini tahlil ettiği zaman bu düşmanlığın şekil değiştirmiş bir düşkünlük olması ihtimalini de aklından geçirmemiş değildi.

Lokanta vagonunda ecza komisyoncusu Almandan başka bir çiftin oturduğunu gördü. Nereden binmişlerdi? Kayseri'den mi? Kadın, esmer güzeliydi; gözleri ikide bir Fahir'e çevriliyordu. Güldal maden suyundan vazgeçerek çayını içerken, bu bakışları kaçırmadı; içinden kıskançlığa benzer bir şey duydu:

"Ne çabuk! Mademki kıskanıyorum, seviyorum öyleyse," diye söylendi; zira bugüne kadar beraber gezip dolaştıkları, bir mecliste bulundukları erkeklerden hiçbirini başka kızlardan, kadınlardan kıskanmak hatırına gelmemişti; hatta bir ara nişanlanır gibi olduğu Saim'i bile kıskanmamıştı.

Saim?

Doktor Fahir'in yanında ne yavan kalırdı! Bodur vücudu, beyaz teni, ablak yüzü, tombul elleri, Navaro bıyığı ile adeta gülünç olurdu. İyi ki evlenmemişlerdi. Ya evlendikten sonra Doktora rastlasaydı ve mazide beraber yaşadıkları hikâyesini işitse, resimleri görse, bu sıcaklığı duysa, kısacası tutulsaydı ne yapardı? Rüyasında çok kıymetli bir şeyini kaybetmiş de uyanınca asılsızlığını anlamışların memnun bakışıyla Fahir'e gülümsedi. O da, anlamadan mukabele etti ve sordu: "Haydar Bey gene gevezelik, boşboğazlık etti mi?

Etmiştir. Ağzında bakla ıslanmıyor ki... Aileniz hakkında malumat verdiğini söylemiştir muhakkak!"

"Söyledi... Hatta bu malumatı sizin istediğinizi de!"

"Evet, ben istedim. Gerçi muvafık, gayrimuvafık ne cevap alsam tesiri yoktu, ama öğrendiklerimden çok memnun oldum."

Güldal:

"Bu malumata neden ihtiyaç hissettiniz?" diyecekti... Fakat birdenbire "Zira razı olursanız sizinle evleneceğim!" gibi tepeden inme bir cevapla karşılaşmaktan ürktü. İstemediğinden mi? Hayır! Kendisini tutamayarak "razıyım!" demesinden yahut ne ustalıklı cevap verse haliyle razı olduğunu anlatacağından!

Zaten "bu malumatı siz istemişsiniz" sözünü de söylememesi lazımdı. O bile fazla idi: "Haydi izdivaç teklif edin bana!" manasına gelirdi. Kızardığını fark ederek, sözde göstermemek için çantasından mendilini çıkardı; yüzünü siler gibi yaptı.

"Gördünüz mü efendim? Meğerse!..."

Genç kız kendini tutamayarak gene parladı:

"Siz yoruyorsunuz insanı!... İnsanı mahcup etmekten zevk alıyorsunuz! Mendilimi unutmamış olabilirim de unuttum diyebilirim! Ne var bunda? Büyük kabahat mi?"

"Kabahat değil! Fakat benimle kaçamaklı hareket ettiğinizi, samimileşmediğinizi gösterdiği için üzücü bir hal!... Yoksa pek iyi anladım: Trenin restoranına, yanıma gelmeyi tam kapı önünde iken fazla iltifatlı bir hareket sayarak vakarınız icabı dönmek istediniz. İyi düşünmüştünüz, acizane

takdir ediyorum; böyle olmalı. Şu var ki sorduğum zaman sebebini bana açıkça söylemeliydiniz."

"O zaman da kadın olmazdım! Hem rica ederim, sizi tanıyalı daha 28 saat geçmedi; bu müddet samimiyete kâfi gelmez; buna samimiyet değil, laubalilik denir."

Fahir kol saatine göz attı, düşündü:

"Ne iyi hesaplamışsınız: İskenderun'dan kalkalı tam 28 saat 16 dakika olmuş."

"Yani onunla mı meşgulüm demek istiyorsunuz? Sizinle tanıştığımın saatlerini mi sayıyorum?"

"Aklıma katiyen böyle bir şey gelmedi. Trenlerde saat hesaplamaktan tabii ne olabilir efendim? Üç saat sonra Ankara'ya varacağımızı da ben söyleyeyim. Bakınız, manzara değişti; bir dağa tırmanıyoruz; şu ovaya ineceğiz; tekrar çıkacağız."

Genç kız "bana ne" manasına omuzlarını kaldırdı, dedi ki:

"İğneli, alaycı lafları bırakınız da Ankara'ya kadar bana hikâyenizden, pardon... hakiki maceralarınızdan birini olsun anlatınız."

"Resimleri gördükten sonra da mı kanaat hasıl etmediniz? Hayret!"

"Rica ederim, söyleyiniz: Bu işin hilesi nedir? O resimleri nerede, nasıl yapıverdiniz? Beni görmeden, hayalinizden çizdiğinize inanamıyorum; inanamam."

"Ama benzedikleri muhakkak, değil mi? Görmeden yapılamayacağını da tasdik ediyorsunuz?"

"Orası öyle... Ama gene de aklıma kabul ettirmek imkânsız."

"Peki, başka bir tecrübeye girişelim. Neticesinden pek emin olmamakla beraber, tamamıyla ümitsizliğe kapılmıyorum. Vücudunuzun elbise altında kalan bir tarafında azgın bir hayvanın diş yeri, ufak bir iz var mı?"

Güldal sarardı; gözleri korkudan, şaşkınlıktan büyümüş; Fahir'e dikilip kalmıştı. Cevap veremiyordu. Yalnız elini, örtmek istermişçesine baldırının bir noktasına götürmüş, bastırıyordu. Delikanlı sakin bir sesle sordu:

"Orada mı efendim?"

Cevap yok. Delikanlı söylüyor:

"Demek ki aynı yerde! Artık elinizi çekebilirsiniz; rahat ediniz."

Yüzü pembeleşen Güldal yorgun bir eda ile mırıldandı:

"Siz bir sihirbazsınız!"

"Olabilir; lakin düzenbaz değilim. Hep bildiklerimi, inandıklarımı, görmüş olduklarımı söylüyorum. Güldal Hanım, artık şüpheyi bir yana bırakınız; akıl erdirememenize rağmen, sizi 2000 yıldan beri tanıdığıma emin olunuz. O!dunuz mu?"

Güldal, fıstık yeşili rengindeki gözlerini kapadı; mukavemeti kırılmış bir halde, dedi ki:

"Evet... Çaresiz... İnanmaya mecburum. Orası üç sene evvel üzerime saldıran bir köpeğin dişlediği yerdir."

Nihayet inanabildiğinden dolayı memnun olduğunu da içinden gelip çehresine vuran sevinç nuruyla Fahir'e anlatmıştı.

"Sibel'in ve Zerrintaç'ın da aynı yerlerinde birer yara vardı."

"İkisini de köpek mi ısırmıştı?"

"Hayır. Birini arslan, öbürünü bir kurt yavrusu ısırmıştı. İkisini de aynı yerinden, ayrıca ikisi de aynı yaşta iken: On sekizinde! O olay sırasında siz de on sekizinde olmalıydınız."

"Yeni basmıştım. Gözlerinizin içi gülüyor; beni, en sonunda inandırabildiğinize pek mi memnunsunuz? Yoksa saflığımla alay mı ediyorsunuz?"

"İnanmaya başlamanıza seviniyorum tabii..."

"İnanmamdan ne kazanacaksınız?"

"Sizi! Sizin itimadınızı diyecektim... Daha ne isterim?"

"Bana pek mi kıymet veriyorsunuz?"

"Dünyada tek kıymet verdiğim şey budur."

Güldal: "Sahi mi? Yürekten mi söylüyorsunuz?" diye soracaktı. Gözleri aynı manayı fazlasıyla ifade etmiş olmalı ki, Fahir:

"Bütün kalbimle, yüreğim titreyerek söylüyorum," dedi; asırlardır aşkının devam ettiği biricik sevgilisini, artık kavuşmuş, gönlünü yeniden fethetmişçesine uzun, tatlı, mesut bakışlarla seyre daldı. Azıcık huzursuzluk duyan genç kız etrafına göz gezdiriyordu. Bir şey söylemek için dedi ki:

"Aman! Şu kadının da gözleri burada... Bir türlü ayıramıyor."

"Hangi kadın? Bir kadın mı var vagonda?"

Dönüp baktı ve:

"Farkında değildim," dedi. "Hem enikonu güzel, güzelce... Güzel derler bunlara! Her ne hal ise, biz kendi işimize gelelim."

"Hangi işimize?"

"Maceralarımı nakletmek meselesine."

"Başlayınız, ben hazırım; sabırsızlanıyorum zaten..."

Fahir başını salladı:

"Burada olmaz. Ne burada, ne de şu saatte... Baş başa kalmalıyız; az ışıklı bir yerde, daha iyisi geceleyin. Mesela mümkün olsaydı da sizin Tarabya'daki yalının balkonunda bulunabilseydik... Ayın bozmadığı yıldızlı gök karşısında, geç vakit! Vaktin geç olmasını istememin sebebi, sularda yalnız yıldızların akislerini seyretmektir. Boğaziçi geceleri otel, gazino, meyhane ışıkları söndükten sonra başlar. Daha önce bu salaşlardan denize vuran ziyalar, müşteriler kadar geveze, kabaca sarhoş, adidir. Vakta ki el ayak çekilir, ışıklar seyrekleşir, yıldızların akisleri de sulara kök salar, derinleşir ve içlenir; bayağı suni birer ışıltı olmaktan çıkarak tahayyül ettiğimiz manada nur kesilir."

Güldal, karşısındaki genç erkeği çoktan benimsemiş olduğundan, sözlerini olduklarından fazla değerli buldu; onu hem övmek ihtiyacı duyuyor, hem de kendisiyle övünmek istiyordu. Şayet başka biri aynı şekilde şiirli ve süslü konuşsaydı, gülünç bulmasa bile sözlerin zevkine varamayacak, en azından sıkılacaktı. Şimdi hayran hayran dinliyor ve asıl tahsilini Fransızca yaptığı için çok defa olduğu gibi içinden o lisanla hükümler veriyordu:

"Il est un admirable causeur!"[1]

Fakat her harp sonrası genç kızı gibi de Fransızcayı kâfi bulmayarak İngilizce ilave ediyordu:

"He is a poet!"[2]

Bu sırada öte masada oturan çift, vagonlarına gitmek üzere ayağa kalktı. Kadının vücudu meydana çıkmıştı; o de-

1 Il est un admirable causeur: Fevkalade bir konuşmacı!
2 He is a poet: O bir şair!

rece dar, sıkı bir etek giymiş, esasta epeyce tenasüpsüz, iri olan arkasını öyle bir germişti ki, lokanta personeli de dahil, herkesin gözü, çeşitli düşüncelerle üstüne takıldı kaldı.

Fahir mırıldandı:

"Vücudu ud torbası gibi gerilmiş!"

Genç kız, yarın kendinin olacak erkekte yeni bir meziyet daha keşfettiğine, onu esprili de konuşur bulduğuna memnundu. Bir memnunluğu da demin güzel sandıkları, hafifçe kıskandığı kadını hicvetmesinden geliyordu.

"Çok hoş benzettiniz!" demekten kendini alamadı. Lakin aklından da şunu geçirdi:

"Ayol, ne yapsa, ne söylese beğenir oldum! Yüzüne hayran hayran bakıyorum! Evin yetişmiş çocuğunu ayıla bayıla seyreden besleme kıza döndüm! Bu mu imiş benim ağırbaşlılığım, vakarlığım, başkalarına üstünlüğüm? Meftun meftun sırıtıp duruyorum; yüzümün aldığı aygın baygın manzarayı kendim bile aynaya bakarcasına görüyorum! Toparlanayım... Gözünden düşeceğim!"

Dudaklarını büktü; kaşlarını da çattı; ciddi bir şey düşünenlerin vaziyetini takındı.

"Ne oldunuz? Canınızı mı sıktım? Rahatsız mısınız?"

"Yoo..."

Galiba ciddi durma rolünde ifrata varmış, ciddilik dozunu kaçırmıştı. Yavaşça dudak büklümünü gevşetti; kaşlarını da kendi hallerine bıraktı.

"Hayır! Bir şeyiniz yok... Gözlerinizin içi gülüyor. Sağanaklardan sonra bir bahar neşesi var, onlarda!"

"Revenons à nos moutons!"

"Peki, sadede gelelim. Gelmeden önce sorayım: İngilizce de bilir misiniz?"

"Almancam daha kuvvetlidir. Zürih'te kalmıştım ya, iki sene..."

"Etti dört!"

"Sibel iken ne lisanda konuşurdum? Grekçe mi? Latince mi?"

"Vakayı dinlerken öğreneceksiniz ve konuşma meselesiyle alakalı bir nokta üzerinde belki de sinirleneceksiniz. Evet, artık sadede gelelim; hem de en kısa yoldan, eveleyip gevelemeden: İki devirlik hayatımızı size bu gece, hepsini birden nakledeceğim... Ama gene benim kompartımanımda, veya sizinkinde!..."

Güldal, bu defa kaşları kendinden çatılarak derhal itiraz etti:

"İşte bu olmaz! Hiç olmaz! Olamayacak bir şey varsa budur; konuşmaya bile değmez. Hatta ısrar ederseniz, yeni başlayan ahbaplığımızın sonu olur bu!"

"Fakat..."

"Teklifiniz sizin hakkınızda Haydar Bey'in söylediklerine uymuyor; taban tabana zıt! O kadar zıt ki, inanıp itimat gösterdiğime, bir masada oturduğuma pişman oldum."

Ayağa kalkmaya da hazırlanıyordu. Doktor Fahir telaşa kapılmadan dedi ki:

"Mukabelenizin başka türlü olmayacağına emindim. Sizin gibi mükemmel terbiye almış, ayrıca doğuştan asil bir yüksek aile kızının değil, en müptezelinin[1] bile ilk cevabı elbette reddetmektir. Fakat..."

" 'Fakat'ı yok! Konuşmayalım."

"Yok, konuşalım: Başka mevzularda."

---

1 müptezel: değersiz, orta malı

"Hevesimi kırdınız; daha doğrusu hayal sukutuna uğradım. Gideyim ben..."

"Rica ederim, restoran memurları bize bakıyorlar; kavga ediyoruz sanacaklar, mana verecekler. Azıcık olsun durunuz. Hatta gülümseyerek birbirimize bir şeyler söyleyelim; bakınız, gülümsüyorum."

"Ben de gülümser görünerek, hiçten bir şey söylercesine size diyeyim ki:

"Onu demeyiniz!"

"Ne diyeceğimi biliyor musunuz?"

"Tamamıyla bilmiyorum, ama herhalde acı bir sözdür, zehir zemberek bir şey. Dediklerimi geri aldım; unutunuz. Candan üzülerek özür dilerim. Halbuki yemin ederim kötü düşünmediğim için oldu bu! Bir de şu var: Ben sizi, sizin beni gördüğünüz yabancıya almıyorum ki! O kadar eskiden ve yakından biliyorum, yıllar, asırlar boyu tanıyorum ki!"

"Bunları bile tekrarlamamanız icap eder. Shoking[1] tarafını duymuyor musunuz?"

"O gün babanızla –anneniz de vardı orada– alacağı otomobil hakkında konuşuyorduk..."

"Neler söylüyorsunuz? Siz babamı, annemi..."

Fahir kaş göz ediyordu. Güldal başını çevirmeden garsonun arkalarında olduğunu hissetti; çay takımını kaldırmaya gelmişti. Doktor, vaziyeti kurtarmak, ailece tanıştıkları fikrini vermek için öyle söylüyordu. Oyuna hemen katıldı:

"Ben sizinki gibi bir spor istiyordum."

"Çoktan değiştirdim. Yeni arabam hakikaten doktorluk ediyormuşum gibi fazla ciddi. Yarın sabah beni almaya rıhtı-

1 shoking: Şok edici, şok etkisi yapan

ma gelecek; sizi sağ salim evinize teslim etmek için götürürken göreceksiniz. Beğenmeyeceğiniz muhakkak..."

Garson çekilmişti. Lakin araba bahsinin akışına kapılıp deminki ihtilafı unutmuş olan Güldal, bir marka ismi söyleyip Fahir tasdik edince dedi ki:

"Mükemmeldir! Gülnuş'un kocası almıştı, İskenderun' da bindik. Avrupa'ya da götürdüler. Napoli'den sonra seyahatlerine otomobille devam edecekler. Hoş, değil mi?"

"Biz de öyle yaparız efendim. Yok, ne gitmeye kalkışınız ne de hiddete kapılınız! Hele iyi terbiye görmüşlüğün icabı olarak kendinizi böyle hareket etmek mecburiyetinde sanmayınız. Gayet hesaplı ve esaslı söylüyorum; tekrar edeyim: Şayet isterseniz, razı olursanız biz de öyle yaparız, Güldal Hanım! Evet, evet, anladığınız gibi: Bu bir tekliftir; resmen teklif!"

Genç kızı evvela bir ateş bastı, sonra bir üşüme aldı. Şaşıramamıştı. Kafasının içinden bir anda binbir düşünce geçmişti ama hiçbirini ayıramadı. Sağanak, sel gibi hücum eden bir düşünce istilası! Sevinme duymadı; duyamıyordu. Fahir diyordu ki:

"Şaşmadınız bile! Zira bekliyordunuz. Böyle bir teklifte bulunacağımı bekliyordunuz, değil mi? 'Başka ne yapabilir? Mecbur!' diyordunuz. Hakikaten de öyle, bunu yapmaya mecburdum ve hiçbir mecburiyet bu kadar zevkli olamazdı. Bir şey söylemeyecek misiniz? Ufak bir fikir, bir hissin ifadesi, tek bir kelime... Sesinizi göreceğim geldi, sanki... Bir dakika evvel işittiğim halde sanki yıllardır hasretini çekiyorum. Biliyor musunuz ki, asıl değişmeyen sesinizdir. 20 asır önceki o ses, aynı tok ahengiyle hiçbir şey kaybetmeyen tabiatın bağrında hayat dolu duruyor. Yarın fen biraz daha

ilerlerse cedlerimizin seslerini bulup zapt ederek dinlemeyecek miyiz? Ben kendimde mevcut acayip kuvvet sayesinde, şimdiden dinliyorum, işte! Konuşunuz!"

Güldal konuştu; delikanlıyı daha fazla bekletmemek, üzmemek için konuşuyordu:

"Acele etmiş olmayasınız, Fahir Bey? Tabii benden derhal cevap beklemiyorsunuz?"

"Hayır, beklemiyorum. Zaten teklifim şarta muallaktır.[1]

"Ne şartı?"

"Önce maceralarımı tafsilatıyla dinleyeceksiniz; sonunda size soracağım: 'Hepsini öğrendiniz. Aynı olaylar asrımıza uymak suretiyle tekerrür edebilir. Böyle bir neticeyi göze alarak rıza gösteriyor musunuz?' Şayet 'Evet!' derseniz, gidip babanızla beraberce konuşuruz."

"Vakalar pek hoş değil galiba?"

"Bilakis... Ayrıca heyecanı veren yerleri var. Sonları ise biraz müphem!..."

Fahir tasdik etti. Susuyorlar. Tren, tepelerine keskinliğini kaybetmiş olan akşam güneşinin, devekuşu tüyünden sorguçlar gibi titreşerek parıldadığı kavaklar dizili bir dere içinden keyifli keyifli geçiyor. Kiremitli, yeni yapı ilk kır evleri göründü ve şehir kıyafetinde insanlar!

"Ankara'ya giriyoruz galiba?"

"Evet, Güldal Hanım, Kayaş civarındayız; az sonra Ankara'da, bizim birlikte yapacağımız bir seyahat daha var: Otomobille bir Misiya, Lidya, Likya, Pisidiya, Pamfilya, Kilikya, Frigya yolculuğu... Biliyorsunuz bunlar batı, güneybatı ve İç Anadolu'nun eski isimlerinden bazısıdır; hele Pamfilya, yani

1 muallak: bağlı

Alanya-Antalya havalisini hemen görmeliyiz. Bilhassa Side, Termessus, Perge, Aspendos harabelerini... Öyle tahmin ediyorum ki, mazimizi öğrendikten sonra sizde bu yerler hakkında merak ve tecessüs hasıl olacak... Zevkine varacaksınız..."

"Hele bir dinleyeyim de..."

"Bu gece mi?"

"Evet, bu gece!"

Güldal, verdiği cevabın korkunçluğundan sarsıldı. Sanki o sözü kendisi değil, içinde saklı bir başkası, muvafakatini almadan, danışmadan, küstahçasına, kendi gizli benliği söylemişti. Demek oluyor ki, filmlerini seyrettiği iki ruhlu insanların maneviyatından herkeste biraz mevcuttu. İşte Güldal da muhakeme edemeden, elinde olmayarak, esrarlı bir tesir altında ve malum hüviyetine uymayan bir değişiklikle bu gece, bir yataklı vagon kompartımanında, el ayak çekildikten sonra, henüz bir buçuk gündür tanıştığı bir erkekle yapayalnız kalacaktı; kalmayı kabul etmişti.

"Nasıl olur, bu? Döndü, dolaştı, allem etti, kallem etti, istediğini bana yaptırdı. Asıl garibi şu ki işin dehşetini kavradığım halde sözümü geri alamayacağım. Büyük Ege'nin zevki, kafa tutmaktan daha uygun gelmeye başladı. Şu söğütlü dere kıyısının, akşam saatinin, iğde kokularının da tesiri mi var, nedir?"

Fahir, sevinçten solgunlaşmıştı; fakat idareli bir adam olduğundan, kızın caymasını önlemek için o bahis üzerinde durmadı; sordu:

"Garda inecek misiniz? Beni avukatım gelip görecek, görüşeceğiz."

"Benimle de Gülçin konuşacak. Hani, demiştim ya, amcamın Ankara'daki kızı... Tren pek az durur, değil mi?"

"Ancak on dakika kadar."

"Öyleyse kompartımanıma gideyim de saçımı, başımı düzelteyim."

Doktor, o düzeltileceği söylenen saça, başa hayranlıkla baktı. Elleri masa üzerinde durmakla beraber, Güldal'a başında dolaşıyor gibi bir etki yapmıştı. Kendisi de delikanlının saçlarına göz attı; esmerliğine uymayan hafif kumrallıkta, azıcık, kâfi derecede dağınıktı. Genç kız selofan kâğıtla örtülüp bastırılmış hissini veren briyantinli, düz ve yatkın taranmış erkek saçlarından hazzetmezdi. Saçlarda canlılık, hareket, rüzgârla dalgalanış arardı. Yeni sıvanmış bir duvar gibi iz bırakmamak için parmak sürmemeye dikkat etmeniz lazım gelen bir baş! Hayır...O Fahir'inkiler gibi çekinmeden okşayacağı yağsız, gıcır gıcır ve epeyce dağınık saçlar istiyor.

Koridordan beraberce geçmenin, yan yana yürüyüşlerine yeni evlenmiş bir çift, yahut nişanlı gösterişi vermenin mahzurunu ikisi de bir anda düşündüklerinden, Güldal masadan kalkıp giderken Doktor yerinde kaldı. Kızcağız ayrılığın etkisini şimdiden duymuşçasına yolda kendisini yalnız, himayesiz ve şefkatin tatlı kucağından mahrum buluyor.

"Bu sefer ne kadar çabuk alıştım! Yanından ayrılır ayrılmaz yüreğime parkta dadısını kaybetmiş çocuğun korkusu düşüyor; muhakkak gözlerim hüzünlüdür."

Taranır ve belli belirsiz pudralanırken, geceleyin kompartıman meclisini kabul ettiğinden dolayı pişmanlık duymadığını, hatta saati gelip de aradaki bölme kapısının usulca nasıl açılacağını hayalinden geçirince, o sahneye sükûnetle hazır bir halde bulunduğunu anladı.

"Zahir," dedi, "günahlar kolaycacık böyle işleniyor: Farkında olarak ya da olmayarak, hazır hale geldikten sonra!"

Fakat ortada işlenecek bir günah yoktu; gündüz baş başa kalıyorlar da aynı şeyi gece niçin yapmasınlar? Fahir fırsat bu fırsattır diye genç kızın üstüne mi saldıracaktı? Akıl kabul etmez! Hem aralarındaki yakınlık başkalarının nişan ya da nikâh bağlılığından daha sağlam değil miydi? 2000 senedir tanışıyorlardı ve –hikâyeleri henüz dinlememişti, ama– asırlar boyu birbirlerini sevmişlerdi:

"Sevmişim, sevmişizdir, muhakkak! Aşkımızın kökü geçmişin derinliğine gömülmeseydi, bu kadar kısa zamanda gönüllerimiz birbirine dal budak salar mıydı? Az önce, masasından ayrılırken gözlerini hüzün kapladı; benim yüreğime de gurbet acısı çöktü. Beş dakika uzak durmaya tahammülümüz yok! Harikulade, esrar içinde, dünyada kimsenin başından geçmemiş bir macera yaşıyoruz. Galiba görür görmez birbirine tutulanlar, yıldırım darbesine uğrayanlar kendileri hatırlamadan eski zamanlarda sevişmiş olan ruhların sahipleridir."

Güldal, biraz daha zihnini, hafızasını kurcalarsa kendisini Sibel kıyafetinde ve güvercinlerin dolaştığı bir mermer havuzun başında Fahir'ini, yağız gemicisini bekler vaziyette görecek!

Zaten krokileri seyrettikten sonra, sabahtan beri kafasının içinde bütün eski Elen ve Roma dünyasının manzaraları çevrilip gidiyor. Roma'daki Kolize ve Forum, Atina'nın Akropol'ü gözünün önünde duruyor. İşte harabeler! İşte Jimnas, stadiyom, agora, odeon, platinüs, termas, amfiteatr çeşidinden binaların muhteşem enkazı! Yüzlerce heykel ve sütun! Sörlerin mektepte ezberlettikleri Fransızca parçaları, bu arada Volney'nin meşhur "Harabeler"ini de terennüm ediyor, ruhunu mazi sarıyor.

Ayrıca mitoloji tipleri, Jüpiter'den başlayarak, kadınlı erkekli en büyüklerinden keçi ayaklı "pan"lara ve ince endamlı "nemf"lere kadar zihninde geçit resmi yapmaktadır. Fahir bir ilah değilse de "İliada"daki kahramanlardan biri, bir Aşil'dir. Hikâyesini de hatırlıyor: Likomedya kızları arasında kadınsı bir ömür sürerken, Ülis geliyor, ortasında bir kılıç saklı olan mücevherle dolu sepeti ortaya boşaltıyor. Kızlar kıymetli taşları kapışıyorlar. Fahir, hayır Aşil, kılıcın üzerine atılıyor, alıyor. Sonra Truva savaşları... Ve tek ölüm noktası topuğuna saplanmış zehirli ok ile vuruluşu! Ne hoş, şiir dolu masallardı bunlar! Ancak şimdi zevkine varıyor.

Ankara...

Açık pencereden dışarıya bakan Güldal elini salladı: Gülçin ile kocası kendisini bekliyorlardı. Genç kadın, öpüşmelerinden sonra dedi ki:

"Haydi, çantalarını alalım, bize gidiyoruz. Amcamı telefonda razı ettik; on gün izin koparıldı."

"Kalamam şekerim!"

Kocası, yüksek dereceli bir memur edasıyla sordu:

"Sebep?"

Bir anda Güldal, bu adamla Fahir arasında mukayese yapmaya muvaffak olmuştu. Yarabbi! Ne fark... Habersiz eli eline sürülse bir tırtıla temas etmişçesine hüylanabilirdi. Kaşlı, gözlü, hem şişmanca, hem de sert kabuklu, haşlanmamış pavurya gibi bir şeydi; insana kıllı kıllı, boğmak boğmak, lüzumsuzca uzun kolları ve ayakları varmış, süratli yürüyemez, hareket edemezmiş tesiri yapıyordu. Âmir azametinden!

"Sebebini ben de bilmiyorum," diye cevap verdi, "belki yorgunluk, oraların sıcağı, bir bezginlik. Yoksa sizinle bu-

lunmak istemez miyim? İstemez olur muyum Gülçin? Can atarım."

"Geleceğine o kadar emindim ki odanı bile hazırladım. Üzme beni! Nazlanma Daldal!"

Güldal'ın aklından birdenbire şu geçti: Acaba kalsa, tehlikeden kurtulsa, bir hayli garip olan maceraya kendisini atmasa mı? Gara ayağını basar basmaz seyahatteki çekicilik, yolculuk psikozu hafifleyiverdi galiba! Büyük şehirle, akraba ile temasın da rolü olacak. Nerede lokanta vagonsuz köhne ve tenha katar; ıssız bozkırlar, vahşi iğde kokuları, biçare Haydar Bey! Haydar Bey'in bir aralık düğmeleri iliklenmemiş ceketi arasından işporta malı, hayli zedelenmiş fanilasına gözü ilişmişti. Bundan dolayı acıyordu adama!

Gülçin'in Kavaklıdere'de yeni yaptırdığı ev konforluydu; misafirler çağrılacak, ziyafetler verilecek, gezintiler tertiplenecek, eğleneceklerdi. Güldal eğlenecek miydi? Yoksa İstanbul treni kalktıktan sonra içine bir ateş düşecek, işittiği her lokomotif düdüğünden yüreği parçalanarak gam, kasavet mi çekecekti? Tayin edemiyor, kararsızlık geçiriyor. Etrafına bakındı ve Fahir'in ayakta, avukatını dinlerken gözlerini genç kızdan ayırmadığını görünce tekrar etti:

"Bu sefer gideyim de... Yakında bilhassa gelirim."

"O zaman sıcaklar basmış olur. Hem buranın tadı kalmaz, hem sen İstanbul'dan ayrılamazsın. Çabuk karar ver Daldal! Vakit kalmadı."

Kocası haysiyetine dokunulmuş gibi bir tavır alarak:

"Mademki istemiyorlar, ısrar etme güzelim..." dedi ve sözünü güya manalı bitirmek için ilave etti:

"Belki de İstanbul'a bir an evvel gitmek için sabırsızlanmasının daha ciddi bir sebebi vardır."

Güldal cevap vermeyi lüzumsuz buldu; içinden söylendi:

"Soğuk neva! Senin maksadını biliyorum: Evin içinde on gün beni patlak gözlerini dikerek seyretmenin keyfini süreceksin! Herif salonda iken kapıya doğru yürümekten çekiniyordum; bakışlarının ağırlığını duyuyordum. Hele aşağıda durduğu zaman merdivenleri çıkamaz olmuştum. Ne beklenir? Daktilo ayartıcıları!"

Fakat Atıf kurnazdı da... Pek mühimsemez gibi görünerek sordu:

"Tren kalabalık mıydı, Güldal Hanım? Yolda sıkılmadınız ya!"

"Bilakis tenha idi."

"Doktor Fahir galiba sizin trende idi; inerken gördüm."

Genç kız bütün iradesini toplamaya muvaffak oldu; gayet tabii bir halde cevap verdi:

"Trende bir doktor var; işte şurada duruyor, biriyle konuşuyor. Onun ismi Fahir mi?"

"Evet, Fahir!... Kendini beğenmişin biridir; eski eser bilgini geçinir. Görüşmediniz demek? Tuhaf şey!"

"Niçin tuhaf olsun? Hem ben kompartımanımdan pek çıkmadım."

"Şunun için tuhaf ki, sözüm ona ressamlık tasladığından her güzele yanaşmadan yapamaz."

Gülçin kocasının lafını kesti, amca kızına soruyor:

"Söyle! Gidiyor musun, kalıyor musun?"

"Gidiyorum, abla! Darılmadın ya?"

"Sen bilirsin. Darılmadım, ama canım sıkıldı."

Garda konuşmalar çoğalmıştı. Fahir kimseye sezdirmeden şüphelenmişçesine Güldal'a bakmakta, hareketlerini

kollamakta idi. O vaziyette avukatının elini sıktı, vagona doğru yürüyor. Genç kız gönlünden ona hitap etti:

"Geliyorum, Libyalı gladyatörüm! Ayrılamadım senden! Ayrılmayacağım artık!"

Veda epeyce hareketsiz, kırık geçti. Güldal, kendisini haklı bulmak için başka sebepler de arıyor ve Atıf'ın soğukluğuna –bilhassa Fahir'i tanıdıktan sonra– tahammül edemeyeceğini, şimdi erguvanları açmış, mor mor salkımları çardaklardan ve duvarlardan köpürüp taşmış bir İstanbul dururken, bahar sona ererken Ankara gibi zoraki yeşilliğinde tiyatro sahnelerinin muşamba dekor yapmacıklığı sezilen bir şehirde kalamayacağını zihnen ileri sürüyordu. Hem daha elbiselerini de yaptıramamıştı. Yaz birdenbire bastırabilirdi.

Böylece nefsini bir müddet oyaladı; nihayet aldatmaya muhtaç olmadığını anlayarak itiraf etti:

"Hiçbiri değil! Sebep "O"! Ayrılırsam araya soğukluk girer, beni unutuverir diye korkuyorum. Zira yaptığı resimlere, hikâyelerine, bütün ahvaline rağmen, 2000 yılın sevgilisi olduğuma inanmadım... Hoşlandığımdan inanmış görünüyorum."

Vagonuna girmiş, camdan amca kızını ve hiç istemeyerek pavurya kocasını, kabahatini örtmek için duyduğundan fazla muhabbetli yapmaya çalıştığı bakışlarla, el hareketleriyle selamlıyordu. Bereket tren çarçabuk süzülüp garı arkasında bıraktı; geceye daldılar.

"Masamızı ayırtmıştım. Arzu ederseniz hemen yemek yiyelim, ilk seride..."

Garda iken yabancı ve uzak duran Fahir, şimdi yanında idi. Genç kız, lokanta vagonuna geçerken dedi ki:

"Az daha beni bulamayacaktınız."

"Hissettim. O kadar hissettim ki, hareketlerinizi kaçırmıyordum, helecanlar içinde idim, avukatın tek sözünü dinleyemedim, anlayamadım. Sizi alıkoyacaklardı, değil mi?"

"Kalsaydım ne yapardınız?"

"Ben de Ankara'ya inerdim; sizin kaldığınız müddet ayrılmazdım."

Güldal:

"Acaba," diye düşündü, "daha mı iyi olurdu? Şurada, burada, mesela evin yanındaki Güven Gazinosunda, Barajda, Çiftlikte, Süreyya ile Karpiç Bahçesinde birbirimize rastlardık. Bu rastlamalarda karşılıklı gizli bakışın doyum olmaz tadını duyardık. Belki bir ahbap evinde de tesadüf ederdik, resmi şekilde tanışırdık: 'Müşerref oldum, efendim!' derdi; vaziyetimizin tuhaflığına gülümserdik."

Yemek vagonuna girdiği zaman orasını bambaşka buldu. Gündüzün bozkırlarda yol alırken bir sokak içi lokantasının laubaliliği sezilen bu yerin –masalarına dizilmiş abajurlu ufak lambalarıyla, kalantor müşterileriyle, dikleşip kendilerini toparlamış müstahdemleriyle– hüviyeti değişmiş, iyi bir gazino salonuna dönmüştü.

Bereket Güldal çok seyahat etmiş bir kız olduğundan, kendilerine gösterilen masaya doğru, bütün nazarlar üzerine çevrilmiş olmasına rağmen alışkan, ahenkli bir tavırla yürüdü. Yürürken arkadan gelen Fahir'in dört yolcu ile selamlaşıp konuşarak geçtiğini duymuştu.

"Ne kadar tanınmış bir adam," diye söylendi, "bu eski ailelerin hali başka... 'Prestij'leri, itibarları var. Yeni yetişmiş memur ve politikacı tipleri sadece menfaatleri olanlarca

malum. Öyleleri devirlerini pek çabuk ikmal ediyorlar. Hele şu sırada!"

"Şu sırada" demesinin sebebi 14 Mayıs'ta yapılan seçimlerin neticesi bir partinin gidip, yerini rakibine bırakmasıydı. Bu vaka, ancak bir haftalıktı; politikacı tiplerinin çoğu rüzgâr vurmuş fenersiz mumlar gibi sönüvermişler; yüksek memurların da birer ayağı çukura girmişti. Bakalım Atıf Enişte, haşlanmamış pavurya, müsteşarlıkta dikiş tutturacak mı? Asıl hoşlandığı nokta, Fahir'in politikaya karşı kayıtsızlığıydı. Haydar Bey'in bu sabah trende:

"Ne diyorsunuz olanlara, Doktor Bey?"

Demesi üzerine şu cevabı vermişti:

"Öbürlerine Antalya-Alanya yolunu senelerce yaptırtamamıştım; tam başlarken düştüler, artık bunlar ikmal ederler, sanırım."

"Orada araziniz mi var?"

"Yoo! Side bu yol üzerindedir. Daha doğrusu civarında... Anayola bağlamak lazım. O kadarla da bitmez ya!"

Lakırdıyı kesivermişti. Aklı fikri Side'de idi. Fakat Side, aynı zamanda Sibel yani Güldal demekti. Genç kız izzetinefsinin okşandığını hissetmişti.

Ne içeceklerini soran garsona Doktor, Güldal'a sormadan dedi ki:

"Hiçbir şey. Servis yapınız."

O gidince genç kıza izah etti:

"Bira uyku verir, şarap sersemlik, votka ve cin helecan! Halbuki bize uyanık, ayık, sakin kafa lazım. Bütün gece gözlerimizi kapamadan iki devir yaşayacağız. Sizi 'Binbir Gece' masallarındaki gibi ta fecre kadar oyalayacağım."

"Tahammül edebilecek miyim acaba?"

"Evvelce de sormuştunuz, şüpheye düşmüştünüz. Aynı cevabı vereceğim: İki kahramandan biri, birincisi siz olduğunuz için güneşin doğduğunu bile fark etmeyeceksiniz!"

"Kendinize pek güveniyorsunuz."

"Kendime değil, başımızdan geçenlerin orijinalliğine güvenmekteyim."

"Sağ tarafımdaki kompartıman boştu; Ankara'dan yaşlı bir yolcu bindi. Sabaha kadar süren konuşmamızdan rahatsız olmasın?"

"Gördüm o beyi, tanırım da: Kulakları ağır işitir. Belki de horultusuyla kendisi bizi rahatsız edecektir. Şayet, hikâyemin arslanlar faslında horlarsa iyi bir sahne olur bu!"

"Haydar Bey muhakkak farkına varır."

"Memur oldu olalı trende en derin uykunun keyfini bu gece sürecektir."

"Niçin? Uyuyacağını nereden biliyorsunuz?"

"Zira az sonra kendisine meyve tuzu karıştırılmış teskin edici bir ilaç vereceğim. Bütün gün mide ağrısından sızlanıp durdu. Rahat etsin, adamcağız! Bir doktor olmak sıfatıyla mecburum."

Güldal'ın ürktüğünü sezdiğinden:

"İmdat işaretine de bir hile karıştıracağımı sanmayınız. Hatta daha başka bir şey yapacağım: Malum ya, ona yetişmek için ayağa kalkmanız lazımdır. Ben, kulpuna kemerimi bağlayıp ucunu ta yanınıza, elinizin altına koyacağım."

Tabiidir ki bütün bunları gayet ehemmiyetsiz şeylerden bahsedercesine konuşuyorlar ve hizmet görenler yaklaştıkça araya:

"Maden suyu içer misiniz?"

"Havada bir serinlik başladı."

"Gülçin'i azıcık dolgun ama güzel kadın bulmadınız mı?" gibi alelade cümleler karıştırıyorlardı. Güldal gene içinden söylendi:

"Kumpası iyice kurduk. Beni de suç ortağı yaptı!"

Masa lambalarının gölgeli ışığı altında itina ile giyindiği halde kıyafetine güzel bir ihmal manzarası da vermek hünerini bilen bu yağız delikanlıyı ne "güzel", ne de "yakışıklı" sıfatlarla anlatmak mümkündü. Ayrıca yiğit tavırlı, mert bakışlı, olasıya itimat telkin eden bir hali vardı.

"O mu aklından bir fenalık geçirecek? Benim gibi ahlaklı bir aile kızına dokunmaya kalkışacak? Bunu düşündüğümden dolayı utanmalıyım, kendisinden özür dilemeliyim."

Fakat dünya havadisi arasında hâlâ söylentileri devam eden bazı korkunç vakaları da unutmaya muktedir olamıyordu. Paris'teki villasında genç ve güzel kızları ense kökündcn tabanca ile vurup cesetleri bodruma saklayan Weidman, meşhur Landru, daha eski günlerin Alman kasabı... Psikopat katiller fikrinden geçtikçe beyni zonkluyor. Ya Fahir, evvelce işledikleri cinayetleri henüz meydana çıkmamış bir "sadik"[1] ise?

Tüyler ürpertici bir manzaraya hayalinde gözü takıldı; ayrılamıyor:

Gece yarısı trenin penceresinden dışarıya, uçuruma yağız adaleli gürbüz, hain kolların fırlattığı bir genç kız cesedi... Cam usulcacık kapanıyor; lokomotif sahneyi görmüşçesine acı acı haykırıyor. O kadar! Sadrazam torunu Doktor Fahir Bey'den şüphelenmek kimin hatırından geçer? "Kara-

1 sadik: sadistlik özelliği olan

sevdaya tutulmuş, kendi kendisini atmış" hükmüne varırlardı. Pavurya enişte de şahadet eder: "Garda dalgın, düşünceliydi. Zorladığımız halde Ankara'ya inmek istemedi. Bana sabit bir fikre saplanmış hissini verdi," der, zekâsına parmak ısırtmak isterdi.

"Ah," diye söylendi, "Demokrat Parti şunu yerinden atıverse!..."

Aynı zamanda Sideli âşığının yüzüne baktı: Gözlerini tabağına indirmiş, balık çatalıyla levreğini ayırıyordu. Sakin, sevimliydi; iki bin senelik maşukasına[1] kavuşmaktan memnun, çehre hatları rahat, huzur içinde idi.

"Kahve içer misiniz?"

Müspet cevap alınca garsona iki tane ısmarladı. Üzerine toz şekeri ekilmiş çilekleri yedikten sonra kahvelerini bitirdiler ve –kendilerini seyredenlerin, belki de dedikodu yapacakların bakışlarına aldırmayarak– genç kız önde, delikanlı hemen arkasında, lokanta kısmından çıktılar. Yatakları serilmiş iki vagonu sallana sarsıla geçip nihayet kendi arabalarına geldiler. Güldal daha süratli adımlarla kompartımanına giderken işitti:

"Miden nasıl, Haydar Bey?"

"Fena!"

"İşini bitirince yanıma gel de sana meyve tuzu vereyim. Ama gecikme, derhal yatacağım."

Ne olsa ve ne derece esrarlı, belki de muhataralı[2] bir sergüzeştin[3] kapı eşiğinde de bulunsa çocuksu ruhlu Gül-

1 maşuka: sevilen kadın, sevgili
2 muhatara: tehlike, korku
3 sergüzeşt: macera

dal, meyve tuzuna karıştırılarak içilecek ilaç oyunundan bir mektepli kız gibi hoşlanmıştı; gülmesini güç zapt ediyordu. Şu var ki, kompartımana girince deminki hayali sahneyi hatırladı: Pencereden fırlatılan vücudunu! Bu vücut, etekleri açılarak, başaşağı karanlık boşluğa yuvarlanıyor, kayboluyor ve katil, dudaklarında tebessümlerin en zalimi, fakat en zevklisiyle camı açık bırakarak kendi kompartımanına geçiyordu. Ne kadar soğukkanlı, daha böyle yüzlerce ceset fırlatmışçasına eli işe yatkın, yüreği taştan idi...

"Yapamayacağım! Ara bölmeyi kapatacağım!" dedi, elini uzattı; madeni mandalı usulca çevirdi; nasıl olmuştu da açık kalmıştı? Muayene de etti; şimdi örtülmüştü. Keşke Ankara'da inse idi! Orada pavurya enişte nin sırnaşık bakışlarından tiksinti duymaya mahkûmdu, ama hayatı tehlikede olmayacaktı.

Mamafih soyunup yatamıyordu; yapılmış yatağına bakarak ayakta kararsız duruyor, trenin sürati arttığından bir eliyle de bölmeye dayanıyordu. Şayet gelirse, o nereye oturacak, kendisi ne tarafa? Kompartımanda yataktan başka yer yoktu ki... Lambaların hepsini yaktı.

Yan bölmeyi dinliyor ve diyor ki:

"İstasyonlarda susmak şartıyla tekerlek gürültüsünden kimse işitemez. Haykırmamı bile! Bu kadar gürültü çıkararak gittiğimizi şimdiye kadar fark etmemiştim. Kıyamet kopuyormuş, gök gürültüleri içinde yuvarlanıyormuşuz meğerse!"

Öyle sandığı halde yan bölmede bir pıtırtı işitti.

"Eyvah," dedi, "geliyor."

Ve tekerlek gürültülerini duymaz oldu; sadece yüreğinin gümleyerek attığını, bunun sesini işitiyordu. Sanki treni götüren kuvvetin merkezi kalbi idi. Aynı zamanda, elinin, arzusu dışında mandala gittiğini ve kapanmış vaziyeti değiştirerek onu tekrar açtığını hayretle gördü. Şimdi yüreği de çarpmıyor, çarpıntı duymuyor! Tekerlekler de sanki dönmediğinden, patırtı çıkarmadığından tren derin bir sessizlik, yumuşaklık içinde. Bazı yerlerde Boğaziçi sularının yağlı akışıyla gidiyor. Ray üzerinde değil bu tren! İsviçre'de pek merak saldığı kayağın boşluğa fırlayışı ancak bu derece sessiz, tatlı olurdu. İçi de kayakta imişçesine eziliyor.

"Hayır, patırtı filan işitmedim; geldiğini uydurmuşum..."

Acayibi şu ki, bu anda Fahir'in kompartımana gelmekten vazgeçmesi ihtimalini düşündüğünden üzülür gibi de olmuştu. Galiba ilacın Haydar Bey'e tesir etmesini bekliyordu da ağır alıyordu. Bölme kapısının aynasında yüzünü tetkik etti; soluk buldu! Yanaklarına renk pudrasından azıcık gezdirdi; dudaklarının kenarlarını parmaklarıyla içeriye doğru temizler gibi yaptıktan sonra hemen her kadın gibi azıcık yalandı da! Onların kediyi en çok andırdıkları hareketlerdi bu...

Derken yüzünün yerinden oynadığını, yana kaydığını, kaybolduğunu gördü. Artık karşısında ayna yoktu, Fahir duruyordu.

İkinci Kısım

PARMİS İLE TAMARA

1

"Hintlilerin İsa'nın doğumundan beş asır önceden beri 'Samsara' adını verdikleri inanışlarını, yani ruhların kalıp değiştirme hadisesini bugünkü ilim ne red ne de mevcudiyetini ispat edecek vaziyettedir. Gündüzün de söylediğim gibi, sizi bu bahsin binbir kördüğümü ile uğraştırmak, zihninizi boş yere yormak istemiyorum; zaten vaktimiz dardır. Ancak biraz olsun kanaat getirmeniz için bir tek misal zikredeceğim; belki de okumuşsunuzdur: Almanya'da Feder gölü kıyısında gezinen bir adam bir ruh haleti geçiriyor. Binlerce sene evvel kendisinin bu göl kenarında yaşadığını hatırlıyor. Diyor ki: 'Fakat burası başka türlü idi, kazıklar üzerine kurulmuş bir köy vardı şurada! İşte görüyorum: Benim kulübem... Odam... Kendim!' Ayrıca hayatını da hatırlamaya başlamıştı; her günkü hayatını ve bazı vakaları!"

Güldal yatağın köşesine oturmuştu; Fahir uzağına, ayakucu tarafına ilişmişti. Yolcuları uyumuş, lambaları söndürülüp perdeleri indirilmiş, sadece koridoru hafifçe ışıklı, tekerlek ve ray gürültüsüne rağmen huzur içindeki yataklı

vagon İstanbul yolunu tuttuğundan dolayı memnun, yayları üstünde sendelemeden, sarsılmadan –sırtı okşanan bir kedinin kuyruğu gibi– iki tarafa aheste ve tatlı tatlı sallanıyordu. Fahir devam etti:

"O adamın ortaya böyle bir iddia atmasından ne çıkar diyebilirsiniz. Lakin sadece söylememişti; eline bir kâğıt alarak su üstü köyünün resmini çizmiş ve evinin yerini de işaret ettikten sonra şekil hususiyetini de resimde belirtmişti. Bir müddet sonra gölde kazı yapıldı ve meydana çıkarılan köy ile adamın evi, hatırlayıp çizdiklerine tıpatıp uygun bulundu. Şu halde asıl mevzuum ruhların kalıp değiştirmelerinden çok, bazı insanlardaki geçmişi hatırlama. Şimdi müsaade buyurursanız size, eski eserlere karşı duyduğum merak dolayısıyla ilk defa Side'ye gittiğim zaman nasıl, birdenbire, 2000 yıl kadar evvelki geçmişimi yaşamaya başladığımı, bütün şehrin gözlerimin önünde nasıl canlandığını anlatacağım. Arkasından sıra Sibel ile karşılaşmama gelecek. Bu, mermerden kurulmuş, yarım milyon nüfuslu bir eski zaman şehrinin muhteşem dekoru ve misilsiz güzellikte bir tabiat manzarası içinde geçen oldukça basit bir aşk hikâyesidir. Kahramanları masallardaki gibi birbirlerini görünce hemen can ve yürekten vururlar ve ruh tahlilleri yapmaya ihtiyaç duymadan çocuksu denilecek bir sadelikle ölesiye sevişirler. Bütün kıymeti, film parçalarını göz önüne getiren zarif sahnelerde ve aşkın temizliğindedir."

Güldal içinden:

"Benimle," diye söylendi, "bakalım nasıl tanışmış, nasıl sevmiş, nasıl sevişmişiz?"

Fahir şöyle başladı:

"1944 senesinin baharında idi; yirmi beş yaşında idim; henüz doktor çıkmıştım; doktorluk etmeyeceğimden serbesttim. Ege bölgesindeki Bergama, Efesus harabelerini gezdikten sonra trenle Burdur'a geldim; oradan otomobille Antalya'ya indim. Nisan sonunda henüz sıcaklar basmadan bu civar baştan başa yeşillik ve çiçek kesilir. Hele o tarihte Mussolini'nin kof hülyası ufuktan büsbütün silinmiş olduğundan içim daha rahattı, gönlümde de çiçekler açmış gibiydi. Küçüklerini bırakayım, sadece Termesus, Perge ve Aspendos harabelerinde günlerce dolaştım. Bunlar vaktiyle her biri milyondan fazla insan barındıran şehirlerdi ve mesela Aspendos az çok ayakta duran tiyatrosuyla nasıl bir geçmişe sahip olduğu hakkında seyyaha kâfi bir fikir veriyordu.

Gezintilerim sırasında ben tek başıma idim. Ne arkeolog, ne turist, ne de köylü veya çoban kimseye rastlamamıştım. Gerçi tamamıyla yalnız da sayılmazdım, sabahtan akşama kadar içinde, üstünde, altında dönüp dolaşan, her tarafını gözden geçiren, muhteşem amfiteatrlarda bir aşağı, bir yukarı inip çıkan, karmakarışık kitabeleri gözlük takmaya lüzum görmeden okuyup anlamışçasına başlarını sallayan birtakım çevik mahluklar oralarda benimle beraberdi: Sakallarının allameye benzettiği keçiler!

Nihayet sıra Eski Antalya veya Selimiye isimleriyle anılan harabeye geldi. Burası Alanya şosesi üzerinde, o şehirle Antalya'nın tam ortasında, her ikisine de 90 kilometre mesafede idi. Doksanıncı kilometrede şoseyi bırakarak deniz tarafına sapılacaktı. Şu var ki, o tarihte şose çok bozuktu; otomobiller sakatlanacaklarını düşünerek gitmeye razı ol-

madılar. Araba ve at ile yolculuk ise hem uzun sürecekti, hem de zahmet çektirecekti. Ama limanda bir kaptıkaçtı buldum ve bir sabah şafak sökmeden şehirden ayrıldım.

Günü bile aklımdadır: Cumartesi... 1944 senesi Mayısının 20'si. Sizi ilk gördüğüm gün ve tarih olmak itibariyle zihnime hâk olup kalmıştır. Zira bana, hem de öğle güneşinin altında, fonunu; kamaştırıcı ışığın aynaladığı deniz teşkil eden bir sahnede, sütuna yaslanmış, elinizde güvercin, o gün görünmüştünüz. Nitekim resimde de bu manzarayı tespite çalıştım. O kadar vuzuhla[1] karşımda idiniz ki, fotoğrafımı çevirmek aklıma gelse idi 2000 yılın sevgilisini pelikûle aksetmiş olarak bulacağımdan emindim!"

Güldal dedi ki:

"Sözünüzü kesiyorum ama mühim bir şey söyleyeceğim. Nasıl olup da dikkat etmediniz? İskenderun'dan kalktığımız gün gene bir cumartesiydi, hem de Mayısın gene 20'si!"

Doktor Fahir fazla hayret etmedi:

"Bundan böyle Mayısın her 20'nci gününü kutlarız; ayrıca 20'nci gün bu defa olduğu gibi cumartesiye rastlayınca büyük merasim ve şenlik yaparız! Tabii, yarın sabah, ayrılmadan önce sergüzeştlerimizi öğrenmiş olarak hayatlarımızı birleştirmekte mahzur görmezsiniz..."

Genç kız sözle cevap vermedi; sevimli, masum bir utangaçlıkla gözlerini kapayıp açtı. Fahir, manayı kavradığından memnun, saatine baktı:

"Hikâyeme devam edeyim," dedi, "hatta teferruatı bırakayım; bir geceye sığdıramamaktan korkuyorum."

* * *

1 vuzuh: açıklık, netlik

"Gezintiye çıkmadan önce Befort, Lanckoronski, F. Bosch, Forbe, Sprat, Nieman, Hans Ron gibi mütehassıs seyyahların notlarını, seyahatnameler ve tarihler okuduğum için Side harabesi hakkında bilgisiz değildim. Biliyordum ki tarihi en uzak devirlere, Fenike medeniyetine, belki de daha derine kök salmış, Perslerin uzun müddet elinde kalmış, Büyük İskender'e kapılarını açıp nice istilalara maruz kalmış olan bu mamurenin[1] üzerinde ancak Roma medeniyetinin muazzam kalıntılarını bulacağım. Helenistik devir ve bundan evvelki mamurluk toprak altındadır. İki amansız istila, Pers ve Hıristiyan akınları şehri mahvetti; zira birincisi heykel ve mabet tanımayan bir milletin hücumu idi, ikincisi kendinden evvelki inanışları hiçe sayan bir taassup çağından ibaretti. Side'nin Müslüman devri yoktur; zira daha evvel, su yollarının bozulması ve zelzeleler yüzünden halk burasını bırakıp etrafa dağılmıştı.

Köhne arabamı şehrin dış kapılarından biri olduğunu bildiğim kemer yıkıntısı önünde bırakıp harabeye daldım. Side demin söylemiştim, eski tabiriyle lebideryada, yani deniz kenarındadır; bu deniz Akdeniz'dir ve Akdeniz hiçbir sahilde buradakinden daha güzel renkli ve kıyıları gönül açıcı şekillerde kıvrıntılı değildir.

Yürüyorum: Şimdiden kurumuş otlar dizboyu... Deve dikenlerinden, ayrıca yılanlardan da korunmak lazım. Vaktiyle mozaik taş döşenmiş olduğunu tahmin ettiğim bir cadde hayaleti üzerinden geçerek on beş bin kişiyi aldığı kalıntısından iyice anlaşılan büyük tiyatroyu solumda bırakarak jimnazyuma geldim.

---

1 mamure: bayındır yerleşim yeri

İçimde heyecan yok; şehrin azametini hissedemiyorum; yürümekteyim. Denize yaklaşıyorum, sağa saptım; Side'nin batı kısmındayım; durdum. Zira mermerler bölgesindeyim; yerlerde harikulade iyi işlenmiş, 90 santimetre kalınlıkta ve 9 metre uzunluğunda sayısız mermer sütun yatıyor. Toprağa gömülü kaideleri bir buçuk metreden geniş...

Devedikenlerinin örttüğü gene mermerden bir kemer başlığı üzerinde yer açarak oturmak istedim. Oturamadım; bir sezişle kalkıp dikenleri bastonumla vurarak devirdim, taşı meydana çıkardım. Karşımda bu mermere yan yana işlenmiş üç Medus başı sıralandı. Canlı olduklarına yemin edecektim; bana bir bakış bakıyorlardı ki, efsanesinde olduğu gibi taş kesilmemden ürktüm.

Bu taş beldesi ortasında güneş ne kadar yakıcı idi. Kenardaki durgun denizin ışığı mermerlere, mermerlerin sıcağı sulara vuruyor, vakit tam öğleye rastladığından gözlerimin önünde sanki beyaz hararet derecesine getirilmiş sivri miller dolaşıyor, kirpiklerimi kavuruyordu. Göz kapaklarımı kapadım; kapadım denilemezdi, sımsıkı örttüm, yumdum. Epeyce müddet o vaziyette kaldığımı, bayılmaktan, güneş vurmasından korktuğumu, kalkıp köye inmek istediğimi anlıyorum, ama kımıldanamıyorum.

Etrafta kimse yok, keçiler bile! Hava durgundu; ne rüzgâr, ne deniz sesi işitiliyor; otlar ve dikenler de kımıldamıyor... Ölmüş bir şehir, hatta ölümün ta kendisi Side'de olduğu kadar bana hiçbir yerde tamamıyla tecessüm etmiş, manalanmış gelmemişti. Ben de ölüyordum, ölmüştüm.

Gözlerimi neden sonra açtım. Açtım mı? Yoksa bu iç âlemin taşması mı idi? Bilemiyorum. Bildiğim şu: Karşımda

tek taşı bile yerinden oynamamış, baştan başa mamur, tertemiz, pırıl pırıl büyük bir eski zaman şehri duruyor. Ama şehir evvela sadece bir maket, resim üzerinde rekonstrüksiyonu yapılmış bir arkeoloji kitabı resmi gibi hayatiyetsiz, hareketsiz!

Derken –durmuş bir filmin tekrar işlemeye başlamasını andıran– bir kımıldama oldu; arkasından ahaliyi gördüm ve seslerini işittim. Artık Side'nin hayatta, refah ve saltanatta olduğu devirlerin birinde idim. Hangi tarihte? Henüz bunu düşünemedim; zaten düşünmeye vakit kalmadan, 1944 senesinin Doktor Fahir'i kaybolmuştu. Sideli korsan reisi Parmis limana ayağını basıyordu!

Artık Parmis'i takip edeceğiz."

* * *

Bu genç deniz kurdu, son esir nakliyesinden paralı döndüğü için rıhtıma neşe ve güvenle atlamıştı. Sağa saparak kendisini doğu mahallesindeki konağına götürecek olan anacaddeyi tutturdu. Fakat yorgunluk duymadığından ve mevsim bahara rastladığından, Portus civarındaki içki ve eğlence semti Volüptas tarafına döndü.

Semte açılan kapının önündeki Voluptia heykeline göz attıktan sonra –çıplak bir kadın heykeliydi o... Yerden ayağa kalkarak vücuduna sarılan ve çifte dilli ağzını kendisine uzatan yılanı öpmek için eğilmiş vaziyette idi– içeriye girdi. Sokak bu sıcak saatte tenha. Biliyor ki halkın bir kısmı meyhanelerin bodrum katına yahut evlerin havuzlu iç bahçelerine çekilmiştir.

"En iyisi," dedi, "Agama'ya uğrarım. Hem bir kap şarap içerim, hem de ikinci seferim için hazırladığı malları bir görürüm."

Agama esir tüccarıydı ve Parmis'in "mal" dediği kendisi denizde iken toplanmış kadın, erkek esir stoku idi. Zira koca Side'nin başlıca ticareti dünyanın her yerinden getirilen kul cinsini Batı pazarlarına satmaktı. Esir taşıyan gemiler Roma harp filolarını yıldıracak bir kuvvete bile ermişti.

"Selam, Agama!"

"Selam, soyzadem! Safa geldin."

Bir gözünü gençliğinde Toros dağlarında kaplan avlarken bir arkadaşının oku isabet ederek kaybetmişti; bir dev'e benzediğinden halk onu Vulkanius diye çağırırdı; fakat esirlere iyi muamelesiyle tanınmıştı. İntizamlı bir adamdı da...

"Yorgun değilsen –hiçbir zaman yorulmazsın ya– gel, senin için hazırladıklarıma bir göz at! Onları mezada çıkarmadım; toptan alacaksın," dedi.

Evvela bodrum katına indiler. Buraya kadın erkek siyah ve yarı siyah derili ırklar sığıştırılmıştı. Yukarıdaki kapının aralığından akseden keskin güneşin ışık hortumu altında Afrikalıların kara ve esmer vücutları taze zift gibi yalazlandı. Hepsi de gürbüz, sırım adaleli, vakarlı idi.

İkinci girdikleri odada on kadar beyaz tenli, birbirinden güzel kız mozaik mermerlerin üstüne serilmiş, kimi yelpazeleniyor, kimi uyuyor, birkaçı da zar oynuyordu.

Gemici Parmis kendisine çevrilen çeşit çeşit renkli gözlerdeki kin ve husumetin eriyip bakışların yumuşadığını, tatlılandığını fark etti. Dışarıya çıktıkları zaman Agama:

"Şimdi bahçeye geçelim. Orada gölge, yeşillik, akarsu, çiçek var. Şarap ve yemiş de getirirler. Hem de şarabın yerlisi değil... Ta Bitinya'dan getirtilmiştir. Tercih edersen Kapadokya kırmızısı da bulunur."

Dar, basık tavanlı, loş, serin bir dehlizden geçtiler. Önlerine çıkan tahtadan yapılmış ağır, kalın, sağlam kapıyı Agama belinde asılı iri anahtarlardan biriyle açtı; kanadı ağır ağır yan tarafa itti; iç bahçe göründü. Fakat Permis iç bahçeye değil, her şeyden evvel bu sulak, çiçekli, serapa[1] mermer döşeli havuza taze sular akan dinlendirici manzaradan önce orada sütuna dayanmış, elinde güvercin tutan genç bir kıza bakakaldı.

Üzerinde vücudunu sadece göğüs hizasından dizlerinin üstüne kadar örtebilen, beli kemerle sıkılmış incecik, bembeyaz bir yarım tünik vardı; ayağında da gene beyaz deriden sandallar... Dudaklarını güvercinin ağzına doğru uzattı ve gelenlerle meşgul olmayı lüzumsuz sayarcasına beyaz tüylü kuşu gagasından öptü; koyverdi. Bundan sonradır ki gözleri bir an delikanlıyı sardı; baharda yeni sürmüş çam ağacı sürgünleri renginde taze yeşildi o gözler... Daha ziyade tirşe! Bakış ise hem sıcaktı, hem de azametli... Şimdi arkasını dönmüş, salınarak köşeye doğru yürüdü. Mermer bir koltuğa oturdu; oturur oturmaz nereden çıktığı bilinmeyen bir aslan yavrusu koşup ayaklarının altına yattı.

Gemici Parmis ev sahibine heyecanla soruyordu:

"Bu kim? Bu aslanlı Sibel ilahesini nereden buldun?"

Öteki sükûnetle şu cevabı verdi:

"On dakika evvel satıldı."

"Ben almak isterim onu! Bir misli vermeye hazırım! Hem de kendim için... Anladın mı? Kendime! Çabuk git, sahibiyle konuş! İşi bitirip dön! Burada bekliyorum seni. Üç mislini de göze alıyorum; bütün servetimi de fedaya hazırım!"

1 serapa: baştan ayağa kadar

Esir taciri kımıldamadı. Kımıldanmadıktan başka korsan reisinin sözlerini hiçe saydığını anlatmak istedi; omuzlarını silkti.

"Niçin cevap vermiyorsun? Ayrıca alay mı ediyorsun benimle? Galiba yumruğumu denemedin... Fakat şöhretimi limanda işitmişsindir."

Agama sükûnetini bozmadı, yavaşça dedi ki:

"Onu satın alan adam imparatorumuz muhteşem Tarsos Hazretleridir. Az sonra sedyesini ve muhafız kıtası erlerini yollayarak sarayına götürecek. Demin bizzat kendisi evime şeref verdi ve kızı bizzat kendisi seçti."

"Lanet!"

Parmis böyle bağırdı ve önünde dikili parus taşından enlemeli sütuna bir yumruk indirdi. Sibel ilahesi delikanlının hareketlerini uzaktan alakasızca süzüyor, aslan yavrusu ayaklarının altında, kollarını mermer yanlıklara dayamış sedirinde haşmetle oturmakta devam ediyordu.

"Mamafih, asilzadem! O kadar kederlenmeye değmez. Zira Sibel ismini verdiğin bizce adı meçhul kızın değerini düşüren pek büyük, mühim, ıslah kabul etmez bir özrü olduğunu bilmiyorsun. Hatta, Hâkim Hazretlerinin bu kusuruna rağmen onu niçin satın aldığına, kölenize 30 altın Talan sayacağına şaştım. Hoş, borcunu ödemez ya!"

"Ne imiş kusuru?"

"Kız dilsizdir."

* * *

Güldal yerinden fırladı:

"Yoo," dedi, "bu fena! Dilsiz olmak istemem; katiyen istemiyorum!"

Deminden beri Sibel'in zarif tasvirlerini benimseyerek pek memnundu. O kısacık tüniğiyle, elinde güvercini, ayaklarının altında yatan aslan yavrusuyla, mermer sütunlu ve mermer kaplı, havuza serin sular dökülen çiçekli iç bahçesiyle tip ve manzara genç kıza zevk, heyecan vermişti. Hele esirleri helecana düşüren gemici Parmis'in taş sütuna korkunç yumruğu vurması üzerine göğsü bu yumruğu yemek değilse de temasını duymak arzusuyla kabarıp inmeye başlamıştı. Lakin Sibel'in dilsizliğine tahammül edememişti işte! Fahir'in sözünü kesmişti. Yalvarırca dedi ki:

"Dilsiz yapmayınız beni! Rica ederim, değiştirin hikâyeyi!"

Fahir gülümsüyor: "Ne tatlı, ne şeker, ne çiçek şeysiniz siz! Sizi canıma sokacağım geliyor" manasına sevgilisinin yüzüne bakıyor.

"Değiştirmek elimde değil, efendim. Lakin belki de o hale alışacaksınız ve sonrasından memnun kalacaksınız. Devam edeyim mi?"

"Boşuna vakit kaybettirdim; özür dilerim; dinlemeye can atıyorum. Hem bir daha her ne olursa olsun sözünüzü kesmeyeceğim."

Delikanlı: "Duramazsın; gene muhakkak karışacaksın," dercesine bir daha gülümsedi. Genç kızın şuhluğuna dalalet eden telaşından hoşlanmıştı.

* * *

Parmis bu defa taş sütunu yumruklamadı; düşünceye daldı. O kadar güzel, olasıya zarafet ve incelikten ibaret, ayrıca sempati şuasının en kuvvetlisini neşreden bu nazenin

mahluka, hiç şüphesiz pembecik, sivri uçlu, latif bir dil verdikten sonra onu konuşma hassasından mahrum bırakan tabiatı yumruklamak, devirmek, bir Heraklius olup İdr ejderi imişçesine bu zalim varlığı kargılamak arzusu duydu.

Satılmış bir kız o sırada gemiciye, daha doğrusu on tekneye sahip olan armatör delikanlıya gene bakmaya başlamıştı; karşılıklı bakışıyorlardı. Nihayet iyi bir şey yapmış olmak için Parmis bulunduğu yerden elini uzatarak genç kızı hürmetle uzaktan selamladı. Selamı cevapsız kalmadıktan başka tatlı bir tebessümle de çiçeklendi.

"Agama, dostum! Kapadokya kırmızısını hep beraber içemez miyiz? Hâkimin silahşörleri henüz gelmediler."

"Menfur Tiranus'un kulağına giderse beni zindana attırır."

"Tarsos İzopar'ın ne derece zalim olduğunu bilirim; fakat senin hizmetçilerin ağzı pek insanlardır; kız ise dilsizdir. Hem ne sana ne de bana yabancı duruyor, adeta yanına çağırıyor."

"Babanın hatırı için bunu yapacağım. Yeri Tanrı'nın yanı olsun."

Agama eski bir esirdi; Parmis'in babası satın almış, sonra azat etmişti.

Çok geçmeden –verilen emir üzerine– esir tacirinin halayıklarıyla köleleri iç bahçeye tepsi tepsi yemişler, testi testi şaraplar getirdiler ve etrafa gül, karanfil, yasemin serptiler; bir işret[1] köşesi hazırladılar. Limanın gürültüsü duvarların çevirdiği, sarmaşık güllerinin kapladığı iç bahçeye sağırlaşarak giriyor, sükûneti sarsmıyor, bilakis besteliyordu.

1 işret: içki içme, içki alemi

Esir kızı işaretle çağırdılar.

Nazlanmadan kalktı; ne ahenkli yürüyordu! Hele aslan yavrusunun yanı sıra, ayaklarını takip ederek gelişi bu manzaraya azıcık efsane çeşnisi de katıyordu. Agama, eski efendisinin oğluna izah etti:

"Dilsiz ama işitiyor ve iki lisanımızı da anlıyor!"

Kız gene gülümsedi; armatör ona soruyor:

"İsminizi öğrenebilseydik?

Eğilen kız, parmağını havuza batırdı ve kupkuru cilalı bahçe mozaikleri üzerine ıslak izle ve Grek harfleriyle şu ismi çizdi: Tamara. Sıcak bir saniyede izi silmişti.

"Nerelisiniz?"

Tamara "söyleyemem" manasına dudaklarını kapatıp inatçı inatçı başını salladı. O zaman Agama'ya dönen gemici:

"Kimlerden satın aldın? Ne taraflarda yakalanmış? Nasıl kaçırılmış?" diye sordu. Öteki –güzel esirenin yüzüne bakarak ve söylediklerini tasdik etmesini bekleyerek– cevap verdi:

"Solta haydudu Samos açıklarında gemilerini bastırmış. Bildiğim bu! Şimdi maziyi unutalım; vaktimiz de yok... Herifler çıkagelirler. Yarın belki de bu memleketin hâkimesi olacak güzeller güzelinin akıbetine testilerimizi hemen boşaltalım!"

Tamara kaşlarını çatarak Agama'nın temennisine iştirak etmediğini anlatmıştı.

Meclis kaç saat sürdü? Parmis'e hem pek kısa, hem de çok uzun geldi. Rüyalar da böyle olmaz mıydı? O kısa an iki gencin aylardır yan yana bulunuyorlarmışçasına birbirlerine ısınıp alışmalarına; hatta kol kola kırlarda gezinmişler,

birlikte mabetlere girip huşuya varmışlar, kayıklarda deniz safası sürmüşler, Melas ırmağı çağlayanlarına gidip mukaddes sularında yıkanmışlar, hulasa bir âşık-mâşuk hayatı geçirmişler gibi birbirlerine bağlanmalarına kâfi gelmişti.

Bakışlarıyla öyle natıkalı[1] konuşuyorlar, anlaşıyorlar, sükûtun fazileti içinde duydukları sevgiyi gönülden gönüle öyle hoş naklediyorlardı ki, Parmis kendisini büsbütün rüyada sandı. Sert kalbi yumuşamıştı da... Ticareti gereği esirlere karşı sert hareket etmesinin nedametini duyuyordu. Gemi ambarına kapatılıp en fena şartlar içinde haftalarca denizlerde taşıdığı, en ehemmiyetsiz vesilelerle direklere bağlatarak korsanlarına kamçılattığı esirlere karşı o güne kadar yüreği sızlamamıştı. Bundan sonra yapamayacak, yaptırmayacaktı.

Hatta bir ara şöyle bir hülyaya kapıldı: Elde ettiği serveti kâfi görerek mesleğini bırakıyor, şehrin batı kumsalı sırasınca dizilmiş bahçeli köşklerden, saray yavrularından birini satın alıyor ve orada Tamara ile bir müddet inzivaya çekiliyor. Kendi kendine diyor ki:

"Bu kız konuşmuyor. Fakat her hareketi manalı; manadan ibaret... Hem de hareketlerinde bir ahenk var ki bütün Grek ve Roma dansları vücudun muhtelif uzuvlarına bu tenasüplü çevikliği, şiir ve besteyi veremez. Elini şarap testisine bir götürüşü var, sadece hareket değil, aynı zamanda musiki! Ayakta duruşu, sütuna yaslanışı, sedire uzanışı bir güzel ki, güya Tersikore'den ders almış, nenflerle, Graslar ve Bakantlarla yaşadıktan sonra aramıza katılmış. Oturduğu vakit bile vaziyeti bir dans figürüne benziyor."

---

1 natıka: düzgün ve etkili konuşma

Mamafih kız şarap içti; epeyce içtiler. Parmis sadece pazı kuvvetine sahip bir adam olmayıp edebiyatla da arasının iyi olduğunu –çakırkeyiflik tesiriyle övünme meyli duyduğundan– anlatmaya kalkıştı; şiirler okuyordu. Tamara zevkle dinliyor. Bir tanesini tekrarlattı bile:

"Eli elimde dışarıya sürükledi... Konuşmak için bahçeye çıktık. Bana kekik kokulu bal ikram etti; otlar yemyeşildi, fidanlar çiçekli... Yakuttan daha kırmızı kiraz ve ağaç çilekleri yedik. Sevgilimin teni, kabukları soyulmuş olarak sofraya getirilen Hindistan cevizi beyazlığında idi. Gölgeye oturduk, hava serin... Bana dedi ki: Uzan şuraya! Demin hamamdan çıktım. Halayıklar sıcak ülkelerden getirilmiş latif kokulu terkiplerle vücudumu saatlerce ovdular, tütsülerden geçirdiler... Dünyada hiçbir çiçek benden daha hoş kokulu olamaz. Rayihan bulutlara sirayet ediyor, yağmur yağınca yere düşen damlalarda benim rayihamı bulacaksın... İçersen sen de çiçek gibi rayiha neşredeceksin... Fakat onu bekleme: İşte dudaklarım yarı açılmış, busene hazır duruyor. Asıl bal, çiçek, yemiş, tat oradadır!"

Parmis, Melas Irmağı kenarında yaşayan Fillis isimli bir kadın şairin bu türküsünü ahenkle gayet güzel okuduğundan dinleyenler, saz ve ney sesinin eksikliğini hissetmediler. Sanki Side'nin en şöhretli flütçüsü türküye hünerini eklemişti. Onun içindir ki Tamara, delikanlıya işaret ederek ve işaret ederken çam yeşili gözleri baygınlaşarak şiirin tekrarını istemişti.

Eller şarap testilerine bir daha uzanmıştı ki dışarıda bir uğultu duyuldu, sonra kapı tokmağının hızlı hızlı çalındığı işitildi. Parmis ile Agama yerlerinden fırlamışlardı; esir kız

istifini bozmadı. Halayıklar koşuşarak içki ve yemek takımlarını kaldırıp götürdüler.

"Selam Agama! Efendimizin gözdesini almaya geldik."

Muhafız bölüğü çavuşu böyle dedi ve hususi emir verildiği için olacak, esirenin önünde hürmetle kollarını kavuşturdu. Parmis sararmıştı; öfkesinden dudakları titriyordu. Güzel Tamara'ya bir defa daha, belki de sonuncu defa baktı. Çam yeşili gözleri gözlerinin içinde buldu. Bu, öylesine manalı, tattan, aynı zamanda hüzünden ibaret bir mukabele idi ki bütün ümitsizliğe rağmen içinde bir sevinç duydu ve söylendi:

"Benden hazzetti! Beni beğendi! Ayrıldığına mahzun... Lakin gördüğüne, tanıdığına memnun! Sevebilirdi beni... Sevişecektik!"

Mağrur başını eğmiş, düşünceli tavırla iç bahçeden ayrıldı; kuytu dehlizi geçip sokağa çıktı. Burası küçük bir meydandı, ortasında tunçtan boğmaklı bir sütun, üstünde kanatlarını açmış, uçmaya hazır vaziyette bir kartal heykeli vardı. Tarsos İzopar'ın zırhlı, miğferli, mızraklı muhafız askerlerini ve ortalarında tahtırevanını gören kadın ve erkek yüzlerce işsiz birikivermişti. Parmis kendine güvenen bir eda ile heykelin altında durdu; eski Hâkimin oğlu idi, tanınmıştı; silahşörler halkı itip kaktığı halde ona ilişmediler.

Az sonra esir tacirinin kapısı açıldı: Tamara göründü. Boynunda bir sıra inci, kulaklarında gene inciden uzun küpeler vardı. Galiba bunlar saraydan gönderilmiş hediyelerdi; elbisesini de değiştirmiş, içinden çıplak vücudunun zarif hatları sezilen Bitinya ipeklisinden, "stola" denilen bir tuvalet giymişti. Merasime alışmış bir "preator" kızı vakarıyla

yürüyordu. İkindi güneşinin yandan vuran ışığı saçlarını papatya tozları serpilmiş gibi sarışın bir renkle yaldızlamıştı.

Arslan yavrusu gene ayaklarının izinde sahibesini takip ediyordu. Sibel ilahesi Olemp dağından inseydi daha haşmetli olamazdı. Bastığı mermerler, sandallarının altında sertliklerini kaybederek bulutlaşmışlardı.

"Tamara asil aileden... Ama nereli? Bana Kokasus ırkından imiş tesiri yapıyor," diye söylenen Parmis, kuvvetini gözlerine toplamış, güzel esireyi seyrediyordu. Bir ara onun birini ararcasına halka doğru dikkatle baktığını, çehreleri seçmeye çalıştığını gördü. Aradığını bulamadığına üzülürken kendini tutamayarak ümitle elini sallayan delikanlıya bu gözler ilişti. Artık şüphe yoktu. Parmis'i aramıştı; gönlü Parmis'te kalmıştı; onu, saraya kapatılmadan önce bir daha görmek istemişti.

Tahtırevana şahane edasını kaybetmeden girdi; bir uşak perdeleri çekti, hamallar kolları kaldırdılar. Kırbaçlı muhafız bağırdı:

"Savulun! Dağılın! Preatorun tahtırevanına yol verin!"

Fakat bir şey daha oldu: Tahtırevan tam heykelin önüne gelince perde usulca aralandı; Tamara'nın yüzü daha doğrusu yüzünün gözleriyle çenesine kadar olan kısmı göründü; gözler delikanlıyı muhabbetle süzerken dudakları –tıpkı bir saat önceki gibi, sanki güvercin göğsünde durup, gagasını uzatmışçasına– boşlukta bir buse işaretiyle açılıp kapandı.

Parmis daha o güne kadar hiçbir vaka karşısında duymadığı hazdan ibaret bir heyecanla bayılacak gibi olmuş, tunç sütuna yaslanmıştı. Dakikalarca ayrılamadı.

İşte bu aşk böyle başlamıştı ve böylece bitmeye mahkûmdu. Zira saraya o debdebe ile götürülen bir kadın saray dışındakiler için artık mevcut ve yaşayan sayılamazdı. Hevesi tatminden sonra günün birinde gizlice bir uzak memleket pazarında satılmaya gönderilecekti, yahut –daha fenası– kusuru görülürse bir sabah yırtıcı sirk hayvanlarının önüne bir kargı ucuna diri diri takılmış, yem diye uzatıverilecekti.

Genç armatör, hayalinden geçirdiği bu sahneyi seyreder gibi oldu, gözlerini yumdu. Sonra dalgın dalgın yürüdü; kendine geldiği zaman şehrin en muhteşem meydanında, Tanrıça Afrodit mabedinin önünde idi. Bu ilahe, aynı zamanda denizciliğin de koruyucusu olduğundan deniz yoluyla mamurluğa kavuşan Side'nin de koruyucusu idi. Sekiz sıra, on altışar sütunun tuttuğu binaya girdi; ortada ilahenin heykeli, altı kenarlı mermerden yüksek bir kaide üstünde duruyordu. Bu kaideye en mahir sanatkârlar gül, elma, nar ve mersin yaprakları işlemişlerdi; zira bunlar ilahenin remizleriydi.[1]

Parmis dua etti ve daha bir saat evvel görüp tanıdığı Tamara'yı himayesi altına alması için güzellik ve denizcilik ilahına bir koç adadı. Şu var ki sadece maneviyata bağlı mütevekkil ruhlu bir adam olmadığı için mabetten çıkınca sola saptı; arkadaşı Bambius'un evine uğradı.

Bambius kıymetli sert taşlar üstüne kabartma resimler hakkeden, kırk yaşlarında, kıvırcık sakallı ince bir kuyumcu idi ve "Kameos" denilen bu mücevherat işlemeciliği sanatı Side'yi dünyanın dört bir tarafında şöhretlendirdiğinden çok revaçta, pek kârlı bir işti. Fakat Bambius sadece hakkâk[2] değil-

1 remiz: sembol, rümuz

2 hakkâk: maden, ağaç ya da taş üzerine elle yazı ve şekil oyan kimse

di; Parmis'in akıl hocasıydı. Onu tezgâhının başında bulmadı; Nümidyali şirin halayığının esmer dizine yatmış, bir elini Toros eteklerinden bentler ve kemerler aşarak getirilen su arkına sokmuş, kendini salkım söğüt gölgesinde yelpazelerken bahçede gördü. Kuyumcu, vaziyetini bozmadan sordu:

"Derdin ne?"

Halayığı savmasını söyledi ve yalnız kalınca vakayı hikâye ettikten sonra dedi ki:

"Bu kızı Tarsos İzopar'ın elinden almak istiyorum. Hem de gecikmeden... Ne yapmalıyım?"

"Bir Bellerofon olsaydın ve Pallas sana kanatlı atını verseydi belki böyle bir işin uhdesinden gelebilirdin. Saraydan, hele İzopar barbarının pençesinden gözdesini almak –hâşâ sümme hâşâ– Zeus'un elinden yıldırımını kapmaktan daha zordur. Unutmalısın oğlum!"

"İmkânı yok, gönlüm bir arı gibi onun çiçek kokusuna gidiyor; balını toplamak için kanatlarını çırpıyor."

"Haydi seninle Artemis'in evine uğrayalım. İskenderiye terbiyesi görmüş dört tane Etiyopyalı dilber kız getirmiş. Bu nemflerin meclisinde ötekini unutursun. Esireye karşı duyduğun muhabbet geçicidir; uzun deniz seferinden sonra karaya ayak basan gemiciler toprak cazibesinden tutulurlar, büyülenirler. Kendilerini çarçabuk âşık oldum sanırlar."

Parmis, yatışacağına şiddetlenen bir inatla kısaca:

"Sibel'i kurtaracağım," dedi; ayağa kalktı; gidiyordu; arkadaşı durdurdu.

"Peki ama, niçin bu gece saraya çağrılmak imkânını hazırlamıyorsun? Seferden geldin, preatora kıymetli hediyeler gönder, dönüşünü haber ver. Cevap olarak seni davet eder. Neler getirdin?"

"Büyük vurgun vurduk. Yalnız deniz üstünde iş görmedik; Karpatüs adalarına akınlar da yaptık. Külliyetli mal getirdim."

"En iyilerinden seçip yolla saraya ve davete hazır ol! Haydi vakit ilerliyor."

Hakikaten de güneş Akdeniz'in morlaşan sularına gömülmeye başladığı için bahçeye şimdi sadece göğün harikulade tatlı mavi yıldızı vurmuştu. Parmis, öğrettiği akıldan dolayı arkadaşına teşekkür etti; liman yolunu tuttu.

Preatora bir altın mahfaza içinde üç tane kıymetli taş göndermişti ki, bunları Roma'daki konsüllere takdim etseydi bile makbule geçerdi. Artık gemisinde, gelecek cevabı bekliyordu. Bu gemi, esir sevkıyatını idare eden nüfuzlu korsanlarınki gibi pek mükellefti. Burnu altın yaldızlı, kürek kabzaları gümüş kaplı, yelkenleri erguvan renkli idi. Küpeştesi Side'de işlenen şöhretli ipek halılarla örtülmüştü. İçinde hususi bir saz ve rakkase takımı daima emre hazır beklerdi. Gemide verdiği ziyafetler etrafa ün salmıştı.

Kuştüyü yastıklara uzandı, düşünceye daldı.

"Peki ama," diyordu, "hadsiz hesapsız kadın arasında yaşadığım halde niçin o kıza bir bakışta canıgönülden tutuluverdim? Hem asıl acayibi şu ki, bu her zamanki isteklerimle kıyas kabul etmeyen derinlikte, benlik cevherimin ta içinde yaşayan bambaşka bir muhabbet! Satıh ve kabuğa karşı duyulan ihtirasa benzemiyor. Şefkat ve merhamet duygusu gönlümde hâkim. Galiba ilk defa âşık oluyorum ve kendimde büyük filozofların tarif ettikleri hakiki âşık siretini[1] bulu-

1 siret: bir kimsenin iç hâli

yorum. Yeni bir din kabul etmişlerin, tam inanmışların tatlı heyecanını duymaktayım."

Küpeşteden sarkıp baktı: Pamfilya suları her akşam olduğu gibi gene koyu çivit renginde idi; sulara bu rengi kıyıdan görülmemekle beraber Toros şahikalarının[1] verdiği söylenirdi; onların aksi, sihri idi. Bir çivit mavisi ki köpüklerin nasıl beyaz kaldığına ve sahilleri çevreleyen uzun kumsalların neden maviye boyanmadığına insan şaşardı. Hatta balıkların bile mavi çıkması lazımdı; öyle koyu, kuvvetli bir mavilikti bu!

Bir ara düşündü: Yüreğine aşk ateşini ilahlar düşürmüştü ve Koribantların nasılsa kaçırıp bir tarafa bıraktıkları bir ilahecik olan Tamara'yı kurtarmak vazifesi kendisine verilmişti. Tıpkı ilahlar tarihindeki gibi onu binbir zorlukla kurtarınca bir ilah da Parmis olacaktı; Olemp dağında yer alacaktı; gelecek nesiller menkıbesini ağızdan ağıza nakledecekler, şairler hikâyesini yazacaklardı ve Side halkı bir mabet kuracak, heykelini dikip tapacaktı.

Zaten demin filozof hakkâk şöyle dememiş miydi?

"Bu aşk ateşiyle yanmaya başlayalı beri, birkaç saatte seni o kadar değişmiş, ruhunu da vücudun gibi yıkanmış, ovulmuş, rayihalanmış buluyorum ki, ilahların ilhamıyla hareket ettiğine inanıyorum. Bir Pan olmaktan çıkıverdin; sen Heziodüs'ün tarif ettiği mahiyette mukaddes Eros'un kâinatı aydınlatan nurunu taşıyorsun!"

Hediyeyi takdim vazifesiyle gönderdiği kâhyası dönmüş, cevap çıkmadığını söylemişti. Fakat preatorun cibiliyetini bi-

1 şahika: doruk, zirve

len Parmis, içkiye hız verdikçe hatırlama kuvvetinin yerine geldiğini düşünerek henüz ümidini kesmemişti. Ziyafet ortasında hediyeleri birdenbire hatırlar, haykırırdı:

"Nerede bizim Parmis? Çabuk gelsin! Sabırsızlıkla beklediğimi kendisine haber veriniz."

Hemen münadiler[1] ve mehterler koşturulur, evinde ve gemisinde bulunmadığı takdirde bütün eğlence ve işret mahalleriyle hamamların kapıları vurulur, münadiler içeriye girer, seslenirlerdi:

"Preatorun emri: Parmis sarayda bekleniyor!"

Acaba oraya çağrılsa bile Tamara'yı görecek miydi? Belki de henüz ziyafet salonuna alınmak şerefi yeni halayıktan esirgenecekti. Esirgenmemesi de bir bela idi: Kirli koyun pöstekisi saçları, kart manda gözü bakışları, katmer katmer kalın, buruşuk ensesi, şiş karnı ile kaba bir barbar, bir Töton idolünü andıran Tarsos İzopar, narin Tamara'nın vücudunu adalesi gevşemiş göğsüne ikide bir çeker, kızcağıza sarılır, ağzını arar, öperse Parmis bu sahnelere nasıl tahammül edecek?

* * *

XX. asrın yarısında yaşayan Tamara, yani Güldal yirmi asır kadar önce yaşamış olan çirkin ve kaba diktatör hakikaten kendisine sarılmış, ağzını arıyormuş gibi bir vehme kapıldığından isyan etti; tiksinti içinde dedi ki:

"Anlatmayınız! Fena oluyorum! Rica ederim, bu bahsi kısa kesiniz! Kendimden iğreniyorum..."

---

1 münadi: çığırtkan, tellal

Fahir bu heyecandan kendi hesabına hoşlanarak sordu:

"Fakat zannediyorum ki şayet onun yerine, tutulduğu aşkla ilahlaştığını hisseden coşkun korsan Parmis'ten bahsetseydim?"

"Sözünüzü kesmezdim gibime geliyor."

Genç adam bu cevap üzerine Güldal'ın beyaz çarşaf üzerine uzanmış endamlı diye tarif edilecek elini usuletle okşadı ve mukavemet görmeyince aldı, avuç içini hafifçe koklayarak tekrar, mukaddes bir emanet imiş, muhafazasına memur bulunuyormuş gibi yerine koydu.

Zaten tren o sırada bir istasyonda durmuştu; sesleri işitilir korkusuyla sustular. Ama eskilerin "ifşa-yı-raz" tabiriyle anlattıkları gönülde saklanmış tatlı arzuları söyleşen, sır veren bakışları bir müddet devam etti.

* * *

"Beldemizin şöhretini Mare İnternum'un her tarafına yayan kahraman Parmis! Hoş geldin!"

Tarsos İzopar misafirini bu iltifatlı sözlerle taltif etti.

Ziyaret Trigona meydanına bakan mermer sarayın, kale duvarları üzerinden denizi ve arka taraftaki dağları gören geniş terasasında veriliyordu. Kadın erkek elli kadar davetliye –eski devirlerdeki Tireniya şehirleri usulünce– tamamıyla çıplak, tüysüz delikanlılarla yine anadan doğma kızlar hizmet etmekte idi. Hoş, misafirler köle ve cariyelerden biraz daha, pek az örtülü kıyafette olduklarından ve alışıldığından kimsenin bunlara aldırdığı yoktu.

Hava, Akdeniz kıyılarında çok defa görüldüğü gibi gecenin bu saatinde büsbütün durgunlaştığından iki tarafta yanan

buhurdanlıkların buğumsu dumanları boşlukta birikiyor, aydınlığı hafifçe perdeliyordu. Onun içindir ki Parmis –sabırsızlığının da tesiri vardı– ziyafet sofrası başına dizilenleri teşhis edemedi; yani ilahların kendisine âşık olmak vazifesini verdikleri küçük ilaheyi kalabalık arasında seçemedi. Korsanlık seferinden dönen bu yakışıklı, Apollon vücutlu pervasız delikanlıyı davetli kadınlar göz hapsine almışlardı. Saatlerden beri içildiğinden kafaları zaten dumanlı idi ve meclise yenisi, hem de o derece mükemmeli gelince yanındaki erkekleri bir anda yavan, hareketsiz, kifayetsiz kıyafetsiz bulmuşlardı.

Parmis hepsinin yüzüne birer birer, ayrı ayrı baktı. Aralarında Tamara yoktu; terasa başına zindan kesildi. Mamafih ziyafete gelmeden önce banyolarında uzun uzun yıkanmış, vücutlarını Simus Arabikus kıyılarından taşınıp Aleksandriya atölyelerinde hazırlanan nefis kokulu merhemlerle ovdurmuş, saçlarını ve yüzlerini gene o belde mamulatından boyalar ve kozmetiklerle bezemiş kadınlar –zira Aleksandriya şehri Ptoleme'ler zamanından beri süs, moda ve ince safahat merkeziydi– güzelliklerini artırmış, ayrıca mahmurlaşmış halde idiler, hoştular. Davetkâr bakışlara kabalık etmemiş olmak için nezaketli mukabelelerde bulundu.

Preator baş hademesini yanına çağırıp kulağına bir şey fısıldamıştı; fısıldarken Parmis'in yüzüne manalı manalı bakmasaydı delikanlı buna ehemmiyet vermezdi. İşte gene kendisine hitap ediyor:

"Benim kahramanlarım yorulmak bilmez ama ne olsa rahat etmelerini isterim. Sefer dönüşü en yorucu şey kadın gevezeliğidir. Seni bundan koruyacağım, selefim değerli Silpius'un ey asil oğlu Parmis!"

Şarap kupaları ağızlara götürüldü. Terasayı o müphem sözlerden dolayı merak ve tecessüs kaplamıştı. Az sonra bütün gözler, preatorun bakışını takip ederek kanatlarını açmış tavus heykellerinin iki taraftan yarım tak şeklinde azametleştirdiği merdivenlere çevrildi.

Gelen Tamara idi.

Galiba saray nedimeleri onun yüz ve baş tuvaletiyle epeyce meşgul olmuşlardı ki delikanlıya ilk nazarda daha az genç, olgun, kadınlaşmış göründü. Saçları Roma değil Grek, daha doğrusu Aegeüm adaları usulünce taranmıştı; arkasında topuzu, üstünde sımsıkı geçirilmiş kordelası var; bu kordela geriye uzanarak aynı zamanda topuzu da sarıyor; göğsünün üzerinde ise iki taraftan, iki yumuşak örgü sarkmaktadır. Adımlarını atarken örgüler titriyor, uzanıp kısalıyor, mat teni üzerinde gölgeleniyor.

Tarsos, yeni satın aldığı esiresine hevessiz bir bakıştan sonra Parmis'e göz kırptı; artık meşgul olmaya değmediklerini anlatan bir eda ile yanındaki gözdesine tekrar sarıldı. Korsan reisi ayağa kalkmış, ortada vakarını bozmadan, kımıldamadan Tükhe heykeli gibi elinde feyiz ve bereket sembolü bir boynuz varmış da hüsnünün servet ve refahını serpiştiriyormuşçasına etrafına nikbinlik veren kıza doğru yürüdü.

Tamara kalabalıktan ayrılıp kendisine yaklaşan adamı geç fark etti; fark edince gözlerinin bebekleri yeşil yaprak üstüne konmuş birer su kelebeği morluğuyla sanki kanat çırpıp parıldadı ve dudaklarının kapalı goncası da hemen gül haline geldi, açıldı. Preatorun göremeyeceği bir köşeye yan yana oturdular.

"Benim burada bulunmamdan memnun oldunuz mu?"

Gözleri yanaklarının bir kısmını uzun kirpikleriyle gölgelendiriyor; başını "evet" manasına sallıyor.

"Hürriyetinize kavuşmak arzusunu duyuyor musunuz?"

Aynı göz ve baş hareketi...

"Benim diyeceklerime harfiyen uyabilir misiniz?"

Gözler tekrar kapanıp açıldı.

"Nerelisiniz? Dönmek istediğiniz memleket hangisidir?"

Eliyle "uzak" demesine bir işaret...

"İsmini yazamaz mısınız?"

Genç kız sofranın üstüne baktı; sonra kapları, kadehleri yana çekti; oracıkta süs olarak konmuş bir yasemin dalını eline aldıktan sonra çiçeklerini birer birer koparark çiçekten bir yazı nakşetti: Hiberus.

"Epeyce uzak. Pontus ve Armenia ile hudut. Kokasus dağları vardır orada. Siz muhakkak bu ülkenin asil ailelerinden birine mensup olmalısınız. Tasdik ediyorsunuz. Çok mu mühim bir adamın kızısınız? İşaretinizden öyle anlıyorum."

Kokasus'lu kız cevap vermedi; düşünceye daldı; Parmis'i de düşünce almıştı; zira iç denizi ve havalisini gayet iyi bildiği halde o, ne Grek ne de henüz Roma nüfuzunun giremediği korkunç dağlar bölgesi hakkında bilgisizdi. Hayretle sordu:

"Peki ama lisanımızı nasıl, nerede öğrendiniz?"

Tamara bu defa sarı renkli menekşe gülü yapraklarıyla şu kelimeyi yazdı: "Meçhul."

"Gizli tutmak istiyorsunuz. Bir sır var sizde!"

Tasdik etti. Zaten kız söz söylemediğinden, erkek pek yavaş sesle konuştuğundan, saz takımı da o sırada ahenge başlayıp ellerindeki çiçek çemberlerini başlarının üzerinden çevire döndüre bir düzine Lakonya'lı bakire ise Karyatıs

dansına girişti̇ğinden çiftin sözlerini dinleyen ve kendileriyle meşgul olan yoktu. Ziyafetin sonuna doğru bu danslar mahiyetini değiştirecek, İmiya usulü cinsî zevki kamçılayacak bir şekil alacak, belki de meclis Bakus şerefine müstehcen oyunlarla nihayet bulacaktı. Artık o zaman Volüptas semtinin korsanlara mahsus kapalı evlerinden daha iğrenç sahneler bu saray terasasında seyredilecekti.

Gündüzün Agama'nın iç bahçesinde kendilerini kaptırdıkları hem cisme, hem de ruha sirayet eden hazzediş hali ve birbirlerine fedakârlıkta bulunma ihtiyacı tekrar gönüllerini sarmıştı. Parmis yüzlerce medeni dünya kadınını bırakıp aslen bir barbar olan, lakin davranışında Romalı istilasından önceki safkan ve saf ruh Grek nazikliği göze çarpan bu kızın esrarlı bir mahiyeti taşıdığını da düşünmüyor değildi. Kokasus, bir ilaheye taht olacak muazzam bir dağdı; Pontus gemicileri orada büyük bir ilahın göğe, toprağa, denize hükmettiğini söylerlerdi. Bu belki de Atlas'ın kardeşi Prometos idi.

Tamara o ulu varlığın soyundan olmalı. Belki de Sibel'in kanındandı; zira arslan yavrusu peşinden ayrılmamıştı; şimdi bile, kimseye sezdirmeden sokulmuş, ayakları yanında uslu uslu yatıyordu.

Kıza onu gösterdi ve:

"Ne kadar itaatli, munis..." dedi. Fakat Tamara eteğini gayet zarif bir şekilde kaldırarak baldırındaki bir diş izine parmağını götürdü ve çok tatlı bir şekilde ağzıyla ısırma taklidi yaptı. İz, duru ten üzerinde bir yara yeri olmaktan ziyade süt beyazı akik yüzük taşına Bambius'un göz nuru dökerek sanat aşkıyla özene bezene, seve seve işlediği bir kabartma ziynet eserine benziyordu. Parmis, eğer kızdan ay-

rılırsa ömrü oldukça bu izi unutamayacağını anladı. Eğilip dudaklarını süremediğine, sürmek cesaretini kendinde bulamadığına şaştı. Öyle geldi ki o izin ayrı bir lezzeti, rayihası ve insanı sarhoş eden bir tesiri vardı.

Elbisesiz ve tüysüz genç uşaklar sofraya boyuna şarap testileri taşıyorlar, anadan doğma çıplak taze kızlar sert göğüslerine dayadıkları gümüş tepsilerle, yaprak kımıldamayan gecenin bağrında rayihaları uzaktan sezilen meyveler getiriyorlardı. Bu sıcak ülkede kokulu bardak erikleri çoktan olgunlaşmıştı; elmalar ise hususi usullerde muhafaza olunduğundan sulu kalmıştı. Kirazlar iri taneli, diri, yakut kırmızısıydı.

Defne yaprakları ve zater ile hazırlanmış taze mercan ve barbunya balıkları, o meyveler, çiçekler kadar güzel rayihalı idiler. Keklikler öylesine kızartılmıştı ki üstündeki renkler sonbaharda Likya dağları üzerinde batan güneşin kızıllığını hatırlatıyordu.

Fakat Parmis için tek renk, rayiha, tat ve taze güzellik barbar kızın varlığında toplanmıştı. Gene ilk defa anlıyordu ki aşk başlayınca insan, güzelliği sevgilisinin inhisarında görmekle beraber onun dışında kalan ikinci derecede güzellikleri de daha iyi seziyor, duyuyor.

Kokasus dağlarının kızı içdeniz korsanı tunç adaleli delikanlıya –içtiği iki kupa şarabın da tesiriyle– öyle muhabbetli ve takdirkâr bir mahmurlukla bakıyordu ki erkeğin içi gururla doldu ve fedakârlık hissi yüz kat kuvvetlendi.

"Seni güneş doğmadan buradan uzaklaştıracağım," dedi. "Bekleyelim, az sonra bütün bu halk, köleler ve halayıklar, muhafızlar ve nöbetçiler de dahil sarhoş olup sızacaktır.

Daha evvel şayet İzopar zulüm yapmak buhranına tutulmazsa! Onun bu nöbetleri çok defa kanlı neticeler doğurur. Ne mi yapar? Büyükleri taklide yeltenen her küçük diktatör gibi icat fikri olmadan işittiklerini en bayağı şekillerde tekrarlamak hevesine kapılır. Persiya devrinin vaktiyle gene bu şehirde hüküm sürmüş Strapeslerini taklide yeltenir, acı çektirmekten haz duyar. Zaten İzopar'ın nezaket ve iltifatı kabalığından tehlikelidir. Zira onun zulüm buhranı hilm[1] ve sükûndan sonra gelir."

Parmis'e bu sözleri bir önseziş söyletmişti; cümlesini bitirmişti ki preatorun gürlemesi saz ve dansı durdurdu:

"Susunuz!"

Bir anda terasta ses ve hareket kesildi; o kadar kesildi ki sanki diktatörün emri tabiat kanunlarına da hükmünü geçirmiş, hava artık ses dalgalarını nakletmeye mani bir hale gelivermiş, hareket imkânı da bir taş kesilme hadisesine uğrayarak yok olmuştu. Davetlilerle hademeler öyle bir emirden sonra gökte yıldızların kıpırdaşmalarına ve kandiller ortasındaki dumanlı alevlerin oynamak cesareti göstermelerine şaşmış halde idiler. Tek isyan sesi aşağı havuzdaki genç bir kurbağadan geldi. Herkes sustuğundan o derin sükût içinde bir kurbağa türküsü, haşmet ve kudreti hiçe indiren pervasız bir hicviyeye benzemişti. İzopar, her meziyete yeltendiği gibi hatipliğe de özendiğinden ve kendisini Roma'nın gelip geçmiş bütün büyük hatipleri bu arada Markus Tullius ayarında söz ustası sandığından kafası dumanlanınca nutuk vermekten nefsini alamazdı. Misafirler buna hazırlandılar; fakat Side diktatörü: "Hiçbiriniz dinleyecek,

1 hilm: yumuşaklık, sabır

anlayacak halde değilsiniz. Meclisiniz Panlar ve Nemfler toplantısına dönmüş; cinsî zevkin pençesindesiniz. Benim damarlarımda ise faziletin serinliği, rahatlığı dolaşıyor. İyilik yapmak istiyorum!"

Gözleri ağır ağır, bütün davetliler üzerinde ısrarla durarak hepsini dolaştı. Nihayet o gün tanışıp derhal sevişen çifte takılınca dudaklarında memnunluk olmasına rağmen ısırıcı bir tebessüm belirdi.

"Dostum Belleros Parmis," diye hitap etti, "şunların içinde iyiliği tek hak eden insan sensin! Müsaade et de kalbimden gelen fazilet duygusunun meyvesini sana sunayım."

Bu kadar tatlı konuşmasına rağmen her tiran gibi arkasından bir hainlik etmesi ihtimali mevcuttu. Genç adam sarardı ve farkında olmayarak Tamara'nın elini yakalayıp sıktı.

"Benden, baba dostundan bir dileğin var mı? Filvaki ilahlar sana ne mümkünse vermişler: Servet, isim, güzellik, kuvvet, cesaret ve muvaffakiyet... Lakin öyle vaziyetler hasıl olur ki gene bir aksilikle karşılaşabilirsin. O vaziyetten kurtulman için bir dostun yardımı lazım gelir. Zeki çocuksun; tekrar ediyorum: Bir dileğin var mı?"

Preator susunca terastaki sükûtun derinliği herkesi ürküttü. Hatta mermer sütunlar, merdiven başındaki tavus heykelleri, kap kacak ne varsa bütün cemaat sanki tekrar dondular, yeniden daha sert, aksisedasız bir taş ve maden kesildiler. Deniz yılmış, limanda gece yasağı da başladığından çeng-ü-çegâne[1] uğultusu da epeyce zamandır boğulmuştu. Kurbağa bile –öbürleri gibi– Parmis'in vereceği cevabın ne

1 çeng-ü-çegâne: saz eğlencesi

olacağını merak etmişçesine susup dinlemeye hazırlanmıştı.

Genç korsan reisi ayağa kalktı; heybetli, aynı zamanda tenasüplü göğsü kabarmış, kol adaleleri gerilmişti; gür sesle dedi ki:

"Şükran sana, ey ulu şehrimizin ulu hâkimi! Bir dileğim vardır."

"Nedir? Söyle!"

"Dileğim iyi kalbinin ilham ettiği ihsandır. Onun ne olduğunu sen benden daha iyi biliyorsun. Fikrinden geçeni istiyorum. Yüksek zekânla zaten bunu anlamıştın! Senden hiçbir şey gizlenemez."

İzopar'ın yüzünü gururun kaba maskesi büsbütün korkunçlaştırdı. Gururla yapılan iyilikler bile çehreyi, hele onunki gibisini çirkinleştirir. Misafirler neticeyi sabırsızlıkla bekliyorlardı; zira işin künhünü sezememişlerdi. Nihayet preator cevap verdi:

"Peki! İki bin altın talantuma veya o kıymetteki mülk ve emtiaya mukabil sana veriyorum. Kabul mü?"

Parmis, bütün gemileri, malları, evleri, esirleri ve esireleri dahil ancak iki bin talantum kadar bir servete sahipti. Yarın nesi var, nesi yok, haraç mezat satılacaktı; borçlu kalması da mümkündü. İşin dehşetini kavramakla beraber bir an tereddüt etmedi, bilakis sevinç duydu, bağırdı:

"Kabul! Ayrıca lütfuna teşekkür ediyorum, Tarsos!"

Yerine oturdu; sevgili Sibel'inin tekrar elini tutarak kulağına fısıldadı:

"Benim oldun!"

Ve tekrar ayağa kalktı; evvela İzopar'a, sonra davetlilere bakarak: "Şahit olunuz," dedi, "onu azat ediyorum!" Cümle-

sini bitirdiği zaman, terası yeniden kaplayan sükûtu kısa bir müddet, genç kurbağanın şakrak melodisi titretti.

Sonra –preatorun hareketini taklit ederek– eller şarap kupalarına uzandı ve gene onun işaretiyle flütler, defler, darbukalar çalınmaya başladı; ortaya çıkan yirmi çift çengi ve köçek Bakus dansının saraları içinde birbirlerine kenetlenmiş, yerlere yata kalka, bağıra haykıra tepiniyordu.

Tamara'nın titrediğini gören Parmis barbar ilahesinin sırtını kollarıyla örttü; titreme devam ettiğinden kızı göğsüne çekmeye mecbur olmuştu.

"Teşekkür ederim, beni kurtardın. Fakat pek pahalıya mal oldum sana!"

Bunu gayet fasih bir dille söyleyen Tamara idi.

"Konuştun, Sibel! Konuşuyorsun, sen!"

"Evet, konuşuyorum, efendiciğim. Zira bizim memleketimizde esir düşenlerin hür kalıncaya kadar konuşmaya hakları yoktur. Konuşmak ilahın gazabını arttırır ve esirliğin uzamasına sebep olur."

"Senin bir tek ilahın mı var?"

"Evet. Hiberyalılar tek ilah tanırlar: Ay."

O gece gökteki ayın sonlarına tesadüf ettiğinden Tamara elini ufka doğru uzattı; Toros eteklerinin bir tepeciğinden ters şekilde ve bakır renginde bir hilal belirmişti; fakat aynı zamanda tan yeri de ağarmaya başladığından az sonra izini göremez oldular. Sabahın taze aydınlığı haşmetli saray mermerlerine Kreta ve Rodos adalarında yapılan hünerli çanak çömleklerin ışıklı sırrını sürmüş gibiydi; midye kabuklarının içi gibi parlıyorlar ve dokunulsa kırılacaklarmışçasına inceleşmiş, gevrek hale gelmiş hissini veriyorlardı.

Ödemeyeceği otuz altına mukabil iki bini kazanan eski korsanlar kralı İzopar sedirden doğruldu. Gözdeleri kollarına girdiler. İnce belli, tül kanatlı kızlar o ağır, biçimsiz, diken kıllı çöküntüyü bir nevi zarif karıncaların iri bir kestaneyi taşımaları gibi zorlukla götürüyorlardı. Ziyafet bitmişti.

Servet ve sâmânından[1] mahrum kalan Parmis, üç mislini kazanmışçasına memnun Tamara ile birlikte saraydan çıktı; hadiseyi derhal haber alan muhafız kıtasının hayretli bakışları önünden, azametini takınmış, cihangirler gibi saltanatlı yürüyüşüyle geçti. Arslan yavrusu peşlerinde idi.

Fakat meydanlığa varınca durdu.

Zira koca Side içinde sevgilisini nereye götüreceğini bilemiyordu. Yirmi dakikadan beri bütün varı, yoğu elinden çıkmıştı; henüz tamamıyla çıkmış sayılmasa da bunlara yabancılaşmıştı. O sırada meydanı süsleyen dikili taşın arkasından alacakaranlıkta bir insan şekli peyda oldu.

"Sen misin Bambius?"

"Benim dostum! Yalnız dönmediğine sevindim. Gözüme uyku girmedi; seni merakla bekliyordum."

"Bizi evine misafir edebilir misin?"

"Memnuniyetle... Fakat niçin kendi evine gitmiyorsun?"

"Artık benim ev, bark, mal mülk gibi bayağı varlıklarım yok; hepsinden kurtuldum. İşte tek hazinem şu!"

Tamara'yı kucakladı ve kucağında taşıyarak sabahın serinliği sinmiş mermer döşeli sokakların birinden öbürüne sapan Bambius'u takibe koyuldu.

---

1 servet ve sâmân: zenginlik ve mal varlığı

2

Dr. Fahir, hikâyesinin bu noktasına gelince durup derin bir nefes aldı. Sanki hakikaten Tamara'yı yahut Güldal'ı sokak sokak kucağında taşımış, ancak şimdi sedirin üstüne bırakmıştı. Zaten genç kız da sevgilisinin kolları arasında taşınıyormuş hissine kapılmıştı. Hayalinde delikanlının bağrına yaslanan göğsünde onun hararetini sahici imişçesine duyuyordu.

Tren, Eskişehir düzlüklerinde fren gıcırtısı yapmadan rahat ve uslu akıp gidiyor. Artık Bambius'un evinde baş başa kalacaklarını, birbirlerine ne söyleyeceklerini, ne diller döküp ne muhabbetler edeceklerini düşünen Güldal sabırsızlanarak:

"Ee, sonra?..." dedi; fakat aklından geçirdiğini Fahir'in anlaması ihtimaliyle kızardı, bozardı, sözünü tevil edemediğinden[1] gene çocuk şaşkınlığıyla susup kaldı.

Delikanlı anlamamazlıktan gelerek dedi ki:

"Hakkınız var, zaman gittikçe daralıyor; devam etmeliyim. Sizi sıkmıyorum ya?"

Güldal, delikanlının yüzüne şükran ifade eden bir nazarla baktı; sözle cevap vermeyi lüzumsuz, yetersiz bulmuştu.

* * *

Bambius'un evi, iyi para kazanan bir sanatkâr olduğundan dolayı hem zarif, hem de nadide eşya ile döşenmiş, düzenlenmişti. İçeriye girdikleri zaman misafirlerine dedi ki:

1 tevil etmek: sözü çevirmek, söze ayrı mana vermeye çalışmak

"Sizin her şeyden önce sıcak bir hamama, sonra uykuya ihtiyacınız var."

"Ordinarii" denilen ve maiyetindeki esirlere hükmeden vekilharç kölesine emir verdi. Az sonra hamamın hazır olduğu haberini getirdiler. Filvaki bu ev hamamı Side'nin hükümet emirnamelerini hiçe sayarak kadın erkek beraberce girilen ve muhtelif kısımları, bu arada geniş "tepidariyom" ve "frigidariyom" ları, ayrıca gazinosu ve lokantaları da bulunan büyük çarşı hamamına benzemiyordu; sadece bir "Kaldarium" idi; iki kısımdan mürekkepti: "Lakaniyom" ve "Sudatoriyom".

Şu var ki gayet müzeyyendi, duvarlar mozayik, kurna somaki, yerler pembe mermerdendi; esir ve esireler ise yıkama ve masaj işlerinde becerikliydi. Şehrin sayılı zevk ehillerinden biri, mühim bir epiküryen olan Bambius konfor ve lüks nevinden hiçbirini nefsinden ve dostlarından esirgemezdi.

Halayıklar misafirlere hitaben:

"Buyurunuz!" dediler. Lakin belki de mensup olduğu din icabı Tamara'nın hamama kendisiyle beraber girmek istediğini sezen Parmis, önce kızın tek başına yıkanacağını söylediğinden esireler onu alıp götürdüler. İşte o zaman iki dost yalnız kalmışlardı." Gecenin hikâyesini dinleyen hakkâk dedi ki:

"Zalim Tarsos, kıza olan meylini nasıl olup da sezmiş? Sezdiği içindir ki bu oyunu oynadı; soydu, soğana çevirdi seni!"

"Esirci Agama, herifin casusudur; o haber vermiştir. Zira üç mislini verip alacağımı, hatta servetimi fedaya hazır olduğumu söylemiştim."

"Arzun yerine geldi; şimdi tek talantumun kalmadı."

Parmis, gönlüne ilahi aşkın indiği bir meczup gibi sadece:

"Memnunum," diye cevap verdi ve sevgilisinin az evvel çıkıp gittiği kapıya doğru beklercesine baktı.

"Beni dinle: Senin gemini müzayededen ben satın alacağım ve gene sana vereceğim. Artık burada duramazsın. Kızla beraber başka bir diyara gitmelisin; tekrar servet sahibi olunca dönersin."

"Onu memleketine götüreceğim; ailesine sağ salim, el dokunulmamış halde teslim edeceğim."

"Yoksa kurtarma bedeli almayı mı düşünüyorsun? Zira Tamara'nın pek zengin bir aileden olması ihtimali çoktur; hiç değilse kaybettiğinin bir kısmını koparırsın."

"Hayır. Bu aklıma gelmedi; gelse de yapmam."

"Bir korsan için fazla nezaket!"

"Artık korsan değilim. İlahların gönlüne büyük aşk ilhamı verip vazifelendirdikleri bir insanım."

" 'Çılgınım' desen daha doğru söylemiş olursun."

"Bir çılgın eğer benim duyduğum haz derecesine erişiyorsa dünyanın en bahtiyar adamıdır. Ne mutlu ona!"

"Uşaklara tembih edeyim: Seni 'frigidariyom'da fazla tutsunlar; soğuk suya muhtaçsın oğlum! Kafanın da kalbinin de serinlemesi lazım."

Tamara salona girdiği için sözü kestiler. Bambius, yalnız aya tapan bu barbar güzeline dikkatle baktı ve dayanamadı, arkadaşına fısıldadı:

"Gül parmaklı gün ilahesi Eos kadar güzel! Onun gibi sanki geçtiği yerlere kırağı serpiyor; içimize sabahın serin

ışığını ve tazeliğini yayıyor. İyi etmişsin! Tamara tahminin gibi Kokasus ilahının kızıdır; belki de Prometos neslindendir. Haydi git, yıkan. Ben de çekileyim; küçük Afroditemiz uyusun ve temenni ederim ki rüyasında yalnız seni görsün, senin hasretinle içi yana yana uyusun!"

* * *

İkindi üzeri, binanın ortasındaki –başlıkları işlemeli bodur mermer sütunlarla resimli kemerlerin çevrelediği– gölgelik avluda buluştular. Bambius haber toplamak için Agora'ya gitmişti; hademe ve hizmetçilerine de emirler verdiğinden herkes bir tarafa çekilmiş, âşıklar baş başa bırakılmıştı. Taştan oyulmuş nadide iki koltuğa oturdular. Arslan yavrusu Dorika da yere uzandı. İlk önce Tamara konuşmaya başladı:

"Parmis," dedi, "bundan sonra ne yapacağını, daha doğrusu beraberce ne yapmamız lazım geldiğini kararlaştıralım. Ne düşünüyorsun? Tasavvurun nedir?"

"Bambius gemimi kurtaracak; sadık adamlarımla denize çıkacağız, seni memleketine götüreceğiz. Nereye gitmek istiyorsun? Muhataralı Pontus Oksinus'a mı açılacağız?"

"Senin yanında kalacağım. Sen ne tarafa gidersen yanında bulunacağım. Azat edilmiş olmakla beraber kendimi daima kulun sayacağım."

"Bunu İzopar gibi murdar bir mahlukun tasallutundan[1] kurtardığım için, minnettarlık duygundan dolayı mı yapacaksın? Servetimi kaybetmemin tesellisi mi?"

"Minnettarlığım benim uğrumda parasız kalmandan ileri gelmiyor. Sevgini kazandığım için sana bağlandım."

---

1 tasallut: bulaşma, musallat olma

"Bağlılığında senin tarafından hissedilmiş azıcık olsun bir gönül meyli yok mu?"

"Demin uyurken bütün rüyalarım seninle dolu idi; uyandığım zaman halayığa sordum: 'Parmis nerede?' Avluda beni beklediğini söyleyince hakikatin de rüya kadar güzel olduğunu anladım; çoktandır ayrı düşmüşüz gibi içim yana yana buraya koştum. Yüzünü görmeye susamıştım, efendiciğim..."

Parmis, her âşık gibi sevgilisinden en fazla teminat aldığı bir sırada, kalbini kıskançlığın kapladığını anladı; sordu:

"Evvelce başka birine karşı da bu hislere kapılmış mıydın?"

Tamara cevap yerine ağladı. Gözyaşlarının tasdik mi, inkâr mı, yoksa gururunun kırılmasından ileri gelen isyan mı, hangi manaya geldiğini tayin edemeyen delikanlı, hepsini bir yana bırakarak ağlamasına sebep olduğuna üzülmüştü. Hemen yere diz çöktü ve başını dizlerine yavaşça dayadı. O esnada Dorika da teselli makamında, hanımının sandallar içinde tamamıyla örtülmemiş zarif ayaklarını yalamaya çalışıyordu. Parmis, ellerinin teması ve gözlerinin bakışı ile genç kızı yatıştırmaya muvaffak olmuştu.

"Gülümsemeni de istiyorum, bekliyorum," dedi. Barbar dilberi, henüz yaşları kurumamış gözlerinde sevinç pırıltısı, tebessüm etti. Tebessüm ederken dudaklarının uçları ancak tam açılmamış çiçeklerde görülen bir büklüm ile kıvrılıyor, delikanlıya o büklümleri parmaklarıyla tutup açmak, korka korka okşamak arzusu veriyordu. Nitekim dayanamadı; bir tanesine dalından kiraz koparırcasına elini götürdü; fakat sadece dokunmakla iktifa etti.

Bambius'un ince uzun şekli avlunun kapısı önünde belirmişti:

"Selam çocuklar!" Neşeliydi ve sebebini izah etti:

"Bütün Side dün geceki vakanın söylentileriyle çalkanıyor. Günün kahramanı olmuşsunuz. Her sınıftan ahali ikinizi, bilhassa hiç tanımadıkları Tamara'yı görmek merakında. Şehri arıyorlar; sokak sokak dolaşıp nereye saklandığınızı keşfe çalışıyorlar. Şimdiden rivayetler alıp yürümüş. Bir köşebaşında saray uşaklarından biri, başına toplanan cemaate tafsilat veriyordu; ben de araya katıldım. Diyordu ki: O esire değildir; Sibel ilahemizin kızıdır; zira yanında arslanlarla dolaşıyor; nereye giderse arslanlar arkasından geliyor. Parmis servetini feda etti ama mabudunu görseniz kendisine hak verirsiniz. 'Sen gözlerinle gördün mü?' 'Elbette gördüm; hatta satış yapılırken ziyafet salonunda idim. Fakat öylesine güzeldi, vücudundan öyle bayıltıcı bir nur yayılıyordu ki fazla bakamıyordum; düşmekten korkuyordum!' "

Âşıklar el ele tutuştular. Hakkâk devam ediyordu:

"Esirci Agama'nın evi hücuma uğramış; kadın erkek yüzlerce kişi malumat edinmeye gidiyormuş. Onun işine gelmiş; 'evet,' diyormuş, 'arslanlar peşinden gidiyordu. Elimden bu kadar güzel kız geçti, onun gibisine rastlamamıştım. Her dilden, her sözü anlıyor, lakin konuşamıyordu!' - Dilsiz mi? - Hayır, çam örgüsü rengindeki gözlerinin bakışlarıyla bir konuşuyordu ki söz söylemeyi lüzumsuz buluyordu!"

Parmis kolunu kızın omzuna koydu. Arkadaşı hikâyesini bitirmemişti:

"Genç kızlar çelenkler hazırlıyorlarmış; gemiciler bir gösteriş yapacaklarmış; zenginlerin daveti haftalarca sürecekmiş. 'Side'ye esir hüviyetini takınarak bir küçük ilahe indi, en yakışıklı delikanlımızı aşkına esir etti; beldemize

uğur geldi!' diye halk sevinç içinde. Hatta İzopar da muhakkak bu vaziyetten istifadeye kalkacaktır."

"Ne gibi?"

"Onu bilmem. Fakat hinoğluhin mevkisini sağlamak için tek fırsatı kaçırmaz. Belki de mallarını tekrar sana iade edecektir."

"Kabul etmem."

Sözün burasında vekilharç köle Narteks göründü:

"Efendim," dedi, "kapıda bir sürü adam toplandı, Belleros Parmis'in evde olup olmadığını soruyorlar."

"Ne biçim insanlar bunlar?"

"Ellerinde ikliller[1] taşıyan genç kızlar, delikanlılar..."

Üçü birbirine bakıştılar; ne yapacaklarını birbirlerinden soruyorlardı. Bambius kısa bir düşünceden sonra:

"Aç kapıları," emrini verdi, "girsinler." Uşaklarla hizmetçilere de söyledi: "Bal, süt ve bademli kurabiye ikram edilecek."

Döndü, Tamara'ya –gerçekten ilahçasına güzel mi, saray hademesinin gördüğü gibi mavimtırak bir şua neşrediyor, karşısındakileri büyülüyor mu, emin olmak için– dikkatle, sanatkâr gözüyle baktı. Hademeyi mübalağa ediyor sanmıştı, hak verdi; hatta ifade ve tasvir noksanlığına kızdı. Tamara uyku ve uykudan sonra sevgilisiyle buluşma tesiriyle o derece latifti ki Side'nin övündüğü Afrodita mabedindeki meşhur heykeli –zamanın en tanınmış heykeltıraşı Nikratis'in eseri olmasına rağmen– kaldırıp yerine bunu model tutarak yenisini yaptırmak lazımdı. Bambius'a öyle geldi ki gök renginde ve insan büyüklüğünde bir akik taşı elde etse yıllarca çalışarak üzerine Tamara'yı hakkederdi;

1 iklil: taç

bir eser vücuda getirirdi ki yanında Efesos, Pergamon, Apamea, Edessa, Kaeserea gibi bütün Küçük Asya şehirlerinin heykelleri sıfıra inerdi.

Ziyaretçi kafilesi avluya girdi.

Toros şahikalarından inen coşkun tatlı sularda, mor susam renkli denizde, sıcak hamamlarda daima yıkanan bu yarı çıplak, güneşten yanmış, tertemiz bakireler ve delikanlılar –bir "palastra" talebesi idiler– ortada yan yana ayakta duran Tamara ile Parmis'in önüne gelince bir mabede girmiş, ilahlar huzurunda bulunuyorlarmışçasına huşuya vardılar. İş, dinî bir mahiyet almıştı; diz çökmekte gecikmediler. Kızlardan biri yalvardı:

"Ey ilahlar anası Sibel'in kızı!.. Yurdumuza bereket, bizlere uğur getirdin!"

Bunun üzerine işaret verilmişçesine çiçekleri çiftin ayakları altına serdiler. Zaten kuytu olan avlunun havası gül, nergis, karanfil rayihalarıyla doldu. Aynı zamanda halayıklar bal, süt ve bademli kurabiye tepsileriyle içeriye girdiler. Fakat gelenlerin gözleri Sibel'in yüzünden ve endamlı vücudundan ayrılamıyordu. Hayran kalmışlardı. Bir şey söylemek lüzumunu duyan Tamara:

"Hepinize saadetler dilerim!" dedi; Parmis ilave etti:

"Saadetin özü aşktır; saadet sandığımız şeyler; bu özün kabukları, yaprakları gibidir. Özünü bulmak için onları atabilirsiniz; nitekim ben attım!"

Kafile çekilmişti ki bir yenisinin geldiğini haber verdiler. Az sonra sokak adam almıyordu; evin içi hiç alamazdı. Dışarıdan bağrışıyorlardı:

"Çiftler büyük meydana gelsin! Bütün halk kendilerini görmek istiyor, bekliyor!"

Bu tatlı bahar akşamını bir bayram gibi kutlamak arzusu şehri bir anda kaplamıştı. Her taraftan akın akın halk Arkadiyana meydanına koşuyordu. Zaten Side bir içdeniz beldesi olmak itibariyle çarçabuk heyecana kapılırdı; neşesi de öyle idi; öfkesi de... Bir taraftan zevkine, öbür taraftan inanışlarına düşkün olan halkın Tamara - Parmis vakasında hem aşk, hem din duygularını harekete getiren bir yenilik, değişiklik bulmuştu. Esasen kaplarına sığmayan bu insanlar bir araya toplanıp sazlar, danslar, meşale alayları, deniz safalarıyla sonunda sefahate kadar varan bir akşam bir gece geçirmek ihtiyacında idiler. Hava ve bahar kendilerini ayaklandırmıştı; çoğu inanmadığı halde inanmak işlerine geldiğinden Side'yi ve Sideli bir delikanlıyı seçen dilber esireyi ilah neslinden addediyorlardı; şehirlerine şeref vermesini kutlamak istiyorlardı.

Side'deki dört büyük mabedin rahip ve rahibelerini de bir telaş almıştı. Halk kafileler halinde buralara geliyor, eğlence ile iman tezahürlerini esasen birbirine karıştırmaya, zevk ve sefayı da din icaplarından saymaya alıştıklarından, ilah heykellerini ziyaret vazifesini de bu araya getiriyorlardı.

Nihayet ahalinin ısrarına karşı koymanın imkânsızlığından dolayı Tamara ile Parmis yan sokaklara sığmayan büyük bir kafilenin önüne katılarak evden çıktılar; az sonra rakkaseler ve çalgı takımları da iltihak ettiğinden kafile parlak bir geçit resmi halini aldı. Güneş batı ufkuna yaklaştığından ve Toros dağları tarafından serinliği çam, ardıç ve sedre kokan hafif bir akşam rüzgârı esmeye başladığından Side muhakkak ki, saz şairlerinin yıllarca terennüm edecekleri yeni türküler kazanacaktı.

Arkadiyana meydanına iki tarafı sütunlarla bezenmiş ve aralarına daha yüksek sütunlar dikilerek üzerlerine heykeller konmuş, çok geniş, tamamıyla mermerle döşeli dümdüz bir caddeden gidilirdi. Efesus'un meşhur Arkadiyana caddesi numune tutularak yapılmış ve bundan dolayı da o isim verilmişti. Geçerlerken yaya kaldırımlarına birikmiş olanlar âşık çiftlerin yoluna çiçekler serpiyorlar ve sevinçten birbirlerine sarılıyorlardı.

Bambius, seyircilerin şöyle konuştuklarını duyuyor:

"Parmis'e böylesi yakışırdı. Artemis ile Foibos'a benziyorlar."

"Kokasus dağından gelmiş, Prometos neslinden deniliyor."

"Erkek, Fidas'ın Akrapolis tepesinde duran Apollon heykelini andırıyor."

"Kız Praksiteles tarafından işlenmiş bir Diana heykeli sanki..."

Çiçek serpintileri devam ediyor... Meydana vardıkları zaman büyük zafer takı, batmakta olan güneşin kırmızı ziyası altında mercandan yapılmışa dönmüştü; üzerindeki kabartma deniz muharebe tasvirleri manzaralaşmış, gemici suretleri kanlı canlı bir hal almıştı.

Çiftleri tak altında durdurdular. Saf saf dizilmiş korsan elebaşıları haykırıyorlardı:

"Parmis! Senin emrindeyiz! Meyveler ilahesi Pomona kadar güzel sevgilinle mesut ol!"

Sideli şair Dionisos halkın arasından sıyrıldı, ortaya geldi; büyük tiyatroda kalabalığa hitap etmesini öğrendiğinden uygun sesi ve alışkan tavrıyla hemen oracıkta hazırladığı

manzumeyi okudu; takdir nidaları göklere çıktı. Arkasından dans mektebi kızları raksa başladılar.

Tamara'ya bakanlar, güzel manasına mütemadiyen:

"Venustas! Venustas!" diye hayranlıklarını ifade ediyorlardı.

Bambius, sarayın ne vaziyet alacağını düşünmeye koyulmuştu. Zira Parmis'e halkın teveccühü artmıştı, gittikçe de artıyordu; aşk uğruna bütün servetini feda etmesi kendi lehine bir cereyana sebep olduğu halde o serveti elde eden Tarsos'a karşı da hoşnutsuzluk uyandırmıştı. Kaldı ki preator yaşlı ve çirkin, öbürü genç ve yakışıklıydı. Güzelliğiyle, vücut tenasübüne ve hele sevilip sevmeye, sevişmeye meftun olan Greko-Romen zevkini Parmis fazlasıyla okşuyordu. Etraftakiler ona ve zarif ilaheciğine bakarak hoş hayallere dalıyorlar, muhayyilelerinde birtakım muhabbet sahneleri tertip ediyorlardı.

Bu esnada Tamara, akşam güneşinin altınlaşan yaldızına büründüğünden ve ışık alegorik resimlerdeki gibi iki bulutun arasından sızarak doğruca ve yalnızca kendisini aydınlattığından oracığa gökten ışık tellerine tutunarak inmişe benziyordu; sanki güneş batıp da ışıklar kesilirse bir daha dönemeyerek toprak üzerinde kalacak, bir kazaya uğramış hüznüyle dünyayı yadırgayacaktı.

Arkadiyana meydanına kalabalıktan ulaşamayanlar kendi mahalle ve meydanlarında şenlik yapıyorlardı. Hele Volüptas semti şimdiden kafaları tütsülemiş gemicilerle satılık kadınların, seyrinden tiksinilecek ihtiraslı eğlence ve danslarına sahne idi. Bir müddet sonra her taraftan ellerinde meşaleli adamlar peyda oldu; şehir oynak, dumanlı, seyyar

ışıklarla gecenin ortasında daha da hareketli bir hâl almıştı; iç limanın durgun suları yer yer tutuşmuşçasına adeta alevleniyor, üzerinde demirli tekneleri yakacak hissini veriyordu.

"Tamara!"

"Parmis!"

Herkesin ağzında bu iki isim dolaşıyor; bilen bilmeyen, gören veya görmeyen o isimleri tekrarlıyordu. Fakat gece ilerleyince isimler de şenliğin sebebi de unutuldu; ahali tamamıyla kendi keyfine daldı. Side sokakları ve kuytulukları çoktandır bu kadar coşkun bir cinsî zevk sarasına şahit olmamıştı.

Bambius fırsattan istifade ederek âşıkları zafer takının altından geriye çekti; sonra halkın arasına soktu; nihayet yan sokağa saptırdı:

"Hızlı yürüyelim, kaçalım!" diyordu. Fakat kendi evinin artık onlara rahatlık temin edemeyeceğini bildiğinden şehrin doğu semtini tutturmuştu. Azat edilmiş esirlerin mütevazı bir ömür sürdükleri dar, bakımsız, ıssız mahalleye saparak, dıştan dikkat çekmeyen fakat sağlam yapılı bir kapıya sertçe vurdu. Elinde kandil tutan bir yaşlı adam, neden sonra kanadı araladı. Belli ki uykudan kalkmıştı.

"Benim Piyon! İçeriye gireceğiz."

Girdiler. Kandilin izinde birkaç kemer geçtiler. Yürürlerken Bambius diyordu ki:

"Burası benim 'silentiosus' olarak kullandığım ve herkesten kaçıp ara sıra inziva içinde çalışmak için gizlendiğim evimdir. Dışarıdan görünüşüne aldanmayınız; içerisi rahatınızı eksiksiz temin edecek şekilde düzenlidir. Ancak burada dinlenebilirsiniz; sizi kale mahallesinde bulacağını tek kişi aklına getiremez. Hatta İzopar'ın casusları bile!"

Filhakika kemerli yol bitince çıktıkları dört ayak merdiven onları mükemmel bir "repozitorium"a ulaştırdı. Devrin itina ile yapılmış, işlenmiş biçim biçim, kimi X şeklinde, kimi aralıklı, bazısı ipek halılarla örtülü ve kuştüylü, birkaç tanesi de geniş ve mindersiz Roma tarzı "sella", "katedra", "soliom" ve Grek usulü "tronos" tabir edilen çeşitli koltuk ve iskemleleri burasına bir saray odası manzarası vermişti. Sehpalar üzerinde ve duvara açılmış süslü oyuklarda içlerinde taze çiçekler duran vazolardan anlaşılıyordu ki ev Bambius'u daima kabule hazır bir vaziyette tutuluyordu.

Tamara yorgun, bitkin halde olduğundan hakkâkin gösterdiği en rahat koltuğa oturdu. Şehrin uğultusu buradan işitilmiyordu; pencerelerden içeriye hafiflemiş bir gece yarısı sonrası rüzgârı girdiğinden oda serindi ve bu rüzgâr çardağı kaplayıp taşan hanımellerinin rayihasını da getiriyordu.

"Ben ihtiyar Piyon'a lüzumlu talimatı verip gideceğim. Yarın bir ara hatırınızı sormaya gelirim. Dorika'yı da getiririm; hanımı arayarak muhakkak bağırıp çağırıyordur. Baş başa kalacağınız bu yerden kımıldamayınız, diyen Bambius dostlarını selamlayıp merdivenlerden indi; az sonra sokak kapısının açılıp kapandığı duyuldu. Parmis, yapayalnız kaldıklarını anladığı an sevgilisinin yüzüne bakmıştı. Göz göze gelince genç kız gözlerinde biriken arzuların pırıltısını göstermekten çekinmiş gibi utangaçlıkla başını önüne eğdi."

Tuhafı şu ki atılganlığı, pervasızlığı, cüretkârlığı, hatta icabında küstahlığı ile tanınmış olan korsan reisi de aynı hareketi yaptı; o da gözlerini yere çevirdi. Rüzgârın haz ile sürüdüğü hanımeli yapraklarındaki yumuşak hışıltıyı san-

ki –kulaklarına pek tatlı şeyler fısıldıyormuşçasına– zevkle dinliyorlardı. Nihayet Parmis usul usul yürüyerek genç kıza yaklaştı, elini omzuna koydu.

Demin kapıldığı ihtirastan sıyrılmış, şefkatle işlenmiş sesiyle dedi ki:

"Sevgilim! Yorgunsun, yatmalısın!"

Tamara buna cevap vereceğine birdenbire şuh bir hal alarak sordu:

"Güzel mi idim? Sana yakışıyor mu idim? Halk beni de beğendi mi?"

"Side yeni bir ilahe kazandı. Heykellerin dikilecek, namına mabetler kurulacak."

"Söyle: Taht üzerinde yan yana mükemmel bir kral ve kraliçe olur muyuz?"

"Taht veya basit bir sella üzerinde senin daima güzel, mükemmel duracağına eminim. Ne Semiramis ne de Amazonlar Kraliçesi Tomris bizim Side'nin yeni güzellik kraliçesiyle boy ölçüşemez; eşitlerine ancak Olempos'da rastlanır."

"Sevgin devam ediyor mu? Ben buna bakıyorum."

"Sevgim sonsuzdur; zamanla kayıtlı olamaz; ölçüye de gelmez; 2000 yıl sonra bile –ruhlarımız ölümlü olmadığından– seni sevmekte devam edeceğim."

"Ben de öyle sevgilim! Senden fazla! Kâinata sığmayan bir aşkla!"

Böyle diyen Tamara, başını ilk defa, kendi arzusuyla genç korsan reisinin sert adaleli göğsüne dayadı ve sapasağlam kalp atışlarını dinlemenin zevkine daldı.

Sevdiği erkek yüreği üzerine başını dayamanın ve o erkeği yaşar hissetmenin keyfine gene ilk defa varıyordu. O

kalp sanki yalnız kendisi için atıyordu da. Hiçbir nağme bundan daha sihirli olamazdı.

Neden sonra bu kendinden geçiş halinden hakikat âlemine döndükleri zaman hanımeli dalları üzerinde bir gümüşlenme sezdiler; eğilip kale duvarlarından yukarıya doğru baktılar; göğün ağarmaya başladığını gördüler. Sabaha kavuşmak, birbirlerini tekrar kucaklamak için yeni bir vesile oldu.

Baş başa, bir odada geçirdikleri gecenin ilk sabahı idi bu...

3

Doktor Fahir sözünü kesince gözü pencereye ilişti. Tren henüz karanlık gecenin ortasında, Anadolu yaylasından aşağıya doğru şamata çıkararak kayıp gidiyordu.

Güldal düşünüyordu:

"Bizim de baş başa, bir kompartıman yatağı üzerine ilişerek geçirmekte olduğumuz ilk gece! Daha sabaha vakit var. Fakat Tamara gibi başımı onun göğsüne dayayamıyorum; kalbinin benim için çırpınan bestesini dinleyemiyorum. Halbuki buna ne kadar muhtacım! Göğsüne dayanan başım öyle rahat edecek ki..."

Şunları da kendi kendine sordu:

"Acaba ben de Kokasus barbarı Tamara kadar sahiden güzel miyim? Benim yüzümde, vücudumda, tavırlarımda da Side'yi çılgına çeviren tenasüp, mana ve zarafet var mı? Fahir muhakkak ki Parmis'in eşi... Lakin Güldal bir Tamara mı?"

Tam karşısına gelmediği için azıcık eğilerek aynada yüzünü aradı. Gayet sevimli, gözleri çam yeşili, burnu hafifçe-

sine düzgün, dudakları manalı, kaşları yaldızlanmış bir buğu, dinlediği hikâyeden rüyalaşmış nefis bir çehre ile karşılaştı; sevindi.

Bu hareketini gözden kaçırmayan Fahir, gene anlamamış görünmeyi tercih ederek dedi ki:

"Hayatımızın birinci devrini Eskişehir'e gelmeden bitirmeliyim. Bezmediniz ya? Zaten vaziyetimiz icabı Parmis ile Tamara'nın o geceki hayatlarını kapalı geçtim."

Güldal kızarmakla beraber itiraz edecekti;

"Ben bir çocuk değilim; yirmi iki yaşındayım; çok eser okudum; epeyce memleket gezdim; hür bir terbiye gördüm. İleri gitmemek şartıyla bir şeyler söyleyebilirsiniz; gitmeyeceğinizi de bilirim."

Diyecekti, diyemedi. Fahir acaba bu düşüncelerini de sezmiş miydi? Sezmiş olmalıydı ki:

"Mamafih kültürlü ve sağlam bir terbiye almış olduğunuzdan dolayı oldukça serbest konuşabilirim. Zaten âşıklar sabahı buldukları zaman devrin telakkisine göre flört hududunu aşmış sayılmazlardı," dedi ve sözüne bıraktığı yerden başladı.

* * *

Evet, ilk sabahlarıydı, bu...

Bambius'un gizli evine geldikleri gece yarısından beri Tamara, erkeğin ya dizleri üzerinde ya kolları arasında yahut başını onun göğsüne dayayarak uzanmış, hülasa vücudu vücuduna daima sokulmuş halde idi; kendisini bir türlü ayıramıyor, ayrılır gibi olurken sanki artık başka türlü yaşamasına imkân yokmuşçasına, ruhsuz kalacağından korkmuş gibi tekrar sokuluyordu.

Güneşin ancak yağmur yememiş bir buğday başağı kadar tenini altınlaştırdığı bu narin, aynı zamanda omuz başları ve estetik icabı bütün lüzumlu uzuvları yuvarlak, kâfi derecede dolgun yahut ufak, ince, uzun yaradılıştaki genç kız vücudu Parmis'in cilalı abanoz renginde ve sertliğinde misline az rastlanır vücudunun neresine konsa, sokulup kalsa hem onu bir ziynet gibi süslüyor, hem Tamara'ya, uzun bir sefer dönüşü yuvasına kavuşmuş göçmen kuşun gönül rahatlığını, neşesini veriyordu. Bu rahatlık ve neşe içinde, bahara erişmiş bülbül gibi terennüm ve dem çekmeyi andıran, büsbütün ahenkleşen sesiyle diyordu ki:

"Seninle Toroslar'dan daha yüksek, şahikalarından kar eksilmez dağlar ülkesine, memleketime gideceğiz. Orada bir diyar vardır ki ahalisinden hiçbiri, yaşlandığı zaman bile sizin İzopar gibi çirkinleşmez. Çirkinliği bilmeyen bir yerdir burası! Canlı veya cansız ne varsa hepsi güzeldir. Dallarında kalan yemişleri bile çürütmeyen, dipdiri tutan bir havası vardır. Bir gün dağ yamacında bir ulu şehrin kapısı önüne geleceğiz. Nöbetçiler bana soracaklar: 'Kimsin? Yanındaki şu yabancı kim?' 'Ben kraliçenin kaybolan kızı Tamara'yım! Yanımdaki yiğit, kurtarıcım ve nişanlım Parmis'tir!'

Hemen borular ve davullar çalacak, halk sokaklara dökülecek, gelenleri karşılamaya koşacak. Öyle bir şenlik olacak ki Side'nin dünkü manzarası bir çocuk oyunu mesabesinde[1] kalacak. Bana soracaksın:

'Niçin buradaki askerler hep kadın?'

"Zira" diyeceğim, "Amazonlar memleketindeyiz! Masallardaki kadar mübalağalı değilse de Hiberiya'nın sarp ve dağ

1 mesabe: derece

bölgesinde kadınlar, sizlerin yurdunda erkeklerin aldığı vazifeleri görürler. Taht, hükümet ve ordu onların elindedir. Anam Antipo III. şayet hayatta değilse tacını ben giyeceğim ve tahta ben geçeceğim. Tamara V. ismiyle!"

Parmis, dizleri üzerinde oturup ağzını ağzına yaklaştırarak, bir kolunu boynuna dolamış halde bunları anlatan taze çam yeşili gözlü kızı hayretle dinliyordu. Bir ara sordu:

"Peki ama içdenizde ne işin vardı? Amazon'dan ne sebeple ayrılmıştın?"

"Bunu da hikâye edeceğim tabii... Senden artık gizli hiçbir şeyim kalmayacak: Ne fikrimde, ne vücudumda!"

Tamara öyle deyince Parmis hazdan içinin eridiğini duydu ve sevgilisini bağrına çekti. Okşuyordu; kokluyordu, öpüyordu; bırakmıyordu. Hele buselerinin mukabelesiz kalmadığını gördükten sonra sevgilisini kucakladı; kucağında olarak ayağa kalktı. Odanın ortasında ve kandillerin siyah uçlu ufacık laleleri andıran ışık çiçekleri karşısında iki sevgili bu vaziyetleriyle tunçtan dökülmüş bir atlet kucağında mermer işlenmiş bir su perisinin koyulu açıklı çıplak ve mücessem[1] heykeline ve oda bir mabet avlusuna dönmüştü. Zira o devirde çıplaklık hicap duygusuna hiç yer vermediği gibi aynı sebepten ar ve haya ile de alakalı değildi; hatta soyunma dikkati çeken bir değişiklik sayılmazdı. İnsanlar birbirlerini iyice gördükleri zaman muhayyilenin sahtekâr müdahalesi olmadan daha sadelik ve saflıkla severlerdi.

Her ne ise, işte sabah olmuştu. Parmis, kandilleri üfledikten sonra Amazonunu sedire yatırdı; üzerine erguvan renginde bir ipek örtü çekti; yere uzandı ve başını onun

1 mücessem: cisimlenmiş, somut olarak belirmiş

dizleri hizasına rastlayan boşluğa koyarak uzaklı yakınlı akseden horoz seslerini dinleye dinleye uykuya daldı.

Uyandığı zaman Tamara'nın örtüyü kendi üzerine örterek gitmiş olduğunu görünce fırladı; içinde daima elinden kaçırarak bir daha bulamayacağı korkusu vardı; merdivenlerden indi; fakat genç kızı "Palmariyom"un kuytuluğunda ve bir kahvaltı masası önünde bekler vaziyette bulunca ferahladı. Birbirlerine gülümsediler. Zahir, bu gülümseyen dudaklarda geceki buselerin izi ve tadı kaldığından ve o günden evvelki tebessümlerden daha manalıydı. Öpüşmeyi denemiş sevgililerin karşılıklı gülümsemeleri başkadır. Bambius yanlarında bulunsaydı işin derhal farkına varırdı ve kendisi de memnun olarak tebessüm ederdi.

Tamara'nın elbise değiştirdiğini, uzun etekli ve kenarları sırma işlemeli geniş bir tüniğe sarıldığını, arslan yavrusu Dorika'nın da memnun bir eda ile ayakları altında yattığını gören Parmis'e genç kız bunları ve ikisine de lüzumlu daha birçok elbiseyi Bambius'un gönderdiğini ve kendisinin ancak akşamüstü geleceğini söyledi.

İhtiyar Piyon mümkün mertebe görünmemeye, çiftleri baş başa bırakmaya çalışıyor. Nitekim taze yumurta, bal, süt, orman çileği ve fırından yeni çıkmış nar gibi kızarmış ekmek getirdikten sonra gene kayboldu. Bardak erikleriyle henüz iç tutmuş bademleri küçük bahçedeki iki ağaçtan kendileri topladılar. Bu bahçe çardaklarla ve her taraftan fışkırıp nereyi buldu ise kaplayan sarmaşıklarla tamamıyla örtülü olduğundan içerisini komşular, hatta kale nöbetçileri bile göremezlerdi. Ayrıca on kadar palmiyenin sıralandığı bir "palmariyom" yan tarafı tamamıyla kaplamıştı.

Müstakbel Amazonlar kraliçesi dolgun erikleri sevgilisinin ağzına eliyle veriyor, yarısından ısırıp temizliği harelenen keskin dişlerinin kopardığı parçadan kalanını da sanki daha lezzetlenmiş gibi kendisi ayrı bir iştahla yiyordu.

Bahçenin kale duvarına yapışık geniş bir taş yalağı vardı, içine gene duvardaki delikten bol su akıyor, su, yalağı doldurduktan sonra kenarlarından taşarak bahçeye dağılıyordu. Esasen eski bir hamamın iki kişiyi alacak büyüklükte yapılmış bir "barbarum", yani banyosu olan yalak Tamara'yı cezbetmişti. Hiçbir şey demeden ve hareketinde zamanın örf ve âdetine göre bir fevkaladelik olmadığından gayet tabii bir tavırla tüniği çıkarıp çardağın hanımeli dalları üstüne bıraktı; her zamanki yürüyüşüyle yalağa doğru ilerledi. Vücudunda kendinden olmayan sadece ayaklarındaki sandallar kalmıştı; onları da –bakireler ve izdivaçlar ilahesi Artemis'in ırmaklı ormanlarda soyunuşunu hatıra getiren çok zarif bir eğilme vaziyeti alıp– birer birer attı; hele ata binercesine bacaklarını kaldırıp "valabrum" a girişi daha hoş bir manzara teşkil etmişti.

Medeni dünyanın her şehir ve kasabasını, bu arada Roma ve Atena'yı tanıyan Parmis hiçbir tak, sütun, abide, fresk ve bina cephesi üzerindeki kadın tasvirlerinde öylesine biçimli, sevimli bir hat güzelliğine rastlamamıştı. Heykeltıraş ve nakkaş olmadığına kederlendi.

İkindi üstü sıcağında serin suyun vücuduna fırdolayı sarılışından Tamara keyiflendi. Delikanlı bir kolunu duvarın yosununa dayayarak ayakta, ta yanından, yukarıdan onu seyrediyor, zevki kendisi de duyuyordu. Bir şey yapmış olmak için yalağa kirazlar attı ve bunların kırmızı, oynak akislerini Tamara'nın göğsü hizasında dolaşırlarken gözleriyle takip

etti; çarpıp kaçarak, gene koşup tekrar yanaşarak vücuduna sürünenleri de toplamaya ve ıslak ıslak yemeye başladı. Karşılıklı gülüştüler. Gülüşmenin hararetiyle de –Bambius'un bahçeye girdiğini görmediklerinden– biri ayakta, öbürü suyun içinde kucaklaştılar. Hakkâk diyordu ki:

"Size taze ve mühim haberler getirdim; demin sarayda idim; bu, ayrı hikâye. Halk merakta. Herkes nereye gittiğinizi, nasıl kaybolduğunuzu araştırıyor. İlahenin sevdiği delikanlıyı da yanına alarak geldiği yere döndüğünü iddia edenler bile var. O kadar suale maruz kaldım ki bunaldım. Cevabım "haberim yok"tan ibaret kalıyordu."

"Yerimizden memnunuz; kimsenin bizi rahatsız etmesini istemiyoruz."

"Fakat en çekindiğimiz adam inziva yerinizi keşfetmiş: Fenası şu ki gemiciler arasında bir sızıltı başlamış: Güya İzopar sizi usulcacık adamlarına yakalatarak zindana attırmış. Bu, bir nümayişe, belki de kanlı hadiselere sebep olabilir. Muhafız kıtalarıyla korsanlar kılıç kılıca gelebilirler."

Âşıklar, dış âlemin şu lüzumsuz alakasından dolayı hayrete düştüler. Kendileriyle o kadar meşguldüler, dünyayı öyle gözleri görmüyor ve hisleri hariçten öylesine müteessir oluyordu ki dün birer ilah mertebesine yükselttiklerini bile çok eskiye ait bir hatıraya benzetiyorlardı.

"Şehirden çıkmalısınız; bir müddet uzaklara gitmelisiniz. Dünkü fikrimde ısrar ediyorum."

"Nasıl? Hangi vasıta ile?"

"Vasıta temin edildi."

Bahçenin üzerinde martıların haykırışarak dolaştığına dikkat eden Parmis mırıldandı:

"Galiba fırtına çıkacak."

Kulak kabarttılar: Şehrin sesine dalga hışırtıları karışmakta idi; rüzgâr esmeye başlamış, sular kabarmış bile olmalıydı. Fakat dört tarafı duvarlarla çevrili bu yerde havanın değiştiği henüz duyulmuyordu. Az sonra bir esinti iki erkeğin beyaz tüniklerini kabarttı; yalağın sathı ürperdi. Tamara'ya sudan çıkmasını işaret ettiler. Parmis yardım etti ve onu hanımelleri üzerinde duran elbisesine sardı; hep beraber içeriye girdiler.

Bambius söze başladı:

"Evet, demin sarayda idim. Tarsos çağırtmıştı. Bana –evvelki gün senin hediye gönderdiklerin olmalı– üç taş gösterdi; bunların üzerine işleyeceğim resimleri tarif etmeden önce sordu: 'Dünkü sahte ilaheyi gördün tabii? Hem de pek yakından, herkesten iyi?'

'Gördüm, efendim...'

'Üçüne de onun tasvirini ayrı ayrı vaziyetlerde hakkedeceksin. Biri elinde güvercinle, öteki yay ve okla, üçüncüsü bir şarap testisini tutarken...'

'Güzelliğini belirtememekten korkarım.'

'Hemen gidersin, kale içi mahallesindeki evinde kızı karşına alır, önce resmini zihnine nakşedersin... Sonra da taşlara geçirirsin.'

Görüyorsun ki preator nerede saklı bulunduğunuzu çoktan haber almış; lakin gizlemek kendisinin de işine geliyor. Zaten taşlar meselesi bahane... Yaptıracağı yok; nitekim vermedi. Asıl maksadı ikinizin bir daha ahaliye görünmeden şehirden gitmeniz. Bunu açıkça söyledi: "Eğer," dedi, "rahat

bir aşk devresi geçirmeyi tercih ederlerse –ki edeceklerine eminim– kendilerine yardıma hazırım. Parmis'in gemisi emrindedir ve bu gemi bir zifaf odası kadar süslü, şirindir. Alacağım tertibat sayesinde kimse sezmeden yola çıkabilirler; sevda ülkesi Sitera adasına doğru yelken açarlar. Genç olsaydım böyle bir fırsatı ben kaçırmazdım, azizim büyük sanatkâr Bambius!"

Tamara meraka kapıldı; sormaya mecbur oldu.

"Gittiğimizi niçin istiyor?"

"Evvela Parmis'in servetine konmak için... Sonra sizler ahalinin teveccühünü fazlasıyla kazandığınızdan bir gün yerini kaptırmak tehlikesini önlemek maksadıyla!"

Gönülleri büyük aşkın tılsımına uğrayalı beri aşktan gayri bütün dünya nimetlerine ve ihtiraslarına karşı tamamıyla alakasızlaşan gençler durakladılar. Parmis:

"Ne zaman gideceğiz?" diye sorunca arkadaşı, sertleşen rüzgârın uğultusunu dinleyerek kederle cevap verdi:

"İzopar bu gece el ayak çekildikten sonra hareket etmenizi istiyor."

Güneş, Toros dağlarından inen siyah bulutlarla –o havalide bahar mevsimi ekseriya görüldüğü gibi– birdenbire örtülüvermişti; şimşekler çakıyor, gök gürlüyordu. Parmis:

"Gece yarısına kadar fırtına diner; dinmese de ehemmiyeti yok; teknem sağlamdır ve ilahlar bizim koruyucumuzdur," dedi; Tamara'nın sırtını okşadı. Tam o anda öyle bir şimşek çaktı ve arkasından öyle bir gök gürültüsü duyuldu ki odadakilerin gözleri kamaştı, vücutları sarsıldı. Bunu iri taneli bir sağanağın yaprakları tartaklayan korkunç hışırtısı takip etti. Denizin şamatası bütün sesleri bastırıyor, kıyı bo-

yu yükselen kale duvarlarını devirircesine dövdüğü duyuluyor, gümbürtüsü toprağın içinde yankılar yapıyor, yeri inletiyordu.

* * *

Güldal, sanki bu anda Side'deki evde bulunuyor, tiranın emriyle denize açılmaya icbar ediliyor,[1] iki bin sene evveline dönmüş, o devri yaşıyor ve hakikaten kendisini Tamara, Doktor Fahir'i de korsan reisi Parmis sayıyormuşçasına, İsviçre'de geçirdiği göl kazasının da tesiriyle çam yeşili gözlerinin lacivert benekleri korkudan büyümüş, heyecanla dedi ki:

"Denize çıkarsak batacağız! Boğulacağız! İzopar bizi öldürecek!

Feryadında şu mana vardı: "Birbirimize doymadan, birbirimizin olmadan!"

Fahir XX. asrın güzel, zarif, tatlı Türk kızına biraz hayret, birçok da muhabbetle baktı. Bakışıyla onu teskin ettikten sonra hikâyesini kesmeyi lüzumsuz buldu. Güldal, yaptığı gafın farkına vararak şaşalamıştı. Kale duvarına bitişik mermer yalağa çırılçıplak giren ve daha evvel gecenin yarısını gene o halde korsanın dizleri üzerinde geçiren kızı kendisi yerine koymuş, iyice benimsediğini belli etmiş oluyordu. Tamara gibi soyunmuş hissine kapılarak örtünmek ihtiyacını duydu. Fakat zaten fazlaca giyimli idi; köşesinde hanım hanımcık, bebek usluluğuyla oturuyordu; hayalindeki çıplaklığını görmemek istercesine gözlerini kapadı.

* * *

1 icbar etmek: zorlamak

Bambius havanın sertliğini ileri sürerek seyahatin tehiri için preatordan müsaade alınması fikrinde idi; yeni bir müracaatı izzetinefsine yedirememeyen Parmis kabul etmedi. Yanına alacağı gemicilerin isimlerini saydı; hepsi de kendisine bağlı, cesur ve iyi leventlerdi.

"Eğer," dedi, "Tamara'yı memleketine götürmeyi ahdetmeseydim; Tarsos İzopar'ı devirmek için taraftarlarımla bir isyan hazırlardım. Belki de muvaffak olur Tiranus'un leşini sirk hayvanlarına attırırdım. Fakat bu işi dönüşe bırakıyorum."

"Belki de döndüğün zaman o meseleyi çoktan halledilmiş bulacaksın."

Bunu diyen Bambius'un öfkeden dudakları titriyor, gözleri kin saçıyordu. Ayağa kalktı ve saraya haber götürmek üzere merdivenlere seğirtti. Tamara ile Parmis onu kapıya kadar götürdüler. Hakkâk yamru yumru kalın taşları yalayan sert sağanağın altında hızlı hızlı yürüyerek ve şimşeklerle kâh aydınlanıp kâh esmerleşerek uzaklaşıyordu.

Bambius böylece gitti, gitti. Beyaz ateş haline gelmiş helezonlu ve uçları püsküllü kamçılarla göğün yumuşak sırtını ışıktan kanlara bulayan şimşekleri görmüyordu ama –mamur mahallelere geldiğinde– yağmurdan cilalanmış mermer binaları, sütunları, heykelleri, havuzları ile bir görünüp bir kaybolan şehre ibretle bakıyordu.

Eski çağlardaki nice Nilüs, Öfrates ve Tigris vadisi beldeleri gibi bir gün Side'nin de nihayet yere batacağını düşündü. Sevgili arkadaşından ve onun sevgilisi dilber barbar kızından ayrılacağına keder ettiğinden, Side'nin beklenen akıbetine üzülmekle beraber böyle bir cezaya müstahak olduğu hükmüne bile vardı. Sanatkârların kalbi incinmeye

görsün... Bir cihangir kadar zalim kesilirler ve değme tirana zulüm meşk edebilirler.

Kale dibindeki evde kalanları da bir hüzün kaplamıştı. Tamara bir müddet düşündü ve malihülyalı[1] bir tavırla dedi ki:

"Bana rastlamasaydın şimdi bu üzüntüleri çekmeyecektin; üstelik başına bir de muhacirlik çıkmayacaktı. Sana uğur getirmedim sevgilim!"

"Bilakis, çoktan bezdiğim bir hayattan kurtulup yenisine ve görmediğim güzel memleketlere kavuşacağım için memnunum. Sonra şu var: Ya ben karşına çıkmasaydım sen ne olacaktın? Şu dakikada İzopar'ın kolları arasında bulunacaktın. Şayet arzuna ram olmazsan zindana yahut arslanlara atılacaktın. Halbuki hazzettiğin bir erkekle beraber yurduna dönüyorsun... Halkından hiçbirinin yaşlandığı zaman çirkinleşmediği bir yere! Dallarında kalan yemişleri bile çürütmeyen, dipdiri tutan bir iklime! Tahtına! İdarecileri ve askerleri kadın olan bir masal ülkesine!"

Parmis ilave etti:

"Kaybettiklerime karşı kazandığımı hesap edersem ben kârlıyım."

Bahsi değiştirdi; sordu:

"Ata muhakkak çok iyi binersin?"

"Eğersiz koştururum, yarlardan atlarım, uçarım; göklere yükselivermişim gibi olurum."

"Mükemmel ok atman lazım."

"Tilkileri okla avlar, kürklerini halka dağıtırım."

"Bunların hepsini ne zaman öğrendin?"

---

1 malihülya: melankoli

"Emeklemeye başladığım yaştan itibaren... Bizde böyledir."

"Peki ama Aegeum denizinde ne aradığını söylemedin."

"Söyleyeyim: Grekya ve Roma dünyasını öğrenip memleketimi icabında bunlarla boy ölçüşecek dereceye ulaştırmak için gelecekteki kraliçe olarak anam beni amcamın yanında seyahate çıkarmıştı. Bizantium'u gördüm; Atena'da kaldım; Efesus'a gidiyordum. Samos önlerinde sizin korsanlarınızın eline düştüm. Amcam ile maiyetimdekiler çarpışmada öldü; beni Side'ye getirip Agama'ya sattılar. Ötesini biliyorsun. Büyük ilahım Ay, aşkı tadayım diye seninle buluşmamı dilemiş ki öyle oldu."

"Evvelce kimseyi sevmedin mi?"

"Sevmek şöyle dursun, hepsinden bucak bucak kaçtım. Reddettiğim talipler yüzü geçti. Hatta anamın seyahate yollamaya katlanması bu inadımın kırılması ümidine kapılmasındandı."

"Erkeğe karşı meyil duymuyor muydun?"

"Pek çok... Fakat hayalimde bir erkek vardı; ancak onu özlüyordum."

"Nasıl bir adamdı, bu?"

"Seni andırıyordu; senden daha hoş değildi; Parmis!"

Öyle diyen Tamara, delikanlının gururla birleşmiş sevincini yüzünden okuduğu için yerinden kalkmış; gelip diz çökmüş, başını erkeğinin dizlerine dayamıştı. Çakan bir şimşek, kızın henüz kuruyamamış nemli saçlarında elektriklendi; başın üzerinde, pırıldamalarıyla sönmeleri bir olan sarışın yıldızlar kıvılcımlandı. Aynı zamanda tombul arslan yavrusu Dorika ürkerek çocuksu bir sesle inledi, içini çekti.

Parmis, gönlünün tahtına Amazona hükümdarlığından evvel kurulup başına sevdiğinin tacını koymuş olan kemankeş ve süvari kraliçesine eğildi; elektriklenen saçlarını parmaklarıyla tarayıp okşadı. Fırtınalı hava, sürgün emri, üç günlük vakalar, bütün bu heyecanlar birbirlerine karşı bir anda cismani bir acıkma halinde tecelli ediverdiğinden flört hududunda duramayacaklarını anladılar. Hele Tamara imanı itibariyle memleketinin âdetlerine bağlı olduğundan, yani Ay mabetlerinden birine girip de ilahını temsil eden yuvarlak bir granit parçasından ibaret kutlu abide karşısında rükûya varmadıkça arzusuyla kendisini hiçbir erkeğe teslim hakkını haiz bulunmadığından Parmis'ten uzaklaştı; o da, artık aşkı başka türlü anlamaya başladığından yani zorbaca tahakküme kadının tam rızasını tercih ettiğinden bu güzel zamanı tevekkülle beklemeye karar verdi. Gerçek aşkın bir insanı ne derece değiştirdiğine şaşıyordu.

Sevişmeleri gündelik eğlenceler haline getiren devrin kusuru, beklemek heyecanından tat almaya vakit bırakmayan kolaylığı değil miydi? Hele Parmis daha eski çağlarda genç kızların kendilerini bir mabet veya mabet bahçesinde, hatta yol başında herhangi bir yabancıya teslim etmesini din icabı sayan Milet akidesini, "Mukaddes fuhuş"u artık aklına kabul ettiremiyordu. Bunun içindir ki Tamara'nın kendisini esirgemesinden memnun kalmıştı. İlk defa bir yenilikle karşılaşıyordu.

Halbuki onun düşünceye daldığını gören Tamara, sevgilisini gücendirdiğini sanarak üzgünlük duydu; o kadar üzüldü ki hayalen inandığı dinde bir genç kız uğrunda servetini ve memleketini kaybeden böyle bir erkeğe kayıtsız şartsız

teslim olmayı mubah kılan istisnai bir kayıt bulunmamasına şaştı ve nihayet günah işlemekten kaçınamayacağı neticesine vardı. Parmis'e varlığını tamamıyla hediye etmek kararını alıyordu ki emektar Piyon kapıyı vurarak saray başmuhafızının geldiğini haber verdi.

Başka bir odada beklemesini söylediler.

"Sana preatorun selamlarını ve selamet temennilerini getirdim, muhterem Belleros Parmis!"

Korsan reisi cevap vermedi; öbürü biraz bekledi; devam etmeye mecbur kaldı:

"Halkın rahatsız etmesinden kurtulmak için şimdilik memleketten uzaklaşmak arzuna sırf seni memnun etmek için razı olduğunu bildiriyor. Beni buraya iki vazife ile gönderdi. Biri gemiye bininceye kadar yanında bulunmak..."

"İkincisi?"

"Kendi isteğinle gittiğini ve geçen akşam saraydaki satış muamelesine itirazın olmadığını bildiren mektuplarını almak..."

"Gitmeyi ve yazmayı reddedersem yapacağın nedir?"

"Malı götürdüğün halde bedelini ödemediğin için bu malı satmış olana iade hususunda yetkim vardır. Malı geri götüreceğim. Azat fiili de bu suretle hükümden düşmüş sayılır. Zaten dünkü nümayişten sonra malın kıymeti arttığından umumi bir mezat neticesinde sahibine daha fazla getirmesi beklenir. Şunu da ilave edeyim ki sezilmemekle beraber mahalle ve ev kuşatılmıştır."

Saray başmuhafızı dev cüsseli, sakalı bıyığına karışmış, gayet kıllı, vahşi bakışlı idi, bir eliyle kalkanını tutuyor, öbür elindeki yassı kılıcı yere dayayarak ağır ağır, tane tane, ya-

bancı şivesiyle konuşuyordu. On senedir bu vazifede bulunduğundan ve Parmis'i tanıdığından sesini mülayim bir hale sokmaya çalışarak dedi ki:

"Kararını bekliyorum, soyzadem! Babanın da maiyetinde hizmet etmiştim; senin iyiliğini isterim. Şu güzel çifti birbirinden ayırmaya gönlüm razı değil. Mektupları yazmalı, gemine binip başında dolaşan tehlikeden uzaklaşmalısın! İlahlar yolunu açık etsin!"

Parmis konuşmadan mektupları yazdı, muhafıza verdi. Sahneyi şimşekler aydınlatmakta ve gök gürültüleri sarsmakta devam ediyordu. Demin azıcık fasıla veren sağanak tekrar ve daha şiddetle başlamış, şimdi dolu yağıyor, dolu şamatasından muhafızın gür sesi bile sağırlaşıyordu.

Tamara sordu:

"Bambius gelmeyecek mi?"

"Sarayda preator ile zar atıyor. Oyun bitince, daha doğrusu parası tükenince burada olacak."

Tarsos İzopar'ın hileli zarlarla kumar oynadığını saray adamları değil, halk da bilirdi; zenginleri soyardı; ayrıca mızıkçılık da yapardı. Dün Parmis'i esir satışıyla beş kuruşa muhtaç bırakmış, bugün hakkâki yoluyordu: Zira biliyordu ki Bambius havanın açılması ümidiyle vakit kazanmak, hareket emrini vermesini unutturmak için arkadaşı uğruna her ne pahasına olursa olsun kumarı uzatacaktı.

Parmis dişlerini sıktı ve ilahlara içinden yalvardı:

"Hançerimi şu zalimin kalbine sokacağım günü bana gösterin!"

Başmuhafız gidince evi suyu sıkılmış temiz sünger sarılığında yumuşak ve rutubetli bir ışık kapladı. Batıda inceliği

anlaşılan bulutlar arkasından güneş batıyordu. Gece yarısı yola çıkacaklarına göre daha iki saatleri vardı (Side'de günler 12 saat üzerinden hesaplanırdı).

Tamara dedi ki:

"Şayet seni tanıdıktan yani sevdikten sonra beni saraya iade etseydin ve tiranınızın tasallutuna uğrasaydım nc yapacağımı biliyordun tabii?"

"Kendini öldürecektin."

"Fakat daha evvel İzopar'ı zehirleyecektim."

"Yanında zehir mi taşıyorsun?"

"Hem de en müthişini... Hiç aman vermezini!"

"Nerede saklıyorsun, onu? Üzerinde hiçbir şey taşımıyorsun?"

"Sırrı ifşa edemem; Hiberiya'lı hiçbir kız bunu söyleyemez ve gene hiçbir kız, arzusu haricinde elde edilemez. Eğer beni Agama'nın evinde esirliğime kayıtsız buldunsa ve saraya fütursuzca gittiğimi gördünse sebebi kendime, zehire ve intikamıma güvenmemdi. Memleketimde her kız bunu yapar."

Gülüyordu, gülerken sivri dişleri sedeflenerek öyle parıldıyordu ki korsan reisine bu zehrin sanki engerek yılanlarındaki gibi iki ön dişinin altında saklı durduğu zannını verdi. Hele görülmesine rağmen yüzünün vahşi bir mana alarak ayrı bir güzellikle başkalaşması karşısında delikanlının göğsü takdirle kabardı.

"Sen," dedi, "hakikaten bizden değilsin, bir barbarsın! Medeni âlemin değer vermediği şeyleri kavminiz mukaddes sayıyor."

"Ay bizi medeni olmaktan korusun!"

"Bu medenilerden birini seçtin."

"O, bir Amazonya delikanlısı gibi hareket etti; beğendiği kızı kendinden yüksek tuttu ve teşebbüs hakkını bu kişiye bıraktı."

Tamara hemen ilave etti:

"Fakat kız o hakkından, erkeği lehine feragat etmek günahını işlemeye hazırlanıyor."

Piyon kandilleri yakmaya geldi; zira karanlık basmıştı,

"İşlere sen ne diyorsun, sadık Piyon?"

Bu, azat edilmiş esirin bir nevi filozof olduğunu, hatta, hakkâke ara sıra bir şeyler öğrettiğini bilirdi. Filvaki Bambius daha ziyade bir "epiküryen" idi; Piyon ise "stoist..." Efendi keyfine, safasına düşkündü; kölesi nazarında ise zevk ve acı, hastalık ve sıhhat, zenginlik ve fakirlik, hürriyet veya esaret birbirinden farksızdı. Asıl gaye fazilete erişmek, ruhunu ihtirastan kurtararak tabiatın ruhuna ve ahengine uygun hale getirmekti. Efendi ile köle birbirine zıt iki doktrine inandıkları halde sevişirlerdi. Zira Piyon, iyi ve fena bir insanı kardeş sayardı; Bambius da akidesi icabı bir adamın herhangi kötü vaziyette bulunursa bulunsun hayattan zevk aldığını gördüğü için, hatta yalnız su ve ekmek ile karnını doyurmuş bir şahsın her türlü zevki duyduğunu bildiğinden dolayı nazariyeleri[1] birleştirirdi; "İkimiz de keyif içindeyiz" derdi.

Stoik filozof başını salladı:

"Teessür geçici şeydir; tahammül ediniz. Gerçek fazilete erişmek için acıya mukavemet lazımdır. Dayanınız! Fazileti, yani ruhunuzda tabiatın ahengini bulursunuz; o zaman artık acıyı duymazsınız."

"Başımıza gelenleri nasıl karşıladığımızı görüyorsun."

---

1 nazariye: teori, kuram

"Bu, benim anlatmak istediğim ruh ahenginden gelmiyor. Birbirinize karşı öyle bir ihtirasa kapılmışsınız, onun keyfi içindesiniz ki sarhoşluğuyla başka acıları hissetmiyorsunuz. Ayılmayagörün!"

"Ayılmayacağız."

Eski köle ikisine de şefkat ve kardeşlikle baktı. Şayet korsan reisi öfkelenip o sırada filozofun kolunu bükse, kırsa, kopartsa idi gözlerindeki hudutsuz merhamet ve muhabbet gene değişmeyecekti.

Piyon dedi ki:

"Kapı vuruluyor; efendim geldi."

"Onun geldiğini nasıl bildin?"

"Vuruşundan tanırım; zaten işaretli vurur."

Öbürleri de koştular. Dehlize uzanan kandilin az buçuk aydınlattığı çehre neşeli görünmeye çabalamasına rağmen üzgündü.

"Her şey tamam," dedi, "hiç eksiğiniz yok; dilediğin tayfalar geminde seni bekliyorlar; bütün hazırlıklar görüldü. Muhafaza kıtası kumandanı şehre uğratmadan, kale geçitlerinden bizi limana indirecek. Hava duruluyor."

"Koltuğun altındaki kutu nedir?"

"Yol hediyesi."

Tamara'nın peşinden gelmiş Dorika'yı şakadan korkutmak için kutuyu salladı; arslan yavrusu yelesini kabartarak üstüne saldırdı ve tahta kutuya dişlerini geçirdi. Parmis:

"Bunu da götüreceğiz," dedi. Büyüdüğü zaman ne yapacaklarını düşünmekle beraber şimdi onu hanımından ayıramayacaktı. Zaten uğur getireceğine inanıyordu ve Tamara elbiseli iken görünmeyen diş izini özlüyordu.

Ne kadar müddet için ayrı kalacaklarını düşünerek vefakâr arkadaşına dedi ki:

"Biz imkân buldukça seni hayatımızdan haberdar edeceğiz. Zaten en kısa zamanda, hem de parlak şekilde yurduma dönmek kararındayım. Görülecek bir hesabım kaldı."

Bambius kısaca:

"Cisimlerimiz de berabermişçesine; gönüllerimiz ayrılmayacak ki..." dedi ve Tamara'nın saraydaki zar oyunu hakkında sorduklarına şu cevabı verdi:

"Kayıptayım; lakin hareket saatinizi fırtınanın dinmesine talik ettirdim.[1] İzopar şimdilik öyle şanslı ki bakınız gökte yıldızlar parıldıyor; rüzgâr sizi rahatça sürüyüp götürecek kifayette esiyor. Başmuhafız neredeyse gelir. Yarın güneş doğup da mektupların koloseum duvarına asılınca sükûnet avdet edecektir. Tiranus ferahlayacak."

Çok geçmedi, başmuhafız Pozimas'ın kapıda beklediğini Piyon telaşsızca haber verdi. Kalktılar, Bambius, kutusunu almayı unutmamıştı. Dorika emektar filozofa veda edip dışarıya çıkarlarken efendi ile kölenin aralarında fısıldaştıkları görüldü.

Doğu istikametinde yollardan geçtiler ve içkale kapısından girdiler. Evvelce emir verildiği için askerler tertibat almıştı. Uzun, dar merdivenleri çıkıyorlar, tekrar iniyorlar, gene çıkarak bu karanlık geçitlerden şehri çeviriyorlar. Nihayet liman medhaline[2] geldiklerini anladılar ve bir mazgal deliğinden denizi gördüler. Bir müddettir sadece ölü dalga seslerini dinliyorlar, ara sıra duvarların gümbürdediğini du-

1 talik ettirme: sonraya bırakma, erteleme
2 medhal: giriş

yuyorlardı. Pozamias dalgakıran arkasında duran bir tekneyi işaret ederek Parmis'e:

"İşte geminiz, soyzadem!" dedi. Yıldızlar o kadar parlak, sular, altından geldiği sanılan mavimtrak bir ışıkla o kadar aydınlıktı ki yalnız limanın içi değil, uzaktaki dağ yamaçları da ayan beyan fark ediliyordu.

Gece yasağı bir gün önceki gösterilerden ve gemiciler arasındaki kaynaşma belirtilerinden dolayı şiddetlendirilmiş olmalıydı; zira meydanda silahlı nöbetçilerden başka kimsecikler yoktu. Zaten o devirde sokaklar aydınlatılmadığından, evlerin pencereleri de hep iç tarafa, avlulara açıldığından şehir tamamıyla yıldızların keyfine bırakılmıştı. Bunlar ise bulutların çekilip fırtınanın dinmesine sevinmişler, ferahlamışlarcasına şıkırdatıyorlardı. Mehtabın sabit, donmuş ışığına karşı yıldızlarınki hem oynak, hem de canlı ve sıcaktı.

Parmis'in kendisi kadar endamlı, zarif gemisi o tatlısına aydınlık, kıvamında köpüklü denize açılmak için sabırsızlanıyor gibiydi. Sanki bir şeye daha can atıyordu: Kokasus dağından inmiş yeni Sibel ilahesi ile sahibi yiğit korsana yüzen bir zifaf odası olmaya!...

Bir sandal, yolcuların muhafızını, Bambius'u gemiye götürdü. Gemisine ayak basar basmaz Parmis, atının sırtına atlamış muharip bir süvari gibi değişmişti. Bir an evvel engine açılmak istediğinden kumanda mevkiine geçti ve emirlerini vermeye başladı. Sonra gerek yelkenlerin, gerek kürekçilerin harekete hazır bulunduğunu görünce başmuhafıza döndü:

"Pozamias! Artık burada benim hükmüm geçer. Gidebilirsin!" dedi ve arkadaşına hitaben teessürlü bir sesle söylendi:

"Seninle de vedalaşmak zamanı geldi, aziz Bambius! Hakkâk kımıldanmadı; direğe dayanmış, Side'yi seyrediyordu."

"Bambius! Bizi geciktirme... Gemi kalkıyor."

Öteki işitmemiş gibi gözleri şehrin üzerinde, hâlâ hareketsiz duruyor... Nihayet uzun saçlı başını dostuna çevirdi ve heyecanını belli etmeden:

"Ben de sizinle gidiyorum," dedi; artık kara tarafını görmemek için olacak, sırtındaki beyaz "paliyom"un bir eteğini başına çekti, örtündü. Bu şekilde heykel yapılmak üzere getirilmiş, henüz yontulup işlenmemiş iri bir mermer parçasına benzemişti. Az sonra direğin dibine çöktü.

Gemi, on çift küreğin işlemeye başlaması üzerine yerinden kaymaya ve sahilden açılmaya başlamıştı; bir müddet böyle gittiler, yelkenler açılınca süratlendiler.

Tamara, güvertenin ipek halılar ve kuştüyü yastıklarla süslü hususi yerinde uzanmış yatıyor, olan biteni görmüyordu. Bambius'un yanına gitti, örtüyü başından hafifçe çekti; sordu:

"Niçin inmedin?"

Hakkâkin gözleri yaşlı idi ama aynı zamanda sevinçli imiş hissini de veriyordu.

"Sizden ayrılamadım." Ve açıkladı:

"Senden ve Parmis'ten! Ayrıca İzopar'a yutuldum; elimde şunlar kaldı."

Kutuyu gösterdi:

"Göz nuru döktüğüm, bir daha yapamayacağımdan korktuğum hakkedilmiş yirmi akik ve işlenmiş yirmi 'piren' taşı... Başınızda kaldığıma canınız sıkılmadı ya?"

"Hayır Bambius! Dostluğun aşkımızın tadını arttıracak. İnsanlar saadetlerinin bir dost tarafından hissedilmesine muhtaçtırlar. Bizi ebediyete nakledecek olan da senin sanatın ve muhabbetindir... Parmis - Tamara kabartmalarınla en mühim eserlerini vereceksin, gelecek devirlere aşkımızı o kabartmalar nakledecek!"

Yelkenler iyice şiştiğinden kürekler durdu. Doğudan esen rüzgâr gurbete mahkûm âşıklar gemisini yıldızların yıkanmış aydınlığında fazla sarsmadan, itina ile Likye istikametinde götürüyordu ve şüphesiz ki Tarsos İzopar, sarayının yüksek terasından içkili bulanık gözleriyle bu gittikçe görünmez olan zarif hayaleti –çirkin dudaklarında yara gibi açılmış iğrenç tebessüm– memnuniyetinden âdeti üzere, kırçıl kıllarla örtülü göğsünü ovuştura ovuştura takip ediyordu.

Kıyı boyu epeyce açılmışlardı ki Bambius yerinden kalktı; kaptan mevkiinde duran arkadaşının omzuna dokundu:

"Şimdi," dedi, "engine açılıp volta vurarak küreklerden istifade ederek doğuya döneceksin; hedefimiz Korakesyon şehridir."

"Niçin?"

"Zira İzopar'ın donanmasından üç gemi bizi bastırmak, batırmak emri almıştır. Halbuki hava ışımadan izimizi kaybetmek mümkündür; Korakesyon ona düşman olduğundan şerrinden kaçıp sığınanları himaye eder. Bunların hepsini ve daha birçok şeyi akşamdan düşünmüştüm."

"Yetişemezler; yetişirlerse vuruşuruz."

"Yetişirler. Zira zalimin gemileri ardımızdan gelmeyecekler; daha önce tertibat alındığı için şu burunlardan bi-

rinin arkasından önümüze çıkıverecekler. İzopar bana ne tarafa gideceğini sormuştu. Faselis'e uğrayıp sonra Efesus'a doğru yol alacağını söylemiştim. Halbuki niyetim Side'den ayrıldıktan ve o tarafa gitmekte olduğumuz zehabını[1] verdikten sonra doğuya dönmekti. Zaten sizlerden ayrılamayışımın bir sebebi de bu idi. Vuruşmaya gelince: Tamara'yı bir tehlikeye daha sokmaya ne senin gönlün razı olur, ne benimki!"

Hakkâk şunu da ilave etti:

"Kaldı ki İzopar son günlerini yaşıyor; senin ve Tamara'nın müşterek talih yıldızınız gökte yükseliyor. Nah, tıpkı şunun gibi!.."

Elini uzattı, Side ufkunda görünen ve gün ışımının müjdecisi olan Çobanyıldızı'nı dostuna işaret etti; Parmis hemen yeni kumandasını verdiğinden gemi derhal engine dümen kırdı. Nöbetini ikinci süvari Karpatoslu deniz kurduna bırakmıştı; iki dost rutubet işlemesin, güneş girmesin ve dışarıdan görünmesin diye şimdi çadır köşküne sokulmuş olan atlas erguvandan yapılıp sırma püsküller işlenmiş tente tarafına yürüdüler ve kumaşı kaldırıp içeriye baktılar.

Tamara uyuyakalmıştı. Bambius gerisin geri dönerek Parmis'i bu, esasen süslü ve ayrıca genç kızın yatışıyla süslenmiş kuştüyü yuvada yalnız bıraktı.

Rüzgâr, yıldız görüneli beri Toroslar üzerinden esiyordu; onun içindir ki sahilden çarçabuk uzaklaşmışlardı. Tanyeri ağarıp da etraf daha iyi seçilince üç yelkenlinin bir burun arkasından fırladıklarını gören ve zaten bunu bekleyen Bambius aralarındaki mesafeye bakarak: "İzopar birinci par-

1 zehab: sanma, sanı

tiyi kaybetti!" dedi, gülümsedi. Sonra gözleri kırmızı atlas çadıra ilişti; gerçek bir epiküriyen olduğundan ve zevkine düşkün insanların muhayyile kuvvetleri de iştahlı, işlek bir halde bulunması lazım geldiğinden yutkundu; "paliyom"un uzun eteğini gene başına çekti.

Bu vaziyette çok duramamıştı; zira yanına gelen ikinci süvari diyordu ki:

"Şimdi tekrar Side açıklarındayız. Şehir, çok uzak olmakla beraber benim gözlerim onu görüyor."

"Bana ne?"

"Fakat şehirde bir fevkaladelik olduğunu da sezdim."

"Ne gibi?"

"Kalenin dört köşesinde ateşler yakılıyor." Hakkâk yerinden doğruldu; kaptan izah etti:

"Bilirsiniz ki bu, Toros ve civar garnizonlarından yardım çağırma işaretidir; ancak denizden veya karadan şehre bir düşman hücumu olduğu zaman yapılır."

"Unutma! Bir de isyan zuhur edip de mevcut kuvvet kâfi gelmediği vakit! Sideliler İzopar'a karşı ayaklandılar. Muhakkak ki Parmis'i istiyorlar."

"Parmis ile beraber küçük ilaheyi de!"

"Sen de mi ona hayransın?"

Karpatos denizcisi tasdik etti ve yaşını başını almış, özü sözüne uyar, pervasız bir adam olduğu için ilave etti:

"Senin gibi! Yedi yaşından yetmişine kadar bütün hemşerilerimiz gibi!"

"Parmis'e haber verelim."

"Hayır! Onu ilahesiyle baş başa bırakalım. Kulaklarım da gözlerim kadar kuvvetlidir; çadırın altında tatlı tatlı ko-

nuştuklarını duyuyorum. Yapacağımız şey bu sularda oyalanmaktır. Limandan çıkacak ilk gemiye sokulur, malumat ediniriz. Bildiklerimizi şimdilik kimseye çıtlatmayalım. İsyan muvaffak olur mu, dersin?"

"Bütün tertibat dün alınmıştı; bu sabah erkenden koloseum duvarlarında Parmis'in mektupları okununca ayaklanma başlayacaktı. Askerin büyük bir kısmı İzopar'a aleyhtardır."

"Tayfanın hepsi başlarında Parmis gibi bir yiğit görmek istiyor. Halka gelince yeni preatorun zevcesi bir yarı ilahe olursa çok sevinecektir. Volüptas mahallesinde yetişmiş çürük gözdelerden, büyük tüccara boyuna soyulmaktan, vergi ödemekten bıktı. Roma'nın ordu ve donanmasıyla bu rezaletlere bir nihayet vermesini bile dileyenler var. İşitmedin mi, Bambius? Pompeius adındaki bir asilzadeye salahiyet verilmek üzere imiş. Müthiş bir kuvvetle buraları yakıp yıkacak, korsanlığı kökünden kaldıracakmış."

"Pompeius dediğin delikanlı konsüldür. Marius'tan kalan tarafları tepeledi; Spartaküs çetelerini yok etti; bizi de ezebilir."

Bunlar öylece politika meselelerini konuşadursunlar; çadırdakiler yan yana uzanıp Amazona'da geçirecekleri mesut günlerden bahsediyorlardı. Kraliçenin sarayı yalçın bir kaya üzerinde imiş; taşlara oyulmuş basamakları sayısız bir merdivenden döne kıvrıla çıkılırmış. Yüksek oluşunun sebebi ilahe Aya yakın bulunması imiş. Ay yusyuvarlak şekle girdiği geceler sabaha kadar ayinler yapılır, çalgılar çalınır, ilahiler okunur; sonra danslar edilirmiş. Fakat İzopar'ın sarayındaki ve Roma boyunduruğu altındaki şehirlerde ol-

duğu gibi kaba hislere hitaben rakslar değilmiş bunlar... Cengâverce oyunlarmış ve kılıç sallayıp zafer narası atmak Amazon kızlarına pek yakışırmış.

"Erkekler ne yapar? Örgü mü örer?"

"Kim demiş bunu? Onlar pulat[1] vücutlu avcılardır, ömürleri ormanları dolduran vahşi hayvanları öldürmekle geçer. En korkunç ayıları boğarlar; kurtlarla gırtlak gırlağa boğuşurlar; yılanları elleriyle yakalayıp oklarımızın ucuna sürmek için bize zehrini getirirler."

"O zehir mi vücudunda saklı olan?"

"Evet, dedim ya, ne cenkte, ne muhabbette kadın bizde erkeğe kendisini arzusu hilafına teslim etmez."

Böyle diyen Tamara, çoktandır kaptan mevkiinde sadece kısa gömleğiyle durduğu için vücudunda engin denizin tadı, tuzu ve kokusu duyulan Parmis'in yanına biraz daha sokuldu. Zira sabahın ve dünkü yağmurların serinliğini taşıyan rüzgâr, çadırın bir tarafından sinsice sokularak elbisesiz vücudunu ürpertmişti. Erkek onu kollarıyla örttü.

Öte yandan Bambius ikinci süvari ile birlikte sahili kolluyordu. Güneş yükselip keskinleştiğinden deminki alev sütunlarını göremeyen tecrübeli gemici:

"Belki de söndürmüşlerdir. İsyanın bastırılmadığı ne malum?" diye mırıldandı. Fakat biraz sonra hakkâk kolunu dürttü:

"Limandan beş gemi çıktı," dedi, "biri engine açılıyor, ikisi doğuya, ikisi de batıya gidiyor."

Bambius da dikkatli bakınca teknelerin yelkenlerini fark etti ve içine bir şüphe düşerek:

---

1 pulat: çelik

"Bunlar bizi arıyorlar!" diye bağırdı; fakat ne maksatla aradıklarını tayin edemediğinden atlas çadır altı keyfini artık bozmaya karar verip o tarafa yürüdü; perdeyi aralamadan birkaç defa öksürmeyi ihmal etmemişti.

"Parmis," dedi, "iyi mi, fena mı olduğunu henüz bilmediğimiz bir hadise karşısındayız. Bizi beş gemi arıyor."

Korsan reisi yuvasından fırladı; ufku gözden geçirdikten sonra hemen kumanda mevkiine geçti ve tayfasını ihtiyaten askeri vaziyette düzenledi. Bambius ile Karpatoslu denizci daha evvel görüp düşündüklerinden onu haberdar etmişlerdi.

İki ihtimal vardı: İzopar düşmüştü; Sideliler, yerine geçirmek için Parmis'i aramaya çıkmışlardı yahut tiran isyanı bastırmıştı; taraftarlarını gemilere bindirmiş, hasmını yakalamaya veya öldürmeye memur etmişti.

* * *

Güldal telaşlanarak sordu:

"Çabuk söyleyiniz, hangisi doğru? Aramaya mı geliyorlar, öldürmeye mi?"

Doktor Fahir ciddiyetini hiç bozmadan, gerçekten şimdi gemisinde ve şüphe içinde bulunuyormuşçasına cevap verdi;

"Parmis o sırada bunu bilemezdi," efendim.

"Fakat rica ederim, Parmis bilemez ama sizin bilmeniz lazım!"

"Azıcık daha sabırlı olunuz. Zaten hikâyem bitmek üzeredir. Son kısmını uzun uzun anlatacak değilim. Eskişehir'e de yaklaştık."

"Niçin son kısmını kısa kesmek istiyorsunuz?"

"İki sebeple: Birincisi o kısımda hatıram dumanlanıyor. İkincisi tafsilatını verebilmem için vaziyetimiz daha müsait olmalı."

"Yani?"

"....."

"Söylesenize!"

"Yani bunlar ancak bir gün parmaklarımızda nikâh halkalarıyla Side'yi ziyarete gittiğimiz zaman anlatılabilecek şeylerdir."

Genç kızın yüzünü ateş bastı ve sinirlilikle dedi ki:

"Anlatmaya kalkışmadığınıza çok iyi ediyorsunuz."

"Side seyahatimiz için hiç ümit vermeyecek misiniz? Halbuki takacağımız nikâh halkaları üzerindeki taşları hakikaten Bambius işlemiştir. Bu taşlarda kendi resimlerimizi göreceğiz. Benzerliğe şaşacak, müşterek dostumuzun sanat kabiliyetine hayran kalacaksınız."

"Siz çılgınsınız!"

Güldal ağlıyordu; sevinçten ağlıyordu ama rencide edilmiş, kırılmış hali takınıyordu. Hüznünün bir sebebi de soyunduğu zaman Tamara kadar güzel olamayacağı şüphesi idi.

"Pek fena bir şey söylememiştim. Öyle bir izdivaç ihtimalinin sizi bu derece üzeceğini düşünemediğimi lütfen mazur görünüz. Geçmiş hayatımın ve hayalimde beslediğim aziz hatıranın heyecanına kapıldım. Tekrar affınızı dilerim."

Fahir'in sesi öylesine hazin idi ki Güldal'ın sakin ağlaması hıçkırıklara çevrildi. Hıçkırıkları arasında diyordu ki:

"Hayır, siz beni mazur görünüz... Sinirleniverdim birdenbire... Zaten o bahse iki hikâye bittikten sonra gelecektik. Acele ettiniz. Sizde de biraz kabahat var... Değil mi, Fahir Bey?"

"Pek doğru; mantığınız gayet sağlam. Kabahatli benim ama ne yapayım? Kendime hâkim olamadım. O kadar hoştunuz, tatlı sormuştunuz ki... Sesiniz öylesine Tamara'nınkine benziyordu ki... Azıcık dinleniniz; isterseniz ben kompartımanıma çekileyim."

Güldal eliyle "kalınız, oturunuz" işaretini yaptı; gözlerini mendiliyle kuruladı. Fahir gitmesin diye gülümsemeye başladı. Aynı zamanda biliyordu ki o sözü "gitme" diyeceğinden emin olarak söylemişti. Tren bir istasyonda durunca sordu:

"Eskişehir'e mi geldik?"

"Hayır. Daha epeyce vakit var. Hareket edince hikâyeme devam edeyim mi?"

Genç kız "evet" manasına başını salladı ve erkeği tekrar gücendirmemek, üzmemek için onun yatağa düşen yaşlı mendili usulcacık alıp avcunda gizleyerek, mamafih pek de saklamak istemeyerek ağzına götürdüğünü, dudaklarına sürüp kokladığını görmemezlikten geldi ve içinden şöyle diyerek kendini aldattı:

"Çok yoruldu; saatlerden beri konuşuyor. Mendilim belki de ona yorgunluk aldırır; biraz ferahlasın çocukcağız!"

Zihninden ilave etti:

"Zaten kullandığım parfümün ismi ona yakışıyor: Haydut... Sideli korsanımın kokusu!"

Tren artık mecali tükenmişçesine güçlükle bir kımıldadı; geriledi; vagonları birbirine toslattı. Tekrar gayrete gelip

bir daha denedi. Nihayet hızını almaktan memnun, şen olmasına çalıştığı boğuk bir düdük sesiyle yolu tuttu.

4

Tabiidir ki o yıllar içinde yaşamakta olan bu insanların hiçbiri yakın istikbalde vuku bulacak mühim hadiseleri keşif ve tahmin edemezlerdi. İkinci süvarinin ismini andığı Pompeius 120 bin asker ve 500 gemi ile Pamfilya'yı ateşe verecek, geçim ve refah sebebi korsanlığı kökünden kazıyacaktı. Bir müddet sonra gene bu sahillerin ufkunda Antonyus'un kaba şekli belirecek ve aynı sahillere Aleksandriya'dan gelen bir masal gemisi demir atacak, Tars limanına Kleopatra ayağını basacaktı.

Side, bir nevi Pompei gibi hemen hemen son mamur günlerini yaşamakta idi. Hatta o şehir günün birinde küllerin altından gene çıkacaktı; lakin halkının sürülüp su bentlerinin yıkıldığı ve korsan filolarının batırıldığı Side, ayrıca zelzelelerin de hışmına uğrayarak Hıristiyanlık devrinde azıcık kalkındıktan sonra yere batacak, dünya haritasından büsbütün silinecekti. Ve nihayet Girit adasından getirilen göçmenler, muhteşem yıkıntısı üzerine ıssız bir köy kuracaklar, en nefis heykel ve sütunları parçalayıp fırında yakarak kirecini ev yapmakta kullanacaklardı. Bir taraftan da malaryadan kırılıp dökülecekleri...

Hele Parmis ile Tamara'nın bilemeyecekleri, kendilerine söylense de inanmayacakları bir şey vardı ki hepsinden daha acayipti: Gelecek çağlarda iki defa daha yaşayacakları, karşılaşıp yeni maceralara katılacakları!

Şimdi, olacaklardan habersiz günün mühim vakasıyla meşguldüler; küpeşteye dayanıp kara ufkuna bakıyorlar; Side limanından denize açılan meçhul teknelerin hareketlerini kolluyorlardı.

Kendi gemileri pupa yelken, çalakürek, var hızıyla engine açılıyordu. Derken muhtelif istikametlerde yol alan tekkelerin dümen kırarak Parmis'in gemisine doğru çevrildiklerini gördüler. Daha evvel bir burun arkasından beliren üç gemi de bunlara katıldı. Artık şüphe caiz değildi: Hedef kendileriydi ve gelenler şayet düşman ise kurtuluş ümidi yoktu.

İki sevdalı aynı zamanda akıllarından birçok şey geçirdiler; kahramanca çarpışmak, katiyen teslim olmamak gibi. Fakat en kederli düşünce şu idi: Birbirlerinin olmadan, birbirlerine kanıp doymadan ömürlerini ikmal etmek.

Tamara, ruhların ölmezliğine ve sevgilisiyle Kokasus'un en yüksek tepesi, "Mukaddes dağ" cennetinde buluşacaklarına inanmakla beraber müspet görüşte terbiye edildiğinden cennete, dünya nimetini de tattıktan sonra kavuşmak, hem "ezel"i, hem "ebed"i yaşamak istiyordu. Bunları sevdalısına anlattı.

Parmis'e gelince Tamara ile beraber ölmeyi, alelade ölüme tercih ediyor ve:

"Üç gün evvel ölseydim ne kadar az ve hiçten yaşamış olacaktım!" diye düşünüyordu; kendisinin duyduğu aşkla sevmeden sönüp gidenlere acıyordu. Son anında onu çam yeşili gözlerinin renginden tatlı bir ölüm saracaktı; Toros ormanının genç bir kaplanı gibi yeşil ölümle dünyadan ayrılacak ve sonra denizin maviliğinde kaybolacaktı. Vaziyetin vahameti cüretini ve kaçınılmayacağını iyice kestirmesi, ölüme

susamışlığını arttırdı. Pazılarını şişirip demirleştiren kuvvetli, müthiş bir hareketle dümeni yakalayıp kırdı, yelkenler pörsüdü ve gümüş kaplamalı burnu Side tarafına, kendilerini takip edenlerin üzerine çevrildi. Üç günden beri uslu, itaatli, halim bir seciye[1] ile korsanlık benliğini kaybetmiş sanılan delikanlı, tiyatroların sonunda söylenmesi mutat[2] sözü haykırdı:

"Acaba est fabula!"[3]

Öylesine değişmiş, cesaret ve kahramanlık timsaline dönmüştü ki zaten kendisinin seçtiği, dövüşkenliklerine emin olduğu leventler baltalarını sallayarak büyük coşkunlukla bağrıştılar:

"Parmis! Seninleyiz!"

En öndeki gemiye mesafe uzak olmakla beraber Parmis, sabırsızlığından hemen koştu, yayını alıp gerdi ve o tarafa bir ok yolladı. Sonra, yanından ayrılmayan Tamara'ya baktı. Kız, tayfayı cenge tahrik vazifesinin kendine düştüğünü anladığından yayı kaptı, seren direğinin tepesini nişan aldı. Almasıyla beraber ok fırladı, tam hedefe saplandı. Gemiciler gene haykırıştılar:

"Diana! Diana! Diana bizimle beraber!" Deminden beri Bambius bir epiküryen edasıyla, güneşten yüzünü esirgemek için tüniğini gene başına çekmişti. Fakat ilk bağırtılar üzerine yüzünü açmış, ne olup bittiğine bakıyordu. Tamara'nın nasıl, bir yaydan daha zarif gerilerek direk başındaki yuvarlağa okunu sapladığını, hatta bu okun darbe şiddetiyle hâlâ titremekte olduğunu görmüştü. İçinden:

---

1 seciye: karakter
2 mutat: alışılmış, âdet haline gelmiş
3 acaba est fabula: oyun bitti

"Sağ kalırsam mavi 'piren' taşına onun bu pozunu işleyeceğim, dedi; tekrar örtündü.

Bu sırada peşlerini bırakmayan sekiz gemi ile aralarındaki mesafe ok menziline girmek üzere idi ki en ileride bulunan gemi birdenbire yelkenlerini indirdi; kürekler sürati kesmek için sulara dayanıp hareketsiz kaldı. Bu, iyi bir alametti; hele arkadakilerin de durması düşmanca bir takibe uğramadıklarını göstermekte idi. Parmis gemisini ilerletmekte devam etti. Nihayet öndeki gemiden seslendiler:

"Düşman değiliz; konuşacağız."

"Dinliyoruz."

Gür sesli adam bağırdı:

"Ben armatör Panos'um! Parmis'in dostu armatör Panos!"

Sesini de yüzünü de tanıyan korsan reisi cevap verdi:

"Söyle Panos! Dinliyorum!"

"Şehirde İzopar'a karşı isyan çıktı; fakat kanlı bir mücadeleden sonra muhafız kıtası vaziyete yeniden hâkim oldu. Biz limandan kaçabildik."

"Maksadınız nedir?"

"Senin kumandan altında o zalimi tepelemek için mümkün olanı yapmak!"

İki gemi borda bordaya yanaştılar.

Armatör Panos şimdi Parmis'in yanında idi. Vakayı anlatıyordu: Bu sabah halk ve gemiciler koloseum duvarlarındaki mektupları okuyunca "Parmis'i ve Sibel'i isteriz!" diye haykırarak saray önünde bir nümayiş yapmışlar; muhafız kıtası İzopar'ın verdiği emirle nümayişçiler üzerine saldırmış. Onlar da mukabele etmiş, kan gövdeyi götürmüş.

Bir ara isyan muvaffak oluyormuş; lakin şehir dışındaki garnizonlar işe karışınca üstünlük hükümet kuvvetlerine geçmiş ve nihayet tevkif başlamış. Hapishanelere kadın erkek, çoluk çocuk binlerce insan tıkmışlar. Koloseuma suçluların listeleri asılıyor, araştırmalar devam ediyormuş.

Sözünü bitiren Panos sordu:

"Dövüşmeye hazır mısın, Parmis? On gemiden mürekkep bir kuvvet var elimizde... Şu sırada İzopar denize hâkim değildir; zira liman bomboştur."

Parmis göz ucuyla Tamara'ya baktı; onun gözlerinde de savaş arzusu okuduğundan:

"Evet," dedi. "Dövüşmeye hazırım."

Gemiden gemiye bir anda yayılan bu haber üzerine denizi bir gümbürtü sarstı; sanki gök suların üzerinde gürlemişti:

"Preatore ille noster Parmis!"[1]

Korsan reisi, onların kumandanı ve "Fortis" ismindeki zarif teknesi de "preatoria navis" yani amiral gemisi olmuştu.

(Side tarihinin oldukça ehemmiyetli bir faslını teşkil eden şu isyan vakasını Fahir, bütün teferruatıyla hatırlamaktadır. Fakat şimdi hikâyesini uzatmak istemediğinden diktatör İzopar'ı devirmek için girişilen askeri hareketin tafsilatını anlatmamayı tercih ediyor.)

İhtilal filosu şehri denizden kuşattığı gibi Toros dağlarıyla da temasa girerek dışarda bir kara kuvveti teşkiline muvaffak oldu. Dördüncü Side iki cepheden çevrilmiş, içerideki garnizonun ve efendileri İzopar'ın dünya ile teması kesilmiş-

1 preatore ille noster Parmis: Preatorumuz Parmis!

ti. İşte o gün hücuma geçildi; muhasara ve muharebe bir hafta sürdü. Yenisi başladığı gece garnizon kumandanı isyan reisi Parmis'e el altından elçiler göndererek diktatörü teslim mukabili kendilerine ilişilmemek şartıyla uyuşma teklifinde bulunmuştu. Ayrıca muhafız kıtası Pozamiası da bastıracaklar, kıtanın belli başlı zabitlerini kılıçtan geçireceklerdi.

Bütün bunlar olurken Parmis tabiatıyla Tamara'yı pek göremiyordu; genç kıza arkadaşlık eden Bambius idi. Hakkâk sanatına âşık olduğundan sakin günlere kavuşunca işleyeceği taşlar için onun krokilerini derin bir hazla zihnine nakşediyor, hele kale duvarları üzerindeki muharipleri ok yağmuruna tuttuğu zamanki vücut hareketlerine ayrıca ehemmiyet veriyordu. Arkadaşının sevgilisine diyordu ki:

"Tamara! Vakit geldi, Side sarayına kurulacaksın. Zira sevdiğin delikanlı partiyi kazanacak ve halk tarafından preator ilan edilecek. Heykellerin yapılacak, şöhretin Roma'ya kadar gidecek. Güzelliğini övmek için yazılacak şiirlerle söylenecek türküler bütün dünyaya yayılacak, her tarafta tekrarlanacak, ölmezliğe erişiyorsun. Ölmezlik hiçbir zaman, hiç kimsenin güzelliğine daha fazla layık olamazdı."

Kız, kendine söylenenlerden ziyade Parmis'i kumanda mevkiinde gemileri ve kara kuvvetlerini idare ederken görmekten memnundu. Asıl güzel olan, ilahlaşan o idi. Homeros'un şiirlerine hareketleriyle yenilerini katıyor, yepyeni bir Odisseia yaratıyordu.

Kurulan harp meclisi, garnizon kumandanının teklifini kabule karar verdi. Zira şehre bir an evvel girmek lazımdı; İzopar önüne geleni muhafız kıtasına parçalatıyor, idamlar birbirini takip ediyordu. Arkadiyana meydanında Tamara

hakkında şiir söyleyen zavallı Dionisos da, isyanın teşvikçisi olmak suçuyla zindana sokulmuş, ölecekler listesindeki isminin okunmasını bekliyordu.

Gizli tertibat alan garnizon elebaşıları vaat ettiklerini o gece sabaha karşı yerine getirmişler, İzopar'ı yakalayıp Pozamias ile maiyetindekileri kılıçtan geçirmişler, saraya hâkim olmuşlardı. Şafak sökerken Parmis'i vaziyetten haberdar ettiler.

Şehir yeni preatorunu kabul için hazırlanıyordu. Onun denizden yolladığı ilk buyrultu hapsedilenlerin tahliyesine dairdi. Dün her tarafından oklar atılan surlar üzerinde şimdi halk birikmiş, defne dallarından örülmüş çelenkler sallıyordu.

Gemiler limana yaklaştı ve gelip dalgakıran arkasına dizildi, demirlerini attı. Nice zamandan beri Side'ye böyle, ahalinin can ve gönülden istediği bir hâkim nasip olmamıştı.

Parmis, kendisini takip eden denizcilerle beraber karaya ayağını basınca zindan ve ölümden kurtulan Dionisos'u karşısında buldu ve şairin methiyesini dinledikten sonra zafer arabasına bindi. Fakat Romalı serdarlar ve konsüller gibi yapmadı; Tamara'yı da eğilip kucakladı, yanına aldı. Bu hareketi halkın o kadar hoşuna gitti ki mermerlerinde henüz insan kanı izleri silinmemiş, ölüler ve yaralılarla dolu şehir, derdini unutarak bir sevinç sarhoşluğuna tutuldu; sevinmeyen kalmadı. Hele Bambius o manzaranın güzelliğine hayran olmuştu.

İzopar ellerinde zincir, zafer arabasının arkasında yürüyordu.

Ana caddelerden öylece geçtiler, Sibel Mabedinin önünde durdular. Burada bir ayin yapıldı ve Arkadiyon meyda-

nından sapılarak saraya varıldı. Tarsos İzopar, ertesi günü Judikatoriyomda muhakeme edilmek üzere zindana konulmuştu. O, loş zindanda hükmü bekleyedursun, halefi Praetoryoma girmiş, idare makamına oturmuştu. Sokaklarda bağrışıyorlardı:

"Küçük ilahe uğur getirdi! Tamara'yı bize Zeus yolladı!"

İlahlar ilahının yolladığı küçük ilahe ile âşığı preator, ikide bir terasa çıkıp halka görünmek mecburiyetinde kalmışlardı. Nihayet dairelerine çekildiler. Güneşin fazla yakıcı olduğu bu ikindi saatinde şenliklere ve nümayişlere ara verilmişti.

İlk iş sarayın muhteşem hamamında yıkanmak, rayihalı kremlerle yapılan masajdan geçmek oldu. Sonra odalarında baş başa kaldılar. Denize açıldıkları geceden beri, on gündür bunun zevkinden mahrum idiler. Bambius'un kalabalıktan muhafaza edip getirdiği Dorika yanlarında idi. Taze gül şerbeti dolu kadehini boşaltan Parmis dedi ki:

"Benim istediğim olmadı. Şimdi gemimizde bulunacaktık; senin memleketine doğru yol alıyorduk. Vakalar gereği yüklendiğim vazife bizi birbirimizden ayıracak."

"Memleketime dönseydim orada da aynı şey olacaktı: Bu sefer de benim vazifem arzuladığımız kadar sevişmemize müsaade etmeyecekti."

"Bir tesellim varsa o da esir kız olarak girdiğin yerde seni preator zevcesi görmektir."

"Henüz değildim."

"Yarın resmen evlenebiliriz." Tamara azıcık geç cevap verdi:

"Ayın on dördünü beklemeye mecburum. Bugün kaçıncı gece?"

"Yedinci gece."

"Bir haftamız kaldı, sevgilim! Biz yalnız o gece evlenmeyi uğurlu sayarız."

Oda bir terasa, teras da denize bakıyordu. Lakin erguvan ipeklisinden tenteler gerildiği için dışarısının keskin ışığı içeriye gölgelenip giriyor, denizi yalayıp gelen meltem de oldukça serin esiyordu. Sedire uzandılar, dalar gibi oldular.

"Acaba bir rüya mı görüyoruz; olanlar hiç de sahiciye benzemiyor; az sonra uyanacağız!" diye düşünüyorlardı. Parmis uyanınca kendisini gemide, henüz seferden dönmemiş halde bulacaktı; Tamara da gözlerini açınca hâlâ Agama'nın evinde olduğunu anlayacaktı.

"Rüya görmüşüz... Ne tatlıydı!" diyeceklerdi. Böyle düşündükleri ve korktukları için aynı zamanda genç kızın eli delikanlının saçlarını okşadı ve onun kolu kızın beline dolandı. Hakikati hissetmek ihtiyacında idiler. İnsan, hakikati hissetmemek, ondan kaçınmak istediği vakit bedbahttır. Bizimkiler saadet içinde olduklarından rüyada bulunmaktan ürküyorlardı.

* * *

Doktor Fahir usulca ilave etti:

"Ben de şimdi onlar gibi rüya gördüğümü sanıyorum. Bunları da uydurduğuma inanacağım geliyor. Halbuki İstanbul'a gidince size Bambius'un yaptığı mavi 'piren' taşı üzerindeki kabartmayı takdim edeceğim. Zafer arabasında Parmis ile Tamara'nın yan yana resimleri... Resimlere bakınca kendinizin ve benim profillerimizi tanıyacaksınız. Altında da isimlerimiz oyulmuş. Bir ehline okutabilirsiniz."

Güldal sordu:

"Tarih yazılı mı?"

"Evet. Fakat o sırada İsa henüz malum olmadığından bu tarih bizim bildiğimize uymaz. Karşılaştırılınca millattan önce 63 yılına rastlıyor."

"Bitti mi hikâye?"

"Hayır. Bir düğün faslı var, bir de..."

"Bir de?"

"Her faniye mukadder olan ölüm!"

"Hemencecik ölüveriyorlar mı? Yazık... O sarayda ne hoş ömür süreceklerdi!"

"Müsaade ediniz de sırasıyla anlatayım. İşte bir istasyonda daha durduk. Eskişehir'e varmadan bitirmek istiyordum ama galiba Bilecik'i bulacağız."

Güldal mahzunlaşmıştı; zira ölecek olan Tamara'nın ruhundan birazını kendi ruhunda taşıdığına inanıyordu ve içinden:

"Keşke ikisi bir anda, birbirlerinin hasretini, ayrılık ıstırabını çekmeden ölseler..." diyordu. Doktor bunu sezdi; gülümseyerek ilave etti:

"Galiba hikâyem dilediğiniz şekilde bitecek! Oraya gelmeden evvel araya kısa bir bahis sıkıştıracağım."

"Çok lüzumlu mu?"

"Lüzumludur. Dinleyiniz:

Side'nin mezarlığı şehir surları dışında, batı tarafında idi. Bilirsiniz ki putlara tapıldığı devirlerde halk kabirlere büyük itina gösterirdi; bakımını hükümet üzerine alır, taarruzdan korurdu. Zaten ilahların gazabından korkulduğu için tecavüz vakaları nadirdi.

Fakat sonraları böyle olmadı. Mezarlar ve lahitler içinde kıymetli eşya bulunduğunu duyan çapulcular harabe şehirlere musallat oldular. Side bundan kurtulamadı ve bir gün –vaka ancak yarım asırlıktır– bir köylü oraları araştırırken mezarlardan biri içinde gayet parlak ve işlemeli taşlardan yapılmış bir gerdanlık buldu. Onu yok pahasına elinden çıkardı.

Şimdi Atina müzesinde bulunan gerdanlığı geçen sene gidip gördüm ve müsaade alarak tetkik ettim. Kıymeti sadece iri ve seçme taşlardan ileri gelmiyordu. İşçiliği bilhassa mühimdi: Taşları tutan altın kısma kuyumcu fevkalade çalışmış, yüksek bir sanat eseri vücuda getirmişti. Evirdim; çevirdim, nihayet aradığımı ve önceden bildiğimi buldum: Bağı tutan kopça üzerinde Grek yazısıyla Tamara - Parmis isimleri yazılıydı. Nasıl heyecanlandığımı tarif edemem, düşüp bayılacaktım. Zira o gerdanlığı Bambius yapmış ve Parmis sevgilisine düğün gecesi takdim etmişti!"

Güldal helecanla irkildi:

"Ben mi takmıştım onu? Hakikaten aynı gerdanlık mı idi?"

"Tamara takmıştı ve Parmis'in verdiği gerdanlığın ta kendisiydi; isimleri Bambius'a yazdırtan da ben idim... Şey, affedersiniz, görüyorsunuz ya siz de, ben de şahısları bazen karıştırıyoruz; yani Parmis idi, diyecektim!"

Düdük sesi sözlerini kesti. Güldal sanki 2000 sene evvelki gerdanlık boynunda takılı imiş gibi elini göğsünün üst kısmına götürmüş, bulamadığına üzülmüştü.

Tren bu defa zorluk çekmeden, uflayıp puflamadan, gerilemeden kolaycacık kalkıverdi.

* * *

Bambius, dostu preatorun düğün hediyesi olarak ısmarladığı gerdanlığı yapmak ve gününde yetiştirmek için bir hafta, gece gündüz çalıştı, çıraklarını da çalıştırdı.

Taşları bulmak güç olmadı; zira Side mücevherat pazarı idi de... Ayrıca İzopar'ın terekesinde pek nadide taşlar çıkmış, haraç mezat satılırken gerdanlığa uyacak olanları satın alınmıştı.

Tamara, bir hafta Aya ibadet etti. Gündüzleri de mabetlere gidiyor, adaklar adıyor, şehrin tanınmış falcılarını saraya çağırtıp söylediklerini ehemmiyetle dinliyor, kurbanlar kestiriyordu. Kokasus dağları eteğinde akan Hiberus bölgesine bir heyet yollanılmasını Parmis istemişse de fikrini karısına kabul ettirememişti.

"Şayet anam ilahın yanına gittiyse tahtına küçük hemşirem Tomiris geçmiştir. Zaten o saltanata benden fazla layıktır, daha çevik ve savaşçıdır. Hem artık benim de bir tahtım var. Hele bir taç sahibiyim ki misli dünyada yoktur: Senin aşkın!"

Ayın on dördüne rastlayan düğün gecesi Side, eşi görülmemiş bir neşe içinde sabahladı. Yüzlerce kayık, sal ve "navikula" denilen küçük gemi ile denize açılan halk mehtap safası yapmıştı. En önde ayın gümüş selvi izini takip ederek Fortis gidiyordu.

Ay Pamfilya sularında, herhalde gene Toroslar'ın tesiri, gül pembesi renginde civalanır. Hele o devrin mermer şehirleri, sayısız sütunlar, kemerler, meydanlıklar, abideler ve binalar esasen beyaz olduğundan mehtap tarafından ziyalanınca kâfurdan kurulmuş masal diyarlarına dönerdi.

Gölgelerin güzelliğini böyle gecelerde mermer kaplı caddelerde görmeliydiniz. Siyah olmazdı, lacivert kadife tüylülüğü yumuşaklığı alırdı.

Parmis ile Tamara –üç tarafı perdeleyen, önü denize ve mehtaba açılmış erguvan paravana arkasından– kıymetli taşlarla süslü sedirin rahat şiltesi üzerine uzanmışlardı. Hususi mızıka takımı uzakta gayet tatlı melodiler çalıyor, kızlarla delikanlıların teşkil ettiği koro bu musikiye genç ve terbiye görmüş insan sesinin körpe ruhunu katıyordu. Rüzgâr esmiyor gibi geliyordu ama geminin –içlerinden Arabik dağlarına has güzel kokulu zambaklar yanan– buhurdanlıkları mavimtırak tül dillerini gittikçe sivrilterek, ayın hava boşluğuna yayılmış nurunu; koklaya okşaya iştahla yalıyorlardı.

Verilen emir üzerine Fortis kafileden uzaklaşarak engine açıldı. Haşmetlu Side şehri surları, arkasından uzanan heykelli sütunlarıyla ufukta derlenip toplanıyor, küçülüp siliniyordu. Mızıka durdu, güverteden el ayak çekildi.

Hiçbir yabancı gözün ulaşamayacağı erguvan paravana arkasında idiler. Tamara eteklerine inciler işlenmiş stolasını çıkardı; ayağa kalktı. Üzerinde artık her taşında mavimtırak pırıltılı güneşlerin ışıldadığı gerdanlıktan başka bir şey yoktu. Ayın önünde diz çöktü ve taze çam sürgünleri rengindeki gözlerini ona doğru kaldırdı; bir müddet bu vaziyette kaldı. Sonra Parmis'e hafifçe:

"Artık seninim! Büyük ilah beni sana nasip etti..." dedi, kocasının kendisini kucaklamasını, alıp murassa[1] sedire götürmesini bekledi.

* * *

1 murassa: değerli taşlarla süslü

Side tarihinde bu evlenmeyi takip eden üç yıllık bir saadet devresi vardır ki yarın kazı yapılıp da kitabelerde hikâyesi okunursa imrenmeyen kalmayacaktır. Çünkü yeni preator ile zevcesi Tamara, yahut halkın verdiği unvanla Tamara - Venustas ilahesi memlekete görülmedik bir refah ve saadet getirmişlerdi. Limanın batısına düşen surlar dışı kıyıyı yüzlerce köşkler süslemişti; palmiyeler sıralanmış, cadde rıhtımlanmış, latif bir korniş vücuda getirilmişti.

Lakin en mühim sanat eseri Arkadiyana meydanına dikilen Tamara - Venustas heykeliydi. Bunu Korentus'tan çağrılan meşhur sanatkâr Pireklis yapmıştı; pembe mermere işlenmiş ve mavi somakiden muazzam bir sütun üzerine yerleştirilmişti. Tamara'nın ta kendisiydi; lakin Venüs Viktoris vaziyeti verilmişti, muzaffer bir muharip edası taşıyordu. Vücut ve yüz hatları o derece aslına mutabık, yani güzeldi ki meydan, zaten beden tenasübüyle çehre kusursuzluğuna meftun olan halkın ziyaret yeri haline gelmişti. Hele ayın on dördüncü gecesi meydanın etrafı halk ile doluyor, kadın - erkek binlerce âşık yarı ilahe mevkiinde gördükleri Tamara'nın izdivaç gündönümünü kutluyordu.

Bu üç sene nasıl geçmiştir? Birbirlerini onlar gibi sevmemiş olanların akıl erdiremeyecekleri, bir ahenk, bir kendinden geçiş, aynı zamanda iki kuvvetli vücuda yakışan cismani bir ateş ve bir hararetle...

Tamara, kadın olduğu halde bir an bile kendisini yalnız kendisine hasredemiyordu. Parmis'in ruhunu da ruhuna karışmış buluyor, bir vücutta iki ruh taşıyordu. Onun içindir ki kocası yanında değil iken de mevcudiyetini duyuyor, yıkanırken, ovulurken, süslenirken, her yaptığı hareketi

gördüğüne ve beğendiğine inanıyordu. Erkek de aynı ruh hali içindeydi: Hiçbir güzellik yoktu ki karşılaşınca ona Tamara'sını özletmesin ve Tamara'nın daha güzel olduğuna inandırmasın!

Asıl mühimi mevkileri icabı sürdükleri şaşalı hayatın ortasında gözlerinin birbirlerinden başkasını görmemesi, gönüllerinin birbirlerinden gayrısıyla oyalanamaması idi. Baş başa kalacakları dakikayı daima bekler, iple çeker halde idiler. Dairelerine kapanıp da çalışanlar, hizmetçiler ortadan silinince Fortis gemisindeki ilk izdivaç gecelerinin susamışlığıyla kucaklaşıyorlardı.

Ne kıskançlığa, ne karşılıklı cazibe oyunlarına, ne de dıştan ihtiras kamçılayıcı manzara ve hadiselere ihtiyaç duymadan dünyada yalnız ikisi mevcut, başka erkek ve dişi yokmuşçasına intizamlı, şirin bir aşktı bu... Lakin öylesine ahenkli denilecek bir durumu vardı ki sevda sahnelerinde vücutların aldığı şekillerle bir "bale" yi andırıyor ve şekillere içten gelen sessiz bir musiki hayat ve hareket veriyordu.

İki veya dört asır sonra ancak Longus meşhur "Dafnis ve Kloe" isimli romanında böyle zarif bir aşkı tasavvur ve tasvir edebilmişti. Bizim âşıklardan 60 yıl kadar sonra gene bu Pamfilya sahillerinde tanışan Kleopatra ile Antonius'unki, sadece ihtirasın iğrençliğini; muhteşem bir dekorla süslemişti. Yazık ki eski çağların hakiki aşk maceralarından çoğunu öğrenmiş, tadına kanmış değiliz. Vesikalar mahvolmuştur.

Parmis ile Tamara'nın macerası da bunlar arasında Side harabeleri altında yatıyor; yahut kitabeleri çoktan parçalanmış, bir köy evinin yapılmasında kireç diye kullanılmış, yağ-

murlarla, keçi ve öküzlerin boynuzlarıyla aşınıp dökülmüştür, dökülmektedir.

Bereket Parmis yeniden doğuşlarının birinde o şehre tesadüfen uğradı ve az bulunur bir hafıza hayatiyetine mazhar oldu da vakayı hatırladı. Hatırlamakla kalmadı: İlahe Tamara - Venustas'ın kendini buldu ve gerdanlığını müzede gördü. Hafızasının saklayamadığı, boş ve müphem bıraktığı kısımları da muhayyilesinden tamamlayarak şu basit, lakin oldukça tatlı ve dekorları zarif macerayı XX. asrın Tamara'sına, güzel Türk kızı Güldal Hanım'a anlatmak saadetine erişti.

* * *

Gene hikâyemizin seyrini takip edelim:

Hangi aşk vardır ki ona biraz şüphe karışmasın? Parmis iki nokta üzerinde kararsızlık duyuyor, kati bir hükme varamıyor, izzetinefsine yediremediği ve bir de karısına belki boş yere üzüntü vermeyi istemediği için bu şüpheleri içinde taşıyordu:

Tamara, dağlı barbar bir kızın kısa bir seyahatte öğrenemeyeceği kadar Roma kültürü ve terbiyesiyle yetişmişe benziyordu. Sanki çok büyük soyzadeliği vardı, tarihin bağrına kök salmış bir Patrisien kızıydı. O kadar ki saraydaki bozulmuş, şarklılaşmış usul ve âdetleri Roma asillerinin ve kibarlarının konaklarındaki tarzda çevirmiş, ıslah etmişti.

Neresi olduğunu katiyetle öğrenemediği bir memleketle kocasından gizli haberleşmede ve münasebette bulunduğuna dair bazı sezintiler duyuyordu. Acaba anayurduyla mı bağlantı tesisine çalışıyordu? Fakat niçin kendisinden saklıyordu?

Bir endişesi de şu idi: Bambius gittikçe dalgın, konuşmaz ve işiyle uğraşmaz hal almıştı. Çağırılmadıkça saraya uğramıyor ve mecbur olmadıkça ağzını açmıyordu.

"Nen var Bambius?" diye ara sıra soran dostuna cevap yerine mahzun mahzun tebessüm ediyordu.

Bu şüphe ve endişeler dışında hayat pek tatlı geçiyordu. Hele bir misli daha süslenmiş erguvan ipekten yelkenler takılıp burun tarafındaki gümüş kaplaması altına çevrilmiş, baştan başa yenilenmiş olan Fortis ile deniz gezintileri ne hoştu!

Pamfilya körfezini –Faselis ve Rolemeis arası– boyuna dönüp dolaşıyorlar, bazen Melas çağlayanlarına kadar eğlence seferleri yapıyorlar, hatta Toros ormanlarına dalıyorlar, azametli sedre ağaçları altında keçi bacaklı Saturos, insan ayaklı Faunus ve boynuzlu Pan kıyafetine sokulmuş delikanlılarla Nemfa ve Oreada gibi giydirilmiş güzel rakkaselerin zarif oyunlarını seyrediyorlardı.

Hele çağlayan başında Naias rolünü yapan kızların sulara dalıp çıkarak ve Panlar tarafından çalınan flüt seslerine uyarak dans etmeleri doyulmaz manzaralardı. Fakat preator ile Tamara - Venustas bütün bunları seyrederken o kadar birbirlerine yakışmış, ilahlaşmış, esatiri bir güzellik vücuda getirmiş oluyorlardı ki misafirler oyunlardan fazla onları görmekten zevk alıyordu.

Side mesuttu.

Tamara bir yenilik yapmış, idman kulüplerine devam eden genç kızlardan "Amazona" isimli bir asker bölüğü vücuda getirmişti. Bölük altı aylık bir talimden sonra kırda geçit resmi yaptığı zaman halk hayran kalmıştı. Zaten heykeline "Viktoris" şekli verilmesi bu sebeptendi.

"Güzel Tamara" ve "Venüs Tamara" manalarına gelen yeni ilahe heykelini uzak diyarlardan bile görmeye gelenler vardı.

Bunlar yapıladursun, Side sarayı o zamana kadar işitilmemiş bir değişikliğe uğramıştı: Evlendiklerinden beri üç yıl geçmesine rağmen preator, binayı dolduran esire, rakkase ve sazende kızlardan hiçbirine elini sürmemişti. Karısı da Sideli tığ gibi delikanlıların yüzüne bakmıyor, kocasından başkasının iltifatına aldırmıyordu.

Hakkâk Bambius böyle bir aşka ne hayatında şahit olmuştu, ne eserlerde, ne de efsanelerde rastlamıştı. Zamanın havsalasına sığmayan bir şeydi bu! Zira preator ve satrap sarayları tarihin kaydettiği devirlerde birer rezalet kâşanesi idi; şimdi sanatkârlar ve âlimler meclisi olmuştu. Gene de ziyafetler veriliyor, sazlar çalınıyor, danslar ediliyor, gene de afet gibi cariyeler hizmette bulunuyordu. Lakin Bakus ayinleri yapılmıyor, flört hududu aşılmıyordu.

Bir akşamüstü idi, gemi inşaat tezgâhlarını teftişten dönen Parmis sevgili karısını kederli gördü; sebebini sordu. Tamara dedi ki:

"Dorika'yı demin gümüş kafesinde ölmüş buldular. O, bize uğur getiriyordu. Sonra, Temmuz içinde olduğumuz halde dün gece ayın on dördü bulutlu geçti."

"Başka?"

"Haftalardır bütün fallar fena çıkıyor."

"Bu kadar mı?"

"Bir vaka daha oldu: Gerdanlığımı takarken zinciri koptu; yere düşünce ortadaki taş fulyasından fırladı."

"Hiçbiri zihin yoracak, gönül üzecek şey değil."

"Fakat, sevgilim seni de düşünceli gördüm. Nen var? Fena haberler devam mı ediyor?"

"Sıcaktı hava... Şimdi yıkanınca açılırım."

Halbuki –ve ne yazık ki– Side refah, istiklal ve azamet devrinin son günlerini yaşıyordu. Roma, nihayet korsanlığı kökünden kazımaya karar vermiş, müthiş bir orduyu ve muazzam bir donanmayı o işe memur etmişti. Pompeius kumandasındaki kuvvetler İtalya yarımadasının civarını korsan tasallutundan kurtarmış, sıra şimdi Pamfilya ve Kilikya sahillerine gelmişti.

Felaket yakındı.

5

Güldal sabredemedi; çehresine yakışan hoş bir somurtkanlıkla dedi ki:

"Hikâyenizi muhakkak bir felaketle bitirmek mecburiyetinde değilsiniz. Hem sadece üç sene mi sürecek bu güzel hayat? Azıcık uzatamaz mısınız? Boşlukları muhayyilenizden tamamladığınızı demin siz itiraf etmiştiniz."

Doktor Fahir:

"Olamaz," dedi, "zira bu noktada tarih ile birleşmemiz, ona uymamız lazım. Bahsettiğim sene içinde idi ki Pompeius'un ordu ve donanması Pamfilya'yı karadan ve denizden kuşattı."

"Yakıp yıktı mı? Parmis ile Tamara o sırada mı öldüler, öldürüldüler?"

Fahir trenin yavaşladığına dikkati çekercesine etrafına dikkatle bakındı ve:

"İhtiyaten kompartımanıma çekileyim. Eskişehir'e geldik; epeyce duracağız. Acıktık da... Size biraz bisküvi, çikolata ve termos içinde sıcak kahve getireyim. Burada satılan kaymak şekerinden de alayım mı? Ben, yollarda ezilip yumuşamamışını, tazesini pek severim.. Afyon'da yaparlar."

"Yediğim şey değil, ama mademki siz seviyorsunuz..." Durdu. Gene bir gaf yapıyordu; yarı yarıya yapmıştı bile.

"Ee?"

Delikanlı cümlenin alt tarafını bekliyordu. Güldal tamamlamaktan haz duydu.

"Ben de hoşlanırım, herhalde..."

"Zevklerimizin birbirine uyduğu, uyacağını söylemiş oluyorsunuz. Bunu işittiğime çok memnunum. Yok, rica ederim, şimdi değiştirmeye kalkışıp da neşemi bozmayınız."

Genç kızın uykusuzluktan azıcık yumuşaklaşmış gözleri –bu hali alan gözler bazı kadını bütün vücuda sirayet eden bir cinsî cazibe ile erkeğe, ıstırap verecek kadar arzulatır– dedi ki:

"Neşenizi bozmayacağım... Ne şimdi, ne yarın, ne de sonra!"

Bu gözlerin bebeklerinde Fahir'in akseden yüzü, şayet eğilip bakabilse galiba Side şehri preatoru o Apollon vücutlu Parmis'i daha çok andırıyordu. Güldal kaç defa kendi varlığını, benliğini, kıyafetini, bulunduğu yeri her şeyini unutmuş, preatoryumun terasında, Fortis'in güvertesinde, Melas çağlayanlar kenarında yahut Toros ormanlarının kuytuluğunda ve sevgili korsanının kolları arasında yaşamakta olduğu zannına kapılmıştı.

O kadar ki demin Doktora:

"Fahir Bey!" diyeceğine az daha:

"Parmis!" diye hitap edecekti. Böyle olmakla beraber asrın kızı –gördüğü krokilerdeki resimlerine ve görmesi ihtimali bulunan Bambius'un eseri gerdanlıkla kabartma işlenmiş piren taşına rağmen– Doktorun geçmişi gerçekten, anlattığı şekilde hatırladığına henüz kanaat getirmemişti.

Lakin dinlemekten, o hayatı yaşıyor sanmaktan zevk alıyordu. Ne olsa Fahir'in hayal kuvvetine hayrandı. Hele sahne ve manzaraları çiziş, canlandırış hünerinin cazibesine tamamıyla kapılmıştı.

"Bunda bir iş var," diyordu, "hayal ile realitenin karıştığı bir şey ama nedir? Büsbütün inanmasam, âlâ! Masal yerine, roman okuyormuş gibi yeter bir alaka ile dinledim; bitince de teşekkür eder, ayrılırdım. Şimdi, iki hikâyenin sonu gelince yeni bir hikâye başlayacak: Güldal ile Fahir macerası... Belli ki birbirimizden ayrılıp her birimiz kendi yolumuza gidemeyeceğiz."

Tren durduğu için Doktor kompartımana süzüldü. Yalnız kalan genç kız istasyonun mutat seslerinden rahatsız olarak camı kaldırdı, lambalardan birini söndürdü; yatağına uzandı. Hislerine hükmedemeyerek, pek inanmadığı halde Tamara ile Parmis'in, müthiş Pompeius tarafından fena muamele göreceklerine acıyordu.

"Galiba," diyordu, Romalılar şehre girerken iki sevdalı intihar edecekler. Bambius ne yapacak? Bu adam bana sempatik geldi. Parmis'i sevmesem ona ısınabilirdim. Hikâyesini dinlerken adamcağızı sarışın kıvırcık sakalından okşayıp teselli edeceğim geliyor. Pek şeker şey...

Bir an ciddileşti:

"Peki ama Karaköy rıhtımında 'Benimle evlenmeye razı mısınız?' derse ne cevap vereceğim? Hemen 'Evet! Razıyım!' mı diyeceğim. Hayal kuvveti onunki kadar işlek bir erkek iyi koca olur mu? Ömrümce harabeler mi gezeceğiz, Tamara ile Zerrintaç'ı mı anıp duracağız? Ya bende onların tadı yoksa?"

Kaşları çatıldı:

"Beni onlar derecesinde endamlı, çıplaklığı da güzel bulması da şüpheli. Pek de fevkalade kızlarla yaşamış. Ne vücut varmış şu Tamara denilen Amazonda!"

Yatağından doğruldu, kalktı, aynanın karşısında durup kendini gözden geçirdi. Biçimli idi doğrusu! Yüzü de çok sevimliydi.

Bluzunu çekti, buruşukları düzeltti; zaten belirgin olmayan karnını içine çekip bel büklümünün ve kalçalarının tenasübüne tekrar baktı; tekrar çehresini seyretti ve:

"Çiçek gibi kızım! Tamara görse kıskanır!" demekten kendisini alamadı ve aklına geldiğinden mendilini aradı, bulamayınca Fahir'in gizlice alıp götürdüğünü anladı, tuhaflaştı; gidip çantasından bir yenisini çıkardı. Üzerine azıcık "Haydut" damlatmayı unutmamıştı.

Tren kımıldanıyor; tekerlekler dönmeye başladı.

"Neredeyse gelir, benim preatorum, Belleros Parmisim!" diye söylenerek köşesine oturdu. Genç kız Eskişehir'deki on dakikalık duruşu öyle uzun bulmuştu ki...

Az sonra Fahir kapıyı usulca aralayarak içeriye girdi. Elinde termos ve iki paket vardı.

Şimdi karşılıklı öteberi yiyorlar, kahvelerini içiyorlardı.

"Bir yandan anlatayım olur mu?"

Güldal, genç kız muzipliğiyle mendilini açıp anladığını anlatırcasına oynayarak dedi ki:

"Şayet yorulmadınızsa ben dinlemeye hazırım. Ağlanacak yeri var mı?"

"İhtiyaten hazırlandığınızı, bir eksiğinizi tamamladığınızı görüyorum, öbürü bende kaldı. Affedersiniz."

XX. asrın Tamara'sı işitmemezlikten geldi. Lakin gözlerinde, şunlar okunuyordu:

"Kalsın, sende! Öpüp koklayacaksın onu! Ziyanı yok, peki!"

Mendilini kıskanmış gibiydi.

* * *

Parmis'i şaşırtan, Sibel ilaheciğini gördüğü dakikadan itibaren karakterindeki ani değişiklikti. Her Sideli korsan reisi gibi haşin, başkalarının ıstırabına karşı kayıtsız, hatta ıstırap çekenlerin seyrinden adeta memnun iken gönlünü merhametin tatlılığı kaplamaya, merhametin tadını duymaya, zulümden zevk almamaya başlamıştı.

Bunun içindir ki korsanlığı birtakım kanunlarla az çok insani şekle sokmaya ve esirlerin çilesini azaltmaya çalışıyor, sırf hayvancasına, lüzumsuzca işlenen cinayetleri önlemek maksadıyla ceza tedbirleri koyduruyordu.

Gemi azıya almış ve insanlıktan tamamıyla çıkmış olan korsanların o zamana kadar yapmadıkları denaet[1] kalmamış-

1 denaet: alçaklık

tı. Hele esir ettikleri Romalılara karşı pek amansızcasına hareket ediyorlardı.

Mesela kendisinin Romalı olduğunu söyleyen bir esirle zalimce alay etmek ve sonunda onu ölüme yollamak âdet hükmünü almıştı. Zavallıya derlerdi ki:

"Ya, demek Romalısınız! Size hürmetle mükellefiz; hepimiz hizmetkârınızız. Şu ipek elbiseleri giyiniz. Koltuğa kurulunuz."

Önünde diz çökerler, işledikleri kusurun affını dilerlerdi ve bir merdiven getirirler, bir ucunu gemiye dayarlar, diğerini denize doğru uzatırlar:

"Buyurunuz efendimiz," derlerdi, "sizi bırakıyoruz; yurdunuza teşrif edebilirsiniz."

Bu oyuna gelmeyi vakarına yediremeyen Romalıyı yaka paça yakalayıp kahkahalar ve neşe haykırışmaları arasında denizin dibine yollarlardı.

Cüreti o derece ileri götürmüşlerdi ki İtalya içlerine kadar sokuluyorlar, maiyet ve muhafız kıtalarıyla beraber preatorları ve deniz kenarındaki kâşanelerinde yazlığa çıkan pretoryen kızlarını kaldırıp esir ediyorlardı. İşte Pompeius bu hareketleri ve zulümlerin intikamını almaya memurdu. Korsanlığın içdenizde başlıca iki yuvası, barınağı, hisarı olan Korakesyon ve Side'yi yola getirmek Roma için bilhassa gıda maddelerini temin bakımından elzem görülmüştü.

Parmis vaziyetin vahametini kavradığından yaklaşan felaketi nasıl önleyeceğini düşünmekte idi. Tamara diyordu ki:

"Benim cenkten çekinir tıynette bir kadın olmadığımı bilirsin. Lakin Pompeius'a karşı gelinmez. Uyuşma çareleri aramalı."

Bambius tasvip ediyordu; lakin preator bunu haysiyetsizlik sayıyordu. Bir müddettir gezintilere, eğlencelere, sirk toplantılarına ara verilmişti. Tamara sarayda sıkıldığını söyleyerek Bambius'un gizli evine gidiyor, ihtiyar Piyon'la konuşuyor, galiba vaazlarından lezzet alıyor, sükûnet buluyordu.

Bir gün Piyon'un kaybolduğunu öğrendiler. Bambius' un telaşına Tamara kayıtsız kalmıştı. Hakkâk:

"Peki ama," dedi, "senin asıl dostun o idi; hocandı, son samanlarda yalnız Piyon'a kıymet veriyordun. Hatta..."

"Hatta? İkmal et, Bambius!"

"Onunla birtakım gizli işler gördüğünü de sezdim; lakin anlayamadım. Tabiidir ki, Parmis'e de söylemedim. Pek şaşırdın, Tamara, kızım! Yoksa..."

"Yoksa..."

"İhtimal vermiyorum ama, Parmis'ten başka bir erkeği sevmiş olmandan korkuyorum."

Terasta idiler; öğleye yakın, "Nemf saati" tabir olunan yıkanma vaktinden az sonra, o zamanki hesapla günün beşinci saatine doğru. Tamara banyodan henüz çıkmıştı; nar çiçeği rengindeki incecik bir ipekliye sarılmış, sedirde yüzükoyun yatıyordu. Başını kaldırdı, karşısındakini manası kavranılmaz bir bakışla süzdükten sonra ağır ağır dedi ki:

"Evet Bambius! İyi tahmin ettin. Başka bir erkeği de seviyorum. Senin 'röpozitarium' unda onunla buluşuyordum.

Hakkâk sarardı ve ıstırabın kıvrandırdığı bir sesle mırıldandı:

"Bana söylememeli idin." Öbürü devam etti:

"Sevdiğim delikanlı memleketimden geldi; kaçak olarak bir haftadır orada saklı idi."

Bambius tekrarladı:

"Bana anlatmamalı idin."

"Piyon onu tekrar götürdü." Muhatabının nefes aldığını görünce ilave etti:

"Yakında dönecekler. Ondan bir daha hiç ayrılmayacağım."

Hakkâk oturduğu X şeklindeki sedef işlemeli iskemleden kalktı; sesindeki boğukluk artmıştı:

"Öğrenmemeli idim," dedi ve perdeyi kaldırarak somaki sütunlar arasındaki medhale doğru yürüdü.

"Dön! Yanıma gel, Bambius! Otur şuraya!"

Sedirin üstünü gösteriyordu. Emre itaat etmemek kuvvetini kendinde bulamayan hakkâk denilenleri yaptı.

"Çok mu üzüldün?"

Öbürü tasdik makamında başını salladı.

"Sebebi? Çok iyi giden bir aşkın dağılmış, parçalanmış olması mı? Kadın ihaneti, vefasızlığı mı?"

Aynı tasdik işareti.

"Yoksa bir sebebi daha mı var?"

"?..."

"Mesela kıskançlık."

Bambius bu defa kızardı; hiçbir harekette bulunmadı.

"Aziz dostum! Sen beni gördüğün dakikadan itibaren sevdin. Hem de ne derin, ne içli bir sanatkâr aşkıyla! Hâlâ seviyorsun ve ömrünce seveceksin. Doğru mu?"

Hakkâk boynunu büktü.

"Ve yarın Roma ordusu şehre girerken şurada, benimle beraber ölmeye karar verdin değil mi?"

Bambius kısaca:

"Evet," dedi; ufka baktı. Sanki istila donanmasını arıyor, görüp bir an evvel ölmeyi istiyordu. Tamara sustu. Erguvan tentenin sırma püsküllerinde imbatın hırıltısını dinliyorlardı. Bambius biraz sonra tekrar etti:

"Bildiğini bana söylememeliydin. Hiçbirinden haberim olmamalıydı."

Tamara soruyor:

"Ben razı olursam, en iyi arkadaşına ihanet eder misin?"

Hakkâk sedirden indi. Gene medhale doğru gidiyordu ve giderken iki elini "bunu yapamam" manasına yukarıya kaldırmış, sallıyordu.

"Öyleyse gene yanıma gel. Sana pek mühim bir itirafta bulunacağım."

Genç kadın hâlâ yüzükoyun yatmış vaziyette idi; büründüğü ipekli, altına toplandığından kumaş, kalçaları üstünde gerilmişti. Elindeki devekuşu tüyünden yelpaze ile oynuyordu... Yüzü yastıklara gömülüydü.

"Söyle Tamara!"

"Ben de seni seviyorum."

"Ama aşkla değil. Dorika'yı sevdiğin gibi... İyi huylu ve güzel tüylü bir hayvana karşı duyulan muhabbetle! Zaten sen Parmis'ten başka kimseyi sevmedin, sevmeyeceksin."

"Ya evindeki erkek?"

"O âşığın olamaz."

Tamara yastıkların arasından başını kaldırdı ve:

"Kim bilir," dedi "her şey mümkündür."

"Öyle bir ihtimali aklıma sığdıramam."

"Bu, bir sırdır; zamanı gelince öğreneceksin; memnun da kalacaksın."

Hakkâk:

"Benim şimdiden sonra vaziyetim ne olacak?" manasında bir düşünceye daldı. Kokasus güzeli, anlamışçasına dedi ki:

"Üç senedir gözlerinde okuduğum aşkına zaten ikimiz de alışmıştık; devam edip gider. Zevkini ben de duyuyorum; sen ise haz içindesin. Niçin bundan mahrum olalım? Benim için korkusu yok; hoşluğu var; senin için de lezzeti çektirdiği ıstıraba bedeldir. İhtiyar Piyon'un yüksek felsefesine ulaşırsın. Zaten kaç günlük ömrümüz kaldı? Yarın, öbür gün şu terasta beraberce hayata veda etmeyecek miyiz? Benim yanımda, benim kullanacağım silahla öleceğiz."

Bambius can ve gönülden vadetti.

Tamara tatlı tatlı gülümsedi. Hakkâk güzel kadının yakın ölüm karşısındaki soğukkanlılığına şaştı.

"Bambius," dedi, "sen yanımda oldukça Parmis'e nasıl bağlı olduğumu daha derinden anlıyorum. Duyduğum muhabbetin içinde sanki seninki de saklı. Onunkinde seni, seninkinde onu buluyorum. Şefkat tarafını sen ikmal ediyorsun... Hayır, taşıyorsun. Sen olmasaydın, öyle sanıyorum ki onu bu derece, bütün varlığımla sevemeyecektim. Bir kadın iki erkek tarafından sevilmeli, lakin bir tanesinin olmalıdır. Vücudumu ne yapacaksın? İki kişiye veremem; irademe buna hâkim... Ama gönlümdeki yerini elinden alamıyorum."

Hakkâk sevinmek mi, yoksa üzülmek mi icap ettiğini kestirememekle beraber hislerinin mantığına galip geldiğini, hoşlandığını anladı. Parmis'i de çok sevdiğini düşüne-

rek bir kalpte, ayrı ayrı muhabbet taşıyan iki muhabbetin birleşeceğini anlayarak Tamara'ya hak verdi; dedi ki:

"Ben seni değil, güzelliğin bir vücutta bu derece ahenkle uyuşarak yaşamayı tatlılaştıran sihrini seviyorum. Hayatı sevdiğimden dolayı seni seviyorum."

Genç kadın:

"Hayatı sevmeyen, güzelliklerini iyice duymayan adamın elinde bir maşuka kendisini yontup parlatacak kuyumcuyu bulamamış bir ham elmas parçasıdır. Daima ehlini, ustasını bekler. Onun elinde evrilip çevrilmek, perdah edilip parlatılmak, işlenip çerçevelenmek ister."

"Ben sanata, hünere, fikre meftun olduğum için sana tutuldum. Manzaralarla cisimlerin, meyvelerle rayihaların zevkine vardığımdan dolayı senin de lezzetini anladım. Taşları göz nurumla ve muhabbetimle yüz misli kıymetleştirdiğimden ötürü değerimi biliyorum. Sana kendi eserim imişsin kadar meftunum. Yüzüne, vücuduna, neşrettiğin nura bakarak diyorum ki: Bunu taşa ben işledim. Nasıl da muvaffak olmuşum!"

Bambius ilave etti:

"Haklısın, mukabilinde hiçbir şey istemeden seni sevmekte devam edebilirim. Yaptığım gerdanlığı göğsünde takılmış görünce onunla senin birbirlerinizi tamamladığınızı anlayarak nasıl memnun oluyorsam seni Parmis'in kolları arasında seyrederken de gene birbirlerinize yakıştığınızı anlayarak zevk duyuyorum. Kıskanmıyorum; beğeniyorum. Bu misilsiz inciye öyle bir mahfaza yaraşıyor; kocanın esmer vücuduna yapışıp kaldığın zaman mat ışığın gökkuşağı renk-

lerinde pırıldadığını, etrafa rengârenk kıvılcımlar serpildiğini, serpintilerin ruhumu serinlendirdiğini anlıyorum. Meğerse sizin gibi sevişenlerin meclisinde bulunmak dünya nimetlerinin en latifinden faydalanmak imiş. Ne Pamfilya körfezinde gurup vakti, ne Toros ormanlarında sonbahar, ne de çağlayan başında köpüklü su bu derece güzel oluyor. Zevkten sarhoş oluyorum, beni sarhoş ediyorsunuz Tamara!"

* * *

Halk korkudan şehri terk etmeye başlamıştı.

Bir zamanlar insan almayan sokakların, hele kaynaşan limanın, geniş caddelerle meydanların ıssızlığı ruha kasvet veriyordu. Bambius, bir müddet evvel gittiği meçhul yerden dönen ve seyahatinin sırrını vermeyen filozof Piyon'u arkasına takarak buralarda dolaşıyor, boş mabetlere girip çıkıyor, yakılıp yıkılmaya mahkûm heykelleri, bilhassa Tamara - Venustası yeni görmüşçesine hayran hayran seyrediyordu. Herşey bir musibetten önceki korkunç durgunlukla bekleyiş halinde gibiydi. Piyon acı duymamanın fütursuzluğu, Bambius ise ıstırap çekmenin huzursuzluğu içinde idi. Mamafih ikisi de kendi felsefelerine uygun şekilde bir nevi zevk duyuyorlar, konuşmadıkları halde iki zıt inancın birbirlerine yakınlığını daha iyi anlıyorlardı.

Şimdi arkadaşını uzaklaştırmaya teşvik eden Parmis'tir; öbürü cevap vereceği yerde manası sezilmez bir gülümseme ile susuyor.

Parmis, asırlardan beri Roma'yı yıldıran, hele bir devir onu buğday nakliyatını durdurarak kıtlığa uğratan güney

Küçük Asya korsanlığının, Prekonsul kuvvetlerine meydan okumasına, yenemese bile şerefiyle mahvolmasına taraftardı. Ona göre tertibat da almıştı; Tamara aynı fikirde değildi; Bambius ne düşündüğünü söylemiyordu. Arkadaşlarından artık hiç ayrılmıyor, kocası askeri hazırlıklarla meşgul iken arslansız kalan Sibel ilaheciğinin yanında bulunuyor, fakat pek az konuşuyor, genç kadını zihnine tespit edercesine uzun uzun seyrediyordu.

Bir akşamüstü terasta oturup preatorun gemi tezgâhlarından dönmesini bekliyorlardı. Karşılarındaki manzara o kadar tatlı renkli ve teneffüs ettikleri hava öyle latif kokulu idi ki Bambius bu sahillerde bir felaket kopması ihtimalini havsalasına aldıramıyordu. Önlerinde nefis meyveler ve cins cins şaraplar duruyordu; masa taze çiçeklerle süslenmişti; batı tarafındaki bulutlar olgun kayısı renginde idi; gittikçe yaldızlanıp kızarıyor, şehrin üzerine pul pul birtakım ışık zerreleri serpiliyordu.

Lakin şekil, renk, rayiha, tat, her bakımdan Tamara bunlardan güzeldi ve hakkâka öyle geliyordu ki bütün bunlar Tamara'ya kendilerini beğendirmeye çalışıyorlardı... Şekilleri, renkleri, rayihaları, içimleri ile! Fakat muhakkak ki hiçbirinde onun vücudundaki şekil zarifliği, renk durgunluğu, rayiha inceliği, içim tatlılığı yoktu. Genç kadının aklı hep kocasında idi, içini çekerek:

"Daha gelmedi," dedi. Bambius iki sevdalıya bir aydan beri, fırsat elde iken memleketten uzaklaşmalarını tavsiye ediyordu. Tekrar etti:

"Bu derece yükselmiş bir aşkı yarı yolda bırakmanız Amora ilahına hürmetsizliktir. Onu korumak size düşer. Bi-

raz da bana... Gidiniz! Mukaddes bir emanet olan aşkınızın, haydutlar ayağı altında çiğnenmesini ve Pompeius'un elinden kutlu bir gözyaşı şişesi gibi düşüp kırılmasını istemiyorum. Ben aşkınızın bekçisiyim; aşkınızı tehlikeden kurtarmalıyım. O biraz da benim aşkımdır."

Bir sabah enginden pupa yelken koşup gelen gemiler Pompeius filosunun Salgalasus körfezine girmek üzere olduğu haberini getirmişler, dağ eteklerinden telaş içinde inen köylüler de büyük bir ordunun bu tarafa geçit veren iki vadiye doğru akmaya hazırlandığını söylemişlerdi. Artık deniz tarafından tazyik görünce Toroslar'a sığınmaya imkân kalmıyordu.

Parmis pek iyi anlamıştı: Saadet günleri, belki de kısacası günleri sayılı idi.

Tezgâhlardan dönünce Bambius'u saraya çağırttı. Hakkâk olanlardan haberdardı ve zamanın daraldığını bildiği için o gün son taşı, mavi "piren"i işleyip bitirmiş; yanında getirmişti. Üzerindeki kabartma, zafer arabasında Parmis ile Tamara'yı tasvir ediyordu.

Filvaki Tamara - Venustas heykeli mükemmel bir abide idi; lakin el ayası kadar bir taşa işlenmiş âşıklar tasviri ince sanatın harikulade nefis bir şaheseri, stoik bir aşkın taşa işlenmiş ıstırap çiçeği olmuştu.

"Benden size bir hatıra..." dedi; Parmis o nadide hediyenin zevkinden kendisinin de, Tamara'nın da kaç gün kâm alacaklarını düşündüğü için olsa gerek, taşa sürünen elinin ürperdiğini duydu.

Bilemezdi ki yirmi asır sonra aynı taşı, zulümlerin eksilmeyip başka çeşit arttığı bir dünyada gene avcuna alacak ve

aynı sevgiliye bir gün göstermek mutluluğuna erecekti. Ummasına ihtimal olmayan bir saadet daha ona nasip olacaktı; sevgilisini karşısında bulmak için 2000 yıl beklemeyecekti: Aynı maşukaya iki devir arasında da rastlayacaktı!

Bunları hayalinden bile geçirmediğinden mahzundu; lakin gene o taşın aşklarını kendilerinden sonra asırlarca nesilden nesile nakledeceğini düşünerek sevinmişti.

Bambius dedi ki:

"Vakit varken kaçınız; saklanınız. Kasırgayı atlattıktan sonra gene dönersiniz."

"Preator makamında bulunmasaydım öyle yapardık."

"Fakat azizim, şehir yarı yarıya boşaldı. Yarın burada sadece fakirler, esirler, serseriler ve kötürümler kalacak. Zaten son haberlerden Pompeius'un mukavemete uğramadan yürümekte olduğunu öğreniyoruz."

"Korakesyon ile Side kolay zapt edilecek şehirlerden değildir."

"Fakat Kiros zamanı buraları Pers ordusuna teslim oldular. Makedonyalı serdar ise hiç zorluk çekmeden iki şehre de sulhen girdi. Selefkus'a karşı da aynı şeyi yaptılar. Şimdi de olacak budur. Zaten halk karşı koymak istemiyor; hattâ senin harpçi vaziyetinden sızlanmaktadır. Aldığım haberler aleyhinize bir cereyan başladığını gösteriyor. Bu cereyanı kimlerin hazırladığını öğrenemedim ama yakınlarımızdan, hükümet, belki de saray erkânından olduklarını sanıyorum."

"Bambius, dostum! Sen büyük bir sanatkârsın. Kendini koruman lazım. Şehri bırakıp uzaklara gitmeye bak!"

Hakkâk omuz silkti. O, vakit gelince Tamara ile beraber, yanında ölmeye söz vermişti.

Ertesi sabah preatorun oda kapısı erkenden vuruldu. Muhafız kıtası kumandanı harp aleyhinde bir gösteri başladığını haber veriyordu. Filvaki uzaktan uğultular işitiliyordu. Terasa çıkan Parmis, ahalinin:

"Teslim olalım! Kılıçları atalım!" diye bağırdıklarını işitti. Yanına çıplak ayak koşan Tamara'nın elini avcunun içine alıp sıkarak: "Bambius'un hakkı var, dedi, bunlara güvenilmez. Eğer dayatmak fikrinde ayak direrseк üç sene evvel kendilerinin yarattığı ilahları gene kendi elleriyle parçalarlar!"

Avcundaki eli ağzına götürdü, koklayarak öptü. Karşılaştıkları iki taraflı tehlike karşısında yeni bir hazla kucaklaştılar. Az sonra yanlarına gelen Bambius:

"Görüyorsunuz ya! Bu, senin harp politikan aleyhinde bir ayaklanma durumu alıyor. Kendi hallerine bırakıp başınızın çaresine bakınız!"

Halkın feryadı ara verdikçe sirk tarafından, bir müddettir bakımsızlıktan aç kalmış vahşi hayvanların haykırışmaları, uluma ve homurdanmaları duyuluyordu.

6

Tam o sırada idi, bir gün evvel Korakesyon şehrinin Roma kuvvetlerine karşı koymadan teslim olduğu haberini getirdiler. Haber aynı zamanda Side sokaklarına da yayılmıştı. Şimdi ahali:

"Parmis'i istemeyiz! Tamara geldiği yere gitsin!"

Avazeleriyle saraya doğru koşuşuyordu. Üç sene evvel başlarında taşıdıkları, heykellerini diktikleri, Arkadiyon

meydanına isimlerini verdikleri, övündükleri, yarı ilah mertebesine yükselttikleri karı kocayı yok etmeye susamıştılar.

Delikanlı etrafına bakındı: Muhafızlar kaçmışlardı; terasta dört kişi idiler: Parmis, Tamara, Bambius ve Piyon.

"Bunların eline düşmektense kendimizi daha evvel öldürürüz!" dedi; gitti, preatora mahsus daireyi sarayın öbür kısımlarından ayıran sedre ağacından yapılmış, gümüş kakmalarla süslü azametli kapıyı örttü; arkasından destekledi; döndü:

"Şimdi vaktimiz var," dedi, "rahatça ölebiliriz." Bambius sordu:

"Hangi vasıta ile?"

Parmis, belindeki meç biçimi sivri gemici kılıcını işaret etti:

"Bununla ve sıra ile!"

Gürültü sarayın alt katından geliyordu. İlave etti:

"Acele edelim."

Tamara, beğenmediğini anlatan bir dudak büküşüyle silaha baktı. Yatağından çarçabuk fırladığı için ayakları çıplaktı; vücudunda sadece belinden diz kapaklarına kadar inen bir değirmi leylak renginde futadan başka bir şey yoktu:

"Zehri tercih ederim," dedi, "memleketimin zehri ölüyü çirkinleştirmez; ayrıca ölümü tatlılandırır, gök mavisi bir rüyaya benzetir."

Böyle söyledikten sonra telaş etmeden içeriye girdi; az sonra elinde fildişi ufacık bir kutu ile gelmişti.

"Piyon," dedi, "bize yarı yarıya su doldurulmuş dört kupa getir. Fakat gümüş olmasın... Zehrin tesirini azaltır. Hiç

ıstırap çekmeyeceğimizi, midemizde yanma bile duymayacağımızı temin ederim..."

Kapı yumruklanıyordu.

Kupalar "sedil"[1] üstüne sıralanınca Tamara, sükûnetini hiç bozmadan eğildi, onu arkadan görüyorlardı. Bambius kadının bel büklümündeki zarifliği, ölüme bir dakika kalmasına rağmen seyredip keyfini duymaktan nefsini mahrum edemedi.

Şimdi halk kapıyı haykırışarak, küfürler savurarak tekmeliyordu.

Tamara yüzünü kocasına, sanatçı âşıkına ve filozof ihtiyara sırasıyla çevirdi. Sabah ışığı ve serinliği içinde bu çehre gayet rahat, temiz kanının latif pembeliğiyle dalından kopmamış bir meyve kadar taze idi. Yeni sürmüş çam uçları rengindeki gözlerinde, adeta yaramaz, muzip denilecek bir gülümseme vardı.

Fortis gemisinde gerdeğe girdiği geceki gibi vücudunda cismani arzunun yatıştırılmaya muhtaç esnekliği dolaşıyordu. Parmis, o kadar çeşidini gördüğü halde ölüm karşısında bu derece tatlılaşan kimseye rastlamamıştı. Karısını bağrına bastı. Artık öpmeyi lüzumsuz bulmuştu. Birbiri üzerinde, birbirine yaslanarak sapasağlam atmakta devam eden bu iki kalbin az sonra duracağını düşündü; bir daha sarıldı.

Tamara:

"Bambius! Beni öpebilirsin," dedi ve kendiliğinden koşarak hakkâkin kucağına atıldı, yanaklarını uzattı; bir taraf-

1 sedil: askı, perde, örtü

tan da altın yaldızlı, kıvırcık sakalını okşuyordu. Piyon'la da vedalaştılar ve dördü birden mırıldandılar:

"Hazırız!"

Dışardakiler kapıyı demir ve taş parçalarıyla yıkmaya çalışıyorlardı. Son dakikada bile gözleri denize çevrilen Parmis:

"Tam vakti!" dedi ve ufukta beliren ve sabah güneşiyle yelkenleri gümüşlenen düşman gemilerini işaret etti. Dördünün de eli ölüm kupalarına uzandı.

İçtiler.

Tamara, sevgili korsanının dizlerine sarıldı; beraberce mozaik zemine uzandılar, başlarını birbirlerininkine dayayarak, elleri ellerinde gözlerini kapadılar. Bambius da kapadı; lakin kapamadan önce gözbebeklerine güzel kadının yüzünü nakşetmek istediğinden hayatta son zevkini yerine getirdi, bir epikürüyen zevkiyle, tadını tam çıkararak ilahesini kudreti tükeninceye kadar seyretti; kendinden geçti.

Dördüne de kapıya vurulan darbeler öyle latif geliyordu ki güya Melas çağlayanları başında Nemfalarla Aurodelerin yumuşak dans musikisini dinliyorlar, ney ve lir sesleri arasında can veriyorlardı. Sulak, serin bir ölümdü bu...

* * *

Doktor Fahir sözünü kestiğinden ve Güldal da söz söyleyecek halde bulunmadığından birdenbire trenin gürültüsünü işittiler. Karasu vadisine doğru yokuş aşağı indiklerinden frenlerin gıcırtısı ve tekerleklerin şamatası artmıştı. İkisine de o his geldi ki bu sesleri, Side sarayının kapısını yıkmaya çalışanlar çıkarıyor. Az sonra terasa giren asiler dört ceset-

le karşılaşacaklar ve yaptıklarından pişmanlık duyarak korkunç olmaktan ziyade azametli görünen manzara karşısında donup kalacaklar!

Güldal:

"Bereket," dedi, "ikisi birlikte, yan yana öldü. Az fakat güzel yaşamışlardı."

Kendi Parmis'ini karşısında, hayatta ve sıhhatte bulduğundan memnun, gördüğü fena rüyadan uyanmış, rüya olduğunu anlamış bir ananın öldü sandığı çocuğuna karşı duyduğu tazelenmiş muhabbetle, şefkatle, sevinçle ona baktı. Dedi ki:

"Bilecik'e gelmeden hikâyeniz bitti. Keşke kaçıp gitseler, sevimli Bambius'un sözünü dinleyip bir tarafa çekilselerdi... Ben iyi neticelenen hikâyeleri severim."

Fahir sordu:

"Hikâyemin bittiğine nereden hükmettiniz? Sizi üzülür görünce karşımda susuz kalmış bir gülün solduğunu seyrediyormuşum gibi acı duyuyorum. Aynı zamanda üzüntü de güzelliğinizi artırıyor. Duyduğum acı içinde tat da var."

"Artık anlatacak bir şey kalmadı ki... Dördü de öldü. Pompeius'un muharebelerini dinlemek niyetinde değilim. Yerin dibine batsın, o adam! İnşallah kendisi de genç yaşında ölmüştür."

"Epeyce yaşadı, lakin pek fena şekilde öldü: Meşhur Sezar'a karşı kötü mağlubiyetlere uğradı, Mısır Kralı Poleme'ye iltica etti; o da kafasını kesti, Roma'ya gönderdi."

"İyi olmuş."

"Fakat tuhafı şu ki en küçük oğlu Sekstus, babasının az çok intikamını aldı; İtalya'yı, tıpkı bizim Sideli korsanla-

rın yaptığı gibi, hem de anavatan filosuyla açlığa mahkûm etti."

"İyi etmiş."

Güldal, hislerine kapılarak Roma'ya düşman kesilmişti; Parmis reisleri olduğundan korsanlar tarafını tutuyor, bunların yaptıkları zulümleri unutmuş görünüyordu. Diktatör karıları diktatörlüğü, kocalarından fazla benimserler. Tarih, birtakım sebeplerle diktatör mevkiinde bulunmuş kadınların Semiramis'ten tutunuz da Kleopatra, Mesalina, Teodora, Fransız kraliçelerinden bir kısmı, hatta bizim sarayımızın Hürrem ve Kösem'lerine kadar çoğunun sadece küçük hislerle işledikleri gerçekten lüzumsuz cinayetlerle yüklüdür. Eğer dünya –yaradılışları elverseydi de– erkek miktarınca kadın diktatör boyunduruğuna girseydi insanlık, hem de kapris uğruna daha fazla acı çekmiş olacaktı.

Fahir böyle düşündü; fakat Güldal'ın şirinliği karşısında muhakemesi serinlediğinden o bahsi bırakarak gülümsedi:

"Hikâyemizin son faslına geldik. Burada harp tafsilatını değil, memnun olacağınız bir 'epilog - hatime - bitiş' dinleyeceksiniz. Hem de helecanlı bir kısmıdır o..."

"Bitmedi idi, demek... Ölmediler o halde? Yahut..."

"Meraktan sizi şimdi kurtaracağım. Güzel zihninizi beyhude yere yormayınız, efendim."

* * *

Toros ormanlarının sedir ağacından yapılmış kapı çok muhkemdi;[1] zaten her ihtimal göz önünde tutularak dışarı-

1 muhkem: sağlam, dayanıklı

dan gelecek saldırışlara karşı preatorun dairesi hep böyle kapılarla sarayın öbür kısmından ayrılmıştı.

Kale nöbetçileri Roma filosunu ufukta görünce haykırıştılar:

"Düşman gemileri limana giriyor!"

Aynı zamanda biri Melas tarafından, öteki Aspendos yolu üzerinden süvari kıtaları da tozu dumana katarak Side üzerine yürüyordu. Halk ve asker paniğe başladı. Deminden beri kapıları zorlayanlar sarayda yakalanıp derhal kılıçtan geçirilmemek için dışarıya fırladılar. Sokaklara dalarak evlerine ve mabetlere sığmıyorlardı.

Preatoryumun içinde kimse kalmamıştı.

Piyon gözlerini açtı; kımıldadı; başını da kaldırmıştı. İhtiyar filozofa zehir tesir etmemiş olacak ki toparlanıp yavaşçacık ayağa kalktı ve seslendi:

"Tamara!"

Genç kadın kıpırdandı ve kalıp gibi yatan Parmis'in kollarından usulca sıyrıldı, boşta kalan bu kollara rahat bir vaziyet verip kendisi de ayağa kalkmıştı; gülümsemiyordu ama kederli de görünmüyordu. Piyon'a fısıldadı:

"Ayaklanma haritada yoktu; hafif atlattık. Artık huzur içinde bekleyebiliriz. Sen burada kal, ben giyineceğim, süsleneceğim de... Gelenlerin karşısına bir patrisiyen kızına layık kıyafetle çıkmalıyım. Şu yastıkları versene... Parmis'in başı altına koyacağım."

"Ben de efendimin rahatsız yatmasını istemem." Tamara sevgilisinin, Piyon efendisinin başlarını incitmeden kaldırarak kuştüyü yastıklara dayadılar. Kadın, dedi ki:

"Rahat etsinler!"

"Bir şey duymuyorlar ki..."

"Evet ama benim gözlerimin rahat etmesi lazım. Onları münasebetsiz şekillerde yatmış görmek zevkimi bozuyor, inciniyorum. Hayat bir ahenk ve tenasüptür. Kâinat artist ilahların eseridir," dedi; salına salına yürüyerek iç daireye geçit veren kemerin mor salkım rengindeki atlas perdesini araladı, kayboldu. Orada kendisini vefakâr oda hizmetçisi Fausta bekliyordu. Yaşlı bir kadındı ve Tamara bunu iki sene kadar evvel adamlar göndererek ta İtalya'dan mahsus suretle getirtmişti. Emir verdi:

"Saçlarımı tara! Onları tamamıyla Kapua modasına uygun şekilde düzenlemelisin. Septum neredeyse gelecek."

Tuhafı şu ki bu ana kadar Tamara ismiyle tanıdığımız güzel Amazona, oda hizmetçisi sevgi ile bakarak mırıldandı:

"Peki Pomona! Gözümün nuru! İstediğinden âlâsını yapacağım."

Tamara'ya niçin Pomona ismini vermişti ve bu işlerdeki sır ne idi? Esrarlı görünen hallerin ve sözlerin aslında epeyce basit bir hakikate dayandığını öğrenmek üzereyiz. Daha doğrusu Parmis meselesinin esasını Tamara'nın gül pembemsi aydınlık ağzından bizzat dinleyecekti.

Karadan gelen orduya şehrin kapıları açıldı; limandaki gemilere de dalgakırandan girmeleri işareti verildi. Halk muzaffer kuvvetleri alkışlamaya hazırlanıyordu. Senato azası en önde, kalabalık bir heyet Side'yi teslim alacak olan kumandana bağlılıklarını sunmak için karşıcı çıkmıştı.

Nihayet, kır atının sırtında heybetle duran genç kumandanın huzurunda eğildiler; şefaat ve merhametini dilediler. Kumandan sordu:

"Belleros Parmis nerede? Aranızda göremiyorum." Çoğu gibi her devre ve zamanın icaplarına uyan şair Dionisos talakatle[1] cevap verdi:

"Ey ulu serdar! Değil sana, atının nallarından sıçrayan kıvılcımlara hepimiz feda olalım! Side'yi bir deniz haydudunun zulmünden ve bir barbar kıza secde etmek zilletinden sen kurtardın! O korsanı da, karısını da muhteşem Roma'ya karşı koymak istediklerinden dolayı kölelerin, bizler, elbirliğiyle artık zarar veremez hale soktuk!"

İltifat bekliyordu... Kumandanın kılıcı sırtına indi, yere yıkıldı. Romalı bunu yaparken bağırıyordu:

"Bütün Side'yi yıkacağım! Halkını boğazlatacağım. Söyleyiniz: Tamara ne oldu? Hayatta değilse, hayatına kastettinizse hepinizin cezası ölümdür."

Heyet dehşet içinde kaldı.

Hiçbiri eski ilahe Tamara - Venustas'ın akıbeti hakkında bir şey bilmiyordu. Daha doğrusu sarayı basılarak kocasıyla beraber öldürüldüğünü sanıyordu. Korkudan dizlerinin bağı çözüldü, oldukları yere yıkıldılar. Kumandanın atı ve arkasından süvari kıtası üzerlerinden geçti. Şehre doğru dörtnala uçuyorlardı; bu, bir kasırgadan daha uğultulu, zelzele kadar sarsıntılı, su baskınından boğucu bir felaketi andırmıştı.

Süvariler, yol boylarına dizilmiş, ellerinde çiçek demetleri tutan kadın ve kızları bile kılıçların tersiyle yerlere devirerek feryat ve figan arasında caddeleri ve meydanları aştılar. Mer-

1 talakat: dildeki akıcılık ve düzgünlük

mer kaldırımlar sanki çatlayarak etrafa dağılıyor, zemin ceviz büyüklüğünde dolu yağıyormuş gibi çatırdıyordu.

Preatoryumun önüne geldiler. Kumandanın gözü terasın çıkıntısına ilişti ve orada Tamara'nın kendisini gülümseyerek selamladığını görünce haykırdı:

"Sevgili Pomona! Hayattasın! Dünya benim oldu!"

Büyük kapıdan gene at sırtında girdi; merdivenlere bile atını saldırdı. Nihayet yere atladı; koşuyordu. Sahanlıkta karşılaştılar. Birbirlerinin kolları arasında kaldılar.

Çok yakışıklı delikanlıydı, bu kumandan! Parmis kadar göğüslü, endamlı, fakat sarışındı.

Tuhafı şu ki Pompeius'un koca Side şehrini zapta memur ettiği genç kumandan, Tamara'nın oda hizmetçisi yaşlı Fausta'yı da tanıyordu. Önünde eğilmiş duran kadının sırtını okşadı ve:

"Seni de göreceğim gelmişti, dadı!" dedi. Piyon'a ayrıca iltifat etti.

* * *

Parmis gerindi, esnedi... Henüz gözleri kapalıydı. Açınca karşısındaki manzaraya baktı. Hafızasını toplayamadığı belliydi, gördüklerine inanamıyordu. Nasıl inanabilirdi ki yere yuvarlanmış iken şimdi sedirin üzerinde idi ve karşısında dipdiri, süslü püslü, neşeli bir Tamara oturuyordu.

Fakat Tamara yabancı bir erkeğe sokulmuştu; bu erkek, karısının saçlarını okşuyordu. Fırlamak istedi; kalktı ama sendeleyip tekrar oturdu.

"Uyandın mı, Parmis? Hayata tekrar döndüğünden dolayı memnun musun?"

Eski preator öyle hükmetti ki Tamara, şehrin yeni fatihine şehirle beraber teslim olmuş. Onun emriyle Romalılara has bir işkence sahnesi hazırlanmış; gözleri önünde sevişecekler; Bakus âlemleri yapılacak; çirkin sahneler seyredecek.

Elini meçine götürdü; yoktu. Zaten olsa da çekecek, saldıracak kuvvet nerede? İçinden söylendi:

"Ne kadar aldanmışım... Tamara bildiklerimden de bayağı bir mahlukmuş, Roma'nın casusu imiş!"

O sırada genç kadın, erkeğin yanından kalkıp Parmis'e yaklaştı, dedi ki:

"Aklından fena şeyler geçirme, sevgilim. Bu, sarışın güzel delikanlı prekonsüldür ve kardeşim Kaserus'tur! Doğru mu, Septum?"

Romalı kumandan tasdik etti.

"Ben Kokasus eteklerindeki hayali ülke olan Amazona prensesi değilim. İtalya şehirlerinden Kapua'nın en büyük ailesi Kaserus'lardanım. Bu şehri vaktiyle Etrüskler kurmuştu ve meşhur Anibal orada zevke dalmış, fetihlerine ara vermişti. Kısacası benim damarlarımda Doğu ve Büyük Asya kanı da var."

"Peki ama korsanların eline nasıl düştün?"

"Deniz kenarındaki sayfiyemizde bulunurken Korkasiyom haydutları kaçırdılar. Yolda bir Side korsan gemisi, bizi bastırdı; bu defa da onların eline düştüm. İyi oldu, çünkü İtalyalı olduğumu bilen kalmamıştı. O yüzden fazla hakaret görmedim ve hüviyetimi saklamayı tercih ettim."

"Niçin bana açılmadın?"

Etrüsk kızı, birdenbire büsbütün kadınlaşarak şuh bir eda ile:

"Zira Amazonyalı olmam senin hoşuna gitmişti; hayalini okşuyordu. Kır hayatını sevdiğimden binici, atıcı, atlet terbiyesinde yetişmiştim. Tamara hüviyetine girmekten senin kadar ben de zevk almıştım."

İlave etti:

"Benim de hayalime uygun bu Amazonluk! Hele sevdiğin şu Kapadokya kırmızısından birkaç yudum iç. Sesin boğuk, çatlak çıkıyor. Verdiğim uyku ilacı öyle yapar."

Başka bir sedirde yatan hakkâk Bambius da uyanmış, güzel kadını şaşkın şaşkın dinliyordu ve her şeyden evvel Kapua saç tuvaleti ile yonca rengindeki mükellef elbisesinin ona ne kadar yaraştığına bakarak hayata dönüşünü bu manzarayı seyre imkân verdiğinden dolayı kıymetli buluyordu.

"Yaşıyorum! Yaşıyorum!" Yerine hazdan içi yanarcasına:

"Tamara'yı görüyorum! Tamara'yı göreceğim!" demekte idi; gözlerindeki sevinç şulesi altın sarısı sakalını sanki ayrıca yaldızlıyordu.

Parmis ne olsa korsan ve haşin bir adam olduğu için kollarını boynuna dolayan Pomona'yı kucaklamadı. Homurdandı:

"Beni hile ile uyutup kardeşini şehre sen soktun!" Karısı, onun göğsüne yaslanmakta devam ederek:

"Hayır," dedi, "kapıları açanlar, bizi öldürmek için saraya saldıran asilerdir. Fakat ben de aynı fikirde idim ve bir aydan beri Piyon vasıtasıyla Septum'a mektuplar yolluyor, kardeşimle haberleşiyordum. Hatta kendisi, kıyafetini değiş-

tirerek Side'ye geldi; Bambius'un hisar içindeki evinde birkaç gün kaldı. Ona, aşkımın derinliğini, ölmezliğini anlattım; beni İzopar'ın elinden nasıl kurtardığını, üç yıldır ne mesut bir ömür sürdüğümüzü tafsilatıyla hikâye ettim. Anlatırken sevincimden ağlıyordum Parmis!"

Korsan yumuşamadı. Öbürü söylüyordu:

"Halkı sulh gösterisine sevk eden de ben idim."

Bambius bu harikulade ilaheyi hayranlıkla dinliyordu.

"Evet, Piyon'a paralar verdim. Esasta sulh ve kardeşlik taraftarı olan filozof, paraları elebaşılara dağıttı; her şeyi hazır hale getirdik."

Hakkâk ihtiyar dostunun uzattığı beyaz şarabı yudum yudum içerek Tamara'yı seyrediyor ve içinden:

"İsmi de ne hoş!" diyor ve damağına nefis bir meyvenin usaresi yayılıyormuşçasına tekrarlıyordu:

"Pomona! Pomona!"

Kadın diyordu ki:

"Teslim olmaya mecburduk. Yüz yirmi bin kişilik bir ordu ile beş yüz harp gemisinden meydana gelen bir filoya karşı koyamazdık. Bizden evvel başka şehirler sapır sapır dökülüvermişlerdi. Hele zapt edilmez sanılan Korakesyon kapılarını açtıktan sonra, esasen halkının maneviyatı kırılmış olan Side'yi koruma imkânsızdı."

Bambius gene mırıldandı:

"Bu kadın Semiramis'in soyundan olacak. Roma kuvvetlerine serdarlık bile eder, dünyayı hükmü altına alır. Hiç de öyle görünmüyordu... Ne itaatli, munis, tatlı bir maşuka idi. Meğerse ruhunun ne kadar serkeş, vahşi, sert bir tarafı

varmış. Ey ilahlar! O sizin yanınızda yer almaya layıktır. Siz o bulunmadıkça Olempus üzerinde eksik kalıyorsunuz. Bu eksiği duymadığınıza hayretteyim."

Parmis nihayet şöyle dedi:

"Roma beni affetmez... Ben de ona boyun eğmem." Kumandan Septum Kaserus söze karıştı:

"Serdarım, büyük Pompeius harp değil, asayiş istiyor. İdaresini gönül rızasıyla kabul edenlere karşı merhametli davranacaktır. Senin korsanları yola getirmek için koyduğun nizamlardan haberdardır."

Tamara sözü tamamladı:

"Benim sevgilimsin, kocamsın ve ben sadece Side'yi alan kumandan kardeşi değilim; Haşmetlu Konsülün de ana tarafından yakın akrabasıyım. Sana el uzatanlar bana da hakaret etmiş olurlar. Talihime bak ki korsanlığın gadrine[1] uğradığım halde korsanlardan birine gönül verdim. Hem de nasıl?"

Bambius'un tenasübüne hayran kaldığı kolunu ileriye doğru, Roma usulü uzattı ve yüksek sesle şöyle dedi:

"İlahlar huzurunda ahdediyorum. Parmis ile yaşayacağım, Parmis ile öleceğim. Başka hayat tanımıyorum."

Korsan sarsıldı. Tam bu sırada hakkâk sedirden doğrularak bir şeyler söylemek istedi; sesi çatlak, boğuktu; öksürdü ve konuşabildi:

"Parmis! Karına sarıl! Hayır... Ayaklarına kapan! Özür dile! Zira senin aşkınla bu, tarih boyunca asil preatoryen kızı üç sene vatanından uzak kalmaya ve haşin korsanlar ara-

1 gadr: hainlik, haksızlık

sında ömür sürmeye katlandı. Açılmamış gül goncası aşkını senin gibi kaba bir deniz kurduna zarafetle sundu. Artık uzun ediyorsun! Güzel Pomona'nın üzülmeyeceğini bilsem şu kalın gümüş kupayı kafana atardım!"

Terastakiler gülümsediler. Parmis, karısını kucakladı; göğsünün üzerine yatırdı. İki kalbin sesi tekrar birleşmişti.

Derken içeriye Septum'un muhafız kıtası yaveri girdi; Side halkının Parmis meydanındaki Tamara - Venustas heykeli önünde toplanarak bir yalvarış ve minnettarlık ayini yapmalarına izin istediklerini söyledi. Bir heyet de preatoryuma gelip huzura kabul şerefine nail olurlarsa ilahelerinin ayaklarını öpeceklerdi. Anlaşılan Pomona'nın vaziyeti şehirde öğrenilmişti. Sıra din perdesi altında dalkavukluğa gelmişti.

Ayine müsaade edildi; lakin Tamara heyeti kabule yanaşmadı.

* * *

"Sustunuz. Bitti demek, artık..." Doktor Fahir sordu:

"Azıcık daha uzatayım mı? Maalesef Parmis bundan ötesini vuzuhla hatırlayamıyor. Fakat bazı hoş sahneler ve manzaralar hafızasının içinde canlanmaktadır. Mesela kendisiyle Tamara'yı –onu Pomona diye çağırmamakta ısrar etmişti– Side'nin batısındaki bahçeli bir köşkte görüyor; ilk günlerindeki gibi seviştiklerini biliyor. Şu var ki gördüğü Parmis'in şakaklarına ak düşmüştür; Tamara sihirli iksir içmişçesine tazedir... Yahut erkeğine öyle geliyor. Belki kadının gözünde de kocası değişmemiştir.

Yemek masaları kalabalık: Genç kızlar ve delikanlılar var. Galiba bunlar çocuklarıdır. Herhalde hayatları sükûn ve huzur içinde geçiyor. Ara sıra bir yere gidiyorlar: Bir heykeltıraş atölyesi... Orada henüz bitmemiş bir lahit var: Kapağına biri kadın, öbürü erkek iki heykel işlenen sanatlı bir lahit...

Bilmem Vatikan müzesindeki Kaere Lahdi'ni gördünüz mü?"

"Görmedim, efendim."

"Etrüsk tarzında bir lahittir. Üzerinde, ayaklarını uzatarak yastıklara dayanıp oturan bir kadınla bir erkek heykeli vardır. Kadın öndedir ve erkeğin bir kolu şefkatle onu sarmaktadır. Erkek çok güçlü kuvvetli ve esmer, kadın epeyce narin ve beyazdır. Böyle bir lahit de Efes'te bulunmuştur. Kadının başı tahripten korunamamış olmakla beraber dizine uzanan kolu ve hele eli o kadar zarif ve asil, sizinkine benzemektedir ki insana hürmetle eğilip öpmek arzusu verir.

Galiba hayatlarında iken iki sevdalı kendilerini ebediyete intikal ettirecek bir lahit yaptırmakta idiler. Yazık ki bu sanat eseri ya parçalanıp dağılmış yahut da toprağın derinliğine gömülüp kalmıştır."

Güldal mahzunlaştı; mendilini aradı. Trenin sarsıntısından kaydığı için olacak bir köşeye sıkışmıştı. Doktor Fahir bulup genç kıza verdi.

"Maceramızın başka sahnelerini kendimi ne kadar zorlasam göremiyorum. Bütün bunları çöküp kaldığım o, üç Medüz başı işlenmiş kemer kalıntısı üzerinde tek başıma yaşadıktan sonra gözlerimi açtım.

Daha doğrusu bugünkü benliğime, şuuruma tekrar döndüm. Karşımda artık muhteşem Side, mermer meydanlar, caddeler, taklar ve heykeller, hayat ve hareket hiçbir şey kalmamıştı. Sükûneti, vahşiliği yürek çarpıntısı veren bir yıkıntı içinde, toprağa gömülmüş enkaz yığınları ortasında ve keskinliği beynimi hançerleyen bir güneş altında idim.

Aşağıda, eskiden Portus, yani liman olan tarafta küçük bir köy var. Bir de koy... Kenarında bir kır kahvesi. Vaktiyle Volüptas mahallesi bulunan ve şimdi taşlıktan, dikenlikten ibaret kalan yeri düşünmeye çalışarak geçtim. Tamara'ya ilk rastladığım esirci Agama'nın evi üzerinde biraz durdum. Durduğum nokta tam o evin bulunduğu yerdi. İçim sızladı; kendi kendime:

'Fahir,' dedim, 'artık sen Tamara'yı unutamayacaksın ve ondan başka bir kadını sevemeyeceksin. Delicesine âşık oldun. Benzerini değil, andıranını bile bulamayacağın için hayatın hasretle geçecek.'

Kahveye bir ziyaretçi geldiğini duyan köylüler, kirli çevre parçalarına düğümlenmiş işlemeli taşlar getirdiler. Hiçbirini beğenmedim; kabartma olanı yoktu. Nihayet biri, Giritli lehçesiyle dedi ki:

'Veli Dayıda bir tane var ama yüz elli kâğıttan aşağı satmaz.'

Gördüm ve yüz elli değil, iki yüz elli lira verdim. Binlercesini verebilirdim. Zira bu taş, hikâyemizde bahsi geçen "piren" idi; zafer arabasında sizinle... Affedersiniz, Tamara ile benim kabartma tasvirimiz bulunan taş! Dostum Bambius'un şaheseri!

O mukaddes emaneti bağrıma bastım. İkide bir çıkarıyor, Tamara'nın vücut ve yüz hatlarını tetkik ediyordum. Tılsımlı idi sanki... Baktıkça güzel pretoryen yavaş yavaş büyüyor, taşın üzerinden ayrılıyor, tabii cesametini[1] bularak karşımda tecessüm ediyordu. Taze çam yeşili gözleriyle, gül pembesi ağzı, duru, dinlenmiş beyazlıktaki elleriyle renkli de oluyordu! Krokilerini çizmeye başladım.

Ona bu XX. asır dünyasında rastlayamam. Yarabbi Ne güzel, ne sevimli mahluk! Ne kadar da biçimli! Ya ruh temizliği, aşkına sadakati? diyordum. Gözüm kimseyi görmüyordu. Hem bahtsız idim, hem mesut.

İşte, Güldal Hanım, siz İskenderun Garı'nda birdenbire karşıma çıkıverdiğiniz zaman şaşkınlığımın, kendimi kaybedişimin, düşecek gibi oluşumun sebebini şimdi bütün teferruatıyla öğrenmiş bulunuyorsunuz.

Eğer böyle bir hafıza macerası başımdan geçmese idi, siz Tamara'nın ta kendisi olmasaydınız, karşılaşınca niçin o hale gelecektim? Ben değme genç kızdan utanıp sıkılacak bir adama benziyor muyum?"

Güldal, bu, çok samimiyetle söylenmiş son inandırıcı sözlerden heyecana gelerek kıpkırmızı olmuştu. İçinden:

"Evet," diyordu, "öyle olmasa yahut hakikatine kanaat getirerek söylediklerine inanmasa beni görünce allak bullak olmazdı. Hikâyenin bir aslı var ya da yok. Şüphe götürmeyen nokta onun tipi benim! Beni evvela hayalinde sevmiş, şimdi hakikatte de seviyor."

---

1 cesamet: irilik, büyüklük

Vardığı hükmün hızıyla birdenbire ayağa kalktı ve genç adamın elini çekti, avcunda sıktı; lakin cüretine şaştığından hafifleyiveren sesiyle şöyle dedi:

"Ben bir hafıza ve hatıra macerası geçirmedim; ilk defa görüyorum sizi... Siz..."

Fahir, merakla bekliyordu. Ses daha hafif, adeta tatlı ve yumuşak bir terennüm oldu:

"Siz daha beni görmeden, garda ben sizi uzaktan görmüştüm ve..."

"Ve?.."

"Ve... Söyleyeceğim artık; ne olursa olsun!"

"Söyleyiniz, efendim; ümitle bekliyorum."

"Ve beğenmiştim..."

Kâfi bulmadı; ah etmekle nefes alış arası, hiç çınlamaksızın rayiha kadar görülmeden, işitilmeden tesirli bir sesle ilave etti:

"Hem de epeyce beğenmiştim; epeyce... Epeyce..."

Üçüncü Kısım

ALİ PARS İLE ZERRİNTAÇ

1

Amora, amcasının kızı Prenses İrena'ya sordu:

"Babanın yanında dolaşan şu yağız delikanlı da kim? Bugüne kadar görmemiştim."

"Uzaklardan geldi, yaman bir şövalye imiş; cenklerde şöhret almış. Düşman ordusuna karşı bize yardım edecek."

"İsmi ne?"

"Aleksi Paros."

"Nereden gelmiş?"

"Pontuslu diyorlar."

İki genç prenses, Konas sarayının bir çıkıntısı üzerinde yüksekten görünen Akdeniz'e bakan bir bahçede konuşuyorlardı. Karşılarında yalçın bir burun, bir yarımada üzerinde Kalanoros kalesi ve aşağıda bembeyaz bir kumsal...

Amora, hür yaradılışlı olduğundan saklamadı, dedi ki:

"Yiğit yapılı hoş bir adam doğrusu... Tam hayalimdeki âşık!"

Böyle söylerken Paros'un gözleri bir an, kızların bulundukları tarafa çevrildi; ikisini de kavradı; fakat Amora emindi: Daha fazla kendisi üzerinde durmuştu, kendisini

beğenmişti. On sekizine henüz girmiş olan körpe prenses acayip bir önduygunun tesiri altında kaldı:

"Onunla muhakkak sevişeceğiz, birbirimizi delicesine seveceğiz!" diye düşündü ama bunu açıklamadı; biraz da kızarmıştı. Altında durdukları çam ağacının dalları, mevsim kış başlangıcına rastlamasına rağmen, iklim bakımından bahar oluyormuşçasına uç taraflarından, daha iyice açılmamış yarı tüy, yarı filiz sürgünlerle süslü idi ve Amora'nın gözleri de sakız kokulu, yumuk, serin ve taze sürgünlerin renginde idi.

* * *

Doktor Fahir, ikinci macerasını anlatmaya böyle başlamıştı.

Lakin tren Bilecik'ten kalkınca demişti ki:

"Uykusuz bırakacağım, sizi... Doğrusu yatmanızdır. Hikâyemin 726 sene evveline ait kısmını başka bir zaman, daha müsait bir yerde naklederim. Şayet bir daha buluşmamızda mahzur görmezseniz tabii!"

Güldal sadece:

"Kahve uykumu kaçırdı," dedi; sonra, esnemesini zorla gizlemeye çalışarak, ilave etti:

"Balo için bütün bir geceyi uyumadan geçiriyoruz ya! Yarın, eve gidince hemen yatarım." Şunu söylemedi:

"Parmis ile Pomona'nın ve Paros ile Amora'nın birbirlerine karıştıkları ne tatlı bir uyku, bu! Bir taraftan eski Roma, öbür taraftan ortaçağ dekorları içinde, mermer saraylar ve korkunç şatolar ortasında!"

Fahir:

"Öyleyse," dedi, "küçük bir giriş yapıp başlayayım. Çabuk bitirmeye çalışırım. Yeni maceramızda iki saray ve iki

hisar var. Saraylardan biri, sonradan 'Keykubadiye' ismini alan kasır, hisarlardan biri de hâlâ adını muhafaza eden 'Alara' dır. Ben, 726 yıl önceki hafızamı işte bu kartal yuvası kale harabesini gezerken buldum."

"Nerededir o Alara?"

"Birinci maceramıza sahne olan Side ile ikinci maceramızın geçeceği Kalanoros, yani Alanya arasında, yalçın bir dağ tepesindedir; altından bir çay akar. Toroslar'dan gelen bu çay iki şehrin ortasına rastlayan bir mevkide Akdeniz'e dökülür. Kalenin uzaktan görünüşü heybetlidir; içinden aşağıya bakış da muhteşemdir."

Doktor Fahir, genç kızdan müsaade alıp bir sigara yaktı:

"İşte," dedi, "evvelki sene Side dönüşü bu kaleye atla çıkmıştım. Antalya ve Alanya havalisindeki yüzlerce eski şehir ve kale harabeleri arasında Alara'yı görmek şarttı; zira en dikkate değer ve kendisini mükemmelen muhafaza etmişlerinden biri idi. Daha evvel okuduğum eserlerde, mesela Evliya Çelebi Seyahatnamesi ile İbn-i Bibi ve Yazıcızade'nin 'Selçukname'lerinde bazı malumata da rastlamıştım. Gerek Bibi, gerekse Çelebi, hisarın heybetini tasvir için ne söyleyeceklerini bilememişlerdi. İranlı vakanüvis Fıtrî mübalağacılığına kapılarak diyordu ki: Bu kale sert kayalar arasında bir inci gibi idi; yanından mavi renkli, Nil akışlı ve ahenkli bir ırmak geçiyordu. Göğe yakınlığından bekçilerin beli bükülmüş, yüksekliğinin yanında Kaf dağı küçük bir tepe gibi kalmıştı."

Evliya Çelebi de: 'Gayet azim kale imiş. Etrafında bina kalıntılarından ve mezaristandan geçilmez. Tak-ı Kisrâ'dan nişan verir binalardır,' demektedir. Kale civarındaki yolları tasvir ederken dehşete kapılıp 'her kayanın zirve-i âlâsından

adam, aşağı denize baksa ödü patlar' ve 'güya bulutlar başımız üzere geçip meleklerin sesleri işitilirdi...' diyor."

Güldal azıcık ürkerek:

"Biz ne arıyorduk, buralarda?" diye sorunca Fahir şu cevabı verdi:

"O kalede doğmuştunuz. Fakat Gülfeşan bahçelerinde yaşadınız; o bahçelere ve saraya büyük hükümdar Keykubad, sizin gül saçan tebessümlerinizden ilham alarak bu ismi koydu. Selçuk imparatoru, bir şairdi de..."

"Sizin işiniz ne idi?"

"Bu cihet maceramızın esrarlı bir noktasıdır. Müsaade ediniz de sırasıyla anlatayım: Benimle beraber gelen iki köylüyü ve atları, dağın eteğinde akan ırmak kenarındaki çınarlar altında bırakarak tepeye yalnız başıma sarp bir keçi yolundan tırmanmaya koyuldum. Katırtırnaklarının ve yabani karanfillerin açtığı mevsim. Dağ ile deniz havasının birleştiği böyle bir yerde rüzgâr alnıma vurdukça gül sirkesine batırılmış bir tülbent gibi ateşimi alıyordu, sanki...

Vaktiyle küçük bir kasabayı çeviren hisarlar hâlâ sağlam. Asıl şato, dağın dört tarafa hâkim tepesine kurulmuştu. Buraya vardım, içine girdim. Kemerler ve dehlizler geçerek bir taş merdivenden yukarı kata çıkmaya koyuldum.

Acayibi şu ki zaten kaleye yaklaşır yaklaşmaz ruhumda hasıl olan değişiklik her basamak yükseldikçe artıyor, benliğim eriyip yerine bir başkası geliyordu. Kendi kendime diyordum ki: Tanıdığım bir yerdeyim. Eskiden de şu merdiveni çıkar inerdim.

Side harabelerinde duyduğum ruh haletine tekrar kapıldığımı anladım ve oracığa, basamaklardan birine çöktüm.

Gölgede idim; buraya Side'den fazla sükûnet ve cansızlık hâkimdi; deniz sesi bile yoktu. Öylesine yapayalnızdım ki ilk defa yüreğime korku çöktü; sessizliğin korkusuydu bu! Beni öldürmek için geldiklerini anlasam bile, insan sesi ve insanların ayak patırtısını işitmek istiyordum. Gözlerimi yumdum.

Merdivenden biri çıkıyordu, galiba... Fakat kımıldamıyordum. Bir kadın sesi: Paros! Neredesin sevgilim? diyordu. Bana böyle hitap edeni, gözlerimi açmadan gördüm ve gene aynı vaziyette cevap verdim: Buradayım Amora! Seni bekliyorum. Yedi yüz yirmi altı senedir şuracıkta seni beklemekteyim.

Karşımdaki sizdiniz: XIII. asır kıyafetinde, topuklarına kadar uzanan gülkurusu geniş bir elbise, yakası ve göğüs hizası, önden sarkan kuşağı gibi sarı kumaştan, sırtında kırmızı bir harmani, incecik belli bu zarif genç kız, Tekfur kızı siz! Saçlarınızı beyaz bir tülbent sıkı sıkıya örtüyor, başınızın üstünde toplanıp hoş bir hotoz şekline giriyordu. Elinizde çiçekleri yeni açılmış bir iğde dalı vardı. Rayihasını duydum; duydum değil, kalenin içi bu sıcak, sokulgan rayiha ile dolu ve bu rayiha ile yedi asır evveline döndüm.

Şimdi size şunu söyleyeceğim: Side'deki kadar vuzuhla yaşadığım ikinci maceramın hikâye tarzında başka bir yol tutacağım; eski hayatını hatırlayan Paros olmakla beraber müşterek sergüzeştimize bu defa Amora ile başlayacağım; vakaları daha ziyade onun peşinden takip edeceğiz."

Güldal, epeyce tereddüt geçirdikten sonra dayanamadı, gene sordu:

"Affedersiniz, Fahir Bey... Siz hikâye, roman yazar mısınız? Muharrirliğiniz de var mı?"

"Mektup yazmayı bile sevmem. Yalnız o kabil eserleri çok okudum; hâlâ da okurum ama muhayyile kuvvetim zayıftır."

"Hiç de öyle bulmuyorum. Bilakis mükemmel bir hikayeci görüşüne sahipsiniz. Yazmalısınız, efendim. Bizlere hoş şeyler okutabilirsiniz. Bakınız, yanımda yeni çıkmış Türkçe bir roman duruyor. Tanıdığım bütün genç kızlar, hanımlar, hatta yaşını başını almış erkekler bile hazzetmişlerdir."

"Siz de beğendiniz mi?"

"Güya trende okuyacaktım..."

"Mâni oldum, değil mi?"

"Evet... Ama o romanı kim isterse okuyabilir. Sizin hikâyelerinizi bir ben dinliyorum."

"Sizden başkası da dinleyemeyecek, Güldal Hanım!"

Genç kızın trişe gözleri, içlerinde minimini, toplu iğne başı kadar yüzlerce renkli ampul yanıyormuşçasına sevinçten minyatür bir şenlik gecesi manzarası alarak dedi ki:

"Sahi mi? Sahiden başkasına anlatmayacak mısınız? Çok memnun oldum?"

Erkek:

"İkimizin mahrem sayılacak mahiyetteki hayatını bir yabancıya nasıl anlatabilirim, efendim? Hele asıl sahibine anlatmak saadetine erdikten sonra buna imkân tasavvur edilemez."

Güldal, yeni hikâyede oynayacağı Amora - Zerrintaç rolünü pek merak ediyordu:

"Dinlemeye hazırım," dedi ve kaymak şekerinden bir tanesini kutudan koparark ağzına attı. Mademki Fahir seviyordu, Güldal da âşığına karşı o şekeri seviyormuş gibi

görünmek istiyordu. Pek beğenmiş tavrı alarak damağında ezdi; anlasın diye dilini azıcık şapırdattı bile!

Doktor, gülümsemesini gizlemek için mendiliyle lüzumsuz yere dudaklarını silmeye mecbur olmuştu. İçinden:

"Ne tatlı kız! Ne kadar da hoş şeyler yapıyor! Her hareketi sevimden ibaret!" diye söylenerek hikâyesine geçti.

* * *

Gelelim Konas bahçesine:

Evet, genç kızın gözleri, güzel kokulu, yumuk, serin ve taze çam sürgünlerinin renginde idi. Kendinden bir yaş büyük olan, yani on dokuzunda bulunan Prenses İrena'ya dedi ki:

"Paros bize pek baktı; aklı burada kaldı."

"Senin aklın da ona takıldı, Amorfia!"

" Yakışıklı erkek, doğrusu... Eski Grek heykelleri gibi bir vücudu var; ilah yapılı bir delikanlı!"

Dindar İrena, putatapma âdetlerine ve eserlerine hayranlık duymaktan nefsini esirgerdi. Amca kızının bir günah mahiyetinde telakki ettiği sözü üzerine haç çıkardı ve:

"Amorfia!" diye azarladı, "cehennemlik olmaktan korkmuyor musun? Baban işitmesin, yüreğine iner. Sen azizlik payesine yaklaşan bir dindarın kızısın!"

"Babam gençliğinde çok günah işlemiş. Ben de onun yaşına geleyim, rahibelikte karar kılacağım."

Filvaki bu baba acayip bir adamdı. Bir faciadan sonra Alara kalesine kapanmıştı; münzevi bir ömür sürer, bir keçe üstünde yatar kalkar, ibadet ve niyaz ile azizler gibi yaşardı. Civar derebeyleri kendisine hürmet gösterir, arazisine ve nüfuz dairesine göz dikmeyi akıllarından geçirmezlerdi.

Ayrıca kardeşi Kalanoros Prensi Vard, onu korur ve kaleyi el altından idare ederdi.

Amora, Prenses İrena'dan özür dileyeceğine hem o cevabı vermiş, hem de hafifçe dudak bükmüştü. Bu dudaklar kudretten kiraz kırmızısı idi ve üzerindeki incecik zar kaldırılsa sanki olgun bir kirazın kehribar renginde beyaz elyaflı, hem diri, hem yumuşak, usareli etine rastlanacaktı.

"Müneccim Barsimon bize doğru geliyor; hoş lakırdılarıyla oyalanırız," dedi.

Barsimon sarı, kıvırcık sakallı, orta yaşta, çok sevimli bir âlim ve bir şairdi. Aynı zamanda mücevherattan anladığı, kıymetli taşlarla sanat eserlerini sevdiği için Kalanoros Prensinin korsanlık sayesinde elde ettiği hazinenin muhafızı, "hazine amiri" idi; atalarının aslen Sideli olduğunu, fakat su yollarının bozulup yer sarsıntılarının da eklenmesiyle harabeye çevrilmesinden sonra, asırlarca evvel buraya yerleştiğini, cedlerinden birinin çok uzak bir tarihte hakkâklik ettiğini söylerdi. Gaipten haber veren kitaplara bakıp zaiçeler çıkartarak[1] o meşhur hakkâkin adını bile öğrenmişti: Bambius.

"Toprak altında eserleri var ama ele geçirmek imkânsız!" derdi. Zaten kendisi de mozaik sanatının ustalarındandı. Sırtında devetüyünden bir cübbe, başında etrafı beyaz tavşan kürküyle çevrilmiş kırmızı bir takke, beyaz katırına binerek dolaşmaları ile tanınmış, halk tarafından sevilmişti. İki genç prensesin oturdukları Toros'ta yetişen katran ağacından yapılmış sıranın önünde durdu, hürmetle eğildi.

---

1 zaiçe çıkartmak: yıldızların yerini gösteren cetvele bakarak bir sonuca varmak

Barsimon, büyük prensesin ihtişamlı güzelliğine hayrandı; hele kraliçe tavırları alıp azametle, etrafına bakmadan ve iç âlemine dalmış görünerek yürüyüp akışını pek beğenirdi. Lakin küçüğünün ince, zarif, kemiksiz gibi duran adaleli, atletik ve çevik vücuduyla o çok sevimli, manalı yüzüne meftundu. Çapkıncasına dudak büküşlerinden, gülüşlerinden, omuz kaldırışlarından, keyfince hareketlerinden, serbest konuşmalarından derin zevk duyardı.

Amora, avcı, atıcı, binici ve erkek gibi mücadeleci yetişmişti. Bunda ölen anasının da tesiri vardı; zira bu kadın Konstantinopolis şehrinden gelmiş sirk kızıydı. Bir sürek avı esnasında atının ayağı sürçtü; Susuzdağ üzerinde idiler; bir uçuruma yuvarlandı, genç yaşında öldü. Alara Prensi Kostos o vakadan sonra meczuplaşmıştı, kızını, kardeşinin yanına Kalanoros'a gönderdi. İki kardeş çocuğu, Side gibi ehemmiyetini kaybetmeyerek gene korsanlık sayesinde mevkiinde tutunan büyük bir sahil şehrinde birlikte gelişmeye başladılar.

"Selam sizlere, prenseslerim! Allah'ın kâinatı kaplayan ışığından kopup aramıza düşmüş nur damlaları! Ülker dizisinin iki yıldızı!.."

Amora gülümsedi; İrena vakarını muhafaza etti. Müneccim ona hitaben:

"Dün gece," dedi, "sizinle meşguldüm. Zira doğduğunuz tarihe rastlayan gün gökyüzünde öğreneceklerim vardı."

İrena, müneccimliğin kilise tarafından tutulmayan bir meslek sayıldığını bildiği için cevap vermedi, alakalı görünmedi ama meraka düşmemiş değildi de...

"Hesaplarımda yanılmadığıma eminim. Geleceğiniz o kadar parlak ki gözlerim kamaştı. Size pek yakında büyük bir ikbal teveccüh ediyor. İkbal evlenme yoluyla gelmektedir."

İrena, sofuluğun arttırdığı bir mahcubiyetle kızardı; başındaki tülü yüzüne çekti; Amora fütursuzdu, söze karışıp sordu:

"Kıbrıs Kraliçesi mi oluyor yoksa?"

Kalanoros o devirde Mısır'ı haraca bağlamış, kuvvetli bir orduya ve donanmaya sahip, kendi başına buyruk bir beylikti. Barsimon heyecanla cevap verdi:

"Kıbrıs Kraliçeliği nedir ki? Amca kızınız cihangir bir devletin imparatoriçesi olacak; hüküm ve nüfuzu dünyayı kaplayacak. Talih her yandan kendisine gülüyor; Hem kocası zamanında hem oğlunun devrinde ikbali parlamakta devam edecek..."

"Çok yaşayacak öyleyse?"

"Evet; ömrü uzundur ve tabiidir ki bir imparatoriçeninki gibi çeşitli hadiselerle doludur. Mamafih, ikbal önce bir felaket şeklinde gelecek, sonra her şey düzelecek."

"Ya benim yıldızlarım ne diyor?"

Barsimon altın sarısı kıvırcık sakalını sıvazladı:

"Sizinkinde ikbal, aşk şeklinde tecelli ediyor. Kaç defa zaiçenize baktım: Taht ve taç sahibi bir kadın olmayacaksınız. Tahtınız sadece bir gönül üzerine kurulmuştur. Bir tek erkek seveceksiniz ve onun tarafından çok sevileceksiniz. Karşılıklı bir aşk ki ezelden başlamış, ebediyete kadar sürecek!"

"Bunu tercih ederim. Bari yakışıklı bir delikanlı mı o âşık? Ne zaman karşıma çıkacak?"

İrena, amca kızını ayıpladı:

"Söyleme öyle şeyler... Günaha giriyorsun!"

Müneccim işitmemezlikten geldi.

"Delikanlı yakışıklı bir şövalyedir; bir gün mü diyeyim, bir hafta mı diyeyim, yoksa bir saat mi? Kendisiyle yakında karşılaşacaksınız."

Amora, demin beğendiği genç muharibi düşünerek içinden:

"Galiba karşılaştık bile..." dedi ve unutarak yüksek sesle söylendi:

"İşte geliyor!"

Müneccim ile Prenses başlarını genç kızın baktığı tarafa çevirdiler. Gelen Aleksi Paros idi.

Önce prenseslerin büyüğünü selamladı, zaten onu tanıyordu. İrena, küçüğünü işaretle takdim etti:

"Amcamın kızı Amora!" Delikanlı eğildi ve dedi ki:

"Alara kalesinin değerli sahibi Kiriyos Kostas'ın kerimeleri olacaklar."

Amora hemen cevap verdi:

"Görüyorum ki bu havali hakkında malumatınız tam."

"Malumatım var ama gördüklerim eksik Prenses! Mesela sizin o dillere destan olmuş malikânenizi henüz görmedim ve muhterem pederinizle tanışıp görüşemedim."

"Sizi götürürüm, bir gün... İrena zahmet çekmeyi sevmez. Ben dağ tepe atla dönüp dolaşmaktan hazzederim."

Müneccim Barsimon:

"Her zamanki gibi yanınızda bulunmayı isterim," dedi; zira Amora'nın at sırtında sarp kayalara tırmanışını seyretmek bir zevkti. Harmanisinin etekleri rüzgârdan arkaya doğ-

ru kanat gibi açılır, şapkasındaki tüyler geriye yatar, seğirtir giderdi. Sonra tepede durur, arkasından gelenleri beklerdi. İşte o zaman göğün mavi zemini üzerinde tecessüm eden bu zarif amazon silueti, dâhi bir heykeltıraş elinden çıkmış tunç bir heykele dönerdi.

Binek olarak beyaz bir katırı tercih eden Barsimon'la şakalaşırdı da... Bazen, yol elverişli olunca ve genç kız tehlikeli binicilikten hevesini alıp yatışınca, yan yana konuşarak giderlerdi. Müneccim ona yıldızların esrarından ve eski Pamfilya devrinin efsaneleşmiş tarihinden bahsederdi.

İkisi de Grek ve Roma çağlarına meftun olduklarından ve damarlarında bu karışık kanı taşıdıklarından sohbet tatlı geçerdi. Bir gün Amora'ya doğuyu işaret ederek Kleopatra'nın yelkenlisiyle Tarsus limanına gelişini, Antonius'la buluşmasını anlatmıştı. Genç kız, bu ihtirastan ibaret ölümlü aşk macerasından öyle heyecana kapılmıştı ki, sonlarına doğru elini göğsüne bastırmış:

"Kalbim başka türlü çarpıyor," demişti, "vücudumu da ateş kapladı; attan ineceğim, Barsimon!"

İnmiş ve pınar başında yüzüne soğuk su çarpmış, azıcık sükûnet bulmuştu. Müneccim içinden söylenmişti:

"Sevilmeye o kadar muhtaç ve öylesine layık ki!"

Sevenin ve sevilecek şahsın kendisi olmadığına yüreği yanmakla beraber genç kızın muhitinde bulunmayı, ahbaplığını kazanmış olmayı da bir nimet addetmekte idi.

Pontuslu muharip, Amora'nın yüzüne ilk defa dikkatle baktı; gözleri onun çam sürgünü rengindeki gözlerine dalınca çelik adalelerinin sertliğini kaybettiğini, sarp ruhunun da vücudu gibi yumuşayıp yontulduğunu hissetti, kuvvete güvenmenin manasızlığını anladı. Kendi kendisine:

"Ne oluyorum?" diye sordu, "niçin gönlümde şimdiye kadar duymadığım bir tatlılanma başladı? Ağzımda bal tadı var, çiçeklerin kokusu birdenbire arttı; Tripoli'nin limon ve portakal bahçelerine girdim sanki... Etrafımı çam yeşili bir nur kapladı..."

Şaşkınlığını gizleyemediğine üzüldü. Lakin karşısındaki körpe prensesin de şaşaladığını, belki de aynı tesirle başkalaştığını fark ettiğinden derin bir sevince de kapılmıştı.

Tam o sırada denize ve heybetli Kalanoros Hisarına bakan yaseminlerle örtülü kameriyeden bir kurt yavrusu fırlayarak geldi; Amora'nın eteklerine sürünerek köpek neşesiyle kuyruğunu sallamaya, oynamaya koyuldu.

Paros, biraz da şaşkınlığını geçirmek için dedi ki:

"Ne kadar uslu, uysal bir kurt yavrusu bu!"

"Öyledir ama beni ısırmıştı. Diş yeri kaldı, şuramda!"

Gülkurusu eteğinin üzerinden sağ baldırının bir noktasına parmağını götürdü; acısını hatırlamışçasına dudaklarını sıktı; sonra acıdan haz duymuşçasına zevkle gülümsedi. Paros, yara izini görmediğine, göremeyeceğine kederlenmişti.

İrena, hükümet işlerine karışmayı severdi; kendisinde yaradılıştan bir devlet idareciliği meyli vardı. Sordu:

"Savaş teşkilatımızı nasıl buldunuz, Kirye Paros?"

Askeri mütehassıs kaçamaklı bir cevap verdi:

"Tetkiklerimi henüz bitirmedim. Kalanoros kalesine güvenebiliriz; lakin civardaki hisarları ve başında bulunanları da gözden geçirmeliyiz. Keykubad zaliminin ordusuna ancak müşterek bir müdafaa hattı kurarsak karşı koyabiliriz. Mısır ve Kıbrıs da yardım etmelidir."

Barsimon, yıldızlardan aldığı ilhamla bedbindi ki, neticenin kötü olacağını ifade edercesine başını salladı. Amora:

"Dinsizlerle savaşacağım, babam hastadır, Alara'yı ben müdafaa edeceğim," dedi; fakat amca kızını hoppa sayan İrena, kaşlarını çattı:

"Bu, bir sürek avı değildir," diye söylendi, "vatan tehlikede... Ciddi olalım!"

Amora:

"Görürsünüz, öyle çarpışacağım ki..." manasına bir hareket yaptı ama konuşmadı; meclise bir huzursuzluk çökmüştü. Gerçekten de tehlike büyüktü ve pek yakındı:

Keykubad, vezirlerinden Ertokuş ve Ayaş gibi tecrübeli devlet adamlarını toplamış, Konya'da bir divan kurmuş, Kalanoros kalesinin fethiyle Akdeniz'e sağlam bir çıkış yeri temini lüzumunu ileri sürmüştü. Divanı teşkil eden kodamanların hepsi bu fikri uygun gördüklerinden harbe karar verilmişti.

Sene 1222...

Keykubad, imparatorluğun yumuşak iklimli kışlık bir idare merkezine ihtiyacı olduğunu da hesaba katmakta idi. Kalanoros elde edilmesi güç kalesiyle, kumsalıyla, limanı ve bağlık bahçelik dolaylarıyla, hele portakal ve limon yetişen güneşli, sulak iklimi ile bulunmaz bir kış bölgesi idi. Mısır yolunu da burası açabilirdi. Gemi yapmaya elverişli ormanları ve usta amelesi yardımıyla büyük bir donanma orada vücuda getirebilirdi. Bir taraftan Sinop'a, öbür yakadan Kalanoros'a ulaşmış bir devlet artık iç Anadolu'da boğulup kalmaktan kurtulacak, tabii hudutlarına kavuşacaktı. Zaten Konya'nın iskelesi ancak Kalanoros olabilirdi.

Prens Fard'ın gözüne uyku girmiyordu ve Paros'u da Pontuslu dostların tavsiye mektupları üzerine askeri danışıcı sıfatıyla yanına alması bu sebeptendi.

Amora, delikanlıyı güya belli etmeden ara sıra gözlerinin taze yeşiliyle tatlı tatlı süzüyordu. Zarif de giyinmişti, Pontuslu: Gergin, dar pantolonunun kumaşı nefti çuhadandı; sırtında puflalı kırmızı atlastan, kolları kabarık, yakası siyah kadife ile çevrili bir ceket, boynunun ucunda tek taş zümrüt sallanan kalın bir zincir vardı. Başındaki şapka da siyah kadifedendi, parlak abanoz renkli saçları şapkanın iki yanından bukle bukle sarkıyor, kımıldandıkça bukleler yanıp yanıp sönüyordu.

Fakat ona asıl heybeti; göğsünün genişliği, bacak adalelerinin sertliği ve savaklanmış gümüş pırıltılı ve keskin bakışlı gözleri veriyordu. Amora nereden bilecekti ki bu tarihten 1270 sene kadar evvel, kendine benzeyen genç bir kız, gene Paros'u andıran bir delikanlıya ilk görüşte aynı muhabbeti duymuştu. Delikanlı da korsan reisi Parmis'i ve sevgilisi Tamara'yı hatırlayamazdı!

İrena'ya izahat verirken aklı hep Amora'da idi; ona bakamıyordu ama yanında varlığını duymaktan zevk alıyor, kendisini beğendirecek cümleler düzenlemeye çalışıyordu. Genç kız bir müddettir sustuğu için sesinin ahengine kavuşmak istiyor, hasretini çekmeye başladığına hayret ediyordu.

"Diş yeri kaldı, şuramda!" derken ne latif olmuştu bu ses... Bir meyve veya şarap tadı nasıl damakta kalırsa Amora'nın sesi de kulağının damağında zevkini bırakmıştı; çınlayışını dinliyor, keyfini duyuyor gibiydi, hâlâ! Kulak da yutkunabiliyordu.

İrena, dua saatinin geldiğini söyleyerek kalktı. Uzakta bekleşen nedimeleri arkasına takıldılar; kasra girdiler. Meryem Ana kandili önünde şimdi diz çöküp memleketinin se-

lameti için yalvaracaktı. Zaten içeriden bir "günlük" kokusu gelmeye başlamıştı. "Günlük" ün en iyisi Toros ormanlarında yetişir, başka diyarlara da ihraç edilirdi.

Aleksi Paros prensesten ayrılma izni istedi; fakat Amora sordu:

"Bir işiniz mi var?"

"Hayır; vazifeden dönmüştüm. Sizi fazla rahatsız etmiş olmaktan korkuyorum," cevabını alınca o zamana kadar ayakta duran delikanlıya oturmasını işaret etti ve:

"Size benim de soracaklarım var," dedi. Bir uşak çağırdı; tatlı şarap getirmesi emrini verdi. Barsimon deve derisi maşlahını açarak yere, yoncaların üzerine çöktü. Bilirdi ki Amora herkese, bilhassa amca kızına karşı; genç bir yabancı ile baş başa kalmamayı tercih ederdi; müneccim vaziyeti kurtaracaktı. Zeki olduğundan gençlerin karşılıklı meylini derhal sezmişti ve yıldızlarda okuduğu aşk macerasının başladığını anlamıştı. Usulcacık şöyle diyordu:

"Birbirlerine pek yakıştılar. Bu sırada büyük Patrik, eski çağlarda sevimli Küpidon tarafından takdis edilmeye layık bir çift!"

Neşeden gözlerinin içi gülmüştü. Altın sarısı kıvırcık sakalı bile –altından mercan sürüsü geçtiği sırada geceleyin Pamfilya körfezindeki durgun koy suları gibi– hazla yakamozlanmıştı.

Amora dedi ki:

"Pontus'tan geldiğinizi söylediler."

"Trapezonteliyim, efendim."

"Oranın asil bir ailesinden olduğunuz belli..."

"Teşekkür ederim. Aslımız Korasanlı imiş." Müneccim söze karıştı:

"Tarihçiler bu uzak ülkede Türk kavminin yaşadığını söylerler."

"Biz oradan çıkalı asırlar geçmiş."

Genç kız sordu:

"Selçuk denilen millet hakkında neler biliyorsunuz?"

"İki yüz sene kadar önce Korasan'a yerleştiklerini söylerler. Padişahlarının adı Tuğrul imiş. Sonra birçok kollara ayrılmışlar ve çeşitli bölgelerde hüküm sürmüşler. Şimdi İkoniom'u merkez yapan Türkler de aynı soydandır. Başlarında bulunan Keykubad bu devleti büyüttükçe büyültüyor ve bizleri tehdit eden tehlike o adamdan geliyor."

"Genç mi acaba?"

"Tahta geçeli henüz üç sene oldu. Doğrusunu bilmiyorum ama gençtir sanıyorum."

Barsimon ilave etti:

"Hıristiyanlık âlemine müthiş darbeyi indiren meşhur Kılıçarslan'ın II. torunudur; İmparator Komenen'i iki defa yenmişti. Bereket sultan bir hata işledi de ölümünden önce memleketini on bir oğluna taksim ederek nüfusun dağılmasına sebep oldu."

"Fakat arkasından Keykubad yetişti."

Bunu diyen Paros idi; sözünü memnunlukla söylüyor tesiri yaptığından Barsimon delikanlıya şüpheli bir nazarla baktı. Fakat birdenbire gazaba gelerek sözünü:

"Bu sultan da elbette hata yapacaktır. Zira gözlerini hırs bürümüş bir Müslümandır; belki de kafasını Kalanoros kalesine çarparak kıracak, cezasını bulacaktır," cümlesiyle

bitirince müneccim yanlış bir zehaba kapıldığını anlayarak Amora'yı seyre daldı. Politika bahisleriyle hiç meşgul olmayan genç kızın dünya ve memleket ahvaliyle alakalanması sırf yakışıklı delikanlı ile bir müddet daha beraber bulunmak arzusundan ileri geliyordu. Lakin siyasetçiliğinde devam edemeden sordu:

"Pontus kızları güzelmiş derler. Hakikaten öyle midir?"

"Güzeldirler ama benim bildiklerimin hiçbirinde sizdeki cazibeye rastlamadım Prenses!"

Amora'nın çehresi kırmızı bir karanfil rengini aldı; yanakları pembeli beyazlı ebruluktan çıkarak gittikçe kızarıyor, üzerlerinde iyi yanmış bir kömür ateşinin harlı kızıllığı buğulana buğulana yalazlanıyordu.

Barsimon, bıyık altından gülümsedi. Genç kız, eteklerini güya kayıtsızlıkla toplayarak ayağa kalktı.

"Tekrar görüşürüz elbette..." dedi. Al mantosu içinde narin bedeniyle ve sorguçlu şapkasıyla kelebek, böcek nevinden harikulade zarif bir mahluka benzemişti. Kurt yavrusunu çağırdı:

"Gel, Lupina! İçeriye giriyoruz."

2

Amora elindeki kamçı ile işaret etti:

"İşte, benim şatom!"

Alara sarp, dik, fırdolayı kayalık, sipsivri bir dağ üzerinden görünmüştü. Fakat oraya varmak için bütün seyyahları korkuya düşüren bir boğazdan geçecekler, nice yarlar atlayıp sayısız dönemeçler aşacaklardı.

Önden altı muhafız süvari gidiyor, arkadan da bir o kadarı dündarlık ediyordu. Genç kız, Paros ve Barsimon sıra ile ortada bulunuyorlar, dağa tırmanıyorlardı. Müneccim her zaman yaptığı gibi beyaz katırına binmiş; sırtında devetüyü cübbesi, başında kürklü takkesi vardı.

Pontuslu askeri müşaviri Alara'ya götürüyorlardı.

Bir aydan beri Paros ile Barsimon, aralarından su sızmaz dost olmuşlardı. Geceleri el ayak çekilip kale dışındaki Konas sarayı sükûnete gömüldükten sonra müneccimin odasında buluşup geç vakte kadar sohbet ediyorlardı. İki ahbap İç Anadolu'dan gelmekte olan tehlikenin önlenemeyeceği kanaatinde birleşmişlerdi; lakin kahramanca çarpışmak lüzumunda da müttefik idiler.

Paros ara sıra dönüp dolaşıp sözü prenseslere getirmekten de geri kalmıyordu. Amora'dan bahsedilmesi zaten müneccimin işine geldiğinden bahsi kapatmıyordu. Bir gece konuşma arası Pontuslu şöyle dedi:

"İrena büyük bir devleti idare edecek kabiliyette bir prenses... Muhakeme ve mantık kuvvetine hayran kalıyorum. Güzelliği de pek haşmetli!"

"Öyledir ve zaiçesine nazaran devlet ve haşmet sahibesi de olacaktır."

Barsimon masasından, üzerinde acayip işaretlerin dizildiği birtakım kâğıtlar aldı; dedi ki:

"Bakınız şunlara! Bütün hesaplar hiç şaşmadan, aksamadan bu kızın uzun, parlak bir saltanat süreceğini göstermektedir. Fakat birçok kanlı vakalarda da rolü olacak. Hatta bir esaret bile mukadder ama gene kurtulacak. Kendisine ikbalini müjdeledim; facia kısımlarını tabiidir ki giz-

lemek icap etti. Eli kana bulaşacak ve o işi de saltanat hırsıyla yapacak. Ama gene de tarihte iyi bir isim ve dünya yüzünde epeyce güzel eser bırakacak."

"Saltanatını memleketinde mi sürecek?"

"Bu memleket onun saltanat süreceği memlekete karışacak."

Sarayı çeviren nöbetçilerin ayak sesleri duyuldu. Münecimin odası bir kule üzerinde, dört tarafı ve gökyüzünü iyice görecek bir şekilde bulunduğundan pencerelerden içeriye gece yarısından sonra başlaması mutat bir deniz rüzgârı giriyor ve kandil sadece masa üzerinin küçük bir kısmını aydınlatabildiğinden, yıldızların ışığı doluyordu.

Paros'un asıl düşündüğü İrena değildi; sabırsızlanarak:

"Öbür prensesin zaiçesi ne gösteriyor?" diye sordu. Barsimon zaten bu suali beklemekte idi. Günlerden beri iki gencin birbirleri için gizlice nasıl çırpındıklarını seziyor, hatta aşkın bütün safhalarını keyifle takip ediyordu.

"Onunkinde Venüs hâkim. Fakat Helenistik çağlardaki gibi sırf cismani güzelliğe çevrilmiş bir aşk değil. Ruha da sirayet etmiş, şefkat ve fedakârlık hisleriyle kıymetlenmiş aşklardan... Dış görünüşte fütursuzluğuna rağmen Amora'nın gönlü aşk ile, aşkın kutsi nuru ile doludur. Sen de bu kızı çok beğeniyorsun, değil mi dostum?"

Pontuslu muharip:

"Seviyorum!" dedi ve elleriyle yüzünü örttü. O zaman Barsimon, Amora'nın lakırdısını etmeye başladığından tatlılaşmış olan sesi bir kat daha yumuşayarak şöyle söyledi:

"O da seni seviyor Aleksi!"

"Kendisinden mi işittin?"

"Hayır... Kalbindekini gözlerinde okuyorum. Benim en rahat söktüğüm alfabe ve en kolay çözdüğüm hiyeroglif gözlerde yazılı olandır. Hele bu harfler Prenses Amora'nın çam yeşili gözlerindeki gibi okunaklı ve harikulade sevimli iseler..."

"Yazık ki aşkımız bir felaket devrine rastladı."

"Felaket sanılanın saadet şeklini almayacağını kimse kestiremez."

"Babası için acayip rivayetler işittim."

"Kostas büyük ve bedbaht bir âşıktır. Sevgilisini kaybettikten sonra dindarlığa vurdu, itikâfa[1] çekildi. Şatosunun burcunda münzevi ve fakir bir hayat sürüyor. Benim dostumdur."

"Karısı bir cambaz imiş."

"Vahşi hayvanlar terbiyecisi idi, Kostas kendisine, Konstantinopolis sirkinde rastladı, seviştiler, buraya getirdi, pek mesut yaşıyorlardı. Güzel Sofia bir at kazasına kurban gitti. Amorfia –zira kızının asıl adı budur– o zaman on üç yaşında idi. Dediğim vaka beş seneliktir."

"Aziz dostum, benim istikbalim hakkında bir şey söyleyebilir misin?"

"Doğduğun tarihi bildir."

Paros durakladı ve:

"Doğrusunu kaydetmemişler..." dedi. Müneccim "kibar aileye mensup bir insanın doğum tarihi bellidir, bu nasıl iş?" gibi bir itirazda bulunmadı; lakin düşündü:

"Öyleyse," dedi, "şu kâğıda bir satır yazı yaz. Yazmak bilirsin, herhalde?"

---

1 itikâf: bir yere kapanıp ibadet etme

"Üç lisandan yazarım."

Elini hemen kaz tüylerinden birine uzattı, hokkaya batırarak Grekçe bir cümle karaladı. Barsimon bunu dikkatle tetkike koyulmuştu. Oda derin bir sessizlik içinde idi; hava öylesine durgunlaşmıştı ki, ara sıra limandaki gemilerin seren gıcırtıları duyuluyordu. İri bir pervane içeriye daldı; kandilin alevinde intihara karar vermişçesine kendisini birdenbire, dosdoğru atarak yandı, yağın üstüne düştü; kıpırdamadan öldü.

"Sen üzerine bir vazife alacaksın... Yahut almışsın."

Pontuslu susuyordu. Müneccim devam etti:

"Bunda muvaffak olacaksın."

"Başka?"

"Büyük bir soydansın; bu soy birkaç asır sonra dünyayı titretecek bir devlet kuracak; öyle bir devlet ki dünya kaldıkça kalacak. Fakat senin talihin de, tıpkı Amora'nınki gibi aşk yıldızı parlatıyor. Sevdiğin kuvvette sevileceksin dostum! Bugüne kadar ciddi bir aşk geçirdin mi?"

"Harplerden vaktim olmadı; sadece gönül avuttum."

"Benim bahsettiğim aşk ne harp dinler, ne zelzele... Öylesi için daima vakit vardır; zira o vakte de hâkimdir.. Demek oluyor ki henüz sevmemişsin."

"Sevmeye başladığımı sanıyorum."

"Eğer böyle ise göreceksin ki harp bir engel teşkil etmeyecektir. Asıl aşk diye, zamanın hadiselerinden müteessir olmayarak gerek asude günlerde, gerek felaketler içerisinde aynı hızı, aynı sihri ile zaman, mekân yaş ve baş, din ve iman tanımadan devam edenine denir; oğlum!"

Paros derin bir teessüre kapılarak söylendi:

"Sen âşıksın! Hem de âşıkların en içlisi! Ne tatlı bir ıstırap çekiyorsun; üzerinde bir yay dolaşıyormuşçasına kalbinin telleri perde perde nasıl da ses çıkarıyor, kâh inliyor!"

Barsimon kandili üfledi ve o sözlere cevap vermeyerek:

"Tan yeri ağarıyor, artık yatalım," dedi. Önce zifiri karanlıkta kaldıklarını sandılar. Lakin az sonra dumanla buhar arası, henüz kıvamını bulmamış, yarı mevcut bir gümüşi ışık içinde seçilir hale geldiklerini gördüler. Ayrıldılar.

İşte Sideli müneccim ile Pontuslu muharip o geceden sonra dostluğu artırmışlardı.

* * *

Amora atının dizginlerini çekti, dedi ki:

"Bakınız, buradan Kalanoros ne güzel görünüyor!"

Filvaki denize bir lav tabakası gibi hışımla atılmış, kabarıp katılaşarak donmuş gibi uzanan yalçın burun üstündeki meşhur korsanlar kalesi, eski çağların Korakesyon'u –ve gelecek devirlerin Alaiyesi, Alanyası– bir berzah[1] teşkil eden korkunç iki dağ arasından şimdi derlenip toplandığı için vuzuhlaşmış şekliyle pek iyi görünmekte idi.

Surlarının tirfilleri ve mazgal aralıklarının boşlukları, hele ortadaki iri şatosuyla tepe kısmı muazzam bir taca benziyordu. Üç tarafını sarmış bulunan masmavi sular, fırdolayı kenarlarına çarpıp köpüklendiğinden yarımadanın etekleri bembeyaz bir kürkle yahut fisto ile çevrilmiş, denizle hududu belirtilmiş gibiydi. Orada başında tacı, sırtında kayadan

1 berzah: denize uzanan dar ve uzun kara parçası

gocuğu, Toroslar'dan inmiş bir dev oturmuş, deniz havası alıyordu; az sonra kalkıp gidecek, dağına dönecek, yerini boş bırakacak sanabilirdiniz. Kuntluğuna uymayan bir iğretilik, bir yabancılık tesiri veriyordu.

Müneccim dedi ki:

"Ah bu latif deniz! Deniz olmasaydı Korakesyon mevcut olmazdı; fakat o deniz yüzündendir ki Pers, Makedonya ve Roma ordularının iştahını kabarttı. Şimdi de barbar sürülerini başımıza musallat ediyor."

Paros, belirsiz bir noktaya dokundu:

"Kale, saydığınız üç orduya da harp etmeden teslim olmuştu."

"Dördüncüsüne de aynı şeyi mi yapacağı fikrindesiniz? Allah bizi korusun!"

İki ahbap bu sırada tarihin iki defa daha aynı surette tekrarlanacağını ve 1471 yılında Fatih Mehmed'in yolladığı orduya da silah kullanmadan teslim olacağını bilemezlerdi. Korakesyon Anadolu üzerinden gelen cihangir kuvvetler hariç, ötekilere dayanıyor, müstakil yaşamaya, hatta daha büyük devletleri haraca bağlamaya muvaffak oluyordu.

Kafile hareket edince Barsimon, katırını yavaşlatarak iki genç süvari ile arasında mesafe bıraktı. Genç kız bunun farkına varmıştı. Alara çayının yatağına girdikleri için atları yan yana yürüyebiliyordu. Sordu:

"Barsimon hoca sizin talihinize de baktı mı?"

"Evet."

"İyi şeyler mi söyledi?"

"Çok iyi şeyler."

"Neymiş onlar?"

"Size söyledikleri!"

Uzaklarda suya inen kekliklerin kıkırdaştıkları duyuluyordu. Sanki bu gevrek, tatlı sesler bir teşvik yerine geçti. Paros elini uzattı, Prenses Amora'nın dizginleri tutan sağ elini avcunun içine aldı. Bir müddet –atlar birbirine yamanmış bir halde– böylece ilerlediler. Genç kız elini kurtarmak istemedikten başka, yolun daralıp birbirlerine uzak düşmelerinden, temasın kesilmesinden korkuyorlardı.

Delikanlı, ancak çocuksu romanlarda ve acemi piyeslerde rastlanan malum cümleyi:

"Sizi seviyorum," sözünü söylemedi. Bunu avcunun harareti vasıtasıyla genç kızın tenine, sonra gönlüne duyurmuştu. O kadar söylemiş gibi oldu ki, Amora'nın:

"Ben de seni..." dediğini işittim zannına kapıldı; dizginlerden kurtarıp kızın elini çekti, dudaklarına götürdü. Bir Amazon'a layık, kayış ve at yelesi kokusu da sinmiş olan bu el, harpçi bir süvari için kokuların en tabiisini ve en tesirlisini taşıyordu. Şu var ki Amora az evvel mola verdikleri zaman bir yamaçta kekik toplamış, su kenarında da yabani nanelerle oynamış, nane yaprakları çiğnemiş olduğundan elinde kır çiçekleriyle iksirli yeşil otların da ıtrı kalmıştı.

Dizgin, kısrak yelesi ve dağ çiçeği, hele Amora'nın da rayihası katılınca Alara şatosu Prensesine uygun, bir ortaçağ kadın parfümü hasıl oluyordu.

Paros ömrünü at sırtında ve yüksek yaylalarda geçirdiğinden kanını yakan o dağlı binici kız kokusuna mukavemet edemedi; Amora'yı belinden yakalayıp güçlü kollarıyla kendi yanına, atının üzerine, kucağına aldı ve boynuna narin yapılı çelik kolların sımsıkı dolandığını ve dudaklarını serin

mi, ılık mı, yoksa sıcak mı olduğunu anlayamadığı nane kokulu bir ağzın kapattığını anlayınca, kendisini göğe doğru uçuyormuş sandı.

Bereket bir dönemeçte bulunuyorlardı; ne öndekiler, ne de Barsimon'dan başka arkadan gelenler sahneyi görememişlerdi. Müneccim, Latin kültürüyle yetiştiğinden:

"Mirabile visu!" diye söylendi; "görülmeye layık manzara" demesine bir sözdü. Hakikaten at üstünde pulat bedenli bir süvarinin kolları arasına sokulup, başını göğsüne dayayarak giden narin bir genç kız, bilhassa şu sarp dağlarla çevrilmiş pırıltılı bir ırmak kenarının gölgeli sessizliği ve çayır kuşlarının havaya fırlamaları seyredilmeye değer bir tablo idi.

Amora'nın baklakırı kısrağı, olan işten memnunmuşçasına Paros'un bindiği doru atın yamacında boş kalan eğeriyle uslu uslu yürüyordu. Dönemecin sonunda geç kız, süvarinin kollarından sıyrıldı ve çevik bir hareketle öteye geçti.

Bunu görünce Barsimon, kamçı yerine kullandığı söğüt dalını şaklattı, katırını hızlandırarak âşıklara yaklaştı. Tam o sırada bir boru sesi işitildi; yamaçlar yansıyan sadasıyla uğuldadı. Amora:

"Şatodan bizi gördüler; geleceğimizi bildikleri için işaret veriyorlar," dedi; artık Alara kalesinin kurulduğu sivri tepenin eteğinde idiler. Heybetli hisar henüz güneş ışığıyla apaydınlıktı; fakat vadilere akşamın gölgesi çoktan vurmuş, sular çoktan kararmış ve bu suretle kale, simsiyah bir kaideye oturtulmuş gibi durduğundan ay yerine ay parçaları, harç yerine nur kireci kullanılmış bir efsane sarayı şaşasıyla parlıyordu.

Atları yokuşa verdiler. Surlara yaklaşınca şereflerine kale kapısının iki kanadı birden açıldı ve askerler kılıçlarını ileriye uzatıp Prenseslerini hep bir ağızdan selamladılar:

"Allah seni korusun!"

Kale burcunda nefirler ötüyor; Amora, iki tarafa dizilmiş kadınlı erkekli halkın arasından –kendisi kadar sevimli ve zarif kısrağı üzerinde– derebeyi kızı edasını takınmış dimdik, göğsünü germiş, vakarla geçiyordu.

Ahali arasından bir kadın Paros'a gözü ilişince yanındakine şöyle dedi:

"Amorfia erkeğini bulmuş! Galiba düğün pek yakın..."

* * *

Doktor Fahir'in susmasından istifade ederek Güldal dalgın dalgın söylendi:

"Amora'nın yerinde olmak isterdim."

"Ne itibarla?"

"İyi bilmiyorum ama zannederim ortaçağ dekorundan, o vahşi şatodan, atlardan hoşlandım. Renkli bir film gibi sahneleri gözümün önünden pek canlı geçiyor."

Bir noktayı sakladı:

"Irmak yatağından giderlerken erkeğin kızı bir attan öbürüne alışı, bu tablo ne latifti! Kalbim duracak sandım," diyemedi. Sadece ilave etti:

"At güzel şey... Manzarayı çok süslüyor."

"Bizim Bandırma'daki çiftlikte haliskan Arap ve İngiliz atlar vardır. Gideriz; binersiniz. Hele Tamara adını koyduğum kısrağı muhakkak pek beğeneceksiniz."

"Parmis isimli bir at da var mı?"

"Hayır. Fakat Tamara'nın al tayını biraz da Bambius'u hatırlattığı için Bambi diye çağırıyoruz."

"Çiftliğe ara sıra gidiyorsunuz o halde?"

"Fırsat buldukça... Orada İngiliz tarzı ufak bir ev de yaptırdım; rustik eşya ile döşedim..."

Güldal, Doktor Fahir'le bu evde ne tatlı günler geçirebileceklerini, gündüzün at sırtında dolaşıp geceleri baş başa kalarak yorgun vücutla ne rahat uyuyacaklarını bir anda, teferruatıyla düşünmekten kendini alamadı. Yüksek sesle:

"Kim bilir Bambi ne sevimlidir?" dedi. Fahir:

"Bir buçuk yaşında, şimdi..."

Cevabını verdi. Onun aklı da galiba Güldal'la beraber çiftlikteki hayatta idi. Çam yeşili gözlü 2000 yılın sevgilisini binici elbisesi içinde, endamı büsbütün meydana çıktıktan başka yarı erkekleşmiş, elinde kamçı, çizmeli ayaklarını sert sert basarak çayırlar ortasında giderken, Bambi ile oynarken, Tamara'ya şeker verirken görüyor gibiydi. İkisi de kısa bir müddet -geçmişi bırakıp- geleceği hayalen yaşadılar.

İkisinin de dudaklarında tebessüm kelimesiyle anlatılamayacak bambaşka bir şey, hazzın çiçeği açılmış, dişlerinde kırağılı bir sabahın serin şebnemi incilenmişti.

* * *

Fahir, hikâyesine dönmeden bir izahta bulunmak lüzumunu hissetmişti:

"O zamanki böyle dağ başı hisarlarında zevklerine düşkün derebeylerinin hayatı bazen 'satrap'ları küçük mikyasta[1] taklide yeltenmek suretiyle epeyce eğlenceli geçerdi. Bil-

1 mikyas: ölçek, ölçü

hassa Pamfilya hâlâ esir ticaretiyle, korsanlıkla, çapulculukla geçinmekte devam ettiğinden ve henüz büyük bir devletin zoru altına girmediğinden bu derebeyleri vurgunlardan birikmiş bir servete, hatta –Kalanoros hükümdarı Fard derecesinde olmasa dahi– birer hazineye malikti."

Alara hâkimi Konas da zengindi; karısı Sofia için yaptırdığı küçük bir sarayı mermerlerle kaplamış, mozaiklerle süslemiş ve ipeklilerle döşemişti. Mükellef ziyafetler çeker, yemekler –şuradan buradan elde edilmiş– gümüş kaplarda ve şarap kıymetli taşlar kakmalı altın kupalarda sunulurdu.

Fakat sevgilisinin ölümü üzerine sarayı olduğu gibi bırakmış, işi dindarlığa vurmuştu. Zaten gerek Alara, gerek Kalanoros beyleri ruhani inanışlara da sahip idiler; kiliseyi onlar temsil ederlerdi. Eski hovarda şimdi azizlik mertebesine yaklaşmış bir sofu olmuştu; hisar tepesindeki odada yere bir kilim serip oturmuş, toprak testiden su içiyor ve çanakta yemek yiyordu.

Adeta "stilit" yani kaya veya sütun üzerine tüneyip dünya ile alakasını kesmiş bir "mutekif"[1] mertebesine ulaşmıştı.

Kızının mühim bir askeri şahsiyetle birlikte kaleye geleceğini kardeşi Fard'ın adamları kendisine haber vermişlerdi. Bir Müslüman hükümdarın güzel memleketine ve sevgili kalesine göz diktiğini, müdafaa tertibatı alınacağını bildiği için misafirin şerefine uygun şekilde ağırlanması emrini vermiş, mozaik sarayı açtırmış, hazırlatmıştı.

Öyle olmakla beraber odasından çıkmayacak, işlere, ziyafetlere, av partilerine karışmayacaktı. Vaziyet bu merkezde idi.

---

1 mutekif: bir ibadethanede ibadete çekilen

Şimdi hikâyemizi takip edelim:

Amora babasının önünde, bir dizini yere dayayarak durdu. Rahip cübbesine bürünmüş derebeyi, kızını takdis ettikten sonra arkada duran Paros'a:

"Safa geldin şövalye! Allah seni vazifende muvaffak etsin!" dedi; Barsimon'a da eliyle dostça bir selam verdi.

Mülakat bitmişti.

Üçü de onu taş odasındaki kilim üzerinde bir başına bırakarak dışarıya çıktılar. Kostas belki de aylardan beri ilk defa konuşmuş, o tek cümleyi söylemişti. Kızının yalnız yüzüne ve eğildiği sırada zarif endamına şöyle bir bakmış gözlerinin içinde geçen bünyevi hatıra sezilmesin diye başını duvar tarafına çevirmişti.

Zira Amora, cambaz kızı Sofia'ya Kostas'ın sevgilisine tamamıyla benzerdi; onun da gözleri çam yeşili idi; endamı fevkalade zarif, vücudu esnekti; hele kızı on sekiz yaşına basalı beri bu benzerlik şaşırtıcı derecede artmıştı. Ayrıca at elbisesiyle anasının büsbütün numunesi olmuş, facia sırasındaki kıyafetini de hatırlatmıştı.

Odanın dar merdivenlerinden döne döne indiler; alçak tavanlı tonoz dehlizlerden geçerek bir meydanlığa, oradan da mozaikli saraya girdiler. Barsimon büyük salonun bir oda kadar geniş ocağında şişlere geçirilmiş kekliklerin çevrildiğini gördü ve hazırlanmış sofraya göz atarak:

"Acıkmışız," dedi. "Kostas'ın mahzenindeki Kıbrıs şarapları enfestir."

Hava karardığından salon, ocaktan akseden alevlerle aydınlanmıştı ve dağ başında kış akşamının soğuğu bastığı için ateşin sıcaklığı vücutlara haz vererek sarılmıştı.

Duvarlara mozaikle nakşedilmiş kadın, kuş, yemiş resimleri kuru odunların çıtırtılarına ve haşarı alevlerin temposuna uyarak raksediyorcasına oynak bir hareket halinde idiler.

Barsimon, bir epikürüyen olduğundan hem kızarmış kekliklere, hem sofrayı donatan iri taneli siyah çardak üzümlerine baktıktan sonra Amora'nın ocağa çevrilip alevlerin mi kendisine, kendisinin mi alevlere renk verdiği anlaşılamayan yüzünü seyre koyuldu. Genç kızdan çeşitli bütün manzaralarıyla istifade etmek isterdi; bir onu, bir de geceleyin gökyüzünü temaşaya daldığı zaman nihayet saati gelip öleceğini, bu iki zevkten nasibi kesileceğini düşünerek içi sızladı. Dedi ki:

"Eğer gideceğimiz öbür dünyada gök yıldızsız ve hayat Amora'sız ise ruhların ölmezliğini neyleyeyim? Ölüm, cisimlerimiz gibi ruhlarımızın da sonu olmalıdır, bunu tercih ederim."

Alara'nın mozaikli salonunda kale ve civar bölük kumandanlarının da iştirakiyle verilen ziyafet, siyasi durumun gerginliğine rağmen neşeli geçmişti. Dağlı erkekler flüt çalmışlar, köy kadınları dans etmişler, hep beraber hora tepmişlerdi. Küp doluları şarap içilmiş, aşk türküleri okunmuştu. Bütün bunlar yapılırken Hıristiyanlığın putperestlik âdet ve geleneklerini henüz tamamıyla silip götüremediği görülüyordu.

Amora'nın sağında Paros, solunda Barsimon oturuyor. Müneccim bir aralık eğilerek Prensese dedi ki:

"Az sonra herkes sızacak. Fakat dikkat ediyor musunuz, velinimetzadem? Pontuslu misafirimiz ihtiyatlı içiyor. Onun kendisini kaybetmemeye çalıştığını görüyorum."

"Maksadını da sezdin mi, hocam?"

"Tahmin ediyorum: Bir şatoda daima gizli yollar vardır; bu yollar; birbirine geçit vermediği sanılan kuleleri birbirine bağlar."

"Bir baskına uğramaktan mı korkuyor?"

"Korkmuyor, onu bekliyor. Fakat beklediği baskını elinde kılıç üç izbandut yapmayacak."

"Anlamıyorum."

"Ümit ediyor ki gizli yoldan odasına beyaz geceliğini örten siyah mantosuyla sevgili bir hayalet girecek. Ay doğmak üzeredir; yarım da olsa manzarayı aydınlatmaya yeter; hatta ışığı yusyuvarlağından daha tatlıdır. Bu sevgili ile burcun tepesinden etrafı seyrederek fısıl fısıl konuşmak, seher vaktinin taze nurunu onun yorgun, lakin memnun çehresinde selamlamak ne hoştur!"

Amora cevap vermedi; yerinden kalktı. Ziyafet bitmişti. Kemerler, kubbeler, dehlizler ve merdivenler bir müddet ayak patırtılarıyla gürleyip inledikten sonra Alara şatosunu sessizlik bastı.

Paros'a ayrılan oda bir kulenin üst katı idi ve karşıki dağın tepesine konmuş yarım ayın ışığı ile aydınlandığı için etrafı fırdolayı seyretmek mümkündü. Delikanlı manzaranın vahşi güzelliğine kapıldı, soğuğa rağmen temaşaya daldı.

Bu vaziyette epeyce kalmış, neler ve ne kadar düşünmüştü ki kendine geldiği zaman ayın bir tepeden kalkıp ötekine yanaşacak mesafede yol aldığını gördü.

Artık içeriye çekilecekti, bitişikteki daha alçak bir burcun çıkıntısı üzerinde siyahlı beyazlı bir hayalet fark etti ve ince,

mevzun şeklinden sevgilisi olduğunu derhal anladığı için eğildi; gecenin sükûnetini zedelemeyen bir sesle çağırdı:

"Amora!"

Zaten kendisine bakmakta olan genç kıza elini salladı. Yüzünün hatlarını iyi ayırt edememekle beraber, onun heyecana kapıldığını hissetmişti. Aralarındaki mesafe yakın... Lakin binanın birinden öbürüne geçmek için bir boşluğu atlamak yahut kulenin dış duvarlarına tutunarak aşağı kattaki çıkıntıya ulaşıp korkuluklar üzerinden yol bulmak lazım.

Paros bir bakışta ikisinin de tehlikeli olduğunu anladı. Tekrar seslendi ve:

"Paros!" diye mukabele görünce, hele sesinde tatlı hatırlayışlarla karışık arzular içinde ziyafet dönüşü yatmaya hazırlanan bir sevgilinin gizli ah çekişini sezince ne yaptığını artık hesap edemeyerek burcun korkuluğuna tırmandı. Nerelere tutunduğunu kendisi de bilmeden düz duvardan aşağıya doğru inmeye başladı.

Dağ tepesindeki ay parçasının bu, kale taşlarına yapışarak pervasızca yol alan iri kertenkeleye hayretle baktığını, Amora'nın da ne hale girdiğini tabiidir ki görmüyordu. Lakin Pontuslu o gibi hareketlere idmanlı ve pek çevik bir delikanlı olduğundan az sonra, genç kızın helecanlarla çırpındığı yere ayağını basmıştı. Amora bir daha:

"Paros!" dedi; yanına gelmek için düşüp parçalanmayı gözüne alan cüretkâr âşığını, yeni tehlikelerden korurcasına ve tehlikeden kurtulmuşların yürek çarpıntıları içinde kollarıyla kavradı; odasına çekti. Aynı zamanda ay, tepenin öbür tarafına kaydığından şato karanlığa gömülmüştü.

Odayı üç ayaklı pirinç şamdanlarda yanan mumlar aydınlatıyordu; bunlar civarın dağ çiçeklerini emen arıların balmumundan yapılmış oldukları için alevleri parlak, uçlarında tüten dumanları beyazımtırak ve kokusuzdu. Ocakta yanmış ardıç, mersin, ıhlamur dallarının korları hafif beyaz bir kül ile örtülmüş olmakla beraber havayı mehtaplı gecenin kırağılı ayazına karşı kâfi derecede ılıklaştırmış, azıcık da rayihalandırmıştı.

Kenarda kimbilir hangi adadan yağma edilmiş ve limon ağacına işlenmiş gayet süslü bir karyola vardı. Bu karyola dört ayak, daha doğrusu oymalı sütun üzerine oturtulmuştu. Tavanlı ve dört tarafından perdeli idi; içine ortasındaki açık bırakılmış yerden giriliyordu. Eşya aynı tahtadan, aynı üslupta idi.

Genç kız, delikanlıyı ocağın yanındaki sedire oturttu; yerdeki ayı postunun üstüne uzanıp başını onun dizlerine koydu. Bir müddet sustular. Ne Paros, ne Amora şimdiye kadar hiçbir gün bu kadar saadet ve gönül rahatlığı duymadıklarını anlıyorlar, kımıldamıyorlardı.

Âşıklar için zamanın hem geçmemesi, hem mütemadiyen geçmesi istenilen bir saatti bu...

Amora dedi ki:

"Ya düşseydin! Ölebilirdin..."

"Ben o ciheti değil, nöbetçilerin görüp görmediklerini düşünüyorum."

"Görseler ne çıkar? Dadım ihtiyar Filomela söyledi: Kale halkı evleneceğimize hükmetmişler; bizi birbirimize pek yakıştırmışlar. Askerler düğünümüzü bekliyorlarmış; 'Kuman-

danımız Paros olacak; Türklerle arslanlar gibi dövüşeceğiz' diyorlarmış."

"Halkın, askerin dediklerini bırakalım. Sen ne düşünüyorsun?"

"Ben de böyle düşünüyorum sevgilim!"

Tepedeki kulede duvar macerasını kendini göstermeyerek seyreden Barsimon aşkın kudretini, Pontuslunun hayatını tehlikeye atmasını beğenmişti. Şimdi iki gencin konuşmalarını dinleyemediğine canı sıkılıyordu. Lakin hayali kuvvetli olduğundan onları hakikattekinden daha hoş bir sohbete daldırdı. Amora'yı, gözlerini, kirpiklerini hele pek manalı bulduğu kalın, lakin ipekböceği tırtılları kadar sevimli ve hareketli kaşlarını gözünün önüne getirerek Horatius'dan bir mısra okudu:

"Kaşlarının tek hareketiyle kâinatı sarsan ilahi varlık!"

Ne onun hayalleri, ne de gençlerin baş başa sohbetleri uzun sürmemişti. Alara kalesini uzak mesafelere kadar çevreleyen gözcülerin boru sesleri ve arkasından dağ yollarında nal takırtıları duyuldu.

Yataklarından fırlayanlar; hisar kapısı kendisine açılan bir süvarinin doludizgin meydanlığı geçtiğini, iç avluda atından indiğini gördüler. Aynı zamanda kale içi meşalelerinin dumanlı alevleri aydınlandı.

Paros, kendisine ayrılan oda yerine genç kızın dairesinden çıktığını hesaba katmadan, nöbetçiler önünden geçerek aşağıya koştu; Barsimon da yetişti avlu merdivenlerinde buluştular.

Prenses, kendisine doğru yaklaşıp iki büklüm selam veren süvariye sordu: "Ne var? Mühim bir haber mi getirdin?"

"Evet. Selçuk sultanının öncüleri hududu geçtiler. Düşman ordusu Kalanoros üzerine sarkınaya başladı!"

3

Sonraki tarih yazanların IV. Haçlılar Seferi diye andıkları zamana rastlayan o tarihte, Hıristiyanların hücum sahası Mısır idi; Rum Selçuklularına karşı bu havalide, Antakya daha önceden Türk nüfuzu altına girdiği için, Kilikya Ermeni hükümdarlığından başka düzenlenmiş bir kuvvet ve teşkilat mevcut değildi.

Ümit Kalanoros ve Alara kalelerinin tabii vaziyetlerinden ileri gelen mukavemet kudretlerine dayanmakta idi.

Fena haber üzerine kurulan mecliste Paros; evvela Kalanoros'a gidip Prens Fard'ın yanında bulunması lazım geldiğini, atının hazırlanmasını söyledi.

Gözleri de fikri de birdenbire Amora'dan çevrilmiş gibiydi.

Genç kız sarardı; bu gidişin dönüşü olmayabilirdi; felaket seli hepsini önüne katıp mahvedeceğe benziyordu. Barsimon söze karıştı:

"Düşman Kalanoros'u elde edemedikçe, Alara'ya ilişemez. Sıklet merkezi ötesidir. Orası dayanırsa burası da kendiliğinden kurtulur. Her ihtimali göz önünde tutmalıyız. Kalanoros'tan denize açılmak ve Kıbrıs'a sığınarak yeni kuvvetlerle tekrar gelip istilacıları geri çevirmek de imkân dahilindedir. Hülasa Kalanoros'ta yapılacak çeşitli işler, siyasi

ve askeri manevra kabiliyetleri var; Prens ahbaplara muhtaç. Ben de gideceğim; hatta fikrimce Prenses Amorfia'nın da gitmesi icap eder. Lüzumu takdirinde deniz yoluyla kendisini ve amca kızını emin bir yere götürebiliriz."

Kederle ilave etti:

"Prenseslerimizi Müslümanlara esir düşmekten korumalıyız."

Müneccimin fikrine yalnız Amora itiraz etti:

"Babamla kalemizde kalacağım."

Paros bir şey söylemedi; adeta genç kızın şatodan ayrılmamasını ister gibi bir hal takınmıştı:

"Şafak sökmeden yola çıkmalıyım."

Barsimon'a döndü:

"Siz gündüzün gelebilirsiniz. Zaten katırınız benim atıma yetişemez," dedi; mantosunu sırtına aldı. Az sonra üç muhafızla beraber hisardan ayrılmıştı. Fakat veda için Amora'nın önünde tazimle[1] eğildiği vakit usulca demişti ki:

"Beni burada bekleyiniz; gönlüm sizinledir; pek yakında döneceğim. Yıldızların alnımıza yazdığını ne Türk sultanı, ne de harp talihi silebilir."

* * *

O dakikadan itibaren Amora için, ortaçağda sevgilisi harbe giden kadınların kale içine kapanmış hüzünlü hayatı başladı.

Genç kız, kendi vaziyetinde olanlar gibi ayaklı gergefinin başına geçip içli türküler mırıldanarak halı dokuyacak yaradılışta değildi; buna rağmen hareketliliğini yarı yarıya

1 tazim: saygı gösterme

kaybetmişti. Kule penceresine yaslanarak ırmak kenarındaki çınarlı yolu gözetlediği, yalçın dağlara bakarak hem ayrılık, hem yurt sevgisiyle dalıp dalıp kendinden geçtiği, geceleri dadısı Filomena ile karşı karşıya, konuşmadan saatlerce oturduğu çoktu.

Aradığı, özlediği bir adam daha vardı: Barsimon.

Müneccim yanında bulunsaydı ara sıra ferahlamak imkânını bulurdu. Bereket hafta sonu onun beyaz katırı üstünde kaleye doğru geldiğini kuleden gördü. Filvaki Kalanoros yolu henüz kapanmamıştı; iki hisar arasında haber alınıp veriliyordu. Zira Keykubad ordusu, Toroslar arası tehlikeli ve kalelerle çevrili vadide savaşarak ihtiyatla yürüyordu.

Barsimon evvela Kostas'la konuştuktan sonra kızının sorgu dolu bakışlarına karşı:

"Üzülme, sana Paros'un selamlarını ve gizli talimatını getirdim," dedi.

"Orada vaziyet nasıl?"

"Ambarlar zahire, silahhaneler ok, sarnıçlar su ile dolu. Kale aylarca dayanabilir. Lakin maneviyat bozuk."

"Paros'un fikri nedir?"

"Savaşa tutuşmanın faydasızlığına kani; Sultanla uyuşmayı tavsiye etmektedir."

"Ya sen?"

"Aynı fikirdeyim."

Amora ağlamaya başladı. Müneccim, bu ağlama manzarasının güzelliğini bir müddet zevkle, zevkinden bayılacakmışçasına seyretti. Gözyaşlarının çam dalları üzerindeki yağmur damlaları gibi renkli görünmediklerine, billur kubbeciklerinde yeşil akisler bulamadığına şaşıyor gibiydi. Nihayet:

"Beni dinleyiniz," dedi, "her şeyden kıymetli olan sizsiniz. Bütün Pamfilya'nın güzelliği, serveti, muhabbet telkin eden ve yurt hasreti duyuran cazibesi sizde toplanmıştır. Meyvelerini, pınarlarını, güneşini, denizini, hepsini siz temsil ediyorsunuz... Yumuşak iklimini, yalçın dağlarını ve yeşil ormanlarını, sorguçlu kamışlarla çevrilmiş nilüferlerle, örtülü yayla göllerini de! Biz, Paros ve ben, memleketi, olamazsa sizi korumak, kurtarmak düşmana kaptırmamak kararındayız. O size âşıktır."

"Ya sen, Barsimon?"

Müneccim saklamadı; kısaca:

"Ben de!" dedi. Gözlerinden süzülen yaşlar yanaklarından yuvarlanarak altın ışıklı kıvırcık sakalları arasında kayboldu. Amora usulcacık diyordu ki:

"Biliyordum zaten... Fakat ne yapayım ki sevdiğim odur."

"Ve öyle olması daha doğrudur, yavrum! Karşılık beklemeden sevmenin hazzını duyacak yaşta ve anlayıştayım. Yıldızları da böyle seviyorum; alışkanım. Şimdi kararlaştırdığımız plana gelelim; vaktimiz var."

"Ne yapacağım?"

Barsimon yapılacak şeyleri genç kızın kulağına fısıldadı:

"Nereye götürecek beni?"

"Bilmiyorum. Belki Pontus'a, belki Kıbrıs'a... Vaktiyle sizin gibi sevdalılar Sitera adalarına yelken açarlarmış,"

"Sen ne olacaksın?"

"Yalnız karşılıksız aşkla değil, güzel hatıralarla da oyalanabilirim. Bulutlu gecelerde nasıl hayalimde genç yıldızlarımı görüyorsam sizi de görmekte devam edeceğim.

Amora ismini verdiğim yıldız, kafamın içinde o kafa işleyebildiği müddet parlayacak. Bu saadet yeter, kuluna!"

Genç kız sevgi ve şefkatin musikileştirdiği bir sesle:

"Öp beni!" dedi ve müneccime alnını uzattı.

* * *

Biraz da İrena'dan bahsettiler. Kalanoros Prensesi, artık tehlikeli bölge sayılan Konas kasrından iç hisara çekilmişti; Meryem Ana kandili önünden ayrılmıyor, diz çöküp boyuna dua ediyordu. Barsimon külfetli elbiseler içinde, kıymetli taşların envaını göğsünde, bileklerinde ve parmaklarında taşıyan ve bunlardan başka yarın başının üstünde bir imparatoriçelik tacını taşıyacak olan haşmetli güzele de bakmıyor değildi. İçinden:

"Bu saray bir şey mi," diyordu, "sen ucu bucağı bulunmaz nice saraylarda ömür süreceksin; yüzlerce halayık karşında divan duracak! Sandıklar dolusu mücevher önüne serilecek. Debdebe ve saltanatın her çeşidinden kâm alacaksın; fakat aşktan nasibin olmayacak.

Hatta çok geçmeyecek, karşında bir rakibe, bir ortak bulacaksın; hayatın ihtişamlı bir işkenceden ibaret kalacak." Kehanetlerine şunu da ilave etti:

"Seni başka bir mihrap önünde başını yere dayamış, başka bir Tanrı'ya aynı imanla yalvarırken seyredecekler."

Amora müneccime dedi ki:

"Babamı gördün; hayatının sonuna geldiğini anlamışsındır. Onun haline bakınca insan aşktan korkuyor; çektiği gönül ve beden cefası bitirdi zavallıyı..."

"Istırap çekmiyor, bilakis şadlık içindedir ve bize cefada imiş tesirini yapması sadece dış yüzünü görmemizdendir. Aşkın en talihsizi bile aşksız yaşamaya kıyasla saadet sayılır. Konas'ı dindar yapan da gene aşktır, öbür dünyaya inanmak ihtiyacında idi; zira bu dünyada kaybettiği sevgilisini o dünyada bulacağına iman getirmesi lazımdı. Aşk olmasaydı büyük dindar erkeklerle kadınların sayısı çok azalırdı. Allah'a bağlılık çok defa bir insana bağlılıktan sonra başlar; yahut insandan kâm alamayan, Tanrı aşkıyla avunmak yolunu tutar."

Barsimon sözünü şöyle bitirdi:

"Siz o kadar sevecek, sevilecek ve sevdiğinizle mesut yaşayacaksınız ki Allah'a bağlanmaya vakit bulamayacaksınız. Lakin korkmayınız: Bu aşkı size ilham eden Tanrı olduğuna göre aşkınızı bir nevi ibadet sayacak."

Burcun dışına çıktılar; korkuluğa dayanarak gittikçe gölgelenen dağları, vadileri seyrediyorlar, düşünüyorlar. Havada bir turna sürüsü geçiyor ama görmüyorlar. Kendisine kâhinler, müneccimler, falcılar tarafından karşılıklı aşk müjdelenen bir genç kız kalbinde, hele o kız Amora gibi doğuştan sevmeye ve sevilmeye susamışsa, öbür hisler körleşmeye başlar.

Nitekim Amora artık ne Alara'nın, ne de Kalanoros'un uğrayacağı felakete eskisi kadar alaka duyuyor... Sitera adalarına yelken açmış bir gemide Paros'la beraber engine açılma hülyasına kapılmıştı. Hiç değilse aşkını Türk istilasından kurtarmak, esir düşüp Müslüman sarayında vücudunu arzu etmediği bir erkeğin tecavüzünden esirgemek esas vazifesiydi. Bu azıcık da yurdunun bir ufak ve kederli parçasından

düşmanı mahrum etmeye yarayacaktı. Bir saatten beri cevap bekleyen müneccime:

"Barsimon," dedi, "dediklerini yapacağım; Paros'la gide-ceğim."

Düşündü:

"Hatta gidemezsem, onların eline düşeceğimi görürsem kendimi öldürürüm, ölümün şeklini de tayin ettim."

"Anladım: Üzerinde bulunduğunuz güzel kısrağı mahmuzlamak ve bir yardan aşağı beraberce yuvarlanmak..."

"Evet."

"Benim beyaz katırım arkanızdan gelmeye o kadar alışmıştır ki istemesem, dizginlerini çeksem de kısrağınızın düşüp parçalandığı uçurumdan zavallı hayvanı kurtaramam. Kendimi de!"

Amora, müneccimin feragatli, fedakâr aşkına karşı minnettarlık duydu; aynı fedakârlığı Paros'un yapıp yapmayacağını düşündü. Barsimon sanki zihninden geçeni okumuştu:

"Pontuslu sizi behemehal felaketten kurtaracak. Kurtaramadığı takdirde kahramanca ölmesini bilecektir," dedi. Genç kızın şükran hisleriyle kendisine baktığını, bunu da kâfi bulmayarak başını omzuna dayadığını görünce zevkini daha içten duymak için gözlerini kapadı.

Hisar içindeki kazlar, havada süzülen turnaları haykırışarak selamladılar; çay tarafından keklikler öttü. Akşamüstü, Alara kalesi, hüznü artmış yaş çalı çırpı kokulu bir gölgeye bürünüyor, mehabetinden[1] kaybedip sünepeleşmiş halde adeta bir gölgenin altına büzülüyordu.

---

1 mehabet: görkem, büyüklük

Burçların ve kulelerin de maneviyatı koflaşmış gibiydi.

Müneccime Alara hisarı Mezopotamya'da seyahat ederken gördüğü harap şehir kalıntıları hüviyetinde; şimdiden ıssız göründü. Zira Amora az sonra oradan ayrılacak, uzaklaşacak, ne olacağı bilinmez bir maceraya atılacaktı.

* * *

"Nereye gidiyoruz Paros? Bu yol bizi denize değil, içerilere götürüyor."

"Sormayacaksın. Bana kim olduğumu bilmediğin halde güveniyor musun?"

"Evet. Yüzüme bakışların güven veriyor. Şimdiye kadar hiç kimsenin gözünde bu tesiri bulamamıştım. Mukadderatımı gözlerine bıraktım."

"Acele edelim sevgilim! Şafak sökmeden yetişmeliyiz." Karanlıkta karlı Toros yamaçlarına tırmanan iki atlı etrafa taş parçaları fırlatarak, çalıları hışırdatarak ihtiyatla ilerliyordu. Amora, müneccimle konuştuğunun gecesi, onun verdiği talimata uyarak mozaikli sarayın hisar dışına çıkan gizli yeraltı yolundan ırmak kenarına inmiş; orada kendisini gözleyen Paros'un kolları arasına atılmıştı. Boş bir at ötede, yapraklarını dökmeyen zakkum fidanlarının kuytuluğunda bekliyordu.

Deminki muhavere az sonra, karlı dağ tarafını tuttukları zaman aralarında geçmişti. Böylece gittiler, gittiler. Hava ışıldamaya başlamak üzereydi, uzakta bir kümbet belirdi. Yaklaştıkları zaman bunun yolcuları kar tipilerinden ve dağ fırtınalarından korumak için yapılmış bir barınak olduğunu anladılar. Amora'nın soğuktan titrediğini gören Paros:

"İnelim ve azıcık dinlenelim," dedi.

Atları bir meşe ağacına bağlayıp içeri girdiler. Ortada bir ocak, kenarda zamanında yığılıp bırakılmış kuru çalılar ve dallar vardı. Delikanlı bunlardan bir küme kucaklayıp ocağa koydu, çakmak taşlarını birbirine sürterek yaktığı kavı üfleye üfleye çıkardığı alevle dikenleri tutuşturdu; Paros bir taşa oturdu ve sevgilisini dizlerinin üzerine çekti.

Çalı çırpının çıtırtılı şakraklığı kesilip köklerin sessiz yanışı başlayınca Paros sordu:

"Isındın mı sevgilim?"

"Evet... Uyumak istiyorum..."

"Çoğu gitti, azı kaldı; iki saate varmadan rahat edeceğin bir yerde bulunacaksın. Fakat orası hiç beklemediğin, hatır ve hayalinden geçiremeyeceğin, Müneccim Barsimon'un bile yıldızlara bakarak öğrenemeyeceği bir yerdir, önce çok yadırgayacaksın; çok üzüleceksin."

"Sonraları?"

"Alışacak, mesut olacaksın. Eğer seni tehlikeden korumak için başka bir çare bulunsaydı bunu yapmaya cesaret edemezdim. Açıkçasını söyleyeyim: Artık istesen de benden ayrılamazsın; hiçbir kuvvet ayırmaya kâfi gelmez. Şu var ki son defa sana bir tercih hakkı vereceğim. Geri dönmek arzusu duyuyor musun?"

"Seninle beraber olursa dönerim."

"Şimdilik birlikte dönmemize imkân yok sevgilim."

"Isındım. Yolumuza devam edelim, öyleyse..."

Pontuslu, dizlerinin üzerinde oturup sönmeye yüz tutmuş ateşe dalgın gözleriyle bakan ve kendisine biraz daha yaslanan Tekfur kızını bağrına bastı. Bir kalp minnettarlık ve sevinç duygularıyla ancak bu kadar tatlı çarpabilirdi.

Amora'nın başını bu kalbin tam üstüne çekti. Sanki söyleyeceği en güzel sözleri bu çarpıntının ahengi daha mükemmel ifade edecekti; dinlemesini istiyordu.

Atlarına tekrar bindiler, alacakaranlığa daldılar. Nihayet çiselemiş karla örtülü bir tepede siyah renkli çadırlar ve etrafında zırhlı adamlar göründü.

"Neresi orası, Aleksi?"

Pontuslu cevap vermedi. Nalların kayalıklara çarpmasından hasıl olan çatırtıyı bir nöbetçinin sesi bastırınca durdular.

Nöbetçi kendilerine yaklaştı.

İşte o zaman Amora hayretten donakaldı: Zira seher vakti ışığının kâfi derecede aydınlattığı bu nöbetçi, çekik gözlü, elmacık kemikleri fazlaca çıkmış, tıknaz ve kunt yapılı, bambaşka tipte bir askerdi ve daha acayibi Paros'la genç kızın bilmediği bir lisandan konuşuyor ve Pontuslu aynı dilden cevap veriyordu.

Güçlükle sordu:

"Kimdir bu adam?"

Aleksi şefkati artmış, merhametle dolmuş bir bakışla sevgilisini süzdü ve sükûnetle:

"Türk eridir," dedi, "büyük sultanın ileri karakollarından birine vardık."

"Esir edecekler, öldürecekler bizi!"

"Hayır; kimse ilişemez. Zira ben Türküm ve asıl ismim Aleksi Paros değil, Ali Pars'tır! Hakanın sır kâtibiyim, ayrıca Kayı Han neslinden bir beyzadeyim; Sultanla akrabayız. Sizin lisanınızı ve âdetlerinizi küçükken esir düştüğüm Pontus sarayında öğrendim."

"Ben ne olacağım?"

"Nikâhımız kıyılacak; sevgilimdin, karım olacaksın."

"Hıristiyanım ben!"

"Biz ehl-i-kitaba hürmet ederiz; din vicdana tabidir; fethettiğimiz ülkelerdeki insanlardan beklediğimiz hükümdarımıza sadakattir. Sadık Hıristiyanı vefasız, asi Müslümana tercih ederiz."

"Kalanoros'ta ne arıyordun?"

"Vazifem kaleyi içinden fethetmekti; Hakanın emriyle, kana bulaşmamış bir sulh arıyordum; onunla beraber seni de buldum. Prens Fard telkinlerim sayesinde artık harbin lüzumsuzluğuna epeyce inanmıştır; Sultandan gelecek teslim teklifini kabule yanaşması beklenebilir. Fakat her ihtimale karşı Amora'mı tehlike dışına çıkarmam lazımdı."

"Barsimon işi biliyor muydu?"

"Yıldızlar o kadarını kendisine söyleyememişlerdi."

O sırada yanlarına gelen ve bölüğün kumandanı olduğu anlaşılan uzun boylu, tığ gibi bir delikanlı Paros'u hürmetle selamladı ve:

"Buyurunuz beyzadem," dedi, "otağımıza şeref verdiniz."

Amora bu sözleri anlamadı ama konuşma tarzına bakarak manasını kavradı; sevincin henüz kedere ve şaşkınlığa galebe edemediği kararsız hislerle boynunu büktü.

* * *

Güldal heyecanla sordu:

"Sahi mi bu hikâye? Tarihte de yeri var mı? Büsbütün hayali olmadığı hissini verdi, bana!"

Doktor Fahir, tıpkı Paros gibi sükûnetini bozmadan ağır ağır dedi ki:

"O devrin tarihini hatırlatacak vesikalar pek azdır. Lakin kitapları karıştırmak külfetine katlanırsanız bahsi geçen şahıslardan çoğunun isimlerine ve yarım yanlış kaydedilmiş maceralarına rastlarsınız. Fakat doğru olan benimkilerdir; zira başından sonuna kadar yaşadığım gerçek hayatımı anlatıyorum."

Genç kız dudak bükmemekle beraber inanmadığını belli eden bir hal takınmaktan da kendisini alıkoyamadı ve Tamara sergüzeştindeki gibi gerdanlık, taş vesaire nevinden bir ispatı bulunup bulunmadığını soracak oldu, vazgeçti.

Öbürü sözüne devam ediyordu:

"Sizi bir gün, şayet öyle bir saadete erersem, eskiden yaşadığımız yerleri beraberce gezerken Alara kalesine de götüreceğim; büyük avlunun sağında kubbesi yıkılmış bir bina kalıntısı göreceğiz. Yazık ki kitabesi galiba sonradan kaleyi tamir edenler zamanında amelenin dikkatsizliğiyle parçalanmış, yahut bir zelzelede kopup toprağa karışmış."

"Bir kitabesi olduğunu nereden tahmin ediyorsunuz?"

"Tahmin etmiyorum, biliyordum; ben hakkettirmiştim. Zerrintaç ile Ali Pars'ın birlikte yattıkları türbe idi, orası... Daha hayatta iken inşa ettirmişler, vefat tarihini boş bıraktırmışlardı. Amora çok asil bir ruh ve ecdada muhabbetiyle ebedi istirahatgâhının Alara olmasını istemiş, kocası kendisinden burada da ayrılmaya razı olmamıştı."

Güldal, gözleri dolacak kadar hüzne kapıldı; içli içli soruyordu:

"Ne yazılıydı kitabede?"

"Zamanın âdetine uyarak bütün kitabeler gibi Arapça şu ibareyi yazdırmıştım:

Türbet-ül emir elmerhum Ali Kayıhan
İbn-ül-merhum Gündüz Han ve zevcetühu
Zerrintaç binti Takvur"

Siz kale içinde sonradan bir çeşme yaptırmıştınız; üzerinde isminizi taşıyan bir kitabe de mevcut idi ama o da tıpkı dağdan getirdiğiniz su yolları gibi zamanın tahribinden kurtulamamış. Selçuk askeri bu suya "Zerrin suyu" derdi; civardaki köylüler de... Şunu da söyleyeyim ki türbemiz, içinden dışından mavi çinilerle kaplı idi. Aradım, toprağı eşeledim, ancak dört çini kırpıntısı bulabildim. Evime gelince, gelmek lütfunu benden esirgemediğiniz takdirde görürsünüz."

Genç kız, hikâyenin doğruluğuna gene inanarak ve bir vaatte bulunduğunu unutarak:

"Geleceğim, görürüm," dedi. Tren Sakarya vadisinin gür ve sulak yeşillikleri arasından İzmit yolunu tutmuştu. Yüksek Anadolu'dan zararsızca inebildiğine, tekrar denize ve denizlerin en süslüsüne kavuşacağına, iki deniz arasında hoş bir seyahat yaptığına memnun görünen saltanatlı bir gidişi vardı. Tekerlekler Doktor Fahir'e:

"Çabuk bitir, geliyoruz! Çabuk bitir, geliyoruz!" diye tekrarlıyordu, sanki...

Güldal da bu ihtarı fark etmişçesine dedi ki:

"Amora'yı Türk sarayında Zerrintaç kıyafetinde görmeye can atıyorum. Atlas şalvarı, sırma cepkeni, incili hotozu ile daha güzel olmuştur herhalde!"

Doktor bir hatıraya gülümser gibi dalgın:

"Suya pek meraklıydı," dedi, "altın tası elinde, tasın içinde fildişi tarak, ince belini dolayan ipek futası ile, sedef kakmalı nalınlarını sıcak mermerler üzerinde tıkırdatarak hamamda yürüyüşü gözümün önünden gitmiyor."

"Türkçeyi öğrenmiş miydi?"

"Pek çabuk ve fevkalade... Ama azıcık peltek konuşuyordu ve önceleri bir türlü 'ş' harfini telaffuz edemezdi; kurt yavrusunun ısırdığı yeri gösterirken: 'Surası!' derdi; gülerdik."

Fahir, hatırasını öyle tahassürle,[1] içi yana yana anlatmıştı ki Güldal kendi kendine söylendi:

"Evlenirsek ben de bazen peltek konuşayım, bari!... Köpeğin diş izini gösterirken de 'surası!' diyeyim... Çocukcağız pek memnun olacak!"

Bir şey daha aklına geldi, açığa vurmakta mahzur görmedi:

"İki hikâyenizin bugünkü hayatta maalesef Bambius'u veya Barsimon'u yok."

"Var efendim. Onunla İstanbul'da karşılaşacaksınız."

"Kimdir?"

"Dayım ressam Besim Bey... Sarı saçlarının ve sakalının güzelliğiyle maruftur. Size de meftundur."

"Beni nereden tanıyor? Tanıdığını nereden biliyorsunuz?"

Doktor Fahir, bütün seyahat müddetince ilk defa şaşaladı; sararıp soluverdi. Bu, İskenderun Garı'ndaki tesadüf

1 tahassür: özlem

esnasında uğradığı darbeden daha sarsıcı idi. Fakat derhal kendisini toparladı ve meseleyi şöyle izah etti:

"Bir defa bahsiniz geçmişti; demişti ki: 'Harikulade bir hanıma rastladım. Müteahhit Ruhi Bey'in kızı imiş. Portresini yapmak için babasına müracaat edeceğim.' Sizinle tanıştığımızdan beri dayımın o sözünü hatırlıyorum, ressama hak veriyorum."

"Beni nerede görmüş acaba?"

"Zannedersem Ada'da... Kulüpte verilen bir yaz balosunda."

"Tamam... Geçen yaz olacak. Dantel tuvaletimi herkes beğenmişti."

"Herhalde tuvaletinizden fazla sizi beğenmişlerdi. Bulunamadığıma acıdım. Bu dantel tuvaleti tahayyül ediyorum. Muhakkak leylak renginde idi."

"Evet. Ne iyi tahmin ettiniz!"

"Yarım kollu idi; göğsünüze daha koyu renkte yapma bir leylak demeti takmıştınız."

"Görmüş gibi söylüyorsunuz."

"Raspa oynamadığınıza yemin edebilirim."

"Oynamadım; oynamam da... Pek şoking bir dans! Bir tepinme daha doğrusu..."

"Hele adaleleri yumuşamış, göğüsleri iri hanımlarımıza hiç gelmiyor."

Gülümsediler. Böyle, saatlerce konuşabilirlerdi; lakin tren Geyve istasyonunda durmuş, az sonra hareket etmişti. Güldal dedi ki:

"Vakit yok... Hikâyenizi bitiremeyeceksiniz."

"Nerede kalmıştık?"

"Selçuk ordusu zabiti Paros'a: 'Buyurunuz, beyim... Otağımıza şeref verdiniz' demişti."

"Ha, evet. Acele edeyim. Anlatacağım kısım, anlattığımdan uzun olmamakla beraber yolumuz kısalmıştır ve..."

"Ve?"

"Başlayan aşkın süslü dekorlar içinde gelişmesini tasvir etmesi bakımından belki daha oyalayıcıdır."

Güldal'a baktı: Bu XX. asır kızı hayalindeki Tamara ve Amora'yı aratmayacak kadar cazibeli idi.

4

Bizzat Keykubad'ın kumandası altında bulunan ordu Konya'dan kalkmış, en kısa ve elverişli yoldan, yani Çumra ve Dinek üzerinden Hadım'a inmişti. Şimdi Kazgeçidi boğazı dediğimiz mevkide, Çorakdağ ile Tahtalıdağ'ın arasında bulunuyordu.

Artık denize ve Kalanoros kalesine doğru akıverecekti. Ali Pars, çadırda yalnız kalınca Amora'ya dedi ki:

"Sen burada emniyettesin; Kayı Han beyinin çadırı, hele içinde zevcesi bulunursa kutlu sayılır. Ben Sultanın huzuruna çıkacağım; otağ-ı hümayun birkaç fersah ötede imiş. Belki de gerisin geri yalıya, Kalanoros'a döneceğim."

Tekfur kızı ağlıyordu; soğuktan, yorgunluktan ve gönül azabından titriyordu da... Delikanlı onu mantosuna sardı; kucaklayıp kenardaki sedire yatırdı; üzerine tiftik keçisi kılından örülmüş bir örtü çekti; yere çöküp saçlarını okşayarak ana sesinin içliliğiyle şöyle konuştu: "Bütün bunları

unutacaksın. Masal kadar tatlı bir hayat başlayacak. Birlikte diyar diyar dolaşacağız; bir sarayı bırakıp bir başkasında yaşayacağız; yurduna gene döneceksin ve yepyeni kurulmuş sarayların has bahçelerinde gezip eğleneceksin. İrena'yı da göreceksin, babanı ve amcanı da! Barsimon beyaz katırıyla, cübbesi ve takkesiyle tekrar karşına çıkacak ve yıldızların yazısını anlatmaya devam edecek. En mühimi Pars kulun, kölen olacak, biteviye artan muhabbetle ömrünün sonuna kadar Amora'sını sevecek."

Genç kız, azıcık sükûnet bulunca:

"Ben," dedi, "seni gene Paros diye çağıracağım."

"Paros, mermer, Pars bir cins kaplan manasına gelir." Amora kollarını uzatıp delikanlının başını göğsüne çekti ve içinden gelen sımsıcak muhabbeti gizleyemeyerek:

"Sevgili kaplanım!" diyerek Ali'ye sarıldı; kâfi görmedi, ilk defa onu kendiliğinden öpmek cesaretini gösterdi. Artık birbirlerinin olmaları saati gelmişti. Lakin korkunç bir gürültü ile sedirden fırladılar.

Birdenbire davullar çalınmaya, borular ötmeye, yer yerinden oynamaya başlamıştı... Ali çadırdan dışarıya baktı, Amora'ya döndü:

"Ordu harekete geçti; Sultan geliyor!" dedi; genç kızın ne yapacağını şaşırarak örtünün altına saklandığını görünce, bir keklik yavrusunun avcıdan korunmak için fundalıklar arasına gizlenmesini hatırlayarak, tatlı tatlı, merhametle gülümsedi.

Keykubad, düşman kuvvetleri ve maneviyatı hakkında Ali Pars'tan lüzumlu izahatı aldıktan sonra:

"İyi çalışmışsın," dedi, "zaten mektuplarını aksamadan bana ulaştırıyorlardı. Dilerim ki, iki kaleye de sulh yoluyla girelim. Başka bir diyeceğin var mı?"

Ali durakladı. Padişah daha evvel meseleden haberdar edildiği için tebessümünü zorla tutup kaşlarını çatarak sordu:

"O Tekfur kızı nerede?"

"Çadırda efendimiz."

"Tiz nikâhınız kıyılsın; avradını harem otağına iletsinler. Sen geldiğin yere dönesin, bize karşı koymanın kâr etmeyeceğini kâfirlere el altından bildiresin!"

Delikanlı Oğuz usulünce yüzünü yere koydu; sonra kalktı. Huzurdan çıkıyordu ki aynı zamanda gayet ince bir şair ve zevk ehli olan hükümdar:

"Dur hele," dedi, "adı nedir ki?"

"Amorfia."

"Sarışın mı?"

"Kumral... Ama saçları ışık vurunca altın rengini alıyor, Sultanım."

"Öyleyse ismi bundan böyle Zerrintaç olsun!"

"Ferman efendimizin!"

"Kalanoros Tekfurunun bir kızı varmış diyorlar."

"Vardır, Zerrintaç'ın amca kızıdır. İrena adındaki bu kızın güzelliği dillere destan olmuştur Padişahım. Şahlara layık bir güzeldir."

Ali Pars, hükümdarın aklından bir şey geçtiğini sezdi; sezdiğini anlamaması için geri geri yürüyerek "çadır-ı hümayundan" dışarıya çıktı. Amora'nın bulunduğu çadıra gidin-

ce dedi ki: "Büyük hakan sana fevkalade iltifat olarak yeni bir isim verdi: Zerrintaç!"

Genç kız tekrar bir ağlama tutturdu; hıçkırıkları arasında:

"İstemem," diyordu, "ben anamın koyduğu ismimi bırakamam. Hem bunu öğrenemem, söyleyemem de..."

"O isim 'altından yapılmış taç' manasına gelir. Şu, çadırın aralığından vuran güneş saçlarını altın gibi parlatıyor; parlayan saçların başının üzerinde altın tellerle örülmüş, bir taç gibi duruyor. Sana ne derece yaraştı bu isim! Güzelliğini de cazibeliğini de artırdı. Bir Hint imparatoriçesi oldun sanki! Karşında secde edeceği geliyor insanın!"

Amora yumuşar gibi olunca âşığı ilave etti:

"Amorfia'yı nasıl kısaltıp Amora yaptılarsa Zerrintaç'ı da istersen küçültürüz."

"Nasıl küçülür?"

"Sadece Zerrin olursun. Sana 'Zerrin!' derim; saçlarını okşar, 'Zerrin'im!' derim; öper koklar, 'Zerrinciğim!' derim. Olur mu sevgilim, güzel Zerrin Sultan? Gene arzu edersen benimki de sadece Ali kalır."

Hıçkırıklar kesildi; yaşlı gözler çam yeşili ifadesiyle:

"Olur! Sen ne dilersen olacak! İki manada da esir ettin, beni!" diyordu.

Fazla konuşmadılar. Ordu –süvari, piyade, mancınık bölükleri, çadır ve ot yüklü katırlar, bütün ağırlığı ile, devrin harp usulünce öten borulardan, çalınan davullardan, at kişnemelerinden, zırh, kılıç şakırtılarından hasıl olmuş bir

uğultu ve şamata içinde– iki dağ arasından ovaya kaymaya başlamıştı.

İnsanları ve atları zırhlara bürünmüş, tuğlu, miğferli, kargılı, tırpanlı, mızraklı; kanca, şeşper, bozdoğan vesair harp aletleriyle donatılmış bir ortaçağ ordusunun gidişi, hele bu ordu Keykubad'ın latif Pamfilya sahiline yayılmak, orada kışlık payitaht kurmaktan ziyade Akdeniz'e de hükmünü geçiren bir imparatorluk meydana getirmek için hazırlanmış olursa, pek heybetli bir manzara teşkil ederdi.

Amora dehşete kapıldı; yurdunun artık elden gideceğine şüphesi kalmadı. Kendisini başka üzüntüler de bekliyordu. Sultanın emriyle Kadı-asker nikâhını acele kıydıktan sonra kocası iki fena haber vermişti: O, Kalanoros'a dönecekti ve taze gelin orduyu takip eden harem kadınları arasına girecek, gariplik ve bikeslik[1] çekecekti.

Şayet babası Kostas gibi Ali'sini de aşk felaketiyle bir meczup haline sokmaktan korkmasa idi kendisini geriye götüren atını, şu her dönemeci bir uçurum olan boğazın en derin yarlarından birine sürer, intihar ederdi.

Büyük felaketlerin insanlara verdiği hudutsuz mukavemet kudretiyle kadere rıza göstermeyi ve iyi günleri beklemeyi tercih etti. Dayanmak arzusunda müneccim Barsimon'un istikbaline dair söylediği, yıldızlardan okuduğu güzel kehanetlerin tesiri de vardı:

"Bir tek erkek seveceksiniz ve onun tarafından çok sevileceksiniz. Karşılıklı bir aşk ki, ezelden başlamış, ebediyete

1 bikes: kimsesiz

kadar sürecek!" dememiş miydi? Küçük adını pek hoş bulduğundan ismi tekrarlıyor, tekrarlamaktan kuvvet buluyordu:

"Ali!... Ali!..."

O sırada Ali Pars, sabaha karşı geldikleri kestirme yoldan Kalanoros kalesine doğru Aleksi Paros hüviyetine tekrar bürünmüş, at koşturuyordu. Zerrintaç ise gözlerinden boşanan yaşları göstermemek için mantosunun kukuletasını başına çekmiş, kendisini harem çadırına götürecek olan mehterleri bekliyordu.

* * *

Paros, akşama doğru Kalanoros kalesinin dış kapısına vardı; nöbetçiler selama durdular. Atını doğruca tepedeki Kiriyos sarayına sürdü ve Fard'ın bulunduğu odaya girdi:

"Düşman ordusu sahile iniyor. Öncülerini gözlerimle gördüm; yarın sabah burada olacaklar!" dedi; büyük bir üzüntü içinde sedire çöktü. Fakat meclisteki kumandanların kedere kapılacaklarına; kılıçlarını sallayarak cengâvercesine bağırıştıklarını, harbe can attıklarını görünce sahte endişesi bu defa gerçek bir üzüntüye çevrildi. Zira kalenin pek uzun bir muhasaraya dayanacak kuvvette olduğunu gayet iyi biliyordu.

Şüphe uyandırmamak için ayağa kalktı; cengâverlik gösterişine katıldı. Dizdarlar vazifeleri başına koşuştular. Prens Fard delikanlıya yaklaştı:

"Demin," dedi "Barsimon, fena bir haber getirdi. Buna, bilhassa senin ayrıca müteessir olacağına eminim: Delişmen Amorfia dün gece Alara'dan yaya olarak çıkıp gitmiş. Daha doğrusu sırra kadem basmış. Kaçmış mı, kaçırılmış mı? Muamma çözülemedi. Sen ne diyorsun?"

Paros, derin bir heyecana kapılma taklidi yaptı:

"Eyvah," diye haykırdı, "bize söylemişti: 'Anam gibi bir gün kendimi uçuruma atacağım; akıbetim parçalanmaktır.' Öldürdü kendisini!"

"Barsimon da aynı fikirde. Fakat bunlarla fazla meşgul olacak vaziyette değiliz; kardeşim Kostas artık büsbütün işe yaramaz hale gelmiştir; bereket Alara dizdarı Dimitros tecrübeli bir askerdir. Kaleyi korumasını bilecektir."

Az sonra Barsimon'un odasına giren Paros ona sesini yavaşlatarak dedi ki:

"Amorfia emniyettedir; tasa çekme, dostum."

"O yandan müsterihim."

"Nereye götürdüğümü neden sormuyorsun?"

"Bildiğim için..."

"Benim kim olduğumu da biliyor musun?"

"Doğum tarihini gizlemek istediğin zaman şüphelenmiştim. Fakat Amora'yı ancak senin kurtaracağını anladığımdan aramızda bir Türk bulunduğunu kimseye sezdirmedim."

"O, şu dakikada artık benim nikâhlımdır ve ismi Zerrintaç olmuştur."

"Yıldızlar böyle olacağını söylemişlerdi."

"Zerrintaç'ı yakında gene göreceksin Barsimon! Konya ve Kayseri buralarla kıyas kabul etmeyecek yükseklikte iki büyük şehirdir. Yıldızlara daha yaklaşacaksın ve berrak bozkır gecelerinde onlarla tekrar buluşacaksın. Zira hakanımız senin gibi bir ilim adamına nasıl muamele edileceğini kavrayacak vasıfta hassas bir şairdir. Yeter ki Kalanoros kalesinde esen şu harp havası lüzumsuz yere kan dökülmesine ve

hükümdarın gazaba gelip bir katliam emri vermesine sebep olmasın!"

"Gök en aşağı iki ay sürecek bir muhasara haberi veriyor. Fakat sonu katliam değil, düğün bayramdır."

"Neticeyi bildiğin halde niçin mahzun duruyorsun?"

"Zira zevcenin senden ayrı düştüğüne, hasretinle gözyaşları döktüğüne, yerini ve yanındakileri yadırgayarak öksüz çocuk gibi boynu bükük kaldığına üzülüyorum. Şimdi, şu akşam saatinde kimbilir ne kadar kederlidir!"

Kale ıslak bir karanlığa gömülüyor, ölü dalgalar yarımadanın granit kayalıklarına vurdukça bu karanlık sanki dile geliyor, bağrından inliyordu. İki arkadaş birbirlerine karşı kıskançlık duymadan, bilakis yakınlık hissederek aynı sevgiliyi düşünüyorlardı.

Zira âşıklardan biri o sevgilinin sahibi, öbürü sadece güzelliğinin putperesti idi; aşklarının sınırları da mahiyetleri de ayrılmıştı. Ali sordu:

"Kale kapıları kapanıyor; zincir ve demir seslerini işitiyor musun?"

"Evet."

"Bakalım, bir daha ne zaman, ne şekilde açılacak?"

"Açıldığı vakit evvela sen çıkacaksın; senin gitmen için açılacak."

"Bunu da yıldızlardan mı okudun?"

Müneccim cevap vermedi; el çırptı. İçeriye giren eli meşaleli, saçları kırçıl, kamburu çıkmış bir adam kandilleri yakmaya başladı.

"Dışarıda ne var ne yok Padol?"

"Yarın cenk olacak diyorlar."

Padol genç yaşında esir düşmüş, fakat serbest bırakıldığı halde memleketine dönmemiş bir Gildani idi; hizmetinde bulunduğu Barsimon gibi yıldızların dilinden anlar bir âlim idi de... Hatta Müneccime hocalık ettiği bile olurdu. Kule tepesinde beraber otururlar; kâh gökyüzünü, kâh denizi, kâh dağları seyre dalarlar; tabiatın güzellikleri kadar, esir pazarlarını, kiliseleri ve gezinti yerlerini yan yana dolaşarak, insan güzelliğinin de zevkini çıkarırlardı.

"Prensesi gördün mü?"

"Gördüm. Dua etmek için kiliseye gidiyordu."

Barsimon, onun İrena'ya hayranlığını bilirdi. Kambur ihtiyarın gönlünde bu haşmetlu ve ağırbaşlı güzellik yatıyordu. Zaten Müneccimin anladığına göre azat edildikten sonra, Kalaıioros'ta kalmasının bir sebebi de mevkinin ve iklimin güzelliğine, İrena'nın yetişip gelişerek hüsnünü katması, nurunu saçıp cazibesini yayması olmuştu. Pek az konuşkandı; lakin tekfur kızından söz açılınca gevezeliği tutardı, ilave etti:

"Pek mahzundu; mahzunluk esasta çirkini bile güzele çevirir; ona Meryem'in ilahi güzelliğini, bir Mater Deloroza letafetini vermişti. Bana lütfen sordu: 'Padol! Amorfia'nın başına geleni duydun mu?' 'Allah sizi korusun!' dedim. Sesindeki içlilik yüreğimi hun etti."

Bunları anlatırken Gildani filozofun dökülmeyen gözyaşları yanaklarından iniyormuş sanılıyordu; sesi de sanki gözyaşlarının bir bestesine dönmüştü. Barsimon:

"Prensesin nasıl bir ikbale ereceğini sen benden iyi bilirsin. Yıldızının parlaklığı gözlerimizi kamaştırmamış mıydı? Keder bir sistir, dağılır ve altından ışık belirir," dedi. Padol

Yunanca "her şey geçer" manasına bir tabir kullanarak müneccimi tasdik etti:

"Panta reni!"

Zira Heraklit felsefesine inananlardandı. Kâinattaki daimi değişiklikler tesadüf eseri olamazdı; bunlar umumi ahengi temin ediyordu ve insanın akıllısı başka türlü olmasına imkân bulunmayan dünya nizamına uymakla mükellefti.

Padol odadan çıkınca Ali Pars dedi ki:

"Ben Türk askerlerine ok atamam; atmayınca da şüpheyi üzerime çekerim. Vazifem Fard'ı harp etmenin faydasızlığına inandırmak, dizdarları maneviyat bozukluğuna uğratmaktır. Nitekim yarı yarıya muvaffak oldum da..."

"Peki ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Sağ kolumu kendi elimle kırmaktan başka çare yok. Sonra geceleyin burca çıkarken düştüğümü söylerim."

Barsimon, Ali Pars'ın çekeceği ıstıraptan ziyade bu kol sakat kalırsa Amorfia'nın üzüleceğini ve gürbüz, sapasağlam bir erkek muhabbetinden mahrum olacağını, arzusunca sevilemeyeceğini düşünerek ürperdi. Onu bir çolağın tek kolu arasında tahayyül etmeye bile rıza gösteremezdi. Bereket aklına bir şey geldi; dedi ki:

"Padol çaresini bulur; isterse kolunu davul gibi şişirir; görenler iltihaplandığına inanırlar. Halbuki hiledir, gözbağcılıktır. Esirlerden acıdıklarına hisar tamir edilirken birkaç gün dinlenebilmeleri için bunu kaç defa yapmıştı."

"Ona açılamam."

"Mahzur yok. İrena'nın selameti mevzubahis olunca akan sular durur. Zaten ne oluyorsa olması lazım geldiğine inandığından her şeyi olduğu gibi kabul eder."

"Bunları nereden öğrenmiş?"

"Vaktiyle yanında çalıştığı Hintli bir hekimden... Fard'ı bir engerek sokmuştu; panzehirini verdi; İrena'nın babasını ölümden kurtardı. Daha neler bilir o hezarfen kambur! Tılsım, büyü, sihir, her şey... Lakin papazlardan ve mutaassıp dindarlardan ürktüğü için marifetlerini gizli tutar. Sihirbazdır diye diri diri yakıverirler adamcağızı!"

Gene el çırptı ve gelen hademeye Padol'u çağırmalarını emretti. Az sonra üç adam kapıyı örterek odada baş başa, fısıl fısıl konuşuyorlardı. Dışarıda reçine ve katran kokulu meşalelerin aydınlattığı, büsbütün korkunç ve azametli hale soktuğu Kalanoros kalesi zırhlı, miğferli muhariplerin ayak sesleri, kılıç şakırtıları ile cenge hazırlanıyordu.

* * *

Doktor Fahir hikâyesini kesti; Güldal'a dedi ki:

"Sizi bu harbin tafsilatıyla yormak istemiyorum. Şayet günün birinde boş vaktimiz olursa, mesela Bandırma'daki çiftlikte ocağın karşısına geçip bir kış gecesi karşı karşıya oturur, konuşma ihtiyacı duyarsak teferruatıyla anlatırım. Şimdilik hülasa edivereyim:

Keykubad ordusu ertesi sabah, şafak sökerken üç koldan ve denizden kaleyi sardı, mancınıklarla dövmeye ve ok sağanağıyla hırpalamaya başladı. Lakin akşamüstü kumandanlar Kalanoros hisarının misli nadir metanetini ileri sürerek başarısızlıklarından dolayı mazur görülmelerini Hakandan rica ettiler.

Günler, haftalar geçti; birinci ay bitti; ikinci de sona ermek üzere idi: Hisar dayanıyordu. Keykubad ümidini kes-

memişti. Ama üzgündü; gözüne uyku girmiyordu. Bir gece rüyasında melek yüzlü bir delikanlı kendisine bir şiir söyledi; şiirde Allah'ın yardımı ile kalenin fethi müjdeleniyordu.

Hakan uyandı; hemen hokka kalem istedi; manzumeyi yazdı ve akşamüstü karargâhına gelen ümerasına bunu okudu. Herkes sevindi; ferman buyurulduğundan yüz öküz, bin koyun kesilerek orduya dağıtılarak fakirlerle gönüllülere ziyafet çekildi; ayrıca on bin dirhem para dağıtılmış, beyler de Padişahın yolunda giderek, halka ihsanlarda bulunmuştu.

O gece muhasaranın[1] tam ikinci ayı bitip üçüncüsü başlıyordu. Görünüşe nazaran Kalanoros yıllarca dayanabilecekti. Fakat...

Güldal'ın aklı daha ziyade başka bir tarafa saplanıp kaldığı için sordu:

"Zerrintaç ne oldu? İki aydır nerelerde? Ali Pars'tan haber alamıyor mu zavallı?"

* * *

Fahir, bu sözlerden genç kızın harbe dair izahatı mühimsemeyip bahsin âşıklara gelmesini istediğine hükmederek, dedi ki:

"Şimdi onlara döneceğim; azıcık bekleyeceksiniz. Evet, ne diyordum? Ha, kale yıllarca dayanabilirdi. Fakat Pars ile Barsimon, elde ettikleri Padol'un da fikrini alarak Prens Fard üzerinde, fark ettirmeden manevi baskıyı ilerletmişlerdi."

Sağ kolu, güya bir düşme neticesi kırılarak işlemeyen Paros onun yanından ayrılmıyor, müneccim de Prenses

1 muhasara: kuşatma

İrena'yı yıldızların diliyle yavaş yavaş sulhe ve geleceğin imparatoriçelik tasavvurlarına alıştırıyordu.

Fard bir gece acayip bir ruh haleti içinde uyandı ve Paros'u çağırttı:

"Müdafaadan vazgeçiyorum," dedi. "Sultanla başa çıkmamızın imkânsızlığını, kaleye harple girerse kimseye aman vermeyeceğini anladım. Düşmanlığı bırakarak onunla dost olmalıyız. Allah böyle istiyor!"

Kalanoros Prensindeki ani değişikliğe Paros şaşmadı. Zira Padol'un, hocası Hintliden öğrendiği esrarlı usullerle tekfuru manyetizma ettiğini ve bir gün ellerini ovuşturarak:

"Netice yakındır, Kiryos aman dileyecek!" dediğini biliyordu. Derhal toplanan askeri meclis Fard'ın kararını muvafık buldu ve talakatli bir adamın Antalya sahilleri Emiri ve Hakanın Başmüşaviri Ertokuş nezdinde gönderilerek tavassutu ile barış istenmesine karar verildi."

Çeşitli lisanlar, bu arada az buçuk Türkçe bildiğini söyleyen Aleksi Paros elçi seçilmişti. Sulh şartları Hakanın arzu ve insafına bırakılacaktı.

Gün ışıyordu ki kale kapısı üzerinden düşman ordusuna seslendiler:

"Bir elçimiz vardır, serdarınızla söz edecek, yol verin!.."

Barsimon'un dediği oldu; muhasara durdu. Kalanoros kalesinden ilk çıkan adam Ali Pars idi. Ali sevincinden uçuyordu. Nasıl uçmasın ki hem zafer haberini götürüyor, hem de sevgilisi Zerrintaç'ına kavuşma ümidini taşıyordu.

İşler çarçabuk görüşüldü; Keykubad memnundu, şöyle dedi:

"Koş git; Kiryos Fard'a söyle: Arzusu ne ise muvafakat edeceğim."

Onun mertebesinde nice prens bizim saray ve ordu erkânımızdandır. Kendisi de layık olduğu dostça muameleyi görecektir.

Ali Pars, vakit bulup da sevgilisinden haber alamadı; kaleye koştu ve neticeyi müjdeledi. Fard'ın bağlılık ve teslim mektubuyla Türk karargâhına tekrar geldiği zaman kendisine bir kâğıt verdiler; içi Yunanca yazılı ve altı Zerrin imzalıydı; okudu:

"Sevgilim Ali!.. Sana Latince bir mısra hatırlatacağım: Omnia vincit amor. Bu Viril'in sözüdür, aşk her şeye galebe çalar, manasına gelir. Benim aşkım da bütün zorlukları yenecektir. Yazmasını ve okumasını öğrenemedim ama şöyle böyle Türkçe konuşuyorum. Dinle: Kulun olayım senin! Beğendin mi canım? Kavuşacağımız günler pek yakınlaştı. Çektiklerimi kollarının arasında çarçabuk unutacağıma eminim..."

Sulh haberi yayıldığından ordugâh borular ve davullar çalarak şenlik yapmaktaydı. Şubat ayına henüz girilmişti ama ılık bir güneş altında çimenler birdenbire yeşermiş, papatyalar açmış, ağaçlar tomurcuklanmış, deniz yaz maviliğini almıştı.

En hoşu, ok vızırtıları, mancınık şamataları, cenk avazeleri kesilmiş, Azrail'e tasını tarağını toplayıp başka diyara gitmek düşmüştü.

Kalanoros kalesini üç yandan çeviren Selçuk donanması birdenbire yelkenleri fora etti; leventler Hakan şerefine alkış tuttuğundan yer gök inledi.

5

Elde ettiği zaferin her türlü nimetinden faydalanmak isteyen Selçuk Hakanı, Fard'ın Türk topraklarında başını dinleyecek bir sığınak isteyen ve sadakat arz eden mektubunu okuduktan sonra dedi ki:

"Tekfur aklı başında bir adama benziyor; ayrıca hanedan kişidir, bu yerler asırlarca hükmeden cetlerinden ona miras kalmıştır. Sadakatini hısımlık ile sağlamak isterse ve teklif kendisinden gelirse reddetmeyiz; şefkat ve keremimizden fazlasıyla müstefit olur.[1] Sulh ve asayiş de daha kolay teessüs eder."[2]

Mecliste bulunan emirler, Padişahın bu düşüncesini de alkışladılar. Delikanlı Zerrin'in hasretini çekiyordu; solgun bir yüz ve sarsakça bir vücutla içeri girdi ama beyler zafer ve beklenen düğün neşesine kapılmış halde olduğundan kimse bunu fark edemedi. Kararı bildirdiler. Kayıhanoğlu yere yüz sürüp huzurdan çıktı. Çok geçmeden Fard'ın karşısında idi. Artık saklamaya lüzum görmediğinden:

"Muhterem Kiryosum," dedi, "ben Türküm, asıl ismimle Ali Pars'ım ve bir soyzadeyim."

Hakanın arzusunu bildirdi.

O devrin tarihçileri ne psikolojik durumlara ne de realizme yer vermeyi bilmediklerinden elçinin getirdiği haber üzerine Fard'ın aşırı derecede sevinerek külahını havaya attığını ve kızlarından birini hemen Padişahın harem dairesi hizmetine gönderdiğini yazarlarsa da bu iş öyle kolaylıkla, gönül ferahlığıyla olmamıştı.

---

1 müstefit olmak: yararlanmak
2 teessüs etmek: kurulmak

Zaten Tekfurun bir tek kızı vardı; tarihlerde "kızlar" diye bahsedilmesinin yanlışlığı bir amca kızının sarayda mevcut oluşundan ileri geliyordu.

Bereket Barsimon aylardan beri İrena'yı ikbal hırsını şahlandırmak suretiyle iknaya muvaffak olmuş, yıldızlarda yazılı akıbeti hiç kimsenin değiştiremeyeceği, gökyüzünün ancak Tanrı emriyle ve Tanrı diliyle konuştuğunu anlatarak kızı gelecekteki imparatoriçeliğe hazırlamıştı.

Bununla beraber İrena düşüp bayıldı; despotlar ve rahipler mateme girdi; Hıristiyan ahali, ölümden kurtulduğuna sevinmekle beraber, din değiştirecek prenseslerine, yarın cehennemde yanacağı korkusu ile acıdılar, gözyaşı döktüler.

Fakat Hakanın arzusu yerine getirildi.

İrena'yı süslediler, mücevherlerle donattılar, alayla kale kapısından çıkarıp Türk karşıcılarına teslim ettiler. Mahzun halinin büsbütün latifleştirdiği öyle şahane bir güzellikte idi ki karşıcı gelenler lebbeyk[1] çekmekten kendilerini alamadılar. Taze gelin harem otağına yürek çarpıntılarıyla girdi; çadırdaki ziynet ve debdebeden gözleri kamaştı.

Ve işte bu sırada kulaklarına iki aydır işitmediği tatlı bir sesin musikisi aksedince rüya gördüğüne hükmetti. Zira karşısında duran Türk kıyafetinde, güzelliği harikulade artmış olan kız, Amora idi; anadiliyle ona:

"Safa geldin Mahperi," dedi. "Zerrintaç seni bekliyordu."

Böyle hitap etmekte haklı idi. Az evvel Hakanla nikâhı kıyılmış ve İslam dinini kabul ettiğinden kendisine bu isim verilmişti. Tarihte Huand Hatun adıyla da anılan meşhur Sel-

1 lebbeyk: buyurunuz, emir sizindir anlamında kullanılan söz

çuk imparatoriçesi Mahperi bir müddet sonra Keykubad'a bir oğul yetiştirecekti ve bu oğul, anasının teşvikiyle hem babasını, hem de ana ayrı küçük kardeşini öldürterek onların yerine geçecekti: Osmanlı tarihinin meşhur Mahpeyker'i, yani Kösem Sultan adıyla tanınan Anastasya'sı ne ise Selçukluların Mahperi'si ya da İrena'sı odur; yaman Rum kızlarıdır.

Ertesi sabah büyük Hakanın kayınbabası hisardan çıkıp Sultanın huzuruna kabul edilmiş, iltifat görmüş ve ikameti için kendisine Akşehir ile civarındaki beş köy ihsan buyrulmuştu.

Nihayet Keykubad muhteşem mevkibi ile karargâhından ayrıldı; davul seslerinin, alkışların, neşeli haykırışmaların yerle göğü zangırtadan şamatası arasında Kalanoros kalesine şeref verdi. Geçtiği yola halılar serilmiş, çiçekler serpilmişti. Bayramlık elbiselerini giymiş kızlar şarkılar okuyorlar, alkış tutuyorlardı.

Burası servetiyle, mücevherleri ve hazineleriyle dünyanın en refahlı bir beldesi idi. Padişahın ayakları altına avuç avuç altın döktüler. Başından saçılar serptiler. Koca despotlar, sırmalı cübbelerinin etekleri zil çalarak ve birbirlerini itip kakarak Keykubad'ın ellerini öpmek için koşuşuyorlardı.

Kaleden ilk sadır olan ferman şu idi: Kalanoros ismi ulu Hakanın unvanı olan Alaüddin kelimesine izafeten Alaiye'ye çevrilmişti. İkinci emir daha mühimdir. Kale, bir Moğol istilası karşısında hükümdarın evlat ve ahfadına barınak olmak üzere büyütülüp tahkim edilecek ve bir de büyük saray kurulacaktı.

Ali Pars, yaptığı hizmetlere karşı kale dizdarlığına tayin edildi. Barsimon ile Padol rahat bir nefes aldılar; artık hayatları emniyette idi.

* * *

Mahperi eğildi, Keykubad'ın ayaklarına kapandı:

"Ulu Hakanım," dedi. "Alara kalesinin emiri benim amcamdır ve Ali Pars'ın zevcesi Zerrin'in babasıdır; pek sevdiği karısının bir kaza neticesinde ölmesi üzerine hem akıl, hem de beden zaafına uğradı; meczuptur. Ferman buyurursanız Alara da sulh yoluyla imparatorluğunuza katılsın. Oraya da Ali'yi gönderiniz. Aman dilemesini söylesin, beyhude yere kan dökülmesin."

Padişah, güzel hatununun fikrini beğendi; mevkiine layık zekâ ve dirayete malik olduğunu da anlamıştı:

"Öyle olsun, Mahperi!" dedi ve öyle oldu. Fakat zavallı Kostas Alara'yı teslim mecburiyetinde kalınca darbeye dayanamadı, bir kalp sektesinden öldü; kale sulhen fethedildi.

Hakan kısa bir müddet Akdeniz kıyılarında oyalandıktan sonra Mahperi ile Konya'ya dönmüştü. Ali ile Zerrintaç nihayet Türkleşen Alaiye'de baş başa kaldılar. Baharın Pamfilya ülkesini büsbütün cennete çevirdiği mevsimdi.

Karı koca, hisar dışında ilk tanıştıkları Kostas sarayına gittiler. Lakin burasının ismi değişecekti, Gülfeşan'a çevrilecekti; yüzlerce işçi bir saray yapmakla ve gül bahçeleri düzenlemekle meşguldü.

Zerrintaç ne taht, ne taç, ne saray, ne gülistan istiyordu; hepsini Ali Pars'ın kolları arasında buluyordu. Onun kucağı taht idi, eli saçlarına konunca taç oluyordu; gözlerinin

içinde ne saraylar vardı ve okşanırken gülistanların zevkini kendisi de gül açmış bir fidan gibi nasıl da renklenip rayihalanarak duyuyor, duyuruyordu!

Bir gün dostları Hoca Bahaî gene ziyaretlerine geldi...

* * *

Güldal, uykulu gözlerini açarak sordu:

"O da kim? Şimdiye kadar hiç bahsi geçmedi."

Doktor Fahir gülümsedi ve:

"Tanıdığınız bir adam," dedi, "sizin ezeli hayranınız..."

"Benim mi?"

"Yani Zerrin'in ve daha evvel Tamara'nın..."

"Müneccim Barsimon, Hoca Bahaî mi oldu?"

"Evet. Beyaz kürkle kırmızı çevrili takkesini çıkarmış, yerine siyahını giymiş, etrafına kocaman bir sarık dolamıştı. Lakin devetüyü cübbesini feda edememişti. Beyaz katırı da hâlâ duruyordu; ikisi de sıhhatte idiler. Vaktiyle nasıl İncil okuyor, Homeros ile Virgilius'dan şiirler söylüyor, çivi hattını söküyor, hiyerogliflere mana veriyor, yıldızların dilini biliyorsa şimdi de Kur'an'dan ayetler zikretmeye ve Farsça mektuplar yazmaya çabalıyordu."

"Padol ne yapıyordu?"

"O, mabudesi İrena gittikten sonra konuşmaz olmuş ve perhize girmişti. Günleri sayıyor, imparatoriçenin kış mevsiminde Hakan ile beraber gelip yeni yapılan saraya inmesini bekliyordu. Mutaassıp bir Hıristiyan iken aynı taassupla Müslüman kesilen Mahperi'nin yüzünü göremeyeceği endişesiyle kan ağlamakta idi."

"Zerrintaç din değiştirmedi mi?"

"Resmen değiştirdi ama esasta bin altı yüz sene evvelki cetleri gibi, Tamara gibi ruhen putperestti; Hıristiyanlığı kadar Müslüman oldu. Ali Pars'tan başka varlık tanımıyor, kocasına tapıyor, ona çok defa bir heykel vaziyeti vererek ayaklarının altına çiçekler yayıyor, meyveler seriyor ve dizlerine başını dayayıp yüzünü hayran hayran seyre dalıyordu. Zerrin Fransızların 'büyük âşıka' dedikleri tipten, kendisini tamamıyla muhabbete vakfetmiş bir kadındı. Sevmek ve sevilmek için yaşıyordu; üst tarafı teferruat kabilindendi."

Genç kız, karı koca arasında da olsa acayibine giden o heykelli sevişme manzarasını önünde duruyormuş gibi görmekten utanırcasına gözlerini yumdu ve lakırdıyı çevirmek için söylendi:

"Bir gün Hoca Bahaî ziyaretlerine gelmişti," demiştiniz.

"Evet, bu noktada kalmıştık. İzmit'e yaklaşıyoruz, neredeyse sabah olacak. Hikâyemi bitirmeliyim... Zaten bitmek üzere."

Güldal perdeyi araladı, kenarından dışarıya baktı. Tren Sapanca gölünün yanından geçiyordu; etraf henüz ağarmamakla beraber hohlanmış hissi veren suyun üzerine buğu ile ışık arası mahiyeti anlaşılmayan bir yarı aydınlık aksetmişti. Sazlar, sanki diplerinden koptukları halde bu zamklı aydınlığa üstünkörü yapıştırılmış, iğreti halde duruyorlardı; bir rüzgâr esse değil, üflense uçup gidecekler yahut toz olup savrulacaklardı.

Fahir genç kıza bir fincan kahve verdi; içine de azıcık konyak damlatmıştı. Göl kenarının bu seher vaktindeki ürpertici rutubetini vagon camları ardından bile duyuyorlardı.

İkisi de birbirlerine sokulup vücut hareketlerini mezcederek[1] ısınmak, masumcasına uyumak arzusuna kapıldıklarını anladılar.

* * *

Hoca Bahaî, yakışıklı dizdarın taze karısındaki değişiklik karşısında her defa artan bir hayranlığa kapılıyordu. Üç aydan beri Zerrintaç, vücut tenasübünden hiçbir şey kaybetmemekle beraber mütemadiyen kadınlaşmak suretiyle büsbütün latifleşiyor, insana dolgunlaşmış, kemale ermiş tesirini yapıyor; bir kadının genç kızdan bambaşka, daha değerli bir mevcudiyet olduğuna insanı inandırıyordu.

Artık bir konca değildi; yaprakları kabarmış fakat açılmayarak yumuk kalmış, solup dağılmamış, pörsüyüp kavrulması ihtimali olmayan sihirli bir çiçekti; asıl kıvamını, tam rengini ve yakışan rayihasını, en zarif şeklini şimdi bulmuştu.

Yeni kıyafeti de güzelliğini ayrıca süslüyordu.

O gün camgöbeği bir atlas elbise, ayva sarısı bir cepken giymişti; oyalı dar yeleği altındaki gömleği teninin pembe ebrulu beyazlığını örtmemek için incecik muslindendi. Başına cepkeninin renginde bir ipekli dolamış, uçlarını bir gül şekline sokarak ortasına gözlerini hatırlatan iri bir zümrüt iliştirmişti. Kemeri de zümrüt işlemeliydi.

Günde birkaç defa hamama girdiği, hoş kokulu killerle yıkandığı, arişahiler süründüğü, adeta Roma devrine döndüğü, yeni dinin bu faziletlerinden azami istifade ettiği için güzelliği Müslümanlaşmış, tertemiz olmuştu da...

---

1 mezc etmek: karıştırmak, birleştirmek

El çırptı; parmaklarının uçları yüksük kınalı idi; daha doğrusu Kayseri dağlarında yetişen cehri[1] kökleriyle boyanmıştı.

İçinde bulundukları çinili salona giren körpe cariyeler Gülfeşan bahçelerine akan serin pınar sularından yapılmış turunç şerbetleri sundular.

Sabık müneccim hiçbir dinde Cennetin veya ilahlar dağının buradan daha güzel olamayacağı gibi hiçbir peygamber veya şair tarafından da daha iyi tasavvur ve tasvir edilemeyeceğine iman getirdi.

Renklerin, rayihaların, tatların, seslerin, insan örneklerinin, eşya ve tezyinatın, her şeyin, havanın ve iklimin, nizam-ı âlemin ve tabiat ahenginin en güzeli, nazlısı ve nazenini buraya toplanmış, bu salonda birbirleriyle uyuşmuş, adeta henüz hiçbir kudret tarafından yaratılamamış, yaratılamayacak bir hayal kâinatın çekirdeği vücut bulmuştu.

Zerrintaç, Hoca Bahaî'nin duyduğu kendinden geçiş halindeki zevki anladığından gülümsedi ve sordu:

"Lupina'nın yavruları büyüyorlar mı?"

Lupina, belki hatırladınız, Amora'nın baldırından ısıran dişi kurttu; onu Padol, Hindistan'da öğrendiklerine güvenerek bir köpekle evlendirmeye muvaffak olmuş ve yarı kurt, yarı köpek iki tane cin gibi zeki yavru elde etmişti.

"Havlamaya başladılar."

Yunanca konuşuyorlardı. Lakin genç kadın, elbisesinin altında kalan bir yeri işaret ederek "ş" harfini "s"ye çevirerek Türkçe:

"Suradan dislemisti!" dedi. Ali Pars güldü ve karısının yüzüne öyle bir muhabbetle baktı ki Bahaî bu sırada iki

1 cehri: kabuğundan kırmızı boya elde edilen bitki

âşığın baş başa olmadıklarına, kendisinin yanlarında bulunmasına teessüf etti.

"Yıldızlar ne söylüyorlar?" diye soran Zerrintaç'a dedi ki:

"Şimdilik pek tatlı diller döküyorlar. Zaten gökyüzüyle eskisi kadar meşgul olmuyorum; yeryüzü bana pek latif görünüyor. Katırıma binip yeni yapılan sarayları, bahçeleri, su yollarını, çeşmeleri ve hamamları, tersaneyi ve limanı, mesireleri geziyorum; düğünlere ziyafetlere gidiyorum. İkimiz de memnunuz."

"Memnun olan öbürü kim?"

"Sella!"

Sella, beyaz katırının ismi idi. İlave etti:

"Demin yonca tarlasına bıraktım. Sanıyorum ki arklarından dağ suları akan bu feyizli toprağın semiz yapraklı körpe otlarını yerken o da benim gibi yaşadığına memnundur; tanrısına ve hakanına gene benim gibi şükürler ediyor."

İşte, Güldal Hanım, hayatımız böyle geçiyordu. Alaiye yarımadasını, padişahın planlarını tatbik ederek artık zaptı mümkün olamayan bir kaleye çevirmiş, hisarları yükseltmiş, hisar içini bir misli büyültmüştüm.

Bunlar oladursun, beraberce deniz sefaları sürüyor, yayla gezintileri yapıyor, ara sıra Alara'ya gidip birkaç gece kalıyor, mozaikli salonda ocağı yaktırarak dağ keyfini de çıkarıyorduk.

Hakan da Mahperi ile birlikte kışın Alaiye'ye geliyor, biri hisar içinde, öteki dışında yepyeni iki saraya iniyordu. Hele hisar sarayı imparatorluğun haşmet ve azametine layık bir bina idi; tezyinatı bakımından İran ve Roma saraylarını geçmişti.

Keykubad burada altından tahtına oturur, başına murassa tacını giyer, elçiler kabul eder, mükellef ziyafetler verirdi. Bugün Alanya kalesi içinde, Hakan sarayından hiçbir iz kalmamıştır.

Şu var ki Alanya kalesinin bulunduğu yer zaten tabiatın tahkimli bir saray yapılmak için hazırladığı yerdi. İnsan eli hiçbir saraya onunki gibi surlar üstünde birdenbire yükselivermiş heybetli kayalıklardan bir temel kuramaz, bir tarafını sulak ovalar ve kumsallarla süsledikten sonra şimal tarafını yeşil dağlarla kapatıp önüne Akdeniz'i getirip seremezdi.

Bahaî dağdan bakarken elini kaleye doğru uzatır, derdi ki:

"Bana beşer üstü bir yaratma, bir buluş kudreti verilseydi de 'kendine dünyada mevcut ne varsa toplayıp tam zevkince, bütün güzellikleri ve ihtişamı toplamış bir yer vücuda getir' deselerdi şu yarımada ile civarından daha iyisini kırk yıl düşünsem ve kırk bin kere bozup düzeltsem gene de yapamazdım. Zaten 'güzel dağ' manasına gelen Kalanoros'u gördükten sonra insan dünya üzerinde tabiat tarafından işlenen hataların ne kadar çok olduğunu anlıyor. Hilkat burada tek eksikliğe düşmüştü. Onu; Amora'yı halk etmek suretiyle giderdi."

Fakat Bahaî günün birinde kötü bir haber aldı: Mahperi Sultan Kayseri'ye dönerken Zerrintaç'ı da götürüyordu. Kocasından ayrılmak istemeyen sevgili onu da Kayseri'ye tayin ettirdi.

İşte Zerrintaç'ın bir masal âlemine girişi bu gidişle başlar. Zira Keykubadiye sarayına, saray emirinin zevcesi sıfatıyla yerleşiyordu. Peki, ne idi, nerede, nasıl şeydi o saray?

* * *

Doktor Fahir kederli bir yüz almıştı; bir müddet dalgınlaştı; sonra:

"Güldal Hanım," dedi, "ömrümüzün en mesut devresini yaşadığımız Keykubadiye sarayının bugün yeri bile tarihçilerin malumu değildir. Harap Alara kalesinin yıkık merdiven basamağına çöküp de hayatımın ikinci macerasını hatırlamaya başlayınca saray gözlerimin önüne geldi. Lakin mevkiini ben de tayin edemedim."

"Pek mi güzeldi o saray?"

"Büyük Türk mimarı Emir Sadeddin Köpek'in eseriydi. Lakin planlarını aynı zamanda iyi bir ressam ve nakkaş olan Ulu Hakan yapmış, ince zevkine göre ziynetlendirmişti. Duvarları firuze renkli çini kaplıydı; yuvarlak sütunlar üzerine oturtulmuş gayet zarif şekilde kubbelerden teşekkül ediyordu; döşemeleri de çinileri gibi firuze renginde atlastandı. Hele mermer havuzlarında suların göklere yükseldiği bahçelerini, çiçek tarhlarını, nakışlı taşlar kakılmış yollarını, gülzarlarını görmeli idiniz... Daha doğrusu o zaman gördüklerinizi şimdi hatırlamalı idiniz."

"Peki ama bu kadar büyük, sağlam, kâgir binadan hiç de iz kalmaz olur mu?"

"Anadolu öyle istilalara, iç harplere, ihtilallere, ayrıca zelzele ve su baskınlarına uğramıştır ki yalnız bu saray değil, gene Keykubad'ın yaptırdığı muazzam başka bir saray, Kubadabad sarayı da tamamıyla yok olmuştur. Birincisinin Kayseri civarında, ötekinin Beyşehir Gölü kenarında kurulduğunu söylüyorlar."

"Aramadınız mı?"

"Aradım, tabii... Lakin etraftaki tabiat manzaraları da değişmiş. Keykubadiye ormanlık, sulak, kuş cıvıltılarıyla şen bir yerde idi. Evvelki sene büyük bir ümitle gittiğim mevki bozkır ortasında cılız bir dere içiydi; budanmış söğütler üstünde leylekler tokurdaşıyordu. Çini kırıntısına bile rastlamadım."

"Rüya olmasın bu saray?"

"Binalar kalmamış ama zamanın tarih yazarları tarafından bırakılan ve sarayları oldukça tarife çalışan kitaplar elimizdedir."

"Biz orada oturduk demek?"

"Yıllarca! Hükümdar ara sıra uğrar, kısa bir müddet kalır, ülkesinin başka taraflarına, başka saraylara giderdi. Saraya siz hükmederdiniz. Zaten Zerrintaç daha ziyade bu saraydaki hayatıyla, hayatiyetiyle kafamda yaşamaktadır. Asıl vuzuh sarayı düşünürken başlıyor. Şu var ki düşünüp hatırladıklarım büyük vakalar değil, özel ve mahrem sahneler, tablolardır. Firuze çiniler kaplı ve firuze kumaşlar serili odalarda ipek elbisenizin uzun eteklerini sürüyerek narin endamınızla gezinişleriniz, kubbeli dehlizlerden salınarak geçişleriniz, demin söylediğim gibi gene firuze çinilerin süslediği gümüş kafesli ve somaki kurnalı hamamdan mercan kakmalı sedef nalınlarınızı tıkırdatarak çıkışlarınız, daha neleriniz, ne zarif portreleriniz ve siluetleriniz zihnimin sanat galerisini süslemekte devam ediyor. Sonra..."

"Niçin sustunuz? Ee, sonra?"

"Sonra Zerrintaç ana oldu. İlk çocuğu bir kız idi; Hakan nezaket gösterdi, ismini kendisi koydu: Gülnihal yani gülfidanı! Keykubad bu çiçeğe Gülnihal'in babası kadar düşkündü."

"Benim adımı da andırıyor... Ha, Güldal, ha Gülnihal!"

"Çocuk da sizi andırıyordu; onun gözleri de taze çam yeşiliydi; burnu düz, fakat elmacık kemikleri azıcık, pek latif surette gene sizinkiler gibi belirgindi; Türko-Grek bir güzellikte idi. Güzelliklerin en sevimlisi, sıcağı, cana yakını öylesidir, sizinkidir. Şuh, şen olanı da!"

"Hikâyemize gelsek..."

"Doğru; zira bu durduğumuz istasyon İzmit! Hava iyice ağarmış olmalı."

Güldal perdeyi yerinden oynattı, yukarıya doğru azıcık kaldırdı; dışarısını sisli, ıslaklığı hissedilen bir aydınlık içinde bulunca tekrar kapadı. Sabah ışığının yorgun yüzünü Zerrintaç'ınki gibi pürüzsüz durulukta, taze, serin gösteremesinden korkmuştu.

6

Ali Pars ile Zerrin böylece mesut yaşarlarken Mahperi'ye acıyorlardı. Zira Keykubad, siyasi bazı düşüncelere kapılarak Melik Adil'in kızı Melike Adile ile evlenmişti. Hakana bu kadın birbiri arkasına iki erkek çocuk da verdi.

Filvaki Mahperi'nin oğlu Keyhüsrev yaşça büyüktü, padişahlığın ona geçmesi beklenirdi. Lakin Hakan, Keyhüsrevden ve Mahperi'den ziyade, ikinci karısıyla çocuklarına muhabbet besliyordu.

Eski Kalanoros ve Alara tekfurlarının kızları bazen baş başa vererek konuşurlardı. Sadece kocasına ve güzel yavrusu Gülnihal'e bağlı, saray entrikalarından, ikbal ihtiraslarından uzak yaşayan Zerrintaç, amca kızının korkunç vakalar

tasarladığını anlayamıyordu. Mahperi dış görünüşünde hayır ve hasenatı[1] seven dindar bir kadındı; çeşmeler, hanlar, mescitler, imarethaneler yaptırmaya başlamıştı; fukaraya bakıyor, halkı kayırıyordu.

Huand Hatunun taraftarları çoğalmakta idi. Çoğaladursun Şehzade Hüsrev büyüyor, büyüdükçe ne mal olacağını sezdiren işaretler de çoğalıyordu. Dadıları ve tayaları Zerrintaç'a dert yanıyorlardı:

"Bize yapmadığını bırakmıyor. Ellerimizi ısırıyor, ayaklarımıza çelme takıyor, canımızın yandığını görünce keyifleniyor."

Bereket Keykubadiye sarayı, Hakanın daimi karargâhı değildi; uğrağı idi. Ne Mahperi, ne Adile, ne de harem takımı sarayda kalıyordu. Orası Zerrintaç ile Ali Pars'ın malikâneleri haline gelmişti.

Hoca Bahaî de hasretlerine dayanamadığından mektup mektup üstüne yazarak yanlarına aldırmasını rica etmişti. Bir gün saray kapısı önünde beyaz bir katır ve sırtında devetüyü cübbesiyle bir sarıklı göründü. Biçare Sella yol meşakkatine göğüs gerememişti; yaşlanmıştı da... Binek taşı önünde can verdi. Bahaî'nin de o güzelim sarı sakalı dört sene içinde ayrılık acısından solmaya, aklaşmaya yüz tutmuştu.

Lakin sabık müneccim Zerrintaç'ını bir kat daha güzel, dostu Ali Pars'ı ise gene de polat gibi sağlam, ikisini de mesut ve muhabbette görünce sakalı yeniden altın rengini almışçasına sevindi.

Hakikaten de tuhaf bir şey oldu: Sakal yavaş yavaş tekrar sarılaştı; bir ay geçmemişti ki dip tarafından süren kıllar eski

1 hasenat: iyi işler

rengini bulmuş, uzayıp da sıvazlanacak hale gelince tamamıyla altınlaşmıştı!

Hoca Bahaî:

"Keramet küçük Gülnihal'in elinde," diyordu, "çekip oynamayı âdet edeli beri sakal yeniden yaldızlandı."

Şimdi muhabbetini bu kız çocuğuna vermişti. Çocuk Kur'an-ı Kerim tilavetine[1] ilk defa Bahaî'nin rahlesi önünde başladı. Dokuz yaşına geldiği zaman hocası sayesinde Farisiyi o kadar ilerletmişti ki zamanın en meşhur şahsiyeti Mevlânâ Celâleddin'den kıtalar okuyordu.

Bahaî, bir ara Konya'ya gitmek zahmetini göze almış, vahdet-i-vücud nazariyesince, güzellik, Tanrı vasıflarından biri sayıldığından akidesini tasavvufa çevirerek büyük piri bizzat görüp dersinde hazır bulunmak arzusunu yenememişti. Ney çalmaya o tarihte başlamıştı.

Sene 1231.

Alaiye'nin fethinden beri dokuz sene geçmişti; Zerrintaç yirmi yedi yaşında idi. Yirmi yedi yaş? Hüsnü kemal çağı! Hele Zerrin'de bu yaş baştan ayağa kadar öyle mutlak bir kemal halinde tecelli etmiş, bütün cüzleri ferileri[2] ayrıntı ve parçacıklarıyla öyle bir gelişmeye ulaşmış, harikalaşmıştı ki bakınca insanın nefes alışını değiştiriyor, yüreğinin atışını sendeletiyor, gözlerinin önünden dünya manzarasını silip öldüğüne ve öldükten sonra bambaşka güzellikte mahlukların ömür sürdükleri bir başka dünyada tekrar yaşamaya başladığına inandırıyordu.

---

1 tilavet: Kur'an'ı usulüne göre okuma

2 feri: ikinci derecede olan

Bahaî çok defa seyrine dayanamayarak günlerce hücresine kapanıyor ve tek başına neyini üflüyor; bırakınca:

Bişnev ez ney çün hikâyet mî kunad
Ez cümâyîhâ şikâyet mî kunad

diye inliyordu. O inleyedursun, Zerrintaç, firuze çinilerin deniz içine benzettiği kubbeli hamamında –çocukken Alara köylülerinden öğrendiği– Rumca dağ türkülerini söyleyip yıkanıyor, Gülnihal'ini altın tasta sabun köpürterek eğlendiriyor, köpüklerini üflüyordu!

Yıllar da üfleniyormuşçasına ney sesleri ve sabun köpükleri gibi ahenk ve renk halinde uçup gidiyordu.

Kambur Padol bütün zekâsını, malumatını ve esrarlı kuvvetini hizmetine girmeye muvaffak olduğu Mahperi'nin akıl hocalığında kullanıyordu. Ara sıra huzuruna girer, dışarıda olup bitenlerin hülasasını verir, umumi efkârdaki meyil ve arzuları yoklamayı gayet iyi bildiğinden haris kadını bunlar hakkında da aydınlatırdı.

Bazen Hoca Bahaî'yi de ziyarete gelir, Mahperi yanındaki nüfuzlu mevkiine rağmen karşısında elpençe divan durur, eski efendisine hürmette kusur etmezdi. Odada yalnız bulunuyorlarsa Müneccim sorardı:

"Mabuden İrena hayatından memnun mu?"

"Üzüntüsü çok. Lakin zamanın her şeyi düzelteceğini bildiğinden kasavet çekmiyor. Hayrat yaptırmakla oyalanıyor."

Hakikaten Mahperi büyük binalar kurdurmaya meraklıydı; kocasını da teşvik ederek baba yurdu Alaiye civarında heybetli bir kervansarayın temelini attırmış, Alara kalesinin

güneyine düşen bir yerde de kocaman bir hanın inşasına başlattırmıştı. Kayseri'yi pek seviyordu. Padol dedi ki:

"Büyük bir tasavvuru var. Şehirde cami, türbe, medrese ve teferruatından teşekkül eden muazzam bir mamure yaptıracak, planlarını Mimar Sadeddin'e hazırlatıyor. Burası onun ulu namını gelecek uzak tarihlerde de hürmetle andıracaktır."

Padol ile Barsimon vaktiyle Mahperi tarafından yapılmış medresenin müze olarak kullanılacağını ve memuredeki binaların Selçuk mimarisinin şaheserleri mahiyetini alacağını elbette kestiremezlerdi.

Zerrintaç, kendisini aşkından ve analık muhabbetinden başka bir şeye veremiyordu. Varı yoğu, bütün zevki, düşüncesi onlardı. Hatta bazı defa saray debdebesinden, külfetli merasim ve bezdirici dedikodudan bıktığı, Alara'ya dönüp hisarı zevkince mamur bir hale getirerek sevdikleriyle, sevgilileriyle, kocası, çocuğu ve çocuğunun hocasıyla orada sakin, daha huzurlu bir hayat sürmeyi de tasarlıyordu.

Keykubadiye sarayı akıllara durgunluk verecek bir güzellikte idi, ama; ortaçağ usulünce etrafı duvarlarla çevrili olduktan başka deniz manzarasından mahrum, denize çok uzaktı. Pamfilya kızı, Akdeniz sılası çekiyordu.

Kocası diyordu ki:

"Deniz görmeye görmeye gözlerimin şen bakışını kaybediyorum. Geldiğimiz ve birbirimizle tanıştığımız denizli ülkeye dönsek aşkımıza da tekrar dalgaların hareketliliği, oynaklığı gelecek. Hamamdaki sabun köpükleri, köpürmüş denizin zevkini vermiyor. Yalçın kayalarla boğuşan fırtınalı bir deniz gürültüsünü işitmeye can atıyorum."

Mahperi, ikbal hırsıyla saray entrikalarının en sinsicelerini çeviredursun, Zerrintaç tertemiz duygularının saflığı ile, güzelliğini kıymetlendiren tek erkeğe bağlılığı ile, kul cinsine gösterdiği insanca muamelesiyle herkese kendini sevdirmiş, şöhreti halk arasına da yayıldığından ismi türkülere geçmiş, devrin ziyneti olmuştu. Bir peri kızı, bir melekti o... Hem para yardımında bulunuyor, hem de âşık - maşuk birleştiriyordu.

Birbirini sevip de çeşitli sebepler yüzünden kavuşamayanların koruyucusu idi; huzuruna çıkıp gözyaşı döken taze kızları seviştikleri delikanlılarla başgöz etmek için nüfuzunu kullanıyor, engelleri bertaraf etmenin yolunu buluyordu. Böyle bir hayır işlediği gün neşesi de, kocasına karşı muhabbeti de coşkunlaşıyordu. Onunla yalnız kalınca:

"Ali," diyordu, "seni Konas sarayının bahçesinde ilk gördüğüm zaman bilir misin İrena'ya ne söylemiştim? 'Tam hayalimdeki âşık bu, demiştim, bu adamla muhakkak sevişeceğiz; birbirimizi delicesine seveceğiz!' Hoca Bahaî'nin hakkı var: Karşılıklı bir aşk ki ezelden başlamış, ebediyete kadar sürecek."

Zerrintaç, bir müddet sevişip ayrılanlarla, başkalarına gönül bağlayanlara şaşıyordu; şaşmakla da kalmıyordu; öylelerinden tiksiniyordu. Hatta eşlerini değiştirmeyen birtakım kuşlara, kumrulara, güvercinlere, daima erkekli dişili yuvalarına dönen leyleklere ayrı bir muhabbeti vardı. Pek sevdiği kısrağından bile erkeğe aldırmayarak herhangisinden yavru yetiştirdiğini düşününce soğuduğu olmuyor muydu?

Arslan kaplan gibi köklü aile kuran yırtıcı hayvanlara da hayrandı. Hele bunlardan bir tanesi vurulunca öbürü-

nün korkunç homurtular ve kükremelerle yanıp tutuşmasına, yas tutmasına, ölümü ararcasına cesedi başında dönüp dolaşmasına karşı içi sızlar, gözleri yaşarırdı.

Aradan o kadar yıl geçmişti; Ali Pars vazife icabı yanından ayrıldı mı hâlâ, Alaiye'nin zaptı sırasında kendisini dağ yolculuğundan sonra Keykubad'ın ordusuna bırakıp gittiği zamanki öksüzlüğü duyuyor, muhitini tekrar yadırgıyor, kızıyla da avunamıyordu.

Zerrin bu halde idi; lakin Ali başka türlü müydü?

Tek kadına, karısına tutkunluğu, sarayı dolduran cariyeleri hayrete düşürüyor, bu fethedilmez gönül kalesini ele geçirmek ve bütün fettanlıklarını kullanarak sabık tekfur kızına bir aşk hüsranı çektirmek için onları gayrete getiriyordu ama Kayıhanoğlu hiç birine aldırmıyor, uzakta iken Zerrin'in hayaline, yakında bulunduğu zaman daha latif görünen cismaniliğine meftun, tam sadakatinden ayrılamıyordu.

1236.

Büyük hadise o tarihte oldu.

Günün birinde Padişahla Kayseri'nin bir ovasına, Meşhediye Sahrasına gitmiş olan Pars, çalakamçı at sürerek saraya döndü; yüzü sapsarı idi. Karısının yanına koştu, şu haberi verdi:

"Hakanı zehirleyip öldürdüler!"

"Kimler?"

"Oğlu Hüsrev! Bu cinayette Sadeddin ile Mahperi'nin bilhassa Padol'un parmağı var. Keykubad yaşça daha küçük olan, Kılıçarslan'ı kendisine veliaht seçmekle akıbetini tehlikeye sokmuştu. Korktuğumuz başımıza geldi."

Keyhüsrev, vakit kaybetmeden üvey anası Adile ile baba bir kardeşlerini sürgüne yollamış, sonradan da kadını Ankara kalesinde, öbürlerini Burgulu'da kirişle boğdurmuş, tahta geçmişti. Yani Müneccim Barsimon'un çok önceden haber verdiği gibi İrena'nın eli kana bulaşmıştı.

Yeni padişah, içkiye düşkün, azgın köpekleri halkın üzerine saldırtıp parçalatmaktan zevk alır zalim bir ahmaktı; Mahperi, ortağıyla çocuklarını ortadan kaldırtıp kendi oğlunu tahta oturmuş görünce hıncını çıkarmış, ikbalini temin etmiş oluyordu. Keykubad, on yedi sene saltanat sürmüş, Pamfilya ülkesini saltanatının üçüncü yılında fethetmişti.

Zerrintaç, kanlı vakalardan iğrendi amca kızından Alara'ya dönmesi için izin istedi. Ali Pars'a bu kalenin dizdarlığı verildiğinden kalkıp gittiler. Hoca Bahaî peşlerinden ayrılmamıştı: Gülnihal'in tahsili yarıda kalmasın diyordu, on ikisine bastı; Latince, Grekçe de öğrenmelidir.

Aradan on dört sene geçmiştir; Bahaî'nin sakalı sarı idi ama artık bu rengi Kayseri bozkırlarında yetişen boyalı köklere borçlu idi! Ali'nin saçlarına hafifçe kır düşmüştü; yaşlılığını gösteren sadece bu kırçıllıktı.

Alara'ya yerleştiler. Her tarafı, mozaikli saray yavrusunu tamir ettirmişler, su yollarını ve sarnıçları yenileyerek avluyu çiçeklendirmişlerdi. Zerrin bir çeşme yaptırdı; adı halk arasında "Zerren suyu" olmuştu.

Bir akşamüstü burca çıktılar. Ali:

"Senin yanına şuradan atlamıştım..." dedi. Zerrintaç bir tarafı gösterdi; dedi ki:

"Hisardan kaçtığım gece işte bu yoldan ırmağa inmiştim."

"Sana ilk defa o ırmak kenarında sarılmıştım."

"Çekip atına almıştın."

"Başını göğsüme dayamıştın."

"O kadar mı ya? Dudaklarımı da uzatmıştım. Utanmaz bir kızmışım ben!"

Öyle dedi ve aynı şeyi tekrar yaptı. Kulesinin penceresinden sahneyi gören Hoca Bahaî, gizlice içtiği şarap kadehini bıraktı ve Mevlânâ lisanıyla mırıldandı:

"Senin feyzinle mest oldukça şarap ne oluyor ki bize neşe versin? Sen bu sarhoşlukta oldukça şarap sarhoşluğuna uzaksın!"

Gülnihal'e baktıkça derdi ki:

"On sene daha yaşamak lazım. Ta ki şu güzelliğin harikulade cazibeli şekil değiştirmesini zevkle, dikkatle takip edebileyim. Nasıl da çabuk serpiliyor! Çardaktaki asmaların filizleri gibi mayhoş bir usare ile dolarak ne esrarlı bir kuvvetle uzanıyor, ne zarif yapraklanıyor, ne biçimli ve lezzetli bir salkım olacak! Şimdi sadece ipek bir püskülden ibaret..."

Bahaî'ye beyaz bir katır daha buldurmuşlardı ama Sella'sının ruhunu incitmemek için geri çevirmişti. Zaten kulesinden pek ayrılmıyordu. Bir gün dostlarını odasına çağırdı; duvarın örülmüş, dışarıdan seçilmez bir kovuğunu işaret ederek:

"Orada ufak bir hazine gömülü. Kırk yıldır topladığım, herkesten sakladığım mücevherler bulacaksınız. Bunlar Gülnihal'in çeyizidir," dedi. Ali Pars ile Zerrintaç o zaman gördüler ki Hoca, sakalını boyamaktan artık vazgeçmiş, yirmi yaş ihtiyarlamış... Ölümüne bütün Pamfilya halkı matem tuttu. Camilerde dualar okundu; kiliselerde ayinler yapıldı.

Vasiyeti mucibince naaşını götürüp ecdadının beldesi olan harap Side'nin ıssız, kurak mezarlığına gömdüler.

Bu toprağa bin iki yüz şu kadar sene evvelki dedesi Bambius'un gömüldüğünü yalnız ben biliyordum. Bambius da bütün mücevherlerini Tamara'nın kızı ve benzeri tirşe gözlü Fillis'e bırakmıştı; ikisi de hak âşıklarıydı.

* * *

"Ağlıyorsunuz, Güldal Hanım!"

Doktor Fahir'in gözleri de nemlenmişti. Bir müddet, karşı karşıya o halde kaldılar. Sonra delikanlı sevgilisine yaklaştı, eğildi, çenesinden tutarak başını kendi yüzüne doğru kaldırdı. Kafasının içinde sekiz saattir mütemadiyen eski çağların çeşitli tipleri, vakaları, sahneleri geçit resmi yaptığı için Güldal'ın gözleri çam yeşilini kaybederek yorgunluktan açık laciverde çalıyordu. Zaafını belli etmemeye çalışarak sordu:

"Bitti artık, değil mi?"

"Evet. Zira Alara kalesinin merdiven ayağında kendime gelince maceramın öte tarafını bir türlü hatırlayamayacağımı anladım. Tıpkı birinci hayatımızda olduğu gibi son kısım sisli, karışık, bağsızdı. Galiba biz de pek çok zaman geçmeden o dünyadan ayrılmışız. Türbemiz hazırdı, biliyorsunuz."

Güldal bir an dertliliğiyle içini çekerek soruyordu:

"Gülnihal ne oldu? Öksüz mü kaldı, yavrucak?"

Fahir tebessümünü gizledi; perdeyi araladı:

"Gebze önlerine gelmişiz," dedi, "kompartımanıma çekileyim. Sonra isterseniz kahvaltıda buluşuruz."

"Ben buraya getirteceğim. İnsan içine çıkacak halde değilim."

"Öyleyse efendim, rıhtımda emirlerinizi alırım. Evvela Haydar Bey'e bakayım; uyuyup kaldıysa uyandırmalıyım. Herhalde o, pek rahat bir gece geçirmiştir."

Karşılıklı gülümsediler.

Delikanlı termos şişesiyle fincanları almayı unutmadı. Güldal içinden:

"Hepsini düşünüyor. Sekiz saat konuştu da zerre kadar yorulmadı. Hakikaten hikâyelerindeki korsan Parmis ve derebeyi Paros kadar sağlam!" diyerek lambaları söndürdü; perdeyi de camı da büsbütün açtı. Karşısına serilmiş olan Marmara denizi o kadar durgun, süt mavisi, serin ve taze su ile doldurulmuş bir havuz gibi berrak idi ki bu güzellik ona güzelliklere âşık birini, Hoca Bahaî'yi düşündürdü.

Hakikatte mevcut ve tanıdığı bir şahsiyet imişçesine dedi ki:

"Görse beğenirdi."

Devetüyünden cübbesi, tavşan tüyleri çevrilmiş kırmızı takkesi ve altın sarısı sakalıyla Müneccim Barsimon şeklinde gözünün önüne gelen sevimli dostu adeta aradı. Yalnız onu mu? Hepsini...

"Hepsi de hoştu," diyordu, "hele ben ne kadar güzeldim, erkeğime nasıl da bağlı idim! Bugünkü hayatımda da öyle olmalıyım, olacağım."

Tren Haydarpaşa Garı'na girmişti. Keder mi, sevinç mi, ne idiğini sezemediği bir hislilik içinde söylendi:

"Hülya faslı kapandı, hakikatle karşılaşıyorum."

DÖRDÜNCÜ KISIM

1950 ve 3950

1

Peronda babasının kâtibi Nedim Efendi, önünü iliklemiş, bekliyordu. Pencereden:

"Evdekiler nasıl?" diye sordu; Kâtip:

"İyidirler efendim," dedi, bagajda eşyanız var mı?

"Yok. Şu valizleri aldırınız."

Tam bu sırada memur Haydar Bey koşmuş, çantaları hamala uzatıyor, bir taraftan da diyordu ki:

"Peder efendiye hürmetlerimi arz ederim. Zaten bugün, yarın ziyaretlerine gideceğim ya..."

"Mideniz iyi mi?"

"Fevkalade... Ağrısız uyudum. Bunca senedir trende vazife esnası böyle deliksiz uyuduğumu, uyuyakaldığımı hatırlamıyorum. Sabahleyin zorla uyandım. Doktor uyandırdı. Siz de inşallah rahat bir gece geçirdiniz?"

Güldal "mükemmel" manasına bir işareti kâfi görmüştü.

Rıhtımda Fahir'i buldu. Yanında saçları ve sakalı altın sarısı, İsa yüzlü, spor ceketli kırk - kırk beşlik bir adam duruyordu; bahsi geçen ressam dayı Besim Bey olacak. Nitekim onu bu isimle kendisine takdim eden Doktor Fahir:

"Dayım beni buraya karşılamaya gelmiş. Mahzur görmezseniz karşıya beraberce araba vapuruyla geçelim. Daha kolay olur," dedi. Ressam:

"Küçük hanımefendi bendenizi tanımazlar ama ben kendilerini geçen sene görmüştüm; sana da söylemiştim, değil mi Fahir?"

"Evet, saatlerce methetmiştin, daima da metheder durursun."

"Ne kadar haklı olduğumu anladın ya?"

Genç kıza döndü:

"Pederinizin de ahbabıyım, briç arkadaşıyız. Arabam geniştir, rahatsız olmazsanız. Zaten aynı semtte oturuyoruz, komşuyuz."

Güldal:

"Babam kâtibini yollamış" dedi, "biz ayrı gitsek..."

"Onu da alırız. Zaten arabayı ben kullanıyorum."

Yeni Barsimon, beyaz katır yerine, en iyi marka spor bir araba ile geziyordu. Bindiler. Ressam genç kızı yanına almıştı; kâtiple Doktor arkaya oturdular.

"Büyükada'da görmüşsünüz beni, değil mi beyefendi?"

"Anadolu Kulübünün bir balosunda... Geçen yaz, leylak renginde bir tuvalet giymiştiniz ama Boğaziçi leylakları tazeliğinde idi bu renk!"

"Niçin görüşemedik? Mademki babamın da ahbabı imişsiniz!"

"Zira ben sizi pencereden seyrediyordum; hasta olduğumdan odamdan çıkamamıştım. Bir daha buluşmak da kısmet olmadı, ama unutamadım da efendim..."

Lakırdıyı değiştirdi, sordu:

"Tren seyahatiniz hoş geçti, inşallah?"

"Ümidimin haricinde... Fahir Bey tatlı tatlı hikâyeler anlattı."

"Tuhaf şey... Böyle bir marifeti varmış, demek! Hikâye anlatmak şöyle dursun, uzunca konuşmayı bile sevmez, o! Çok defa 'evet', 'hayır' kelimelerini bile lüzumsuz bulur da çenesini kaldırıp indirir. Değişmiş bu çocuk! Adam olmaya başlamış galiba!"

Güldal neşelendi. Şöyle düşünüyordu:

"Anlaşılan onu konuşkan yapan benim. Şuna buna hikâyeler söyleyen bir adam olmadığı meydana çıktı. Anlattıklarında az çok bir hakikat mi var, acaba?"

Araba vapuru Üsküdar iskelesine bermutat güçlükle yanaştı. Kalkınca birer kahve ısmarladılar. Besim Bey:

"Bu vapurun kahvesi meşhurdur," dedi; "biz soyca kahve meraklısıyız!"

Genç kız Doktor Fahir'in yüzünü göremiyor, görmek istiyor, fakat hissini belli etmekten çekinerek başını arkaya çevirmiyordu. Susması da meraka düşürmüştü. Nihayet dayanamadı, geriye dönerek:

"Bir şey söylemiyorsunuz siz..." dedi. Düşünceli durduğunu fark etmişti; dayı bey mırıldandı:

"Konuşmaz demiştim ya! Harap şehirlerinin hülyasına dalmıştır gene..."

Bir lahzada Gümüşsüyü yokuşunu çıktılar. Araba Kaplangil apartmanı kapısında durdu. Hepsi inmişlerdi; el sıktılar. İşte o zaman Fahir hazin bir sesle sordu:

"Bana bir diyeceğiniz var mı küçük hanımefendi?"

O ana kadar hiçbir karar almadığı halde genç kız, kendisini de şaşırtan şu cevabı verdi:

"Saat yediye doğru telefon ederseniz konuşuruz efendim."

Telaşlı görünmemeye çalışarak yürüdü ama yorgunluktan mı, helecandan mı adımları intizamsız ve aceleci idi. Asansöre girince başını cama dayamadan yapamadı; diyordu ki:

"Harap oldum... Lakin ne kadar hoştu bu seyahat!"

Müneccim Barsimon sanki kulağına fısıldıyordu:

"Karşılıklı bir aşk ki ezelden başlamış, ebediyete kadar sürecek."

Saat tam yedide telefon çaldı.

Güldal bunu bekliyordu. Uykudan az evvel uyanmış, duşun altından henüz çıkmıştı. Elini ahizeye gayet kararlı bir tavırla uzattı; dudaklarındaki tebessüm bile iradesine hâkim olduğunu biliyordu. Doktor Fahir'in sualine cevap verdi:

"Evet, benim efendim! Müsaade ederseniz fikrimi açıkça bildireyim. Epeyce düşündüm, anladım ki siz bir tesadüf olarak karşıma çıkmadınız. Beni de bu asırda ilk defa görmüyordunuz. Hikâyeleriniz hoştu ama maziyi hatırlama ile münasebeti yoktu. Hülasa bütün bu işler daha ziyade bir tertip eseri! Meselenin aslını öğrenmedikçe size bir şey söyleyemeyeceğim. Hayır! İki, üç gün beklemeniz, beklememiz lazım. Kendimi toparlamaya ihtiyacım var... Çarşamba günü gene bu saatte, telefon edebilirseniz belki bir görüşme yeri buluruz. Katiyen gücenmiş, kırılmış değilim, bilakis seyahatin zevkini hâlâ duyuyorum. Lakin takdir edersiniz elbette:

Hayatımın en mühim kararlarından birini alacağım; alınca da Tamara ve Zerrintaç gibi kusursuz bir..."

Kelimeyi bulamadı; nihayet doktorun söylediği "zevce" kelimesini kabul etmekten sıkılarak:

"... Kusursuz bir kadın olacağım, tabii!" dedi, sustu. Fahir'in iki gündür alıştığı sesini işitmekten heyecanlanmıştı. Bu ses de kendisi gibi sanki adaleli, yağız, olasıya erkekti; adeta "iki kavrulmuş" denilen şeker gibi sertliği içinde esnek, yanık kokulu, azıcık da dil ucunu karıncalaştıran bir lezzeti vardı. Güldal onu sadece işitmek değil, ağzında çiğnemek arzusu da veriyordu. Sesle erkeklik!

Genç kızın iki sene evvel Saim'le evlenmemesine bir sebep de o gencin sesindeki fizyonomisine uymayan tenasüpsüzlük idi. Seslerimiz, yüz hatlarımızla vücut teşekküllerimize aykırı düşmemelidir. Fil cüssesinden bir fare sesi çıkması insanı nasıl hayrete düşürürse iriyarı bir adamın kuş cıvıltısıyla konuşması da dinleyenleri rahatsız eder. Doktor Fahir'in sesi ta kendisi idi; o omuzlara, o göğse, o sağlamlığa, bilhassa o latif tunç renge başka ahenkte bir ses yaraşmazdı.

Güldal sesin cazibesine kapılmış, konuşsun diye susmuştu. Fakat öbürü kısa kesti:

"Peki efendim," dedi, nasıl isterseniz... "Çarşambaya sizi gene ararım."

"Haksız mıyım?"

"Bilakis! Her zaman olduğu gibi gayet iyi düşünmüşsünüz; izahat vermek mecburiyetinde kaldığımı anlıyorum. Hürmetler ederim."

"Şey... Biraz durunuz... Bir şey daha söyleyecektim."

"....."

"Unutturdunuz, bana! Neyse, mademki acele ediyorsunuz..."

"Hiç acelem yok... Bekliyorum, saatlerce beklerim de... Telin bir ucunda bulunmanızdan pek memnunum. Dokuz saatten beri size uzak kalmaktan öyle müteessirim ki..."

Kadın göğsü heyecana gelmek, heyecanla kabarıp inmek için yaradılmışa benzer. Hele Güldal'ınki gibi bu göğüs çocukluktan kurtulup artık bedir haline yaklaşmış şeklini bulduğu zaman ve esasta kusursuz, hatta pürüzsüz olursa... Zaten üzerinde bir bornoz vardı; telaştan önü açılmıştı. Telefon konuşması fasılaya uğradıkça kalbinin çarptığını duyuyor, ayrıca - her helecana kapıldığı vakit öyle olurdu –boynunda görünmeyen bir damarın yeri de hafifçe kabarıp atıyordu. Bütün gün düşünüp aldığı kararda duramayacağını anladı. Metaneti sarsılmış bir sesle dedi ki:

"Salı günü de telefon edebilirsiniz."

"Yani yarın."

"Sahi, bugün pazartesiydi... Ne yapalım, yarın olsun."

Birden hatırladı:

"Yarın yedide terzide bulunacağım. Size onun numarasını vereyim."

"Hacet yok, efendim. Biliyorum ben!"

"Ne münasebetle? Bahsi geçmemişti ki... İsmini bile söylememiştim."

"Söylemediklerinizin çoğu bence malumdur."

"Öyle mi?! İşte ben de bu sırlardan, esrarengiz hallerden kurtulmak arzusundayım, beyefendi..."

"Her arzunuzu yerine getirmeyi vazife bilirim."

"Yarına demek?"

"Evet, tam yedide terzinizde sizi arayacağım. Hürmetler ederim Güldal Hanımefendi."

Güldal Hanım, ahizeyi yerine koydu ama konuşmasına içinden devam etti:

"Yarının yedisini sabırsızlıkla bekleyeceğim sevgilim! 24 saat hep seninle meşgul olacağım. Seninle, benim korsan Parmis'im! Seninle Paros'um! Tamara'n başka neyi, kimi düşünebilir? Amora ve Zerrintaç için başka bir erkek mevcut mudur? O söylediklerime bakma! Hile, tertip, masal, ne olursa olsun gene seninim. Eninde sonunda Güldal'ı yanında bulacaksın. Bak, sadece sesini işitmek beni ne hale koydu! Titriyorum... Ama bu, sıcak bir üşüme; vücudumu ateş bastı. İyi anlamışsın: Hayalinde hazırladığın iki sevdalı kadın tipine tamamıyla uygun yaradılışta bir kız imişim! Sevdalı kız! Kendimi hiç de bilmiyormuşum; soğuk gönüllü sanıyormuşum. Ateş parçası imişim meğerse! Meğerse seninle karşılaşmam lazımmış!"

Biraz sükûnet bulunca odasına geçti. Bu oda filizi çizgili, muareyi andıran açık pembe bir duvar kâğıdıyla kaplıydı. Ortadaki gösterişsiz karyolasıyla, tek berjeri ve şatafatsız dolabıyla tam bir genç kıza yakışacak sadelikte idi. İsviçre kız mekteplerinin basit, ferah, tertemiz manzarasını hatırlatıyordu. Özentiliğe kaçar tek eşya, süs, resim yoktu. Yatak takımları da öyle idi; mat beyazdı. Ne saten, ne ipek parlaklığı göze çarpıyordu, ne de modern yorgancı dükkânlarının camekânlarında göz çıkaran çiğ renkli ipek yorgan ve yastıklardan eser vardı. Vücut ve fikir sıhhatine delalet eden bir oda idi bu! Belliydi ki sahibesinin zifaf istekleriyle alakası

olmadığı gibi kendi güzelliğinin, tazeliğinin, kâfi bir ziynet teşkil edeceği hakkında kanaati de yerinde idi.

Hem giyiniyor, hem de muhakemeler, tenkitler yürütüyordu:

"Niçin derhal muvafakat cevabı vermedim de sonunda evet diyeceğimi bildiğim halde ortaya birtakım meseleler attım?

Galiba kendime çok fazla kıymet veriyorum; onu bir türlü teslime yanaşmıyorum. Yanaşma sırası gelince elimde olmayarak irkiliyorum. Zaten şimdiye kadar hep bu sebeple bütün isteyenlerden son dakikada bucak bucak kaçmadım mı? Korkarım aynı şey olacak! Hem darıltacağım, hem de yanıp tutuşacağım. Acaba bir doktora mı gitsem? Zannederim 'bende gizli kalmış sıhhatsiz bir taraf var; adeta bir hastalık... Müthiş bir tutukluk, lüzumsuz bir utangaçlık! Bundan kurtulmalıyım! Halbuki başka işlerde cüretliyim, atılganım!"

Sinir hastalıkları doktorlarına zihninde bir geçit resmi yaptırdı. Genç olanlarına gidemezdi. Baba ve babacan birini aradı ve Mazhar Osman'da karar kıldı. Biliyordu ki ona "kızım" diye hitap edecekti ve şefkat dolu aile reisi gözleriyle bakacaktı. Profesöre diyecekti ki:

"Senelerdir kısmetlerimi geri çeviriyorum. Belki bunlardan hiçbirini sevmemiştim. Lakin şimdi delicesine tutulduğum bir adamı da binbir vesile icat ederek oyalamaya başladım. Halbuki o, dört gündür benim fikren eşimdir; maneviyatım tamamıyla teslim oldu; maddiyatıma söz geçiremiyorum. Vücudumun mukavemetini kırmak size düşüyor profesör! Ben iyi bir kızım, yardım ediniz."

Küçük bir rob giymişti, hazırlandı. Zira babasının işinden, anasının bahar zamanı gitmekten hazzettiği Taşlık kahvesinden döneceği vakitti. Odadan çıkmadan önce pencereden Sarayburnu'na doğru baktı. Artık gözü nereye ilişirse Fahir'i hatırlatıyor, manzaraları Fahir'siz göremiyordu.

"Beraberce Topkapı Müzesini, Eski Saray'ı gezsek," dedi, "belki Keykubadiye sarayını hatırlardık, kendimizi o loş harem dairesinde Zerrintaç ve Ali Pars olarak tasavvur eder, Selçuk devrini bir an yaşardık. Gülnihal de aramızda bulunuyormuş gibi olurdu."

Tertip sanarak inanmadığını söylediği hikâyeleri hayalen yaşatmaktan zevk aldığını görerek, demin doktora söylediklerinden dolayı kendisine büsbütün öfkelendi.

"Bu sabahtan beri bir Zerrin, bir Tamara oluyorum, aynada vücuduma ve yüzüme onların gözüyle bakıyorum, üç benliği birbirine karıştırıyorum; gene de yalan, uydurma, falan, filan diye adamcağıza çıkışıyorum. Velev ki tertip olsun, fena ciheti ne? Tertemiz hikâyeler... Ayrıca ahlaki tarafları da var: Kızların ikisi de resmen evlenmeden âşıklarıyla bir münasebetsizlik etmiyorlar. Sonra kahramanların erkeği de, kadını da ömürlerince birbirlerine sadık kalan çiftler. Daha ne istiyorum? Şımarıklığın son perdesi bu! Benim de yeni zengin kızlarından pek farkım yok. İlkokula gittiğim sene babamın tekaüt maaşından başka geliri var mıydı? Gülnuş mektebi bitirmişti de siyah önlüğünü daraltıp bana giydirmişlerdi. Ne çabuk unuttum! Şimdi çiftlik, apartman, otomobil sahibi bir sadrazam torunu karşımda yalvarıyor da kendimi naza çekiyorum."

Böyle söylenerek salona doğru yürüdü, girdi, her tarafa göz gezdirdi:

"Fena döşenmiş buraları," dedi, "ne bulmuşlarsa getirip tıkmışlar, antikacı mağazasına çevirmişler. Fahir gelirse görmemişliğimize hükmedecek, utanacağım. Çoğunu tasfiye edeyim, kendimce bir çeki düzen vereyim. Hele şu avizelere bakınız! Ne züppe şeyler... Mobilyanın stiline hiç uymuyorlar. Duvara fotoğraf asılır mı? Babamla anamın gelinlik resimlerini büyültüp ağır bir çerçeveye geçirerek baş köşeye oturtmuşlar. Gülünç doğrusu!"

O güne kadar bunlarla meşgul olmamıştı.

"Olmazdım, tabii! Gelenler arasında onun kadar anlayışlı yoktu ki... Hem hiçbiri beni Fahir kadar alakadar etmiyordu da..."

Doktorun ismini ikide bir zihninde tekrarlamaktan hoşlandığını da sezdi.

"İç açıcı, aynı zamanda vakarlı bir isim. Ahenkli de... Soyadını da Haydar Bey'den öğrendim; pek hoşlanmadım ama ne yapayım? Çaresiz artık ömrümce taşıyacağım!"

Taze çam yeşili gözleri gülümsedi. Dudaklar sahte gülümseyebilir ama gözlerinki muhakkak tabiidir, içten gelmelidir. Müstakbel "Bayan Akdeniz"in gözleri ise gülümsediği zaman içindeki minyatür mozaikleri andıran renkler büsbütün yaldızlanır, güneşli bahar zamanı çayırlarının neşesiyle insana bir kır gezintisinin taze gelincik kokusunu duyurur gibi olurdu.

Bir aralık şöyle düşündü:

"Tamara ile Zerrintaç'ın güzelliklerini öyle övdü, harika derecesine çıkardı ki evlenme teklifinden kaçışım zannıma

göre korkudan... Kendimi beğendirememekten, o hayali mahluklar derecesinde mütenasip bulamamasından ürküyorum. Çocukluk, saflık benimki! Tanıdıklarımdan kimin endamı daha zarif? Hem "ben buyum, böyleyim işte!" derim. Daha iyisini bulsun bakalım. Hayal âleminde değiliz; uydurup uydurup göklere çıkarması kolay!"

Salına salına, güzelliğine emin yürüdü; etraftaki eşyanın hayran hayran kendisini seyrettiğine inanacağı geldi; itimat hissetti; o tesirle yeniden karar aldı:

"Yarın bu işi bitireceğim; hem de çarçabuk... Ona diyeceğim ki: Artık izahat istemeye lüzum görmüyorum. Ailemle konuşursunuz!"

Bunu söylemiş, mesele bitmiş gibi rahat bir nefes aldı. Derhal hülyaya bile kapıldı: Gizlice biri Roma, öteki Selçuk usulü iki elbise yaptıcaktı; Bandırma'daki çiftliğe gittikleri zaman giyecekti; Fahir eve dönünce onu bir defasında Tamara, öbüründe Zerrin kıyafetinde bulacaktı. Muhakkak ki hoşlanacaktı ve genç karısını sağlam kolları arasında tüy gibi kaldıracak ve...

Üst tarafını fazla düşünmekten çekindi; başka bir şeyle meşgul olmak için telefonu açıp ahbaplarına geldiğini haber vermeye, azıcık laf atmaya gitti. İskenderun'daki düğünü, ora hayatını anlatacaktı ama dönüş macerasından hiç bahsetmeyecekti.

* * *

Babası yemek masasında kızına sordu:

"Ee, anlat bakalım, neler gördün, neler oldu?"

Güldal düğün hakkında bir şeyler söyledi; hepsi gülüştüler.

"Ankara'da kalmak istememişsin."

"Burayı özledim. Yorulmuştum da... Misafirlikten bıkıyor insan!"

"Trende sıkılmadın mı? O uzun yolculuk tek başına, çekilmez. Yatar kalkar, uyur uyanır ardına bakarsın ki bir arpa boyu yol almışsın."

"Pek yalnız kalmadım. Amcam istasyonda bir ahbabıyla tanıştırdı."

"Kimmiş bu adam?"

"Doktor Fahir Bey isminde biri. Sizi tanıyor Vagon-Li memuru Haydar Bey de hemen hemen yanımdan hiç ayrılmadı. Mükemmel kahve falına bakıyor."

"Bilirim. Doktor Fahir dediğin zatı da ismen tanıyorum. Briç arkadaşım Ressam Besim'in akrabasıdır; anlatır durur. Harabelere merak sarmış; nerede yıkıntı varsa oraya koşarmış. Tabii sana da bunlardan bahsetmiştir."

"Başka lakırdı etmedi, zaten! Fakat çok terbiyeli adam... Yakışıklı da doğrusu..."

Anne ile baba birbirlerine bakıştılar. Mediha Hanım manalı manalı gözlerini süzerek:

"Kaç yaşında" diye sordu, "herhalde genç olmayacak." Güldal kendini tutamayarak heyecanla cevap verdi:

"Bilakis! Otuz beş yaşında var yok; yahut öyle gösteriyor."

"Paralı mı imiş, acaba?"

Cevap müteahhit Ruhi Bey'den geldi:

"Eski sadrazamlardan birinin torunudur; mal, mülk, nakit, hepsi bu ailede mevcuttur. Bandırma'da koca bir çiftlikleri olduğunu da bilmeyen yoktur. Büyük ölçüde at yetiştirirler."

"Evet, kendisi de söyledi; hatta bir tayın adı Bambi imiş."

Anne asıl mühim noktaya, âdeti hilafına şaka eder gibi bir hal takınarak, temas etti:

"Evli mi, bekâr mı bu doktor?"

Ruhi Bey bilmiyordu ki kızına döndü. Güldal hafifçe kızararak dedi ki:

"Bekâr olacak ki karısının veya çocuklarının lafını hiç etmedi."

"Parmağında nişan yüzüğü yok muydu?"

"Dikkat etmedim ama yoktu gibime geliyor. Ha, anne ben bu salonlarla azıcık meşgul olacağım. Lüzumsuz birçok eşya var; birbirlerine de uymuyorlar."

"Tarabya'dan dönüşte yaparsın."

Baba müdahale etti:

"Bırak kızı, hanım! Onun zevkine de bilgisine de güvenirim. Hem eviyle meşgul olması iyi bir alamet. Seyahatten ev muhabbetiyle döndü. Güldal! Keyfince düzenle buraları. Alınacak şeyler için sana benden kart blanş! Oldu mu?"

"Teşekkür ederim baba!"

Öyle dedi, memnun göründü ama deminki fırsatı kaçırdığından dolayı üzüntüye kapıldı. Söz Fahir'den açılınca daha sarih konuşabilirdi; Hatta olan biten hakkında tafsilat vermese bile erkeğin temayülünü sezdirmesi, zemin hazırlaması mümkündü. Yarın öbür gün mesele meydana çıkınca gizlemiş vaziyetine düşecekti; içinden:

"Fena ettim, dedi, pek acemice, kararsızca şeyler yapmaya başladım. Tevekkeli değil, aşk insanı şaşırtır, tabiiliğinden çıkarır, aptal edermiş! Hem, vereceğim haberden

anam da babam da sevineceklerdi. Bekledikleri bu değil miydi?"

Ruhi Bey ayağa kalktı:

"Eh, ben biraz kulübe uğrayayım. Besim Bey'le buluşacaktık; ona şu Doktor Fahir'den de bahsederdim."

"Ne lüzum var baba?"

"Bir teşekkür istemez mi? Seninle meşgul olmuş. Harabe laflarıyla başını şişirmiş ama gene nezaket icabı alakadar görünmek lazım; günün birinde işimiz düşebilir."

"Ne gibi?"

"Bizim şirket onların çiftlikleri yanından geçen yolun yapısını aldı. Şayet ben de gidersem bir iki gece evlerinde kalırım. Pek methediyorlar bu yeri..."

Güldal hafifçe gülümsedi: Babası kendisinden önce çiftliğe yerleşmeye hazırlanıyordu.

Bambi'yi benden evvel görecek, sevip okşayacak diye azıcık üzüldü de! Nedense, istikbale ait tablolar arasında en hoşlandığı çiftlik manzarası idi; orada Amora gibi ata binecek, Tamara'ya benzemek için ok atmayı öğrenecekti. Belki civarda eski zamanlardan kalma bir şehir veya bir kale harabesi de vardı; güneş batarken bir sütuna dayanarak yahut bir burcun korkuluğuna tutunarak Fahir'le yan yana ovayı seyretmenin ne kadar zevkli olacağını düşünüyordu; hayaldeki geçmiş tekrarlanacaktı.

Böyle tatlı bir hülya içinde babasını kapı önüne kadar götürdü. Tam ayrılacakları sırada aklı başına geldiğinden hemen dedi ki:

"Besim Bey'i bu sabah tanıdım; Haydarpaşa'dan otomobiliyle beni eve getirdi."

"Ne arıyordu, orada?"

"Doktoru karşılamaya gelmişti."

"Hep beraber döndünüz demek?"

"Öyle oldu... Zaten bize yakın oturuyorlarmış."

"Selam götüreyim, o halde..."

"Hacet yok, baba!"

Ruhi Bey'in tebessümlerini manalı bulan Güldal, salona girince anasına sordu:

"Babam yüzüme başka türlü bakıyor. Ne oluyor sanki?"

Mediha Hanım yan apartmanda ispritizma meraklılarıyla buluşmak için acele ediyordu:

"Ne bileyim ben," dedi, "işleri yolunda olduğu zaman böyle haller takınır. Galiba ondan... Güler yüzlülüğü üstünde! Belki de senin dönüşüne memnun oldu adamcağız..."

Genç kız, anasının gösterdiği sebebi kabul etti. Bakışlarının manalı gelmesi muhabbetle dolu olmasındandı; şüpheden veya gizlenilen hakkında kulağına bir şey çalındığından değil. Haydar Bey koşup ona tren macerasını anlatmamıştır ya! Ressam ise babasıyla henüz uzun boylu konuşmamıştır.

"Evhama kapılıyorum; huyum değişti!"

Hizmetçilere şayet kendisini ahbapları telefonda ararlarsa yorgun olduğundan erken yattığını söylemelerini tembih ettikten sonra, içeride Fahir bekliyormuşçasına telaşla, odasına koştu. Soyunmak, yatağına girmek, düşünceye dalmak arzusu şu anda ona büyük zevklerin üstünde göründü. Güzel kokuya da ihtiyaç duymuştu; kulaklarının arkasına azıcık *"Haydut"* sürdü. Bu rayiha, delikanlıyı gözlerinin önünde daha iyi tecessüm ettirmeye yarayacaktı. İçinden diyordu

ki: "Kendimi bu sabahtan beri tek başıma kalmış hissetmiyorum. Yalnızım, onsuzum, hasretini çekiyorum ama aynı zamanda varlığını da duymaktayım. Şimdiye kadar hiçbir erkeğin hayalini Fahir'inki gibi yanı başımda dolaşıyormuşçasına yakın bulamadım. Neredeyse konuşacağım. Sade bu mu? Kendim de üçleştim. Güldal mıyım, yoksa Tamara, yahut Zerrintaç mı olmuşum? Birbirlerine karıştırıyorum; üç hayatı da karmakarışık yaşıyorum. Masallarıyla bir iş açtı ki başına! Film artisti gibi bir şey oldum; kendimi muhtelif rollerde seyrediyorum, hepsinde de beğeniyorum."

Hatıraları gözünün önüne serip, temaşa etmek en kıymetli mücevherlerle dolu bir kutuyu açıp karıştırmaktan daha heyecanlı olmaya başlamıştı. Vücudu kadar ruhu da temiz bir kızın yatağına uzanarak evlenme niyetiyle bir gece erkeği düşünmesi esasen sevimli, hoş manzaralardandır; buna Güldal'ın saflığı ve güzelliği katılınca tablo daha da latifleşiyor, zemin iç açıcı nefis akurallerini hatırlatıyor, portreden ziyade bir peyzajı andırıyordu.

"Sesine kavuşmak için yirmi saatim var... Dokuzunu uykuda geçirsem gene geriye on bir saat kalıyor. Çok!"

Bunu, masanın üzerinde duran elmastıraş camlar geçirilmiş bronz çerçeveli, minesinin ortasında eski Türk harfleriyle "Paris - Lörua" yazılı antika bir saate bakarak söylemişti: On biri gösteriyordu. Saatin işlediği duyulmazdı; çaldığı zaman da o kadar tatlı bir ses çıkarırdı ki uyuyanı rahatsız etmez, uyumayanın kulağına da sanki bir müjde fısıldar, dertliye teselli neşesiyle şakrak bir şarkının ara nağmesi gibi gelirdi. İçi mor kadife, deri kaplı bir kılıfı da olduğundan genç kız, uğur denediği saatini bavuluna koyarak uzak seyahatlerinde yanında taşırdı; Nitekim İskenderun'a beraberinde götürmüştü.

"Keşke Fahir'e gösterseydim. Muhakkak beğenirdi. Kimbilir kendisinde ne güzelleri vardır! Biz onları servetini muhafaza edememiş eski zenginlerden almıyor muyuz?"

Şundan, bundan, neler düşünmüyordu! Ama hepsine daima Fahir karışıyordu:

"Tamara ile Zerrintaç'a da böyle olmuştur; onlar da benim gibi her düşüncelerine Parmis'i veya Paros'u katmışlardır."

Demek o şahıslara gerçekten yaşamış insanlar imişçesine bağlanmıştı. Okuduğu romanlarla seyrettiği filmlerdeki kahramanlara da yakınlık duyduğunu biliyordu; lakin hiçbir zaman kendisine: "Bunlar sensin! Hatırlamadığın kendinsin!" dememişlerdi.

"Fahir'le evlenmezsem iki bin yılın sevgilisi olmadığımın hasretini ömrümce çekeceğim, boşluğunu duyacağım. Başkasıyla artık mesut olmama imkân yok! En iyisi babama, anneme işi anlatmak. Alnımın yazısı bu imiş!"

Bir şey daha düşündü: Mani çıkmazsa iki üç ay sonra evlenince artık, böyle yatağına uzandığı bir sırada Fahir'in odaya girmeye hakkı olacaktı; nikâh ona o selahiyeti verecekti.

"Acayip doğrusu... Şimdi bir rezalet sayılan, yarın cemiyetin ve kanunların himaye ettiği bir hak olarak tanınacak. Daha doğrusu Doktorun inandığına veya inandırmak istediğine göre bu hak tam yirmi asırdan beri onundur; o benim 2000 senelik kocamdır!"

Geceliğini yukarıya çekerek baldırındaki diş izine baktı:

"Önce arslan, sonra kurt yavruları ısırmışlardı; son devirde de bir köpek! Peki ama şu izi nereden bildi? Haydi, resmimi yapmak için beni evvelce bir yerde görmüştü... Kö-

peğin ısırdığını nasıl öğrendi? Yok, doğrusu mesele sandığım kadar basit değil. Bir sır ciheti var. İşte, dargınlık çıkarmadan öğreneceğim nokta burası!"

Apartman Park Otel ile Semiramis gazinosu arasına düştüğünden iki taraftan da bazı defa birbirlerine karışan, bazen biri susup öbürü daha net duyulan uzaklı yakınlı, yumuşak müzik sesleri geliyordu.

Güldal elektriği söndürdü. Kitap okumadan uyumak âdeti değildi; fakat bu gece lüzum görmedi. Tatlı hayallere daldıran kitapların sihirlisi başının içinde idi; gözleriyle değil, onu gönlünün içinde, gözleri gibi taze çam sürgünleri renginde olması lazımgelen ruhuyla okumaya başladı.

Leroy markalı antika saat; bir makinadan çıkabilecek seslerin en pürüzsüzü, en cana yakınıyla gece yarısını çaldı. Genç kız sonuna kadar saymadan birdenbire uyuyuvermişti.

2

Uyandığı zaman bir müddet kendisini toparlayamayarak etrafına şaşkın şaşkın, büsbütün yabancı bir yerde bulunuyormuşçasına bakakaldı. Geceyi öyle rüyalarla geçirmiş, başka devirlerde, bambaşka kıyafetlerde ve asır haricinde dönüp dolaşmış, uçup çırpınmış, renkli ışıklar içinde yüzüp kılıç sesleri ve atlas hışırtıları arasında oturup kalkmış bir mitoloji hayatı sürmüştü ki şimdi gözünün önünde duran dekor ona sisli, sönük, adeta asıl rüyada bulunuyormuşçasına yalancı gelmişti.

"Beni en fazla hakkâk Bambius ile müneccim Barsimon meşgul ettiler; daha ziyade onlarla uğraştım; yanımdan hiç

ayrılmadılar. Fahir'i ne korsan Parmis, ne de silahşör Paros olarak iyice görebildim. Asıl âşıklarım o yaşlılar galiba! İkisi de pek hoş, pek sevimli, çok tipik ve karakterli insanlar ama ben Parmis ile Paros'u tercih ederim. Hatta hepsinden çok bu zamanın Fahir'ini! O da muhakkak XX. asrın Güldal'ını beğenecektir."

Uyuşuk, hayallere düşkün romantik bir kız olmadığını, aşkı yeni manasıyla kabul ettiğini kendisine de anlatmak ihtiyacıyla yatağından atladı; pek hoşlandığı, nispeten eski bir film şarkısını, *"Always in my heart"*ı söyleyerek keten perdeleri çekti; balkon kapısını açtı. Ne zamandan beri görmeyerek baktığı deniz manzarası; Side'yi ve korsanbaşının güzel yelkenlisini hatırlattığı için dikkatini çekti.

"İki bin sene sonra, Pamfilya'dan daha süslü bir denizde iki sevdalı gene gezintiler yapacak. Beraber kotraya bineceğiz, motor ve kano ile dolaşacağız. Yarabbi! Büyükada'da baş başa yemek yiyişlerimiz, Yalova'da dinlenmelerimiz, Bandırma'ya gidişlerimiz ne hoş olacak! Bütün bunları başka bir erkekle yapsa idim hiç şüphesiz aynı zevki duymayacaktım. Zira Fahir'in hikâyeleri sayesinde bir anda üç devrin heyecanına kapılarak hem zamanımı, hem de geçmiş çağları yaşayacağım."

Beni bazen Güldal diye, bazen Zerrintaç, bazen de Amora yahut Tamara diye çağıracak; Pomona diye sevecek. Hepsi de kendim olduğum için kıskanmayacağım. Beş isim taşıyan, lakin beşinin de çam ağaçlarının taze sürgünleri renginde gözleri olan biricik sevgiliyim ben! İlahesiyim, onun! O da benim Apollon'um!"

Türküsünü biraz daha yükseltti. Neşeli olması için pek çok sebep vardı; evvela sevildiğine ve sevdiğine emindi; sonra güneşli bir Mayıs sabahıydı; İstanbul'a dönmüştü; akşama doğru telefonda Fahir'in sesini işitecekti. Yatağından henüz kalkmış genç bir kız o kadar hoş sebepler bir araya gelince nasıl neşelenmezdi ve bu neşe nasıl da ferahlatıcı bir manzara teşkil etmezdi? Sevinç ve keder bir tazenin yüzünde gökle münasebeti olan bir tabiat hadisesi kadar, güneşin doğuşu ve batışı gibi bizi tesir altında bırakır; neşesiyle şenlendirir, hüznüyle içlendirir; daima seyre değer değişik bir güzelliktedir.

Güldal, saat on bire doğru kendisini görmeye gelecek olan ahbaplarına sır vermemek kararında idi. Kimi Taksim'den, kimi Nişantaşı tarafından süslenip püslenip koşacaktı; başına üşüşecekler İskenderun seyahati hakkında binbir sual soracaklardı. Her kafadan bir ses çıkacak, şehrin son bir aylık sosyete hadiseleri kırık oyuncaklarla dolu bir sepet gibi ortaya boşaltılacaktı.

"Pek yakında asıl mühim hadisenin haberi başlarında bomba gibi patlayacak. Kimbilir Fahir'i ne kadar beğenecekler! Hele kocasının eski devir nazırlarından birinin torunu olmasıyla böbürlenen, paşazadeliğiyle asalet taslayan Nesire şaşıracak. Sadrazam bir nazırdan, basbayağı paşadan büyüktü, hepsinin büyüğüydü elbette!"

Az sonra banyo odasından diş macunu ve tuvalet sabunu rayihası içinde, etrafa nane, lavanta çiçeği, yağmur yemiş kır ve bahçe kokusu yayarak ıslak yüzünü kurulaya kurulaya dönen genç kız şimdi, şu saatte Fahir'in ne ile meşgul olduğunu düşünüyordu: "Herhalde Beyoğlu vitrinlerinde

mankenlere geçirilmiş pırıl pırıl robdöşambrlardan, ipek pijamalardan giymiyordur. Kumaşlar muhakkak mattır; düz renklidir; yumuşacık, bambaşka şeylerdir. Bir gün gelecek onları hiç yadırgamadan, irkilmeden ben toplayacağım, ben önüne sereceğim!"

Doktorla evlenmesini, haris bir politikacının iktidara getirilmek ümidi belirince makamında alacağı tavırları ve yapacağı işleri nasıl hayallerse öyle, dünya kendinin olacakmışçasına helecanlı bir zevkle düşünüyordu. Yürüyüşünün, bakışının değişmesinden, öbür kızlara ve bir yeni bakana benzemesinden, şımarıklığını gizleyememesinden korkuyordu.

Hakikaten öğleye kadar zaman, tahmin ettiği gibi ahbaplarıyla geçti, Hepsi de Güldal'ı pek iyi buldular. Nesire şunu da söyledi:

"Ayrıca daha manalı bir hal almışsın; bir şey fazla sende!"

"O da neymiş?"

"Güzelliğin çocukluktan çıkmış da olgunlaşmış sanki... Gözlerine ciddiyet mi gelmiş, ne olmuş, anlayamıyorum ama herhalde bir yenilik var. Bizi dinlerken daha mühim şeyler düşünüyor gibisin!"

Odadakilerin en genci fakat en işlek zekâlısı Semine teşhisi koydu:

"Âşık olmuştur! Sevdalı, aşkını gizli tuttuğu müddet bu hali alır. Zira hep sevgilisinden bahsedilsin ister; edilemediğinden bütün konuşulanları yarım yamalak, içine kapanmış dinler. Güldal birini seviyor, çocuklar!"

Saat altıya doğru terzisinin asansörüne giren genç kız Semine'nin teşhisini hatırlayarak içinden: "Evet," diyordu,

"Güldal nihayet birini sevdi; seviyor. Sevmese yolda sağına soluna bakarak pek de ümitli olmadığı halde bir erkeği arar, ah, şuradan karşıma çıkıverse... helecanıyla yürür, hep onu düşünür müydü? Kayıtsızca, sade vitrinlere şöyle göz atarak geçtiği caddede onun siluetini göremediğine üzülür, yalnızlık hissine kapılır mıydı?"

Fakat Tamara ile Zerrintaç âşıklarını kendisinden daha derin, hem bir görüşte sevdiklerini, tereddüde düşmeden sevgilerini açığa vurmaktan çekinmediklerini aklına getirdiği için:

"Ben bunu yapamadım. Fahir beni büyük âşıka sanmakta hata ediyor; zerre kadar istidadım yok. Bilakis bir buz kalıbıyım; hâlâ çözülemedim. Fedakârlık yapmak şöyle dursun, telefonda bile donukluğumu muhafaza ediyorum. Bu adamla, evlensek bile, benden çabuk bıkar. Nerede büyük âşıkalık? Basit bir koketriden başka elimden bir şey gelmiyor. Gelmez, tabii! Ailede âşık yetişmiyor. Herkes hareketsiz..."

Kendinden memnun olmadığı için terzi salonuna neşesiz girdi; lakin Mahmure Hanım'ın:

"Vay efendim, sultanım, bu ne güzellik! Neler olmuş size böyle? Bir buçuk ayda ne değişiklik bu! E, vallahi fevkalade! Azıcık toplanmışsınız gibi görünüyor, ama daha da yaraşmış. Hayır! Hayır! Vücutta fark yok, aynı incelik, aynı zarafet! Öyleyse değişen ne? Aman, ne de tatlı bakıyorsunuz! Yüreğimde bir sıkıntı vardı, birdenbire ferahladım!" diye karşılaması üzerine cesaret buldu. Onun için gülümsemiş ve tatlı tatlı bakmıştı. Demek ki zekâsıyla tanınmışlar kendisinde bir değişiklik buluyorlar ve bunu fizyolojik olmaktan ziyade içten gelen, ruha ait bir güzellik şeklinde tefsir edi-

yorlardı. O halde âşıktı Güldal! Aşk maneviyatına kadar işlemeseydi vücut eski biçimde olmasına rağmen bir değişiklik göze çarpar mıydı?

"İşte ben de Tamara ve Zerrintaç gibi meğerse ilk görüşte tutulmuşum!" hükmüne vararak sevindi; tarih tekerrür ediyordu. Elinde olmayarak benliğini bir sevinç sardı ve sevincin verdiği hoş tesirle hareketleri zarif bir surette oynaklaştı. Lüzumsuzca, şımarıkça kırılıp dökülmeye doğru gittiğini fark ederek vakarını takınmaya, dik bir vaziyet almaya mecbur olmuştu.

"Beni saat yedide telefonla arayacaklar," dedi, "Servet Hanım'a tembih ediniz de burada olduğumu söylesin, çağırsın."

Terzi Mahmure'nin gülümsemesini belli etmemeye çalıştığını, hemen arkasını dönerek öbür odaya gittiğinden, Güldal sezemedi; zaten modellerin tetkikine başlamıştı. İlk defadır ki herkes için değil, yalnız bir tek erkeğe hoş görünmesini isteyerek resimleri gözden geçiriyordu.

Bu iş danışmalarla epeyce sürdü. Telefonun her çalışında yüreği oynamakla beraber oralı görünmemekte muvaffak oluyordu. Nihayet Servet Hanım kapıyı aralayarak:

"Güldal Hanım'ı telefondan istiyorlar," dedi. Genç kız sararmıştı; lakin dış görünüşü kurtardı:

"Bir dakika... Geliyorum," cevabını verdi; ağır alıyordu, güya! Lakin telefonla arasındaki kısacık mesafeyi uzun buluyor, aşamayacak kadar takatsizlik hissediyordu. Keşke Amerikan filmlerinde gördüğü gibi kordonunu çekerek makineyi önüne getirselerdi!

Bir de baktı ki telefonun karşısına gelmiş, odada kimse kalmamış; kapıyı bile örtmüşler.

"Alo," dedi, "ben Güldal!" Tanıyamadığı bir ses cevap veriyordu:

"Af buyurunuz, efendim..." Ve bir isim söylüyordu.

"Kim dediniz? Anlayamıyorum... Ne dediniz? İşitilmiyor."

Anlaşılamayacak bir şey yoktu: telefondaki adam Ressam Besim Bey'di; ismini gayet fasih telaffuz ediyor, ses de mükemmel geliyordu. Genç kız, beklediği sesi bulamadığından, şaşırdığından anlayamamıştı; Fahir yerine dayısının çıkmasından da korkmuştu.

"Şimdi anladım, efendim... Siz misiniz Besim Beyefendi?"

"Evet, benim; Fahir tarafından telefon ediyorum. Kendisi bugün uçakla Nis'e gitti; gitmeye mecburdu; mühim bir iş için kız kardeşi telgrafla çağırmıştı. Hareketinden evvel size yazdığı mektubu nereye gönderebilirim? Yahut bizzat takdim etmek imkânı varsa nasıl, nerede vermek muvafıktır? Yoksa dursun mu? Ne emir buyrulur?"

Güldal uzun bir ayrılık haberi almışçasına hüzün duydu; lakin bir mektup bıraktığını, ondan bir şey kaldığını ve bu şeyi isterse biraz sonra elinde bulacağını düşünerek derhal dedi ki:

"Siz neredesiniz şimdi?"

Ressam Besim, terzinin sırasındaki bir pastacının ismini söyleyince de:

"O halde ben buradan çıkıyorum; şayet siz de hemen çıkabilirseniz yarı yolda buluşuruz."

"Başüstüne küçük hanımefendi; bir dakika gecikmem."

Mahmure'ye yarın aynı saatte gene geleceğini söyleyerek büyük bir vaka ile karşılaşmışçasına telaşla ve telaşını

saklamadan terzihaneden fırladı. Hayatında fevkalade bir şeyler olduğuna memnun gibi bir hali de vardı. Aşk kökleşmek için beklenmedik vakalara muhtaçtı. Tamara ile Zerrintaç'ın başlarından neler geçmemişti! Biri preator'a esir diye satılmış, öbürü kendi dininden olmayan büsbütün yabancı bir milletin, düşmanının karargâhına sürüklenip götürülmüştü. Güldal için de hadiseler başlıyordu. Babasıyla anasından ve kardeşinden başka bir şahsın hayatıyla alakadar oluyor, heyecan duyuyordu, artık!

Caddede süratli adımlarla ve heyecanla gidişini görebilseydi gülümserdi ve bu gidişin kendisine tuhafçasına yakıştığını da sezerdi. O kadar zarifti ki etrafındakiler güzelliğinden ve tazeliğinden ziyade zarafetinin tesiri altında kalıyorlar, çarçabuk kaybolmasına keder ediyorlardı. Hem öyle bir ışıktı ki yoluna sadece nur değil, gül rayihası da serpiyordu. Bir külhanbeyi:

"Fulya tarlasında mıyız, yoksa karanfil bahçesinde miyiz? Hey gidi Cennet çiçeği!" diye söz attı. Bunu Güldal işitmedi; işiten karşılaştığı Ressam Besim idi.

"Fahir namına teşekkür ederim," dedi, "kayıtsız kalmanızdan o da ben de korkuyorduk. Haber alınca bir memnun olacak ki... Telgraf çekeceğim geliyor."

"Ne diye efendim?"

"Mektubu benden kendisi aldı, diye."

"Pek mi ehemmiyet vereceğini sanıyorsunuz?"

"Sanmıyorum; eminim; yemin edebilirim. Çocuk saadet içinde yüzüyor. Hem şimdi konuşkan oldu ki... Dün gece konuşarak sabahı ettik. Mektup da önümde yazıldı."

Besim mektubu vermemişti, yan yana Galatasaray tarafına yürüyorlardı. Güldal, babasının briç arkadaşı, olgun bir

adamla beraber yürümekten, yürür ve konuşur görünmekten çekinmezdi. Hatta hafifçe hoşlanmıştı da... Zira Ressam iyi giyinmiş, kibar tavırlı, çok sevimliydi; ayrıca Fahir'in yeğeni ve muhakkak ki sırdaşı, dert ortağı, en yakınıydı.

Nis'te oturan hemşire ve seyahat zarureti hakkındaki izahatı dinledikten sonra utangaç bir sesle:

"Doktor size tren yolculuğumuza dair birşey söylemiştir, herhalde..." dedi. Öbürü, anlatılan şeylerin lezzetini hatırlamışçasına helecanla:

"Elbette," dedi, "hepsini... 2000 yılın hikâyesini de! Sibel ilahesine şahsınızda rükû ederim ve Tekfur kızı Zerrintaç'ı gene şahsınızda hürmetle selamlarım."

Güldal'ın sevimli sevimli gülümsemesinden cesaret bulan Besim Bey ilave etti:

"Ümit ederim ki ilahe ile prensesin bir zamanlar iltifatlarını esirgemedikleri sarı sakallı Bambius ile Barsimon'un sarışın halefini de aynı lütfa layık bulur."

Böyle söylerken vitrinlerin yanmaya başlamış ışıklarıyla pırıldayan kendi sakalını okşamıştı. Hâlâ yürümekte idiler. Genç kız ayrılmak istemediğini anlıyor, öbürü de ayrılmamak için sözü kesmiyordu.

"Evet efendim, Fahir hepsini söyledi; size söylemediklerini de..."

"Neleri mesela?"

"Mektubunda bunlar yazılı olmalıdır."

"Siz o geçmişi hatırlama işine inanıyor musunuz?"

"İnsanlar inanılacakla inanılmayacağı hiçbir devirde ayırt edememişlerdir. Fikrimce tamamıyla ayırt edecek bir kemale erişseler bile gene bir meçhul icadına mecburdur-

lar; yani şüphe ve tereddüt içinde yaşamanın zevkinden beşeriyet mahrum kalamaz."

"Pek diplomatça bir cevap oldu beyefendi!"

Ressam Besim, firuze mavisi gözleriyle bir an genç kızı kavradıktan sonra dedi ki:

"Ben de sizler kadar heyecan içindeyim; zira bu evlenmeyi evvela ben tasavvur ve temenni etmiştim; Büyükada gecesinden itibaren! Fahir'e demiştim ki..."

Güldal acelesinden kendini tutamayarak sözünü kesti:

"Demek ki daha evvel aranızda benden bahsetmiştiniz! Besim Bey şaşaladı ve telaşla söylendi:

"Zannımca mektupta yazılmıştı efendim. Buyurunuz, takdim edeyim."

İç cebindeki cüzdanın arasından çıkardığı uzunca bir zarfı uzattı. Genç kız bunu aldı ama çantasına sığdıramadı; ne yapacağını bilemeyince Ressam:

"Bükebilirsiniz..." dedi ve Güldal'ın o emanete bir kudsiyet vererek bükmekten çekinmesine memnun, manalı bir tavırla başını salladı:

"Ah, küçük hanımefendi... Tahmin edemezsiniz, ne kadar memnunum! Ara sıra sizleri göreceğim... Beni meclisinizden uzaklaştırmayacaksınız değil mi?"

"O nasıl söz, Beyefendi! Hatıra gelmez. Daima..."

Genç kız böyle söyledi ve her şeyi olup bitmiş gibi cevap vermesinin acayipliğini fark edince de lakırdısını tamamlayamadı, susuverdi, öbürü devam etti:

"Teşekkür ederim. Bir resminizi yapacağım; fakat bunun yağlı boya olmasını istemiyorum. Size yakışan, hafif, uçucu, çok zarif, ince bir şeydir. Ya pastel, ya akurel... Degas

ve Baschet'nin pastellerine hayranımdır. Pastel çiçeklere, meyvelere, çayır ve çimenlere yakışan sahte cilasız bir boyadır. Çiçek, meyve, çimen, hepsini kendinizde topladığınız için bunu tercih edeceğim. Belki de o balodaki leylak renkli uzun etekli dantel tuvaletinizle!"

Yaşını başını almış sanatkâr bir erkek tarafından sadece latif, zarif bir mahluk olduğundan ve ilham verdiğinden dolayı hayranlıkla sevilmenin hoşluğu vardı. Bundan Tamara ile Amora da zevk almışlardı.

Güldal içinden:

"Hakikaten yeni bir Hoca Bahaî bu adam! Bambius ile Barsimon'un ruhu Besim Bey'de yaşamakta devam ediyor; beni onlar kadar seviyor. Yani onların Tamara ile Amora'yı sevdikleri gibi... Sanatkâr muhayyilesini süslediklerimizden dolayı!" dedi; eli lacivert tayyörüne uygun lacivert süet çantasındaki sert kabuklu mektubu yokladı. Beyoğlu caddesi bu ılık bahar akşamı –henüz yazlığa gitme mevsimi gelmediğinden– yalnız ayaktakımı ile değil, iyi giyinmiş kadınlarla da dolu idi. Semine karşı kaldırımdan gidiyordu. Bir ara birbirlerini gördüler ama konuşamadan geçtiler. Arkadaşı, Ressamla yürüdüğünü derhal fark etmiş ve:

"Bu da nereden çıktı? Ne işin var onunla?" manasına bir işaretle gülümsemişti. Ne işi olduğunu yakında anlardı, züppe kız! Mamafih ilk haberi İskenderun'da şirin Gülnür alacaktı. Telefonu açacak "Söylediğin gibi oldu, Nunuş! Garda gördüğün adamla evleniyorum; yakında düğün davetiyesi geliyor!" diyecekti. Ressam bir ara durdu:

"Hiç şüphesiz mektubu okumak için sabırsızlanıyor, bir taksiye atlayıp evinize gitmek istiyorsunuzdur. Şuradaki so-

kakta arabalar var ama Tarlabaşı yoluyla epeyce dolaşmaya mecbur."

"Yürüyeceğim, efendim."

"O halde ben de size Park Otel'e kadar refakat ederim. Neşeliyim; barında bir kadeh viski içeceğim. İnşallah sonraları bunu siz, Fahir ve ben beraberce yaparız. Atölyeme de gelirsiniz; kaç tane etüdünüz var orada! Hafızamda yer edip kalan çizgileriniz... Fakat bakıyorum, pek iyi hıfzetmişim. Doktor, ikide bir uğrayıp bunları seyreder."

"O da resim yapar mı?"

"Şöyle böyle..."

Güldal düşündü: Demek oluyor ki Fahir harabeler arasındaki kendine benzeyen Tamara resimlerini atölyedeki etütleri görerek çizmişti.

"Müstakbel kocamın şimdiden bir yalanını yakaladım," diye söylendi; lakin öfkelenmedi. Evlenmiş de evlilerin başından geçmesi icap eder bir vaka ile karşılaşma denemesi yapıyormuşçasına hafifinden aldı. Hem ne malum? Çantasındaki mektupta belki bunun itirafı da vardı. Okumaya can atmakla beraber yanından ayrılınca pek müteessir olacağını tahmin ettiği Ressam Besim'i bırakmaya kıyamıyordu. Adamcağız bir memnundu ki... Bütün haliyle:

"Bakınız, ne zarif, ne sevimli, ne kibar bir kızla beraber yürüyorum!" dercesine bir övünme ve haz hissolunuyordu. Güldal'ın ondan öğreneceği şeyler çoktu ama daha ilk gününden sormaya kalkışmak çirkin düşerdi. En mühimi şu: Evlenince nerede oturacaklar? Fahir'in apartmanında mı? Yoksa yeni bir yer mi tutacaklar? Bu hususta hiçbir fikri yoktu. Muhakkak ki evi pek güzel döşenmişti; eğer yalnız oturu-

yorsa iyisi kendisinin oraya gitmesi... Nihayet dayanamadı; sormaya mecbur oldu:

"Fahir Bey yalnız mı oturur efendim?"

"Hem yalnız oturur, hem de pek muntazam yaşar. Daha doğrusu ev hayatı bakımından bizlere uymaz. İyi bir aşçısı, uşağı, hizmetçisi vardır. Ömürdür çocuk! Misafir çağırmadığı zaman bile giyinip kuşanıp tek başına ciddiyetini bozmadan, şamdanların aydınlattığı masada protokole riayet ederek onu akşam yemeğini yerken görseniz hayret edersiniz. Lakin bunu o kadar tabii yapar ki özentiye benzetmez. Gülemezsiniz, beğenirsiniz. Masanın ucunda sizi bulup temaşa edeceğim günü sabırsızlıkla bekliyorum. Gerçekten güzel olan bu dekora ne derece yakışacaksınız! Asıl eksiğini tamamlayıp ruhunu siz vereceksiniz! Ev hasretle sizi bekliyor; adeta bütün eşyası, tablosu, havası "güzel sahibemiz ne zaman gelecek?" diye sızlanıyor, yolunuzu kolluyor sanki!"

"Fakat babam..."

Ressam Besim gülümsedi:

"Onu bana bırakınız," dedi, müjdesini verdiğim gün nasıl memnun olacağını şimdiden biliyorum.

Genç kızın da o hususta şüphesi yoktu. Deminki sözü her ihtimale karşı, biraz da red sebebi teşkil eder diye söylemişti. Ailesi arasında eskiden bir vali paşa bulunmasıyla iftihar eden anası bile damadının bir sadrazam torunu olmasına çok sevinecekti. Mediha Hanım unvan meraklısıydı; kocasının askerlikte general olmasını müteahhitlikle servet kazanmasına tercih ederdi. Güldal içinden şöyle dedi:

"Artık lamı cimi kalmadı; Haydar Bey'in falı çıktı."

Ve onun son cümlesini tekrarladı: "Bu iş oldu; Allah devamlı ve mübarek etsin!"

"Kıymetli bir hediye almalıyım... Daha doğrusu Fahir'le alır, kendimiz götürüp veririz. Adamcağız ikimizi uzlaştırmak için az çırpınmadı."

Taksim'e yaklaşmışlardı. Ayrılacaklarını hesap eden Ressam Besim, galiba ne kazanırsa kâr saydığı için adımlarını küçültmüş, gayet aheste yürüyor, sözü değiştirmiş, şehirde otomobil çokluğundan, arabasını kullanmadığından, yazı geçirdikten sonra satıp kurtulacağından bahsediyordu.

Az sonra meydana varmışlar, geniş tretuvara kavuşmuşlardı. Güldal da artık endamının ve elbisesinin tam zarafetiyle ortaya çıktığından gelip geçenlerin çoğu gözlerini kendisinden ayıramıyor, dönüp dönüp bakanlar bile oluyordu. Ressam dedi ki:

"İnsan dar caddeden kurtulup bu meydana varınca rahatlar. Çocukluğumda beni Merkezefendi tekkesinde loş, yaş bir yere, tünel gibi üstü kapalı bir aralığa sokarlardı; niyet tutar, adak adar, eğilip taş alırdık. İşte her seferinde Beyoğlu tarafından Taksim'e çıkış bana, düzlüğüne olmasına rağmen "kuyu" ismini verdikleri o tünelden dışarıya fırlayışımı hatırlatır. Bugün ilk defa yüreğime kasvet basmadan Beyoğlu'nu geçtim ve ömrümde ilk defadır ki sizin kadar zarif bir küçük hanımefendi ile burada yan yana yürüdüm."

"Mübalağa ediyorsunuz beyefendi!"

"Mübalağa mı? Düşündüklerimin binde birini söylemedim. Ah Fahir! Kulakların muhakkak çınlıyordur."

Dayı birdenbire ciddileşti; şöyle dedi:

"Küçükhanım! Güzel hanım kızım! Az sonra okuyacağınız mektubun üzerinizdeki tesiri inşallah müspet olur. Benim âcizane tavsiyem o 2000 senenin hikâyeleri dışında da sizlerin birbirinize her bakımdan uygun bir çift olduğunuzu düşünerek meseleyi sürüncemede bırakmamanızdır. Fikrimce kaçıracak bir dakikanız yoktur. Hayatınızda saadeti bir dakika bile eksik tatmanıza gönlüm razı değil!"

"Kararımı kime bildireceğim?"

"Bana! Bir saat sonra evimdeyim. Gece yarısından sonra da telefon edebilirsiniz. Rica ederim, çekinmeden ediniz. Dudaklarınızdan çıkacak bir "evet" derhal Fahir'e ulaşmış olacaktır. Numaram rehberde var."

"Soyadınız?"

"Unutmayacağınız bir şey: Sidel! Fakat bu 2000 yıl önce yaşadığınız şehirle alakalı değildir; ailemiz Anadolu'da birkaç yüz senedir Sideloğlu diye tanınır."

Besim Bey güldü ve ilave etti:

"Tabii Bambius veya Barsimon olamazdı! Mamafih gene de acayip bir tesadüf!"

Otelin önündeydiler.

"Evinize kadar götürebilirim ama istemezsiniz diye teklif etmedim. Henüz gece sayılmaz; gök, bakınız, sizin baloda giydiğiniz tuvalet gibi adeta leylak renginde!"

"Dört adımlık yer... Hacet yok efendim. Müsaadenizle!"

"Selametle küçük hanımefendi. Bir saat sonra telefonun başındayım. Yok! İtiraz etmeyiniz; öteki bekliyor zira! Hemen bildireceğim."

Güldal'ı birdenbire hoş bir sıcaklık sardı. Sevilmenin ve sevmenin tadını bu kadar ağzının ve gönlünün içinde duy-

mamıştı. Aynı zamanda vücudu hafiflemiş, cismani bir şey olmaktan çıkmış, sadece ruhtan ibaret kalmış gibiydi.

Uçup Ressamın gösterdiği leylak rengi gökle beraber boşluğa karışmaktan, kayboluvermekten korktu. Ayaklarını yere daha kuvvetli basmak, yere ayaklarıyla tutunmak istercesine yürüyordu.

Pastane bahçesinde toplanmış temiz kalabalığa bakmadan geçti. Ne oluyordu?... O kadar şiddetle, ısrarla sevilmekten ileri gelen bir nevi gurur mu idi bu? Mektuba elini tekrar götürdü. Yemekten evvel ancak şöyle bir göz gezdirmeye vakit vardı. Allahtan misafirler olmasa... Zira babası da anası da bazen oldukları yerden birkaç kişiyle dönerlerdi. Zarf dolgundu.

"Uzun uzun yazmış," dedi, sayfalarca... "Yazısı da herhalde giyinişi ve şahsiyeti gibi düzgün, kibar, okunaklıdır."

Apartmana dışarıdan baktı: Yemek salonu karanlıktı, odalar yarı aydınlık. Anlaşılan henüz kimse gelmemişti; belki de anası yengesinde yemeğe kalacağını, babası da kulüpte yiyeceğini telefonla söylemişlerdir. Eğer böyleyse yemeğini odasının balkonuna getirtir, mektubu rahat rahat okur, düşünür ve neticeyi Besim Bey'e telefon ederdi. Bir huzursuzluk duydu:

"Tamara hiç tereddüde düşmezdi; Amora da öyle! Âşıkları ne istedilerse gözleri kapalı razı oldular. Ben aynı şeyi yapamıyorum. Küçük, miskin, hesaplı hareket ediyorum. Taş kalbime aşk işlemiyor mu, benim?"

Hemen geri döndü, geldiği yolu koşarcasına geçiyor İşte pastane, otelin bahçesi! Girdi. Ne yapacak? Kendisi de tam şuurla bilmiyor, söyleniyor: "Bu böyle olmaz. Sevmeden

evlenen, evlenmeyi sadece etrafta yapacağı tesirle ölçen gösteriş düşkünü kızlarla düşe kalka ben de onlara döndüm. Ev, otomobil, unvan arar gibi ne saçma şeyler sordum, Besim Bey'e! Kendimi temize çıkarmalıyım."

Karar almışçasına hole daldı. Genç kızı tanıyan kapıcıya dedi ki:

"Ressam Besim Bey barda olacak. Haber veriniz, bir şey söyleyeceğim."

Ayakta dimdik, azimli bir tavırla, etrafına bakmadan ve bakanlara aldırmadan duruyordu; hem de ortada, meydan okurcasına! Ama hâlâ yapacağı şeyi bilmiyordu.

Besim yan taraftan göründü; hayret ve korku içinde solmuş, çökmüş, yaşlanıvermiş gibiydi; zahiri kurtarmaya çalışarak gülümsemeye çabalıyordu ama bu tebessüm acı çeken bir adamın dudak büklümüne daha çok benziyordu.

"Emriniz küçük hanımefendi..." diye mırıldandı.

"Affedersiniz, sizi rahatsız ettim ama mazur görünüz."

Mektubu çantasından çıkardı. Ressam büsbütün sararak:

"Geri mi veriyorsunuz?" diye sordu, "yapmayınız bunu... Yapmamalısınız, küçük hanım."

"Hayır anladığınız gibi değil. Size henüz açıp okumadığımı göstermek istiyorum."

"Bundan maksadınız ne, kavrayamıyorum."

"Maksadım şu: Okumadım... Okumadığım halde, okumadan cevabını veriyorum."

Kısa bir sükût oldu. Besim kaşlarını çatmıştı:

"Hayır mı diyeceksiniz?"

"Bilakis... Telgrafı çekebilirsiniz efendim. Cevabım "Evet" dir!"

Zarfı tekrar çantasına koydu ve başka bir şey demeden aynı dik yürüyüşle kapıdan çıktı. Işıklarla loşlukların birbirlerini yamaladıkları paftalı bir av köpeğini andıran bahçeden Güldal'ın gölgelene aydınlana, yarı bulutlu bir gece semasındaki hilal gibi geçişini cam ardından hayranlıkla takip ettikten sonra telefon bölmesine doğru yürüyen Ressam kendi kendine şöyle dedi:

"Fahir'e hemen haber vereyim. Muradına erdi nihayet!"

3

Zarfın içinden altı sayfa dolduran mektuptan başka küçük bir zarf daha çıktı. Üzerinde "mektup okunduktan sonra açılması ehemmiyetle istirham olunur" cümlesi yazılıydı. Güldal, vaziyetin ciddiliğine rağmen gülümsedi ve:

"Çocuk bu adam," diye söylendi, "yaşına uymayan şeyler yapıyor. Hakikaten saf bir tarafı var. Evvela onu okuyacağımı nasıl anlamıyor? Hayal içinde yüzüyor!"

Tırnak törpüsünü zarfın küçüğüne götürdü; yayvan sapını zamklı yerin arasına sıkıştırdı; açıyordu... Bıraktı.

"Olmaz," dedi, "mademki bana güvenerek öyle yazmış, ötekini okumadan bunu açmayacağım. Elbette bir düşündüğü olacak. Sürpriz bu zarfta!"

Arzu ettiği gibi evde yalnızdı; anası ile babası yemeğe gelmeyeceklerini telefon etmişlerdi. Odasına girer girmez minimini şapkasını, tayyörünün ceketini, uzunca yürüyüş-

ten dolayı rahatsızlık veren ayakkabılarını hemen çıkarmış, üzerine bir lizöz almış, terliklerini geçirmiş, koltuğa oturmuştu.

Bunları yaparken demin otele dönüp Besim Bey'i bulduğuna, cevabını peşinen verdiğine, aşkının bir delilini gösterdiğine memnundu:

"Hoca Bahaî derhal oracıkta telgrafı yazmış, birisiyle göndermiştir. Sevgili Paros'um nihayet yarın sabah büyük haberi alacak. Belki de Yeşilköy'e karşılamaya giderim. Artık bir nişanlı gibi hareket etmeme hiçbir mani yok!"

Mektubu okumaya başladı:

"...

Size henüz gönlümdeki kelimelerle hitap etmek hakkına haiz olmadığım için, o yeri boş bırakıyorum. Kuru ya da resmi sözler kullanmak duygularımın içliliğine karşı bir yalancılık ve size karşı saygısızlık olacaktı.

Yalancılık dedim... Bunu yazarken biraz utandığımı itiraf etmeliyim. Zira okumak lütfunda bulunduğunuz şu mektupta maalesef beni bir değil, birçok kere o kabahati işlemiş vaziyette bulacaksınız.

Niçin öyle yaptım? Öğrendiğiniz zaman kabahatin yalnız bende olmadığını, buna sizin sebebiyet verdiğinizi tasdik edeceğiniz ümidindeyim. Başka türlü yapamazdım; yapsa idim, İskenderun - İstanbul arasındaki tren yolculuğumuz birkaç defa selamlaşmaktan, nihayet dört beş cümle konuşmaktan ibaret kalırdı. Amcanızın istasyonda tanıştırmış olması bile bir fayda temin etmezdi (Bu satırları okurken çam ağaçla-

rının tam şu mevsimde sürmüş taze uçları rengindeki gözlerinizin belli belirsiz koyulaştığını, öfkelenir gibi olduğunuzu görüyormuşçasına biliyorum. Yazık ki hayalimde biliyorum. Trende üç defa hakikat âleminde seyretmiş, hangisinin size daha yakıştığı hususunda bir karara varamamıştım).

Esasa geleyim. Daha doğrusu geçen senenin yazına. Büyükada'ya kadar döneyim. "Niçin Büyükada?" diyeceksiniz. Zira ben sizi ilk defa orada, 1949 yazında, Kulüp bahçesinde gördüm... Geceleyin, baloda! (Fakat acele etmeyiniz, pek şairane olan Side karşılaşması da asılsız sayılamaz; onun izahına da sıra gelecek).

Peki, ben nerede idim? Başımda sihirli bir külah vardı da kendimi göstermeden mi etrafı seyrediyordum? Hikâyesi şu: Her sene Ağustos ayını Ada'da geçirmek ve Kulüpte kalmak âdetimdir. O yıl da aynı şeyi yaptım; bir haftadır burada idim. Gündüzleri kendimi plaj, yürüyüş, kotra veya sandal, açık havada yoruyor, geceleri yemekten sonra hemen odama kapanıyor, erken yatıyordum. Dans müziği sesi içinde oldukça rahatsız bir uyku idi bu... Odam bahçeye bakıyordu.

Balonun verileceği gün –fena geçen bir gecenin sabahıydı– hastalandığımı anladım. Boğazım şişmişti ve hararetim kırka yakındı. Tabii derhal penisilin yaptılar, ikindiye doğru ateşim düştü; akşamüzeri kendimi iyi hissetmekle beraber odamda kalmak mecburiyetinde idim.

Ve baloyu içeriden, cam ardından seyrettim.

Tabii anladınız: O gece sizi leylak renkli dantel tuvaletinizle gören ressam Besim değildi; bizzat bendim. Görür görmez, "Yarabbi, dedim ne latif mahluk! Güzellikle sevimlilik bir genç kızda ancak bu derece ahenkleşebilir. Evet,

bu bir genç kızdır; hem de vücudu kadar ruhu da sıhhatte, azıcık mağrur, lakin çok iyi kalpli bir küçük hanımefendi! Tıpkı benim Side'de düşündüğüm, düşüne düşüne mevcut imişçesine yaşattığım, yaşattıktan sonra da hayran kaldığım kısacası âşık olduğum Tamara işte karşımda!"

Şu ciheti söyleyeyim ki Side'yi dolaşırken –19 ... yılında idi– size trende anlattığım kadar vuzuh içinde olmamakla beraber harabe şehir gözlerimin önünde dediğime yakın bir şekilde canlanmıştı. Beynimizin esrarlı açılışları, birdenbire yepyeni buluşları, hiç beklenmedik icatları olur. Zaten dâhiler, büyük kâşifler ve mucitler ekseriya dimağın böyle bir "fevkalade açılış haleti" sırasında kendilerinin de nasıl olduğuna akıl erdiremedikleri mühim buluşları yakalarlar. O zamana kadar ancak el yordamı ile yürüdükleri, şuna buna çarptıkları, boğulacak derecede loşluğundan şikâyet ettikleri kafalarında birdenbire perdeler açılır; içeriye sabahın aydınlığı dolar ve bu aydınlık içinde bir fikir nurlanır. Keşif, icat, eser o, ışıklı fikirdir.

Benim başımın içindeki aydınlığın yarattığı şey sizdiniz! Sizi buldum, sizi gördüm. "Hikâyem şu sütuna yaslanacak. Etrüsk güzeli genç kız bu vücutta, bu çehrede, tam böyle olmalıdır" dedim. Büyük sanatkârlar ve kâşifler bahsettiğim fevkalade açılış, nurlanış haleti içinde medeniyet dünyasına verdikleri eserlerle övünürler; haklarıdır. Fakat ben, yalnız kendime yarayan buluşumdan memnundum. İlk defadır ki bir kadın seveceğimi, âşık olacağımı anlamıştım. Hatta sevmiş, olmuştum bile!

Trende söylediğim maziyi görmek, yaşamak hadisesi tamamıyla asılsız değildi. Bunu şimdi izah ettiğim dimağ nur-

lanışı haleti ile birleştirerek gizli, esrarlı, mekanizması henüz bulunmamış bir kuvvetin tesiri altında kalmıştım. Size nakl ettiğim Parmis ile Tamara hikâyesini orada fikren yazdım. Yazdım mı, yaşadım mı? Hâlâ anlayamadığımı söylersem bana inanmalısınız.

Zaten dikkat etmişsinizdir: Bir tanesini Alara kalesinde düşündüğüm yahut gerçekten yaşanmış bir hayatı hatırlayarak tertiplediğim ilk hikâyenin de son tarafları –hakiki bir hikayeci olmadığımdan dolayı mı, yoksa hatırlayış kuvveti neticeye doğru azaldığından mı– müphem biter. Bana öyle geliyor ki, çok roman okumuş bir adam olmak itibariyle kafamı zorlasam onları birer "netice"ye bağlardım. Oldukları gibi, hatırladıklarım kadarını anlatmak cihetini tercih ettim.

Hadisenin en samimi hülasası şudur: Büyük bir ihtimalle maziyi de hatırlayarak, o hatırlayışlardan kuvvet alarak harabelerin ruhuma işleyen tesirleri altında hayal ile hakikatin karıştığı iki devir yaşadım. Muhakkak ki sizi görmeden görüp –yahut tahayyül edip– beğenmiş, sevmiştim. Zaten Ada'daki odamdan Kulüp bahçesine bakıp da hakikat âleminde o hayalimdeki 2000 yılın sevgilisi ile karşılaşınca mazisini hatırlayan bir adam olduğuma kendim de inandım.

Rahatsızlığımı merak eden arkadaşlardan biri, Doktor Saip, belki bilirsiniz, sizi çok iyi tanıyor; eğlenceyi hiç kaçırmaz, her yerde hazır, nazırdır, yanıma gelince heyecanımı belli etmemeye çalışarak güya kayıtsızca sordum:

"Şu leylak renkli dantel tuvalet giymiş olan genç hanım kimin nesi?"

"O mu? Nafile, ümitlenme! Kimseye yüz vermez, kendini beğenmişin biridir. İsviçre terbiyesi ile soğuk yapmışlar kızcağızı! Şimdiye kadar kaç talip çıktıysa geri çevirdi. Bir ara bankacı Saim ile nişanlanacak dediler ama zavallıyı yarı yolda bırakmış."

"Kimin kızı?"

Saip, pederinizin ismini söyledi ve bir şey daha ilave etti:

"Adamcağız kızının bu haline üzülüyormuş, 'erkek beğendiremiyoruz!' diyormuş."

"Daha pek genç! Acelesi ne?" diye itiraz ettim. Cevap verdi:

"Öyle görünüyor ama, yirmi beşinde olduğunu demin fısıldaşıyorlardı."

* * *

Güldal, yaşını en aşağı dört sene büyütmelerine karşı öfkelendi:

"Geçen yaz daha yirmi birine bile basmamıştım," diye söylendi, "bu kadarı da düpedüz iftira! Hepsi de kıskanıyorlar; güzelliğimi, zenginliğimi, erkeklerin etrafımda pervane gibi dolaşmalarını, kendimi ağır satmamı, ahlakıma söz getirmeyişimi, her şeyimi! Fahir elbette inanmamıştır; inansa yazmazdı. Onun bilmediği var mı?"

Bir saniye okumasını bıraktı ve o bir saniye içinde birçok şey düşündü:

"Beni daha evvel bir yerde gördüğüne zaten emindim; başka türlü olamazdı ki... Resimlerimi trende yapmasına da imkân yoktu. Tırnaklarıma cila süremediğim bir yerde resim çizebilir miydi? Demek ki bu defa Side'de oturup hara-

belere karşı hayalinde canlandırarak yapmış; demek ki o derece aklında kalmışım! Çok iyi anlatıyor: Başından geçen vaka, maziyi müphem bir hatırlayışla karışık bir dimağ aydınlanışı. Hikâyeler hülya ile hakikatin eseridir. Ben de öyleyim: Görmeden önce bir tip tasavvur etmişti, o tipe uygun çıktım. Hatta beğendiği, harabelere ve eski devirlere yakıştırdığı tipi ben tamamlamış, elle tutulur bir hale getirmiş oldum."

Mektuba tekrar dalmadan şöyle söylendi:

"Fakat niçin vakayı şimdi yazdığı gibi anlatmadı da ona esrarlı bir şekil verdi? Oyuna, 'mizansen'e, lüzum gördü? Bunu da açığa vuracaktır elbette! Şimdi anlattıkları bana trendeki masallardan daha meraklı geliyor. Sevilmeye nasıl başladığını öğrenmek çok tatlı doğrusu... Beni ilk gördüğü balo gecesinden sonra dokuz ay ne yaptı? Neden aramadı? Balonun ertesi günü Vevey'e gitmiştim ama bir ayda dönmüştüm. Bütün kış, gittiğim dört balo ile bir sürü çay ve kokteylde karşılaşmamız lazım gelmez miydi? Bir iş var bunda da!"

* * *

"Evet, Güldal Hanım! Saip böyle söyledi ve çıkıp gitti. Ne acayip bir gece idi o!

Siz bazen pencereme yaklaşıyor, ara sıra kayboluyordunuz. Ben camın önünden ayrılamıyordum. Şiddetli ateş az çok bir yorgunluk vermişti; şimdi de hararet düşüklüğünün halsizliğini duyuyordum. Uzanmaya, uyumaya ihtiyacım vardı. Kabil mi? Gözüm sizde, yolunuzda idi. "Ha şimdi bu tarafa gelecek, işte geliyor... Döndü... Belki gecikmez, gene gelir!" diye ümit ve ümit kırıklığı içinde bocalıyor, harap oluyordum.

Dansınızı seyretmek için aşağıya inmek, hatta bahçede kuytu bir tarafa sokulmak lazımdı. Bunu da yaptım. En koyu renk elbisemi giydim, boynuma bir fular sardım, kimseye görünmeden piste bakan bir küme yeşilliğin arasına saklandım.

Şunlara dikkat ettim: Dans ederken kâfi derecede, ne az, ne çok, tam kıvamında neşeli idiniz; iyi muhitin ve iyi terbiyenin icap ettirdiği kadar memnun dansınıza göre hazdan erir, yahut coşkunluktan kabına sığmaz bir hal almadınız. Raspa çalmaya başlayınca ödüm koptu: Sizi göğsünüz sallana saltana tepinir vaziyette görmekten azap duyacaktım. Oyuna katılmamanız, hele teklifleri nazik, fakat kati şekilde reddetmeniz üzerine dünya benim oldu.

Yazık ki fazla duramadım; hava açık, mehtaplı idi; saat üçe yaklaşmıştı; sabahın serinliği ile beraber vücudumu bir titremedir aldı, yatağıma dişlerim zangır zangır vurur halde girdim ve tabiidir ki ateş tekrarladı. Üç gün hasta yattım. Hep sizi düşünerek, sizi sayıklaya sayıklaya, isminizi anarak! Zira Saip: "Adı da hoştur, uydurma bir şey ama ona yakışıyor" diye söylemişti.

Azıcık kendime gelince, her âşık gibi ben de, isminizi yüzlerce defa, muhtelif hatlarla kâğıda yazıyordum. Onlara imza şekli de veriyordum. Hepsi de kibar, sevimli oluyordu.

İlk hecesi rayihalı bir tebessüm idi, pembe bir tebessüm. İkincisi latif bir "endam"ı göz önüne getiriyordu. Gülün asıl kendi dalından ziyade bahar sonu kökünün yanından fışkıran ve daha ziyade olgun bir filiz denilecek sürgününü hatırlatan tazelikte nefis bir şey! Bunlar, bilirsiniz ya, evvela trişe rengindedirler; sonra Fransızların "incarnat" ismini taktık-

ları ten rengine dönerler, nihayet fidan olmadan tarçını bir renk alırlar ve ilk çağlarında yenilecek, daha doğrusu usaresi emilecek bir kuşkonmaz tesiri yaparlar.

Güldal... Güldal... Boyuna yazıyordum. Yazdıkça kapıldığım çocuksu, saf zevkin heyecanını tartarak yazının icadından beri aynı şeyi yapan bütün âşıkların tatlı yürek çarpıntısını ben de duyuyor, onlara benzediğime üzüleceğim yerde seviniyorum.

Hastalığımı haber alan dayım Besim Bey –hayatımın eski devirlerinde hatırladığım veya hatırladığımı sandığım Bambius ile Barsimon'a vücut vermekte belki onun sarı sakalı ve güzelliğe karşı platonik meftunluğu müessir olmuştu– bir koşu yanıma geldi; iki gece yatağımın başından ayrılmadı. İyileştiğim zaman sordu:

"Mütemadiyen bir isim sayıkladın durdun."

"Neydi bu isim?"

"Ne olduğunu pekâlâ biliyorsun. Sen onu ne zaman gördün, nerede tanıdın?"

"Demek senin bildiğin biri?"

"Biliyorum tabii..."

"Niçin "tabii" oluyor?"

"Zira... Zira..."

"Dayı! Çabuk söyle, sinirleniyorum."

"Bu derece mi alakadarsın? Söyleyeyim: Zira Ruhi Bey'in kızı, İstanbul'un en zarif genç kızlarından biridir; benim de bir ressam sıfatıyla şehirdeki bütün seçme güzelleri uzaktan, yakından tanıdığım malumdur."

"Görüştün mü? Ahbap mısınız?"

"Yoo! Babası briç arkadaşımdır ama kızı İsviçre'de bulunduğundan görüşememiştim. Hâlâ görüşmek nasip olmadı ya... Fakat geçen hafta, güzel tesadüf, Tarabya'da rastladım, Yeniköy yolunda bir, deniz hamamında iki kere!"

"Mayolu olarak, ha?"

"Deniz hamamına mantolu gelemezdi veya suya tayyörle giremezdi... Elbette mayolu idi ama, bikini nevinden değil. Hanım hanımcık, oldukça kapalı, pek biçimli pahalı bir mayo..."

"Nasıldı vücudu?"

Dayım iki elini sallayarak hayranlıkla şu cevabı verdi:

"Santerre'in tablosunu hatırlıyor musun? Louvre müzesindeki Süzan hamamda isimli tabloyu? İşte bu hanım kız çehre, mana, teşekkül, her bakımdan o Süzan idi. Ama yosun gözlü, daha da sevimli bir Süzan. Hayır çok daha mükemmeldi; fevkalade bir şeydi! Bir ara, merdivene yaklaştı, ayakta duruyordu; arkadan fon olarak Tarabya rıhtımının ve sırtlarının manzarası, ön planda ahşap deniz hamamının pitoreskliği... Öyle orijinal bir tablo idi ki... Muhakkak bunu yapacağım. Yeni ile eskinin, tabiat ve insan güzelliğinin birleştiği bir tablo: Tarabya'da deniz hamamı!"

Besim tahayyüle daldı; ben de... Kendine gelince:

"Ee," dedi, "şimdi sen anlat bakalım!"

Olanı anlattım ve asıl Side ve Alara kahramanlarım esnasında gördüğüm, beraberce yaşadığıma inandığım Tamara ve Zerrintaç ile aranızdaki benzerliğe dayımın dikkatini çekerek ani tesirin bu müşabehetten ileri geldiğini, sizi behemehal yakından tanımak mecburiyetinde olduğumu söyledim.

"İyileşir iyileşmez Tarabya oteline nakledersin," dedi, "başlarsın deniz banyolarına! Bundan kolay ne var? Ben de gelir giderim; yalnız bırakmam. Fırsatını bulursam seni Ruhi Bey'le de tanıştırırım. Ufukta bir izdivaç ışığı belirdi galiba. Güldal Hanım'ın o hususta çok titizlik ettiğini babasından duydum; bizim oğlumuzun ise müstakbel gelinimizden geri kalmadığını bilmeyen yok."

Görüyorsunuz ki Güldal Hanım, bu mektubumda size macerayı hiç değiştirmeden, mükâlemelerin[1] bile mümkün mertebe sadakatine riayet ederek hoşa gidecek taraflarıyla yazmaktayım. Doğruyu öğrenmek istemiştiniz... Doğrusu bunlardır ve artık olanları oldukları gibi anlatmak vazifemdir.

Besim ile konuştuğumun ertesi günü Tarabya'ya gittim. Evvelce oteli telefonla aramış, iyi odaların tutulduklarını öğrenmiş, arka tarafta en kötüsüne yerleşmeyi göze almıştım. Zaten burada gündüzleri kalacak, geceleyin arabamla evime dönecektim.

Günlerden perşembe idi; 49 senesi Ağustosunun 25'inci perşembe günü... İlk işim öğleden evvel deniz hamamına gitmek oldu. Giderken yalnıza, arkasındaki dağ köşküne, bütün pencerelere baktım. Hatta durup dikkatli dikkatli bakmış, bir müddet beklemiştim de... Panjurlar örtülü idi; yalı, içinde kimse oturmuyor tesiri yaptı; keyfim kaçtı.

Nitekim hamamda da sizi saat bire kadar beklediğim halde görünmediniz. Gelip beni bulan dayım "hele ikindi üzeri de uğrayalım, diyordu, şehre inmiş olabilir." İkindi ümidi de boş çıktı; akşamüstü bütün sahil boyunca araştırmalarımızdan da bir netice hasıl olmadı.

---

1 mükâleme: konuşma

Yaptıklarımı anlatırsam sayfalar dolar. Belki Ayazpaşa'da kaldınız diye dağ yolundan geri döndüm: apartmanı tetkik ettim; karanlıktı. Aramadığım gazino, pavyon otel, eğlence yeri bırakmadım. Tekrar Boğaz'a geldim. Nereden bilecektim ki, balonun ertesi günü kardeşinizden gelen telefon üzerine uçakla İsviçre'ye gitmişsiniz... Pederinizle valideniz de Bursa'da imişler!

Bunu bir gün sonra dayım söyledi; kulüpten öğrenmiş. Derhal dedim ki:

"Ben de gidiyorum; onu İsviçre'de bulacağım."

Cumartesi hareket ettim. Vevey küçük bir kasaba idi; ne olsa karşılaşacaktım; karşılaşacağıma, konuşacağıma, ahbap olacağıma emindim. Uçağa bindiğim vakit hararetim 38 idi. Yolda daha da yükseldi. İndiğim zaman Vevey'e değil, doğruca bir kliniğe gittim. Koydukları teşhis pnömoni idi."

* * *

Genç kız, sanki Fahir'in hastalığı şimdi, şu dakikada teşhis edilmiş, delikanlı hastanede yatıyormuş gibi bir sene evveline ait olan bu haberden irkildi; içi sızlıyordu, gözleri dolu dolu söylendi:

"Vah yavrum! Ben sebep oldum hastalanmana! Benim yüzümden yataklara düştün! Ah, keşke o kadar yakın bir yerde olduğunu öğrenseydim de yanına gelseydim... Sana ben baksaydım; ben başında dursaydım! İçeriye sokmazlardı tabii... Fakat günde üç kere uğrardım, sorardım, çiçekler getirirdim. Azıcık iyileşince elbette odana alırlardı; sana kitaplar okurdum, neşeli şeyler söylerdim, portakal suyunu

elimle verir, uyuyunca ayaklarımın ucuna basarak çekilirdim."

Hastane ziyareti tablosunu epeyce süsledi, şiir haline soktu. Bunları yaparken daha helecanlı bir halde mektubu okumaya devam ediyordu. Fahir'in gösterdiği fedakârlık –ki aslında bir ihtiyatsızlık idi– artık Güldal'ı ona bir vicdan vazifesi olarak bağlamıştı.

"Telgraf gidiyordur," diye teselli buldu, "mektubu okumadan kabul ettiğimi öğrenince çok sevinecektir. Acaba nasıl yazdı bunu?"

Fransızca bir ibare uydurdu:

" *'Accepte proposition trouve superflu lire lettre...'* gibi bir şey olsa gerek. Ben dayının yerinde olsaydım öyle yazardım. *'Mektubu okumayı fazla buldu, teklifi kabul etti.'* demelidir ki kerametin mektupta olmadığını anlasın. Zaten ne mektup, ne de hikâyeler... Beni ona bağlayan kendisindeki erkek güzelliği. Hoş Fahir de bunu biliyor, bununla övünüyor ya! Parmis ile Paros'un tekliflerini yaparken haydutları ilah heykellerine çevirdi. Hakkı da yok değil, doğrusu... Ne sert göğüstü o! Hani kanepeye düştüğüm zaman başım dokunmuştu..."

Pek yakında bu sert göğse başını dayayıp dilediği kadar durabileceğini düşündü; ihtiyaç duydu. Ancak bunu yaptığı vakit henüz tanımadığı başka türlü bir rahatlığa kavuşacağını anlıyordu.

"İki ay sonra yirmi üçüme basacağım," dedi.

* * *

"Klinikte yirmi gün kaldım. On günü fiilen sizinle meşgul olamamıştım; hastalığım epeyce ağır bir seyir takip etmişti. Lakin konuşacak hale gelince –şehirde birkaç vatandaş dostum olmasına rağmen söz olur korkusuyla– ecnebi asistanlardan bir anlayışlısına rica ettim: Vevey'e gidip bütün otel, pansiyon ve kliniklerde Matmazel Güldal Kaplangil veya kardeşi Cemal'i sorup soruşturacak, yerlerini öğrenecekti.

Malşans devam ediyordu: İkiniz de üç gün evvel Almanya'ya geçmiştiniz. Bu –nekahet devri psikolojisinin de tesiriyle– bir darbe oldu. Üzgündüm; büsbütün ruh çökkünlüğü, bedbinlik geldi. Kış da başlamıştı; bana ılık, güneşli iklimde istirahat tavsiye ediyorlardı.

Önce Nis'e, ablamın yanına gittim. Kırk iki buçuk milletin türedi harp zenginleri her tarafı istila etmişti; züppelik kasırgası arasında şaşkına döndüm; şaşkınlık tiksintiye çevrildi; kaçtım. Hem nereye? Tahmin edemezsiniz. Nil kaynaklarına, Sudan içerlerine, meşhur Mehdi ülkesine! Bu yerler hakkında bilginiz belki noksandır. Ancak '4 Beyaz Tüy' filminden bir şeyler hatırlamanız lazım gelir. Zaten beni de hem bu mükemmel film, hem de Nil'in yukarı vadisine sıralanmış harabeler oraya çekmişti. Korkmayınız, ne Philae, ne de Thèbes, Lüksor ve Karnak mabetleri ve sütunları altında yeniden bir "maziye dönüş" buhranına tutuldum!..

Fakat size mesela eski Mısır'ı, tarihin en şaşaalı çağında yaşatmış olan ve 'Yüz medhalli şehir' ismi verilen Thèbes'de rastlamayı çok isterdim. Burası Ramses II.'nin hüküm sürdüğü imparatorluk merkeziydi ve Homeros bile İlliada'sında o şehirden bahsederken zenginliği saymanın denizdeki kum-

ları saymak kadar güç olduğunu söylemişti. Zaten Thèbes'e 'Yüz medhalli şehir' ismini veren de o şairler babasıdır.

Söyleyiniz, rica ederim: Haşmetlu bir firavun kızı yahut ulu mabedin büyük rahibesi kıyafetinde, binbir örgülü saç tuvaletinizle ve üzerinizde bütün endam güzelliğini belirten incecik tül örtünüzle bir Nefertiti veya Amaniritis olarak sizinle karşılaşmayı nasıl istemezdim?

Filvaki böyle bir karşılaşma olmadı; lakin tam dört ay kaldığım yüksek ve orta Nil vadisinde bir harabeden ötekine gider, dünyanın en azametli, en dev yapısı eserlerini seyrederken ta uzakta, eşsiz İstanbul'umuzun şirin bir adasında balo gecesi tekrar rastladığım 2000 yılın sevgilisi daima dimağımda ve gönlümde idi; yanımda imişçesine onunla konuşuyordum; ona bildiklerimi söylüyordum.

"İşte," diyordum, "şu resme bakınız: Ramses II. yahut Sostiris, aynen kendisine benzeyen bir başka Sostiris önünde dua ediyor; bu, kendisine tapmaktır. Firavunlar gurur ve azameti o dereceye götürmüşlerdi. Halk ekip biçtiğinin hemen hepsini hükümdarlara ve rahiplere vermeye mecburdu."

Milattan önceki o düzenin milattan sonra 1950 yılında ehemmiyetli bir değişme kaydetmediğini de gene bu seyahatimde öğrenmiştim. Servet sahibi olmaktan şiddetle utandığım yer, Mısır oldu. Bir daha oraya gitmemeye karar verdim. Sizi de götürmeyeceğim. (Tabii, götürüp götürmemek hakkını bana tanıdığınız takdirde!)

Fakat itiraf edeyim ki Thèbes görülmeye layıktı; mabedin kapısına giden yol bile bir seyahati göze aldıracak değerde idi. Burası, iki tarafına insan başlı aslanlar, sfenksler

sıralanmış uzun bir cadde... Zemin granitle örtülü.. Kendimi insan bakışlı dev aslanlar ortasında o kadar ufalmış buldum ki, bir karınca sandım. Hele kabartma resimler ve oyma yazılarla işlenmiş iki muazzam piramidin arasındaki dört köşe medhal önünde karıncadan da küçük kalmıştım. Öyle geldi ki mikroskop camı üzerinde tetkik edilen, ancak kımıldanabilen bir zerre idim. Bir molekül ki sizinle, sizin hayaliniz ve muhabbetinizle birleşerek bir madde oluyordum, bir kâinat olacaktım.

Seyahatimde sizden hiç ayrılmadım, yahut siz beni hiç bırakmadınız. Nehir üzerindeki harabeleri mor ve turuncu renklerle buğulanan rutubetli grupları, Beyaz Nil ile Mavi Nil'i tenekeci havyası ucunda eriyip toparlanarak kayan lehim canlılığı ve parlaklığıyla habbelendiren mehtapları hep sizinle, sıcak bir dünyada seyrettik... Isındım; fakat sanıyordum ki güneş dışarıda değildi, içimde, kafamda ve gönlümde idi.

Menfis'e vardığım zaman, bu şehir milattan sekiz bin sene evvel kurulmuştur, Semiramis otelinde beklediğim mektubu buldum. Dayım İstanbul'a bir ay önce döndüğünüzü haber veriyor ve hemen gelmemi yazıyordu. Diyordu ki:

"Dün gördüm; Park pastanesinden çıkıyordu. Üzerinde halisinden pötigri bir kürk vardı; bana biraz dolgunlaşmış tesiri yaptı ama, değilmiş. Neşesizdi; üzüldüm. Ürktüm de... Zira bir başkasıyla alakadar olmaya başlaması ihtimali aklıma geldi. Sakın bu Avrupa seyahatinde gönlünü birine kaptırmış olmasın? Eğer hâlâ fikrinde sebat ediyorsan dön memlekete. Geç kalmandan korkuyorum, harabeler delisi!

Biraz da mamurluktan nasibini al! Hem bu öyle terütaze, pırıl pırıl, gıcır gıcır, iç açıcı, cana can katıcı bir mamurluk, bir yepyenilik, körpelik ve sevimlilik ki... Tutankamon'un mumyası tekrar yerin dibine girsin! Bırak o sargılarla tutturulmuş yarasa kurularını oğlum! Burada gül katmerlerini seyret, gül dallarını gör! Serin pınar yosunu rengindeki gözleriyle camdan içeriye bir bakış baktı. Pastane salonu başımın üstünde hanımelleriyle örtülmüş bir kameriyeye döndü. Yemyeşil baygın kokulu bir âlemde buldum kendimi!" (Sizinle alakalı her şeyi sakladığım için bu satırları Ressam Besim dayının mektubundan aynen alıyorum.)

Hemen dönmeli idim, değil mi? Hayır, kaldım. Hem de artık Güldal Hanım'ın benden çok şanslı, daha hayat adamı, işini bilir bir erkeğe kapılmış olduğuna katiyen inanmış halde, perişan vaziyette! Bu ruh haleti belki de geçirdiğim hastalığa karışan harabeler arasında tek başıma yaşamış, hele Krallar Vadisi denilen firavun mezarlıklarında bedbin bir felsefeye dalmış olmamdan ileri geliyordu.

Şunu da söylüyordum: "Talihim yardım etseydi daha başlangıçta, balo gecesi tanışırdım; yahut Tarabya'da karşılaşırdım; olmazsa Vevey'de buluşurdum. Demek ki bu saadet bana nasip değil. O, ne Tamara ne de Amora! Ateşim vardı; yanılmış, bir görüş hatası yapmışım; benimkilerin devamı olsaydı sempati şuası imdadıma yetişir, birbirimizi çekerdik. Bir yabancı bu güzel kız!"

Bağdat'a geçtim; Beyrut'a geldim. Aylardan Mayıs...

Bir gün limanda zarif bir Türk vapuru gördüm; nereye gideceğini sordum. Bir ara postası imiş; İskenderun'a ora-

dan Antalya'ya uğrayarak İzmir üzerinden İstanbul'a gidecek dediler. Mevsim müsaitti. Bu deniz seyahati bir dinlenme olacaktı. Bindim.

Bindim ama daha birinci günü içime bir sıkıntı bastı. Yolcuları sevmedim; hele bir konsolos hanımı vardı ki vapur denilen vasıtada muhakkak bir macera geçirmek, fevkalade bir şeyler yapmak, âşıkdaşlık etmek mecburi imişçesine şunu, bunu o arada beni rahatsız etmeye başladı. Meyus bir halde olduğumu, dünyayı kara gördüğümü, sizi kaybettiğime inandığımı söylemiştim ya... İskenderun'a varır varmaz usulcacık kaçtım. Niyetim uçakla hemen İstanbul'a dönmekti.

"Evlenmiştir belki," diyordum, "olsun... Bir kere yakından gündüz gözüyle göreyim. 2000 yıllık sevgilime ve sonrakine hiç benzemediğini anlayınca rahata kavuşurum."

Yağmurun hiç dinmediği bir gecenin sabahıydı. Birdenbire güneş çıkmış, hava ısınmıştı. Doğru acentaya gittim. Aldığım cevap şu oldu: –Yağmurlar uçak meydanını batak hale soktu. Seferler yapılamayacak... Ne zaman yapılacağı da belli olmaz!

Gara koştum: Yataklı vagonda birinci mevkiler zaten mahdutmuş. İkisi tutulmuş. Öbürü de vilayet emrinde imiş. Otomobille Adana'ya gitmekten başka çare kalmamıştı. Bu işle meşgul iken Amik eşrafından pek nüfuzlu bir ahbabım omzuma dokundu ve meseleyi anlayınca telefonla Antakya'yı arayıp validen izin kopardı.

İşte, küçük hanımefendi, o gün İskenderun Garı'nda bulunuşum böyle olmuştu."

* * *

Güldal:

"Allah göndermiş seni," diye söylendi, "tevekkeli değil, benimle karşılaşınca o kadar şaşırdı, sarsıldı, bayılacak gibi oldu! Hiç beklemiyormuş çocukcağız... Bir de baktı ki Tamara'sı önünde duruyor; 1950 modeli şık bir Tamara; daha ziyade bir Zerrintaç! Pek de zariftim o gün... Neşeli idim de... İçime doğmuş, meğerse! İskenderun neresi? İsviçre veya İstanbul neresi? Aklıma gelir mi gökte aradığını yerde bulmak?"

Şimdi ona sorsam "sempati şuamın tesiri," der, "bizi bu şua karşılaştırmıştır!" Fahir, gizli kuvvetlere ve olmayacak şeylere inanan mistik ruhlu bir adam. Bu kusur ama öyleleri bir kere sevince bir daha ayrılmazlar. Sevmesini de bilirler.

Karşı karşıya geldikleri vakit korkmuş gibi olmasının sebebi ne idi?

Genç kız akıl erdiremedi ve:

"Kafamı yoracağıma mektubu okumaya devam edeyim. Hepsini anlatacaktır. Baksanıza, vakalar bir polis romanının son kısmı gibi açılıp çözülüyor; keşfedemediğim noktalar aydınlanıp basit, tabii şekilde meydana çıkıyor."

Dördüncü sayfada idi. Geriye iki sayfa ve küçük zarftaki mektup kalıyordu. Leroy markalı saat nazlı nazlı onu çaldı.

* * *

"... Gara geldiğim zaman kenarda bir kadın kalabalığı gözüme ilişti ama aralarında sizin bulunacağınızı tahmin, tahayyül etmeme imkân yoktu. Filvaki her âşık gibi bütün gezip dolaştığım yerlerde, hatta Nil ve Şat vadilerinde bile

karşılaşmamız ümidini içimden atamamıştım; "şuradan çıkıverse" deyip duruyor; hatta endamı az çok benzeyenlerin arkasından helecana kapılarak koşuyordum.

Nedense o gün küskünlüğüm, bedbahtlığım üzerimde idi. Valizimi yere bıraktım, dağları seyrediyor, öte tarafta tatlı konuşmalar, gülüşmeler, kaynaşmalar işittiğim halde inatçı bir tavırla gözlerimi yeşil yamaçlardan ayıramıyordum.

Bir ara bana bakıldığını hissettim, döndüm. Işık çok keskindi, iki narin siluet sezdim, ama yüzlerini ayırt edemedim. İçimden: "Galiba yan kompartımana şu hanımlardan biri binecek. Allahtan vapurdaki konsolosun eşi gibi, rahatımı kaçırmasa" diye düşündüm; tekrar dağlarıma bakmaya başladım.

Doğrusu sizi nasılsa tamamıyla unuttuğum bir dakika idi, o... Nadir dakikalarımdan! Bir ses işittim: "Doktor! Doktor!" İstanbul'da banka müdür muavini iken tanıdığım Şefik Bey... Kendisine doğru yürüdüm, Yanıma bir genç kızı öne iterek geliyordu ve ona diyordu ki:

"Güldal! Bak, Doktor Fahir Bey de galiba İstanbul'a gidiyor. Sizi tanıştırayım!"

Güldal? Evvela bu ismi duyunca yüreğim yerinden koparcasına çarptı; sonra sizi iyice gördüm. İçimden: "O! O! Güldal bu! İmkânı yok ama muhakkak o!" dedim. Ne hale geldiğimi, nasıl bir buhrana tutulduğumu gördünüz, şaştınız, korktunuz bile... Ama ben de korktum. Harabelerde mazimi hatırladığıma, bir Tamara ile Zerrintaç o devirlerdeki gibi şimdi de yaşadığına, kendimde gizli bir kuvvet, bir hassa olduğuna inanmaktan, iman etmekten gelen bir korku!

Arkasından sevinç: Bulmak sevinci... Bu sevinç yüz misli arttı, öldürüyordu beni... Zira parmağınızda nikâh veya nişan halkası yoktu. Öyle bir sevinç ki: "Ah, dedim, şu kolundaki çantayı açsa, bir tabanca çıkarsa göğsüme boşaltsa... Ne mesut ölürdüm!"

Irak yolculuğumda dayım Besim ile haberleşmemiz kesilmişti; zaten o da Fransa ve İtalya resim galerilerini dolaşmaya gitmiş, galiba sizi tanımaya vakit bulamamıştı.

Kendimi vagonuma güç attım; önce derin bir dermansızlık, ruh ve cisim çökkünlüğü duymuştum; ellerimi başımın arasına aldım, dalgın dalgın, ne düşündüğümü bilmeden o vaziyette epeyce kaldım. Fakat birden değiştim, yerimden fırladım, hayatiyet kesilmiş bütün irademi toplamıştım:

"Bu beklenmedik fırsatı kaçıramam," demiştim, "kaçırmayacağım. Erkeklere yüz vermemekle meşhur Güldal Hanım'ı yola getireceğim; benimle muhakkak alakadar olacak!"

Üzülerek, utanarak itirafta bulunacağım: Bir şey daha söyledim: "Kendimi behemehal ona sevdireceğim! Tamara gibi, Zerrintaç gibi, beni sevmesi lazım! (Tek noktayı gizlememeye yemin ettiğim için bunları da yazıyorum). Zira ben onu yeryüzünde misli görülmemiş mahiyeti meçhul esrarlı bir aşkla binlerce senedir seven, sevdiğini bilen ve bu muhabbeti eski çağlardaki hararetiyle, tazeliğiyle muhafaza eden bir adamım. Kendisine aşkımı telkin etmeliyim."

Peki ama nasıl?

Acayibi şu ki, Güldal Hanım, hiçbir karar almadığım halde kendiliğinden, gizli bir kuvvetin sevk ve idaresi altın-

da, adeta ilhamla hareket etmeye başlamıştım. Yaptıklarım ve konuşmalarım bir tertip eseri, planlı bir tabiye değildi; içimden geliyor ve beklediğim neticeleri veriyordu.

Haydar Bey de vaziyeti icabı bana yardımcı olmakta idi. Ancak hem sizin ailenizi hem benimkini tanıdığı, henüz evlenmediğimizi bildiği için o yaradılışta ve seviyede insanların kapıldıkları merakla kafasında müstakbel bir izdivaç tasarladığı muhakkaktı; bizi pek çok noktadan birbirimize yakıştırmış, küfüv, yani içtimai mevki, yaş vesaire bakımından müsavi şartları haiz bulmuş olacaktı. Bir gün övünecekti: "Ruhi Bey'in kızıyla Doktor Fahir saadetlerini bana borçludurlar, ben olmasaydım, himmet etmeseydim konuşup anlaşamayacaklardı!"

Kompartımandan azimle çıktım. Sesinizi işitmeye ve bu sesin geçmişimdeki iki sevgili sese benzeyip benzemediğini anlamaya can atıyordum. Bakınız, ilk kelimeleriniz aynen hatırımdadır: "Siz misiniz? Birdenbire ürktüm de... Bonjur!"

Sevincimden sendeledim. Özlediğim, beklediğim, canımın içine sokacağım sesti bu... Oldukça kalın, tok ahenkli, gönüle işleyen, sıcak bir ses. Sesin de rengi vardır; sizinki engin deniz laciverdi idi. Kokuları da olur: İris dedikleri mor susamların, vakarlı rayihasını buldum sizinkinde!

Hele az sonra bakışlarınızda yarı ürkek bir memnunluk fark edince kompartımanıma koştum; ağlamak arzusu veren bir saadet içinde idim; söyleniyordum: "Hazzetti benden! Beni bir gün sevebilir. Geçmiş tekerrür edecek... Geçmiş veya geçmiş sandığım o acayip muhayyile icadım!"

Kabıma sığamıyordum:

"Şimdi, şu bölmenin arkasında mı o? Tekrar görebileceğim; sesini duyacağım; karşımda devrin zarif giyinmiş bir genç kızı, bir Türk kızı olarak sıhhatte, körpe, temiz vücuduyla yaşadığını, yürüyüp dolaştığını, konuşup gülümsediğini, yiyip içtiğini, hayal yahut vehimle hiç alakası kalmamış, tamamen realiteye çevrilmiş hayatiyetini seyredeceğim. Acaba hakikat âleminde miyim, yoksa gene hülya krizi mi geçiriyorum?" diye bir sürü şey düşünüyorum, kendime birçok sual soruyordum.

Sizi çocukluğunuzdan daha evvelki zamanlarda tanıdığımı söyledim: "Doğduğumu mu biliyorsunuz?" dediniz. "Daha öncelerini!" cevabını verince hayretiniz karşısında alakanızı çekip de en iyi surette benimle meşgul olmanızın yolunu keşfetmiştim. Merak uyandırmak ve yavaş yavaş fazlasına gitmeden esrarengiz görünmek...

Üst tarafı kendiliğinden, hadiselerin birbirini açan tabii cereyanıyla oldu. Adana Garı'nda yan yana dolaşırken gurur ve emniyet duymakta idim. Mamafih saklayamayacağım: Resim meselesinde tam doğruyu söylemedim. Evvelceden yapılmış olanları gece tren Boğazköy istasyonunda lokomotifin bir arızaya uğrayıp bir saat kaldığı sırada vagonumda ıslah etmiştim. Yüz hatlarınızın tamamıyla benzeyişi sizi gece yemek yerken yakından görüp hafızama nakşetmemdendi.

Kompartımanınızda beni gücendirmiş olduğunuzdan dolayı ağladığınızı işitince öyle bir hislilik gelmişti ki kurşun kalemim meşhur çizici ressam Cassagne veya Delecroix'nın hünerini kazanmış, ressam dayımı sonradan hayran bırakan

iki eser vücuda getirmişti (Bunları döner dönmez elimle paspartulara geçirdim; şimdi karşımda duruyorlar; gözlerimi ayıramıyorum. Mamafih eski şekilleri de Haydar Bey'in sizi tanımasına yetecek kadar muvaffakiyetli olmuştu; nitekim gidip yetiştirmeyi ihmal etmemişti).

Asıl büyük yalanımı da itirafın sırası geldi: Vücudunuzda bir köpeğin diş izi bulunduğunu bilmiyordum. Hakkınızda malumat veren Haydar Bey birçok şey anlatırken şunu da söylemişti:

"Üç sene evvel ben bankada, amcasının maiyetinde iken Güldal Hanım komşunun bahçesinde yeni doğmuş köpek yavrularını seyre gitmiş, ana köpek –yavrularına bir fenalık yapılacağını sandığından olacak– küçükhanımı bacağından mı, baldırından mı, iyi bilmiyorum, bir tarafından ısırmıştı. İhtiyaten serum yapmışlardı."

O sözünden istifade ederek merakınızı alevledim. Pek şaşmıştınız, hem de çam yeşili gözleriniz hayretten ne hoş açılmış, lacivertlenen bebekleri nasıl da irileşip üzerimde sabit kalmıştı! Kâhinliğime hükmetmiştiniz. Hatta bu basit hilem resimlerden fazla tesirli olmuştu. O bakışınızın çocuksu güzelliğini unutamam. Aynı bakışlarla karşılaşmak, sizi ara sıra hayrete düşürmek için büyük hokkabazlıklarla manyetizmacıların oyunlarını öğrenmek, karşınızda numaralarını yapmak isterim. Öğreneceğim ve yapacağım. (İmkân bahşettiğiniz takdirde, tabii!)

Size şunu söylemek istiyorum: Benim kadında, bilhassa genç kızda aradığım meziyet taşkın, kabına sığmayan, nümayişçi bir zekâ değildir; öylesinin daha ziyade başkalarına

faydalı, yabancıları memnun eden, oyalayıp eğlendiren bir şey olduğunu, yakınındakilerin rahatını kaçırıp çok defa üzüntüye sokan bir tasavvur mahiyeti aldığını iyi bilirim. Asıl âşık tatlı, huzur verici, sakin zekâları tercih eder. Böyle olanlar sevmenin ve sevilmenin kıymetini anlarlar ve onu değerlendirebilirler.

Benim Tamara'm ve Zerrintaç'ım ancak kâfi derecede zeki idiler; daha mühimi var: Zekâları sevimli, sıcakkanlı idi. Zira parlak olmasına rağmen sevimsiz, soğuk zekâlar da vardır; antipatik kelimelerinden ürkerim. Güldal Hanımınki saflığını muhafaza eden, ara sıra çocuksu bir zekâdır. Bütün varlığı gibi onu da canımın içine sokacak kadar seviyorum. Zaten bizim millî diyebileceğim zekâmız odur; öylesine yakınlık duyarız. Hülasa her şeyiniz gibi bu ismetli, alımlı zekânıza da meftun oldum. Trende konuşup ayrılmamızdan sonra kompartımana girince söyleniyordum:

"Etrafımızdakilerin çoğu yeni neslin genç kızlarını hiç anlamıyor. Sanıyorlar ki son değişiklikler hepsinin üzerinde fena tesirler hasıl etmiş; meziyetlerini azaltmış, hatta tüketmiş. Yanlış.. İşte şu hanım kız, hür bir muhitte, hem de oldukça şımarık tarzda yetişmesine, tek başına ecnebi memleketlere gidip senelerce kalmasına rağmen kendisini nasıl da mükemmelen korumasını bilmiş. O bir istisna değildir; istisna teşkil edenler fenalarıdır ve her devirde öylelerine rastlanması da tabiat kanunu icabından bünyemizde taşıdığımız ecdat mirası kötü hediyeler dolayısıyladır."

Hatta ben yeni hayatın kadın meziyetlerini daha ziyade meydana çıkardığı kanaatinde idim. Diyordum ki:

"Ara kapısı iki taraftan açılan bölmelerde seyahat ediyoruz. Üzerimizde ne baskı var, ne kontrol. Genciz, birbirimizden hazzetmiş görünüyoruz. Hiçbir falso yapmadık. Şayet kaçgöç asrında böyle bir fırsat zuhur etseydi belki de vaziyet bambaşka olurdu. Şu zamane genç kızı ne parlak bir imtihan geçiriyor. Nasıl da güzel, zarif, misli bulunmaz bir mahluk! Yüzlerce sene sonra fenni araştırmalarla elde edilecek sihirli bir maddeden, esrarengiz birtakım elyaftan, atom sanayiinin şaheseri bir ışıktan vücuda getirilmişe benziyor. Hayır! Ne kadar ilerlesek, neler keşfetsek tabiatın normal bir mahsulü olan bu güzelliği, bu sevimli çocuğu yaratmak imkânsızdır. Daha sanatkârca bir "tabii ıstıfa"[1] tasavvur edilemez."

* * *

Güldal bu satırları okuyunca o derece beğenilmiş olmanın hazzından içinin eridiğini duydu. Mektupta kullanılan "tabii ıstıfa" sözünün Fransızca "selection naturelle" manasına geldiğini kavramış, Darwin nazariyesinin yeni mütefekkirlerce kabul edilmediğini az çok bilmekle beraber şiiriyetine kapılarak gene de hoşlanmıştı. Mamafih:

"Mübalağa ediyor," diye söylendi, "güzel ve sevimli bir kızım ama onun anlatmak istediği kadar değil. Mademki kendisine böyle görünüyorum, öyle olduğumu kabul etmeliyim. Doğrusu, Fahir bir erkek güzeli olmak itibariyle benden çok mükemmel! Bana yaklaşan, belki de benden üstün olan kızlar çok... Erkeklerden ona benzeyeni pek yok... Hatta ne burada rastladım, ne de Avrupa'da! İyi ki acele edip

1 tabii ıstıfa: doğal seçim

de isteyenlere yüz vermemişim; biliyormuşum gibi beklemişim."

Biliyormuşçasına beklediği o erkeğin mektubunu, parmaklarıyla teması az bularak dudaklarına götürecekti. Lakin genç kız hicabının çekingenliğini üzerinden bir türlü atamadığından dolayı yapamadı. Yapamamakla, kendini bir nazdan mahrum bırakmakla beraber bu utangaçlığın çok güzel bir şey olduğunu anlayarak mahcupluğun tadını duydu:

"İyi ki yırtık ruhlu bir kız değilim," diye söylendi, "geçmişimden utanmıyorum. Utanacak bir tarafım olmadan sevdiğim erkeğe kendimi arzumla tertemiz hediye edeceğime memnunum. Fahir buna layıktır; böyle olduğumu da biliyor. Tamara ile Amora da benim gibiydiler. Sanki hakikaten onların ruhları bütün karakterleriyle bende devam ediyor. Bir zamanlar ister yaşamış, ister yaşamamış olsunlar! Şayet Roma ve Keykubad devirlerinde dünyaya gelip de Fahir'le karşılaşsaydım, tıpkı onlar gibi hareket ederdim; gözüm Fahir'den başkasını görmezdi."

Mektuba tekrar daldı; artık sonuncu sayfaya gelmişti. Sevgili bir yolcuyu uçak meydanına getirirken duyulan bir ayrılık önacısı ile yüreği kısılmıştı. Okuması bitince Fahir'in uzaklarda bulunduğunu daha yakından hissedip mahzunlaşacağını biliyordu. Avunmak için Ressam Besim Bey'le telefonda uzun uzadıya konuşmayı düşündü; ikisi de bundan zevk duyacaklardı. Biri sevgilisinin dayısıyla, öbürü yeğeninin sevgilisiyle sır ortaklığı ettiklerinden dolayı...

* * *

"Biz kimseye benzemeyen bir çift olmalıyız; tanışmamız benzemedi; yaşayışımız da benzemeyecek. Sizi icatlarımla, birtakım buluşlarımla şaşırtmak, eğlendirmek beni öyle memnun edecek ki... Vakit vakit çocuklaşmayan, bu arzuyu duymamaya başlayan çiftler artık birbirlerinden hazzetmemek devresine girmiş sayılırlar. Güldal Hanım'la Doktor Fahir için öyle bir akıbet hatıra gelemez.

Mektubumu uzatıyorum. Neden? Zira yazarken aramızdaki mesafeyi okuyorum; karşımda bulunuyormuşsunuz da kesince uzaklaşacak imişsiniz gibi yakınlığı muhafazaya çalışıyorum. Öbür taraftan neticeye bağlanmaktan da korkuyorum. Ya şu samimi itiraflarım dilediğim tesiri yapmaz, beni trendeki hareket tarzımdan dolayı hatalı sayar, affetmezseniz?

Fakat sanmıyorum, sevgilim! Evet, artık bu güzel hitabı kullanacağım; yolculuğumuz esnasında o, bin defa dudaklarımda sessiz dolaştı, söyleyemedim. Daha evvel Nil ve Fırat vadilerinde çöller dinledi. Benim hitabım her âşığınkine benzetilemez; uzun bir tarihi vardır.

Sevgilim! 2000 yılın sevgilisi, sevgili Güldal! Beni seveceğinizi, sevmeye başladığınızı, şimdiden sevdiğinizi itiraf ediniz."

4

Güldal, koltukta arkaya yaslanarak, mektup sayfaları elinde gözlerini kapadı; hiçbir zaman bu kadar tatlı bir gerinme ihtiyacı duymamıştı; kemikleri sızlıyor gibiydi; ada-

leleri gerilmişti. Aynı zamanda o sertleşmeye uymayan derin bir gevşeklik içinde idi de...

"Seni ilk günü, ilk saatte, belki de görür görmez sevmiştim," diye söylendi, "sen beni sevmesen de sevecektim; sevdiğini bildiğim için şımardım, ağır aldım. Yoksa daha birinci akşam boş kompartımanda karşılıklı yemek yerken bu sevgimi itiraf etmeye hazırdım; edemediğim için dargınlık çıkardım. Neden ağladım? Sevdiğimi söyleyememekten! Bir yumuşayıp bir öfkelenmem, yanına gelmeye can attığım halde çekinmelerim, sonra gene de her istediğini kabul ediş-lerim bundandı; seni hemen sevivermiş olmamdandı sevgilim!"

"Sevgili kocam!" diyecekti; utancından o kelimeyi zihninden bile tam geçiremedi. Sadece "sevgilim" sözünü birkaç kere daha tekrarladı ve masanın üzerinde duran küçük zarfa çarpan bir yürekle baktı; korktu:

"Sakın içinde fena bir şey yazılı olmasın!" dedi, almaya bir müddet cesaret edemedi. Şöyle düşündü:

"Burada bulunsaydı kabil değil, kendimi tutamazdım; şimdi gider kollarının arasına atılırdım. Böyle bir şeyi hayatımda hiçbir erkeğe yapmadığımı, yapamayacağımı anlardı o!"

Elini zarfa uzattı: İyice kapanmış, dikkatle yapıştırılmıştı. Tırnak törpüsünü arasına geçirdi; açtı, okudu:

"Şayet beni bütün kusurlarımla kabul edecekseniz hangi saatte olursa olsun şu *numarayı arayınız."*

Altında bir telefon numarası yazılıydı; muhakkak Ressam Besim'inki idi. Güldal gülümsedi. Dudakları şimdiye kadar bu derece tatlı, şuh, adeta oynak bir tebessümle bükülmemişti:

"Hareket etmeden evvel telefon işini kararlaştırmış, uçakta giderken şimdi sanır ki Hoca Bahaî sabırsızlıkla telefon başında neticeyi bekliyor. Çoktan cevap verdiğimi nereden bilsin? Halbuki müjdesi de kendisi gibi yolda... Daha önce varmayacağı ne malum? Fakat İstanbul'da olmasını isterdim. Telefonda şöyle derdim: 'Gel buraya Fahir, sevgilim!' yahut 'Yanına geliyorum, evine, evimize!' "

Genç kız öyle söyleyemeyeceğini bilmekle beraber hayalinden hoşlandığı için kendisini aldatmaktan zevk duyuyor, içinde birikmiş arzuları da biraz yatıştırmış oluyordu. Odasından çıktı, telefonun durduğu küçük salona geçti, numarayı bir bakışta ezberlemişti; çevirdi. Öte yanda zil çalar çalmaz, bekletmeden biri:

"Alo!.." diye hemen cevap vermiş, susmuştu.

"Kimsiniz efendim? Siz misiniz Besim Beyefendi?"

Sükût devam ediyor.

"Orası Besim Bey'in evi değil mi? Yanlış numara mı çevirdim? Ressam Besim Beyefendiyi arıyorum. Rica ederim, cevap veriniz!"

Cevap geldi. Bu öyle bir cevaptı ki Güldal'ı titretti; gözleri tıpkı trende köpek ısırması meselesinde olduğu gibi hayretten açılmış, irileşmiş, kadife parlaklığı alan bebekleri bir noktaya dikilmişti.

Zira konuşan Doktor Fahir'in kendisiydi. Diyordu ki:

"Hayır efendim; burası Ressam Besim Bey'in evi değil. Fakat yanlış numara çevirmediniz."

"Siz... Siz misiniz?... Siz İstanbul'da mısınız?"

"Elbette! Bir yere gidebilir miydim? İmkân mı vardı?"

"Niçin bunu yaptınız? Niçin? Niçin?"

"Mektubumda da yazmıştım: Hayret hali size o kadar yakışıyor ki... Şimdi görmüyorum ama gördüğüm günü hatırlayarak tasavvur ediyorum: Gözleriniz Walt Disney'in "Fantasia" filmindeki suya dökülen renk damlaları gibi nasıl da açılmış, büyümüş, bir ışık mucizesi olmuştur! Konuşunuz. Gözlerinizi göremiyorum, bari sesinizin ahengine kavuşayım."

Güldal, o filmdekinden daha kavrayıcı bir tat, nur, musiki âlemine girmişti; sarhoştu. Bu sarhoşlukla evvelce düşünürken yapamayacağını sandığını yapmakta tereddüt etmedi:

"Gel buraya Fahir," dedi. "Arabanla kapının önünde dur. Üzerime bir şey alıp hemen iniyorum. Geliyorsun değil mi?"

"Şimdi! Teşekkür ederim... Bir dakika sonra oradayım."

Hiç düşünmeden odasına koştu; biraz taranıp pudralandı; hava ılıktı, tayyörünün ceketini giydi, icabında omzuna atmak için sansarlarını eline doladı. Evin kâhya kadını Esma Hanım'a fazla izahat vermeyi lüzumsuz bulmuştu. Sadece:

"Biraz çıkacağım," dedi, "gecikirsem de merak etmeyiniz. Annem daha evvel dönerse ahbaplarla dolaşmaya gittiğimi söyle."

"Yemek bile yemediniz."

"Onlar da yememişler. Bir gazinoya uğrarız elbette..."

Merdivenleri inerken yarı yüksek sesle konuşuyordu:

"Fahir!" dedim, "senli benli oluverdim. Yıllardır tanıyormuşum gibi. Belki de tanıyorum da tanıdığımı hatırlayamıyorum. Anlattığı Tamara ile Amora ruhumda birdenbire canlandılar. Onlar tamamıyla uydurma tipler değil. Bu maziye dönüş hikâyesinin bir hakikat tarafı var. Azıcık süs-

ledi, daha merak verici olmak istedi. Ne şeker kızlardı onlar... Temiz ruhlu, sevimli, cici şeylerdi! Peki ama ben başka türlü müyüm? Benzemiyor muyum sanki? Zekâ ile karışık saflık, güzelliğini sevmediklerinden esirgeyen ve tek erkeğe saklayan kadın izzetinefsi bende de yok mu? Benim yerimde Semine yahut Nesire olsaydı Vagon-Li kompartımanında çocuk gibi oturup masal dinlemekle mi kalırdı? Vallahi Fahir'in kucağına düşerlerdi!"

Şimdi kendisinin de bunu yapmaya hazırlandığını düşündü; adımları bir müddet aralandı; sonra söylendi:

"Artık dönemem; başımı göğsüne dayamak istiyorum. Dört gecedir, İskenderun'dan beri bu ihtiyaç beni için için yakıyor."

Apartmanın hayli zevksizce, cilalı mermerler, palmiye saksıları ve güya pano resimlerle süslü, ne otel ne ev holüne benzemeyen antresine inince gözleri "ferforje" parmaklı geniş kapı ardında, tretuvara yanaşmış siyah heybetli bir otomobile ilişti. Yüreğini bastırmak lüzumunu duydu ama toplandı.

"Gelmiş, bekliyor!" dedi; eğilip kapının tokmağını çevirdi. Kapıcı meydanda yoktu. Kaldırıma çıkınca şoför yerinde duran biri –herhalde Fahir idi ama telaştan, çarpıntıdan fark edememişti– yanındaki kapıyı kendisini göstermeden, esrarlı şekilde usulcacık açtı. Güldal da gene usulcacık içeriye süzüldü. Araba derhal hareket etmişti. Gümüşsuyu yokuşundan Dolmabahçe'ye doğru iniyorlar.

Bu, bir kaçışı, kaçırılışı andırıyordu. Nihayet Fahir'in sesini işitti:

"Sizi Arnavutköyü'ne götüreceğim. Orada iki yalı arasındaki daracık bahçeye sıkıştırılmış bir kahve vardır; şu saatte bomboştur; rüzgâr da tutmaz."

Genç kız cevap yerine delikanlının direksiyonu tutan sağ eli üzerine parmaklarını hafifçe koydu; yetmedi; okşamaya başladı ve bu okşayış ikisinin de sükûtu içinde bir hayli sürdü. Dil yerine eller ve parmaklar konuşuyordu. Güldal'ın kımıldayan parmakları söylüyor, Fahir elinin üstünde hareket ve hareketini duyarak teniyle dinliyordu. Kelimelere hiç lüzum kalmamıştı. Hele ses ne derece tatlı aksetse bu susuştan ve parmakların kımıldanışından güzel olamazdı.

Bir nevi musiki aleti üzerinde ahengini sadece ikisinin işitip zevkine vardıkları o melodi kâh hırçınlaşıyor, kâh durgunlaşarak yavaş yavaş duruyor, gene başlıyordu. Böylece genç kız cadde lambalarının altına geldikçe nurlanıp uzaklaştıkça gölgelenen narin parmaklarıyla sessiz konserini tamamladı.

Tamamlayınca erkek arabanın süratini büsbütün azaltu. Saray arkasındaki çınarlı loş caddenin ortasında idiler; direksiyonu sol eliyle idare eden Fahir'in sağ eli Güldal'ın beline, evvela ağırlığını duyurmadan yavaşça dolandı. Lakin öyle kalmadı; derece derece adeta bir prelüt imişçesine gittikçe kuvvetini bulan kol ince beli kavrıyor, kendine doğru hem munis, hem haşin, anlatılmaz hoşlukta zalim, aynı zamanda şefkatli acayip bir cazibe ile çekiyordu.

Güldal irkildi ve tanımadığı boğuk, boğuk olmaktan ziyade bir viyolensel nağmesi gibi kalın, inleyici bir sesle:

"Bunu bırakınız," dedi, "volan ile meşgul olunuz."

Serbest kalınca kendiliğinden başını sevdiği erkeğin omzuna dayadı; söylendi:

"Şimdi daha iyiyim, rahatım. Dört gündür nasıl yorulmuşum! Dinlendiğimi duyuyorum Fahir. Meğerse harap olmuşum ben..."

Beşiktaş'ın aydınlığına kadar o vaziyette gittiler. Konuşmamakta devam ediyorlardı. Birbirlerine söyleyecekleri o kadar çoktu ki... Henüz istedikleri gibi konuşmak da mümkün değildi. İkisinin de aşklarının başkalarındakine benzemeyen müstesna bir şey olduğuna inandıklarından kutsiyetini bozmamak için tabiatın emrine karşı gelmekten ayrı bir zevk duyuyorlardı.

Beşiktaş'ı geçtiler. Fahir:

"En geç kaçta dönmeniz lazım?"

"Saatle meşgul olmak istemiyorum. Ne yapayım? İlk defa benim başıma da başkalarının daima geçirdikleri vakalardan biri gelsin. Gittiğim yeri, kiminle gittiğimi evden bilmesinler!"

Bu cevabı alan delikanlı bir şey söyleyecek gibi oldu; manalı tarzda gülümsedi ve susmayı tercih ederek arabaya yol verdi. Az sonra Arnavutköyü'nü arkada bıraktılar; araba –trende anlattığı gibi– pek ciddi, fazla geniş, döşemeleri koyu renk deri kaplı, azametliydi; bir başvekil otomobilini andırıyordu. Parke taşlı yollara rastladıkça yumuşacık esniyor, hiç sarsıntı vermiyordu.

Güldal içinden diyordu ki:

"Buralardan kaç defa gelip geçtim. Zevkine varmadığımı şimdi anlıyorum. Güya kendimi eğleniyor sanırmışım; aslı yokmuş; yıllar boşa gitmiş. Fahir'i daha evvel tanımalı

imişim. Besim Bey çok iyi söyledi: 'Kaçıracak bir dakikanız yoktur,' demişti. 'Hayatınızda saadeti bir dakika bile eksik tatmanıza gönlüm razı değil!' Halbuki en aşağı dokuz ayımız fena tesadüfler yüzünden kayboldu. Balo gecesi tanışabilirdik; beraber dans ederdik. Derhal anlaşacağımıza şüphe yoktu. Sevişmemize ömrüm yetmeyecek diye korkuyorum. Yaşamayı hiçbir zaman şu dakikadaki kadar istememiştim. Yarın Eyüp'e gideyim, türbe penceresi önünde dua edeyim, fukaraya para dağıtayım; güvercinlere darı serpeyim."

Bir şey daha düşündü:

"Zerrintaç gibi bir yere çeşme yaptırsam; 'Güldal çeşmesi'.. Apartmanın üzerinde yazılı ismim bir görmemişlik! İsviçre'den dönünce öyle buldum; babamın hatırını kırmamak için sesimi çıkarmadım. Gözüme iliştikçe utanıyorum. Fahir de kim bilir ne kadar beğenmemiştir!"

Emirgân kahvesinin önüne varmışlardı.

"Durmak istemezseniz tabii... Herkese benzemeyelim."

Böyle diyen Doktor cevap almaya lüzum görmeden yoluna devam edince genç kız:

"Fazla otoriter bu adam," diye gene içinden konuştu, "Adeta sert, dik kafalı... Beni epeyce yoracak; bildiğinden şaşmıyor. Sakın aramızda geçimsizlik başlamasın! Fakat o vücutta, öyle keskin yüz hatları olan bir erkekten ne beklenir? Hem, başka türlüsü bana kendisini sevdirebilir mi? Öfkeleneceğime itaat etmenin keyfini duyuyorum. Ufak tefek, silik hatlı, yumuşak adaleli biri olsaydı kabil değil boyun eğmezdim. Fizyonomisine uygun bir karakteri var korsanımın!"

İstinye'yi geride bırakıp da çınarlarla örtülü, loş, dar yola girince Fahir:

"Başınızı gene eski yerine koyabilirsiniz," dedi; öbürü bunu yapmamak çekingenliğini göstermedi; hatta daha kuvvetle dayadı ve şöyle dedi:

"Bana kısaca ismimi söyleyerek bir şeyler anlatınız. İsmimi tekrarlayınız; sizin ağzınızdan işitmek, "Güldal!" diye çağrılmak ne hoş! Her şey olup bitmiş sanacağım. Nikâhlar, düğünler, bütün o merasim, uzun aylar beklemeler... Hele babamla, annemle müzakereler... Bir sürü müşkülat!"

Fahir gülümsedi:

"Fakat Güldal," dedi, "Güldal'ım, babanla, annenle konuşacağımız kalmadı ki!"

"Bu ne demek? Daha haberleri bile yok."

"Var! Mesele halledilmiştir. Durunuz hele, şu lambayı yakayım da gözlerinizin içini seyredeyim. Bu defa o latif hayret manzarasını, "Fantasia" féeriesini[1] kaçırmak istemem."

Ampul yandı; gözler birbirlerini buldular. Arabayı durdurmuştu.

"İşte çiçek gibi açılmışlar; bebekleri de büyümüş. Yarabbi, nasıl da güzel şeyler, bunlar... İçlerinde kendimi görüyorum, mor susam renkli nurunda ben varım!"

"Şiiri bırakınız. O sözlerinizle ne demek istediniz?"

"Demek istedim ki müteahhit Ruhi Beyefendi ile refikaları Mediha Hanımefendi, biricik sevgili kerimeleri Güldal hanım kızı Doktor Fahir ismindeki mecnun âşığa vermekte bir mahzur görmüyorlar."

---

1 féerie: peri oyunu

"Konuştunuz, o halde?"

"Geldiğimiz gün... Ressam Besim dayı ile birlikte babanızın –veya müstakbel kayınpederimin– yazıhanesine gitmiştik. Sizin –hayır senin– muvafakatin şartıyla teklif kabul olundu Güldal!"

"Daima oyun! Beninle eğleniyorsunuz siz! Çocuk yerine koyuyorsunuz!"

Genç kız ağlamaya başladı. Lakin bunun sevinçten ileri geldiğini pek iyi bilen Fahir, artık kendini zapt edemedi, sevgilisini bağrına çekti, saçlarını öpmeye, koklamaya başladı. Güldal hıçkırmaları arasında kesik kesik:

"Tevekkeli değil," diyordu, "babam o gece, daha geldiğim gece yüzüme bir tuhaf bakıyordu! Evin eşyasını değiştirmemi söylediğim zaman gülümsemiş, bana bol keseden kart blanş vermişti! Zaten şüphelenmiştim, anneme sormuştum bile! Gülünç yaptınız beni! Maskara oldum herkese!.. Belki Esma Hanım da işi biliyordu. Demin evden çıkarken kırılıp dökülüyordu kadın!"

Fahir gayet ciddi cevap verdi:

"Biliyordu elbette. Biliyor ve seviniyordu."

"Bunu da nereden öğrendiniz? Eve hafiyeler mi koydunuz?"

"Bizzat valideniz hanımefendiden işittim."

"Onunla da mı görüştünüz?"

"Döndüğümüz günün gecesi komşunun ispritizma tecrübelerine değil, benimle tanışmak üzere dayım Besim Bey'in apartmanına teşrif buyurmuşlardı; pederiniz kendisini kapıda beklemişti, beraber gelmişlerdi."

Güldal ağlamasını hızlandırmıştı. Bunu, belki de farkında olmamakla beraber delikanlının tekrar saçlarını öpüp koklaması için yapıyordu ve sevdiği bir erkek tarafından saçlarının böyle okşanması, üzerlerinde sıcak dudaklarla nefeslerin yer yer dolaşması çocukluğunda hiç hoşuna gitmezken şimdi vücuduna bir elektriklenme veriyor, acısı keyifli birtakım yakıcı iğnelerin sırtına batıp çıktığını, derisini karıncalandırdığını hissediyordu. Hatta:

"Biraz çekse, hırpalasa, acıtsa... Maddi ıstıraba ihtiyaç duyuyorum. Nedir bu hal?" diye düşünmüştü de... Lakin ağlamalarını Fahir'in o manaya almasından çekinip hıçkırıklarını utancından kesti ve yüksek sesle sordu:

"Peki ama niçin bunlar? Nedir bu tertibat? Sebebi?"

Doktor, direksiyonu idare ederek dedi ki:

"Korku! Ben, dayım, aileniz hep korku içindeydik."

"Kimden korkuyordunuz?"

"Sizden! Senden Güldal! Gene bir bahane bulur, reddedersin diye korkuyorduk. İlk akşam saat yedi telefonundaki tereddütlü halin hepimizi şaşırttı, ürküttü. Ben ümitsizliğe düştüm. İşte o zaman muhayyel[1] bir seyahat, samimi bir mektup ve dayımla konuşmak gibi hassasiyetini tahrik edecek vasıtalarla seni yola getirmeyi düşündüm. Uzakta olduğumu sanman kararını daha çabuk vermene yardım edecekti. Zira ilk dakikadan anlamıştım ki fevkaladelikler olmazsa gene muhakkak yan çizecektin. Elinde değil sevgilim! Doğuştan böylesin. Velev ki teklif en meşru yoldan gelsin, kendin de arzu edesin, bir erkeğe kolay kolay yaklaşamıyorsun. Latif, nefis bir utangaçlık bu!"

1 muhayyel: hayal edilmiş

Genç kızın acı acı düşünceye daldığını gören Fahir:

"Fakat bunu artık yendin, değil mi? Beni sen çağırdın, başını omzuma evvela sen koydun! Şuuraltı bir "refoulement"i[1] Doktor kocan tedavi etti. Şimdiden sonra sokulgan olacaksın. 2000 yıl evvelki Tamara ve ortaçağdaki tekfur kızı Amora gibi!" dedi; öyle sıcak, şefkatli, muhabbet besteleyen bir sesle dedi ki Güldal tedavi neticesi tam sıhhate kavuştuğunu anlamak için bu sefer kolunu erkeğin boynuna kendisi doladı; kedi gibi sokuldu. Neredeyse göğsünden mi, hançeresinden mi, karnından mı, nereden geldiği bilinmeyen tatlı, ılık, gevrek, tek ahenkli hırıldamalarla gene bir kedi gibi sesler çıkaracaktı.

Otomobil duvarlar arası dar yoldan kurtulup Arnavutköy rıhtımını bulmuştu. Az hareketli, tamamıyla peltelenmemiş denizde ışıklar, dışarıdan aksetmişten ziyade bir göle yarı bellerine kadar girmiş, köpükleri yaldızdan sabunlarla yıkanan som altın, incecik vücutlu canlı mahlukları andırıyordu. Yavaş yavaş, idmanlı hareketlerle yürüyor, açılıyor gibiydiler. İki âşık bu manzara karşısında Esther Williams'ın köprü altı yeşili bir havuz içinde vals eden renk renk mayolu kızlarla süslenmiş filmlerini hatırlamışlardı.

Fahir arabayı kenara çekti, durdular. Yalnız ikisi, yan yana, hakikat âleminde yaşadıklarına inanmıyorlardı.

Bir müddet sularla ışıkların oyununu seyrettiler. Sonra Güldal deminki konuşmalarını düşündüğünden hüzne kapıldı; içini çekerek Fahir'e:

"O halde," dedi, "Tamara ve Zerrintaç hikâyelerini de beni yola getirmek için tertip ettin; asılları yok!"

---

1 refoulement: baskılama

Delikanlı, suya vurmuş ışıklarla aydınlanan yüzünün hatları gergin bir halde denize bakıyordu.

"Söyle! Hepsini uydurdun, değil mi? Halbuki o güzel kızları ne kadar beğenmiştim..."

Öbürü sadece:

"Ben de!" dedi. Başka bir söz ilave etmeyince genç kız yalvarırcasına şöyle söylendi:

"Yalan da olsa onlara dokunmayalım; hakikati öğrenmek istemiyorum, Fahir! 2000 sene evvel gene beraber yaşadığımızı düşünmek bana zevk veriyor."

Beğendiği, sevdiği erkeğine büsbütün sokuldu; içli içli söylendi:

"Bir de şu var: Ne kadar uzun yaşasak sana doyamayacağımı biliyorum. Bırak, tekrar buluşmamız ümidi kırılmasın! Zira 2000 yılın sevgilisi, akşam gezintisi için âşıkların Ay'a gidip gelecekleri, balayı seyahatinde bir yıldızdan kalkıp öbüründe geceleyecekleri 2000 yıl sonra, gene senin olmak istiyor... Bir tek erkeğin! Daima senin!"

Refik Halid Karay'ın Eserleri

Anı

1- Bir Ömür Boyunca
2- Minelbab İlelmihrab

Hikâye

1- Gurbet Hikâyeleri – Gençler İçin
2- Memleket Hikâyeleri
3- Memleket Hikâyeleri – Gençler İçin
4- Gurbet Hikâyeleri ve Yeraltında Dünya Var

Kronik

1- Bir Avuç Saçma
2- Bir İçim Su
3- İlk Adım
4- Makyajlı Kadın
5- Tanrı'ya Şikâyet
6- Üç Nesil Üç Hayat
7- Üç Nesil Üç Hayat – Gençler İçin

Mizah

1- Ago Paşa'nın Hatıratı
2- Ay Peşinde
3- Deli
4- Guguklu Saat
5- Kirpinin Dedikleri
6- Sakın Aldanma, İnanma, Kanma
7- Tanıdıklarım

Refik Halid Karay

2000 Yılın Sevgilisi

(...)

"Refik Halid'in romanlarını soluk soluğa okuduğum dönemlerdi. Bugünün Saraylısı'nı birkaç kez okumuş, bir türlü doyamamıştım. O yüzden bazı sahnelerini ezbere hatırlarım. Onu çağrıştıran Dişi Örümcek de çok hoşuma giderdi. Hele Nilgün, bir dönem, başucu kitabım oldu. 2000 Yılın Sevgilisi'ne gelince, beş-on sayfa okuduktan sonra, beni adamakıllı şaşırtmıştı. Bir zaman kaymasında geriye, geçmişe yolculuk... Aslında her şey en olağan roman sahneleriyle başlıyor: Fahir'le Güldal, birbirlerini tanımayan genç adamla genç kız, İskenderun Garı'ndan Ankara-İstanbul trenine binecekler. Okaliptüs ağaçlarından geniz yakıcı rayihalar. Mevsim, ilkyaz sonu. Güldal'la Fahir, besbelli, az sonra göz göze gelecekler.

Geliyorlar da, ama demin dediğim gibi bir zaman kaymasına uğrayarak: Onlarınki yıldırım aşkı değil. Fahir'in iddiasına bakılırsa, 2000 yılından beri sürüyor aşk, tutku, gönül ikizliği.

Böylece roman 2000 yıllık bir zaman dilimine açılma imkânı buluyor ve Refik Halid Karay da tatlı tatlı anlatıyor." (...)

Selim İleri

ISBN 978-975-10-2864-8

9 789751 028648